

ФРАНК ХЪРБЪРТ

БАРИЕРАТА САНТАРОГА

Превод от английски: Станимир Йотов, 1993

chitanka.info

ЕДНО

Слънцето залязваше, когато петгодишният пикап, модел Форд, изникна на пътя и се понесе надолу към долината Сантарога. Сърповидно пътно заграждение следваше извивката на първия завой. Джилбърт Дасен отби колата към покритото със ситен чакъл платно и спря до бялата мантинела, загледан в долината, чиито тайни беше дошъл да разбули.

Вече двама души, участвали в този проект, бяха загинали, напомни си Дасен. Злополуки. Нещастни случаи. Какво имаше там долу в онази купа, изпълнена със сенки и мъждукащи случайни светлинки? Дебнеше ли го там някаква злополука?

След дългия път от Бъркли, гърбът го наболяваше. Изключи двигателя и се протегна. В купето проникна изгарящата миризма на горещо машинно масло. Колата му, която представляваше комбинация между пикап и камион, проскърцваше и пукаше.

Долината, простираща се под него, изглеждаше някак различна от онова, което бе очаквал. Небето над нея бе като сияйно син пръстен, попил блясъка на залязващото слънце, който се беше разлял върху горния пояс от дървета и скали.

От долината лъхаше спокойствие, тя напомняше на закътан остров, защитен от морски бури.

Какво очаквам от това място? — зачуди се Дасен.

Реши, че картите, които бе проучвал и докладите на Сантарога, които бе чел, го бяха накарали да смята, че познава долината. Но картите бяха нещо различно от истинската земя, а докладите не даваха представа за действителните хора.

Дасен погледна часовника си — беше почти седем. Усети нежелание да продължи.

Далеч, в лявата страна на долината, сред дърветата преминаваха пламтящи ивици зелена светлина. На картата това място беше отбелязано под наименованието „зелени къщи“. От дясната му страна, върху едно голо място се издигаше млечно-бяла назъбена постройка —

това трябваше да е кооперацията за сирене „Джаспърс“. Жълтият блясък зад стъклата и движещите се светлини говореха за усилен дейност.

Постепенно до слуха на Дасен достигна жужене на насекоми, свистене на крила на нощни птици, от нейде далеч се дочу печален кучешки лай. Изглежда, че воят на глутницата идеше отвъд кооперацията.

Дасен преглътна, изведнъж му се стори, че жълтите прозорци бяха като нечий зли очи, взрени в мрачните дълбини на долината.

Тръсна глава и се усмихна. Не трябваше да разсъждава по този начин. Не беше професионално. Всички онези зловещи щуротии, които се говореха с половин уста за Сантарога, трябваше да бъдат пренебрегнати. Това не беше подходяща атмосфера за едно научно проучване. Запали вътрешното осветление и взе куфарчето от съседната седалка. Златните букви върху кафявата кожа гласяха: „Джилбърт Дасен — Катедра по психология — Калифорнийски университет — Бъркли“.

Той извади от куфарчето една смачкана папка и започна да пише: „Приблизителен час на пристигане в долината Сантарога — 6:45 следобяд. Тук е разположена преуспяваща фермерска община.“

След това остави куфарчето и папката на страна.

Преуспяваща фермерска община, помисли си той. Откъде знаеше, че е преуспяваща? Не — онова, което беше видял, не беше преуспяване. Тази информация той беше почерпал от докладите.

Истинската долина под него сега внушаваше усещането за очакване и спокойствие, придружено от случайния звън на хлопки. Представи си мъжете и жените там долу, след ден преминал в труд. За какво ли си говореха сега в техния мрак, изпълнен с очакване?

Какво ли си говореше Джени Сордж със съпруга си... ако имаше такъв — красивата млада Джени. Беше изминало повече от една година, откакто се видяха за последен път в университета.

Дасен въздъхна. Беше невъзможно да не мисли за Джени — не и тук в Сантарога. Тя беше част от мистерията на Сантарога. Беше елемент от Бариерата Сантарога и основен обект на настоящето му проучване.

Въздъхна отново. Самозалъгваше се. Беше наясно защо прие да участва в този проект. Причината не беше в щедрата сума, която

веригите магазини изплащаха на университета за проучването, нито пък в солидната му заплата.

Той беше дошъл в Сантарога, защото Джени живееше тук.

Реши, когато я срещне да ѝ се усмихне и да се държи нормално, *съвършено нормално*. Беше дошъл тук по работа като психолог, временно преустановил преподаването, за да направи пазарно проучване в долината Сантарога.

Но какъв все пак беше начинът да се държиш нормално с Джени? Беше ли възможно да се държиш нормално, когато се сблъскваш с паранормалното?

Джени беше жителка на Сантарога, а нормалността в тази долина не се поддаваше лесно на нормални обяснения.

Мислите му се насочиха към докладите, „известните факти“. Всички папки с данни, официалните проучвания, второкласната секретна информация, с която разполагаха администраторите — всичко това възлизаше на един единствен известен факт относно Сантарога: Там ставаше нещо необичайно, нещо далеч по-тревожно от всички онези неща, с които се беше сблъсквало така нареченото пазарно проучване.

Майер Дейвидсън, добросърдечният, розовобузест дребен човек, представил се като агент на инвестиционната корпорация (холдинговата компания, стояща зад веригата магазини, която финансираше настоящия проект) на първата среща направи следното гневно и кратко изказване: „Всичко в Сантарога се свежда до това — Защо бяхме принудени да затворим нашите клонове там? Защо дори и *един* жител на Сантарога не търгува с външни лица? Ето това искаме да разберем. Каква е тази Сантарогийска бариера, която ни пречи да търгуваме там?“

Дейвидсън не беше толкова добросърдечен, колкото изглеждаше.

Дасен запали колата, включи фаровете и отново тръгна надолу по виещия се път.

Цялата информация бе един единствен факт.

В тази долина външни лица не можеха да купуват или наемат къщи.

Администраторите от Сантарога казваха, че не разполагат с данни за детската престъпност, които да предоставят на националния статистически център.

Военнослужещите от Сантарога след уволнение винаги се завръщаха у дома. Всъщност не се знаеше някой сантагориец да е напуснал долината завинаги.

Защо? Беше ли двупосочна тази бариера?

И онези странни аномалии: Наличната информация включваше една статия от медицински журнал, написана от вуйчото на Джени, доктор Лорънс Пиаже, който бе считан за най-добрия лекар в долината. Заглавието ѝ беше: „Сантарогийският синдром на отровния дъб“. Съдържанието се отнасяше до изключителната податливост на сантарогийците към алергични заболявания, когато им се наложеше да живеят извън долината за по-дълъг период от време. Това беше и основната причина, поради която младежите от Сантарога биваха освобождавани от военна служба.

Цялата информация се свеждаше до едно единствено нещо.

Докладите от Сантарога до Националната комисия по душевно болести сочеха, че там няма случаи на душевни заболявания или умствена недостатъчност. (Шефът на катедрата, в която работеше Дасен, психиатърът Шами Селадор, реши, че този факт е „обезпокоителен“.)

Продажбите на цигари в Сантарога вероятно се осъществяваха посредством временни сделки.

Сантарогийци проявяваха твърда съпротива срещу рекламните кампании в национален мащаб. (Един американски симптом по мнението на Майер Девидсън.)

На сантарогийците не можеха да бъдат предложени сирена, вина или бира, произведени извън долината.

Целият бизнес там, включително и банката, бяха частна собственост. Те категорично отказваха капиталовложения отвън.

Сантарога успешно се противопоставяше на всеки правителствен проект за отпускане на държавни средства. Техният държавен сенатор беше от Портървил, град на около десет мили в обратна посока и доста извън долината. Измежду политическите фигури, с които Дасен бе разговарял по време на подготовката за своето проучване, държавният сенатор бе един от малкото, които не смятаха, че сантарогийците са „сбирщина от смахнати типове, вероятно на религиозна основа“.

— Вижте, доктор Дасен — рече той, — всички тези мистериозни щуротии около Сантарога са просто глупости.

Сенаторът беше мършав, нервен човек с кичур побеляла коса и възпалени очи. Казваше се Барстоу; една от старите калифорнийски фамилии.

Мнението на Барстоу беше следното: „Сантарога е последният стражеви пост на американския индивидуализъм. Те са янки, кореняци живеещи в Калифорния. Около тях няма абсолютно нищо мистериозно. Не желаят никакви специални благодеяния и не ми проглушават ушите с тъпи въпроси. Бих искал всичките ми избиратели да са така безхитростни и честни.“

Това си е негово лично мнение, помисли си Дасен.

Изолирано мнение.

Дасен вече беше в самата долина. Двупосочният път навлизаше в отсечка с гигантски дървета. Това беше авенюто на великаните, виещо се между две редици *sequoia gigantea*^[1].

Навътре сред дърветата имаше къщи. Данните сочеха, че някои от тези домове са тук от времето на треската за злато. Стрехите им бяха украсени със спираловидни елементи в готически стил. Много от тях бяха триетажни, а от прозорците им струеше жълта светлина.

Постепенно Дасен си даде сметка за идеалният изглед на къщите, които виждаше. Нямаше мъждукане на телевизионни апарати, в стаите не светеха катодни лампи, а стените не бяха огрени от вездесъщата сивкавомлечна светлина на кинескопите.

Пътят се разклоняваше. Върху една от стрелките, сочеща наляво беше написано „Център“, а други две го упътваха надясно към „Хотел Сантарога“ и „Кооперация за сирене Джаспърс“.

Дасен зави надясно.

Виещият се път минаваше под свод с надпис: „Сантарога, градът издигнат от сирене“. От дясната му страна, зад ограда от вериги се мержелееше сивкавобялата сграда на кооперацията, кипяща от живот и светлини. Отляво се намираще първата му цел, дълъг триетажен хотел, построен в онзи безсистемен стил от началото на века, с веранда по цялата му дължина. Прозорци с по няколко стъкла (повечето от тях тъмни) гледаха надолу към покрития със ситен чакъл паркинг. Надписът над входа гласеше: „Хотел Сантарога — Музей на треската за злато — Работно време 9 — 17 ч.“

Повечето от колите, наредени пред каменен праг минаващ успоредно на верандата, бяха добре поддържани стари модели.

Няколкото лъскави нови машини, паркирани на втора редица, стояха някак отчуждено.

Дасен паркира до един шевролет от 1939 година, чиято боя блестеше със силен восъчен отенък. Червено-кафявата кожена тапицерия, която се виждаше през прозорците, очевидно беше направена по поръчка.

Играчка на богаташ, реши Дасен.

Взе куфара със себе си и тръгна към хотела. Из въздуха се носеше миризмата на прясно окосена трева и шумът на течаща вода. Това го върна към детството му, градинката на леля му и потока, който течеше отзад. Съзнанието му бе завладяно от силна носталгия.

Изведнъж един дисонантен акорд го извади от унеса му. От горните етажи на хотела се дочуваше разправия между мъж и жена, гласът на мъжа беше груб и безцеремонен, а този на жената — пронизителен и напомнящ кряскането на продавачка на риба.

— Няма да остана в тази проклета дупка нито нощ повече — крещеше жената. — Те не искат парите ни! И нас не ни искат! Прави каквото искаш. Аз си тръгвам!

— Бел, престани! Ти...

Затръшване на прозорец. Спорът заглъхна и се превърна в приглушено и пискливо мънкане.

Дасен пое дълбоко дъх. Тази разправия го върна към онова, което му предстоеше. Ето още двама души, които не бяха преминали през бариерата на Сантарога.

Закрачи по чакъла, изкачи четирите стъпала към верандата и премина през двукрилата врата, чиито матирани стъкла бяха украсени със спирални офортни орнаменти. Озова се във вестибюл с висок таван, от който висяха кристални полилеи. Помещението бе облицовано с ламперия от еднозърнесто тъмно дърво, напомнящо повърхността на древни карти. Рецепцията се извиваше откъм ъгъла и достигаше до дясната му страна, а зад нея имаше една отворена врата, от която се чуваше звука на комутаторно табло. От дясната страна на рецепцията имаше широк вход, през който надникна в трапезарията — бели покривки, кристал, сребро. Един дилижанс от времето на Дивия запад беше паркиран от лявата му страна зад кафявочервено кадифено

въже, опънато върху месингови колчета с надпис „Не пипай експоната“.

Дасен се спря да разгледа древната пощенска кола. Миришеше на прах и плесен. Малка табела в рамка, поставена върху багажника даваше сведения за историята ѝ: „Използвана през периода 1868 — 1871 година по маршрута Сан Франциско — Сантарога“. Под тази табелка имаше една малко по-голяма рамка, в която беше сложен пожълтял лист хартия, а до него — друга месингова табелка: „Написано от ръката на Черният Барт — поетът разбойник“. Разкривените редове върху пожълтялата хартия гласяха:

*„И ей ме тук под дъжд и вятър
В таз разплакана гора
Живота си рискувах за проклетата кола
А то не си е струвало труда.“*

Дасен се засмя тихо, премести куфарчето в лявата си ръка, отиде до рецепцията и удари звънеца.

На вратата се появи плешив, сбръчкан и кльощав човек, облечен в черен костюм. Той се втренчи в Дасен, подобно на ястреб готов да го връхлети.

— Да?

— Бих искал да получа стая — рече Дасен.

— По каква работа сте тук?

Неочакваното предизвикателство го накара да настръхне.

— Уморен съм — каза Дасен — искам да поспя.

— Надявам се, само минавате отгук — промърмори човекът. Той се дотътри до рецепцията и бутна една черна книга за регистрации към Дасен.

Дасен взе химикалката от поставката, намираща се до книгата и се подписа.

Служителят му подаде един месингов ключ с месингово номерче и рече:

— Стаята ви е номер петдесет и едно и се намира до ония двамата безделници от Лос Анжелис. После да не се оплаквате, че докато се карат ви пречат да спите — Ръката на човека, в която се

намираше ключа се стовари върху плота на рецепцията. — Дължите ми десет долара... в предплата.

— Гладен съм — рече Дасен, изваждайки портфейла си за да плати. — Ресторантът работи ли? — Той взе квитанцията.

— Затваря в девет — отвърна служителят.

— Тук има ли пиколо?

— Изглеждате достатъчно здрав, че да си качите багажа сам. — Човекът протегна ръка към нещо, което се намираше зад гърба на Дасен. — Тръгнете по тия стълбища, стаята ви е на втория етаж.

Дасен се обърна. Зад дилижанса имаше празно пространство.

Там бяха разпръснати кожени тапицирани кресла с високи облегалки за гърба и ръцете, а в някои от тях седяха или четяха неколцина господа в напреднала възраст. Част от светлината идваше от масивни месингови лампиони с абажури с ресни. Между столовете минаваше покрито с пътека пространство, водещо нагоре.

Впоследствие Дасен щеше да се връща многократно към тази сцена като към първия ключ за разгадаването на истинската същност на Сантарога. Сякаш тук времето бе спряло в някакъв отминал век.

Смътно обезпокоен, той се обърна към човека от рецепцията:

— Ще видя стаята по-късно. Може ли да оставя чантата си тук докато се нахраня?

— Оставете я на плота. Нищо няма да ѝ се случи.

Дасен остави куфарчето на рецепцията и забеляза, че служителят го изучава с втренчен поглед.

— Има ли нещо нередно? — попита Дасен.

— Не.

Служителят протегна ръка към чантата, намираща се под ръката на Дасен, но той отстъпи назад, дръпна я изпод любопитните му пръсти и срещна гневния му поглед.

— Хм! — изсумтя онзи. Разочарованието му беше извън всяко съмнение. Той бе искал да надникне в чантата.

Дасен заговори объркано:

— Аз... ъ-ъ, искам да прегледам някои неща докато ям. — И после си помисли: *Защо му обяснявам?*

Ядосан от онова, което беше направил, той се обърна и закричи по коридора към трапезарията. Озова се в голямо правоъгълно

помещение с един единствен полилей и стенни месингови лампи по стените с ламперия от тъмно дърво.

Креслата около кръглите маси бяха със солидни облегалки за ръцете. От лявата му страна, покрай стената имаше дълъг бар от тиково дърво, а зад него огледало в дървена рамка. От централния полилей и от чашите, натрупани под огледалото, бликаше хипнотична светлина.

Помещението поглъщаше шумовете. Дасен усети, че се е озовал в едно внезапно затишие с погледи извърнати към него. Всъщност появата му мина почти незабелязано.

Облеченият в бяло сако барман, който обслужваше неколцината клиенти на бара, го погледна и сетне продължи да разговаря с един мургав мъж, прегърбен над чаша бира.

Десетина от масите бяха заети от семейства. Недалеч от бара играеха карти. Две самотни дами, усърдно заети с вилиците си, бяха обсебили две отделни маси. Дасен почувства, че хората в тази зала бяха разделени. В едни от тях се усещаше някакво нервно напрежение, а в други — спокойствие, присъщо и на самото помещение. Реши, че може да познае кои от гостите не са местни хора — те изглеждаха уморени, имаха по-смачкан вид, а децата им бяха по-склонни да се разбунтуват.

Дасен продължи към вътрешността на залата и вървейки зърна отражението си в огледалото на бара — чертите на слабото му лице бяха отпуснати и уморени, къдравата му черна коса — разрошена от вятъра, а кафявите очи — изцъклени от напрежение, сякаш все още караше кола. По време на пътуването се беше изцапал и сега до трапчинката на брадичката му имаше петно. Дасен го избърса и в това време си помисли: *Ето и още един проходящ пътник.*

— Маса ли желаете, сър?

До лакътя му беше изникнал един чернокож келнер — бял жакет, орлов нос, остри мавърски черти и леко посребрени слепоочия. В погледа му имаше нещо заповедническо, което беше в пълно противоречие с облеклото му на сервитьор. Дасен моментално си помисли за Отело. Очите му бяха кафяви и умни.

— Да, моля — за един — рече Дасен.

— Оттук, сър.

Дасен бе заведен до маса, намираща се до по-близката стена. Една от стенните лампи я обливаше с топла жълта светлина. Потъвайки в огромното кресло, Дасен насочи вниманието си към масата до бара — играта на карти... четирима души. Позна единия от тях от снимка, която Джени бе носила със себе си: Пиаже, нейният вуйчо, по професия лекар, авторът на онази статия от медицинския журнал, отнасяща се до веществата, предизвикващи алергии. Пиаже беше едър човек, с посивяла коса, приятно овално лице и странно ориенталско излъчване, което се подсилваше от ветрилото карти, което държеше близо до гърдите си.

— Желаете ли менюто, сър?

— Да. Само секунда... хората, които ей там играят карти с доктор Пиаже.

— Да, сър?

— Кои са те?

— Познавате ли доктор Лари, сър?

— Познавам племенницата му, Джени Сордж. Тя носеше със себе си снимка на доктор Пиаже.

Келнерът погледна към куфарчето, което Дасен беше поставил в средата на масата.

— Дасен — рече той. Тъмното лице беше озарено от широка ослепително бяла усмивка. — Вие сте приятеля на Джени от университета.

Думите на сервитьора можеха да значат толкова много неща, че Дасен остана зяпнал с отворена уста.

— Джени е говорила за вас, сър — рече келнерът.

— О!

— Мъжете, които играят карти с доктор Лари — искате да узнаете кои са те. — Той се обърна към играчите. — Всъщност, сър, човекът, който седи срещу доктор Лари е капитан Ол Мардън. Този отдясно е Джордж Нис. Той е шеф на кооперацията за сирене „Джаспърс“. Човекът отляво се казва Сам Шелър. Господин Сам има частна бензиностанция. Ще ви донеса менюто, сър.

Келнерът тръгна към бара.

Дасен продължаваше да наблюдава картоиграчите, чудейки се какво беше привлякло големия му интерес. Мардън седеше почти с гръб към него. Беше облечен в цивилно облекло, тъмносин костюм, а

косата му беше удивително рижа. Той извърна глава надясно и Дасен зърна тясно лице и свити устни с цинична извивка.

Шелър, който държеше частната бензиностанция (изведнъж на Дасен това определение му се стори странно) беше с тъмна кожа, ъгловато индианско лице, сплеснат нос и месести устни. Нис, който седеше срещу него, беше оплешивяващ човек с коса с цвят на пясък, сини очи, тежки клепачи, широка уста и дълбока трапчинка на брадичката.

— Менюто, сър.

Келнерът сложи пред Дасен листа с менюто, поставен в червена папка.

— Изглежда, че доктор Пиаже и приятелите му се забавляват чудесно с тяхната игра — рече Дасен.

— Тази игра е нещо като обичай, сър. Всяка седмица по това време те са тук, неизменно като самия залез — първо вечерят, а после започват играта.

— Какво играят?

— Различно, сър. Понякога бридж, понякога пинъкъл. Случва се да играят и вист и дори покер.

— Какво имайте предвид под... *частна* бензиностанция? — запита Дасен. Той вдигна очи към смуглото мавърско лице.

— Всъщност, сър, тук в долината ние не се забъркваме с онези компании и фиксираните им цени. Господин Сам купува бензин откъдето намери, подбирайки най-добрите оферти. При нас цената за галон е с четири цента по-ниска.

Дасен реши да проучи този аспект на бариерата Сантарога. Същността беше в това да не се купува от големите компании, но откъде тогава се набавяха необходимите им петролни продукти?

— Ростбийфът е много добър, сър — рече сервитьорът, посочвайки менюто.

— Препоръчвате ли ми го?

— Да, сър. Угояваме животните с местен фураж. Можем да ви предложим специалитет от изкласила царевица, картофи „Джаспърс“ — т.е. в сос от сирене, много е вкусен, а за десерт имаме парникови ягоди.

— Салата? — попита Дасен.

— Зеленчуците ни не са много хубави тази седмица, сър. Ще ви донеса супата. Борш с подкиселен крем. Може би ще пийнете и една бира. Ще видя дали мога да ви донеса от нашето местно производство.

— Вие ми спестихте необходимостта от меню — рече Дасен и върна обратно червената папка. — Донесете ми нещата преди да съм започнал да ям покривката на масата.

— Да, сър!

Дасен проследи с поглед отдалечаващият се негър, облечен в бяло сако, широкоплещест, самоуверен. Истински Отело.

След малко келнерът се върна със супник, от който излизаше пара, един бял остров от подкиселен крем в него и халба бира с цвета на тъмен кехлибар.

— Забелязах, че вие сте единственият чернокож сервитьор в заведението — рече Дасен. — Да не би това да е с цел да изпъквате?

— Питате ме дали не съм част от шоуто ли, сър? — Изведнъж гласът на келнера беше станал предпазлив.

— Чудех се дали в Сантарога има някакви проблеми с интеграцията?

— В долината трябва да има около трийсет-четирийсет цветнокожи семейства, сър. Тук ние не обръщаме голямо внимание на разликата в цвета на кожата. — Говореше рязко и отсечено.

— Не исках да ви обидя — каза Дасен.

— Вие не сте ме обидил. Трябва да призная, че тук чернокожият келнер е нещо като установен акцент. Място като това... — Той огледа солидното, облицовано с ламперия помещение, — ... навремето навярно е разполагало с много чернокожи сервитьори. Присъствието ми тук създава нещо като местен колорит. — Отново онази ослепителна усмивка. — Работата ми е добра, а децата ми се справят дори и по-добре. Две от тях работят в кооперацията, а другото ще става адвокат.

— Три деца ли имате?

— Две момчета и едно момиче. Ще ме извините ли, сър, имам и други маси.

— Да, разбира се.

Когато келнерът си тръгна, Дасен надигна халбата бира. Острият ѝ аромат говореше за изби и гъби. Изведнъж се сети, че Джени беше похвалила местната сантарогийска бира. Той отпи една глътка — меко

и нетръпчиво усещане, несъмнения остатъчен вкус на малца. Това беше всичко, което Джени беше казала.

Джени, помисли си той. Джени... Джени...

Защо никога не беше го поканила в Сантарога по време на редовните ѝ екскурзии през уикендите? Спомни си, че тя не беше пропуснала дори и един уикенд. Срещите им ставаха винаги през делнични дни. Припомни си какво му беше разказала за себе си: останала сирак, отгледал я вуйчо ѝ, Пиаже, и неомъжената ѝ леля... Сара.

Дасен отпи още веднъж от бирата и сетне опита супата. Двете неща се връзваха чудесно. Киселият крем имаше аромат, напомнящ на този на бирата, някакъв странен и непознат привкус.

Беше ясно, че Джени го бе обичала, помисли си Дасен. Между тях бе имало *нещо* химическо, *нещо* вълнуващо. Но той никога не получи *директна* покана да се запознае със семейството ѝ, да види долината. Само колебливо опипване на почвата — как би погледнал на това да започне работа в Сантарога? Някой ден трябвало да поговори с вуйчо Лари за някои интересни случаи.

Какви случаи? — зачуди се Дасен, докато си припомняше. Папките с информация за Сантарога, дадени му от доктор Селадор, бяха категорични: „Никакви официално заявени случаи за душевни заболявания.“

Джени... Джени...

Мислите на Дасен се върнаха в онази нощ, когато ѝ предложи да се оженят. Този път от страна на Джени нямаше никакво колебливо опипване на почвата — Можел ли той да живее в Сантарога?

Спомняше си за собственото си недоверие, когато ѝ бе поискал обяснение: „Защо трябва да живеем в Сантарога?“

— Защото не мога да живея никъде другаде. — Това беше нейния отговор. „Защото не мога да живея никъде другаде.“

Обичай ме, обичай моята долина.

Никакви молби не бяха в състояние да изтръгнат от нея някакво друго обяснение. За нея въпроса беше приключен. Накрая той реагира с гняв, роден от нараненото му честолюбие. Да не би тя да смята, че той не е в състояние да я издържа финансово никъде другаде освен в Сантарога?

— Ела и виж Сантарога — беше казала тя умолително.

— Няма да го направя, ако не разгледаме възможността да живеем и другаде.

Безизходица.

Докато си припомняше този сблъсък, Дасен усети по страните му да се разлива топлина. Това беше последната седмица. В продължение на два дни тя отказа да вдигне телефона... а след това реши да не ѝ се обажда повече. Той се скри в наранената си черупка.

А Джени се върна в прекрасната си долина. По-късно той преглътна гордостта си и ѝ написа писмо, в което ѝ предлагаше да дойде и да я види — отговор не последва. Нейната долина я беше погълнала.

Долината, в която се намираше сега.

Дасен въздъхна, огледа се и си спомни за онази напрегнатост, с която Джени беше говорила за Сантарога. Облицованата с ламперия трапезария и сантарогийците около него не съответстваха на представите му за долината.

Защо не отговори на писмото ми, питаше се той. Най-вероятно се е омъжила. Сигурно това е отговора.

Дасен видя келнера да заобикаля бара с поднос в ръката.

Барманът му направи знак и извика: „Уин“. Сервитьорът се спря и остави таблата на бара. Главите им се надвесиха над сервираните в подноса ястия. Дасен остана с впечатлението, че спорят. Малко по-късно келнерът каза нещо с рязко движение на главата, вдигна таблата и я понесе към масата на Дасен.

— Кучия му син, на всяка манджа мерудия — рече той, поставяйки таблата срещу Дасен, и сетне започна да разпределя ястията. — Опитайте се да ми кажете, че не трябва да ви давам „Джаспърс“. Да не давам „Джаспърс“ на един добър приятел на Джени.

Гневът на сервитьора се поохлади. Той поклати глава, усмихна се и постави пред Дасен чиния пълна с храна.

— На този свят има твърде много кучи синове и врътковци, от мен да го знаете.

— Барманът — рече Дасен. — Чух го да ви нарича „Уин“.

— Уинстън Бурдо, сър, на вашите услуги. — Той заобиколи масата и се приближи до Дасен. — Не искаше да ми даде бира „Джаспърс“ за вас, сър. — Сервитьорът взе една ледено студена бутилка от подноса и я постави до халбата, която беше сервирал преди

това. — Тази не е толкова добра колкото онова, което ви донесох преди това. Но храната наистина е „Джаспърс“. Пустия му никаквец, не може да ме спре да направя това.

— Джаспърс — рече Дасен. — Мислех, че само сиренето се казва така.

Бурдо сви устни, изглеждаше замислен.

— О, не сър. Наименованието Джаспърс се отнася до всички продукти на кооперацията. Джени не ви ли е казвала? — Той се намръщи. — Не сте ли идвал преди в долината, сър?

— Не. — Дасен поклати глава.

— Вие сте доктор Дасен... Джилбърт Дасен.

— Да.

— В такъв случай вие сте възлюбения на Джени. — Бурдо се ухили и рече: — Хранете се, сър. Храната е добра.

Преди Дасен да успее да събере мислите си, Бурдо се обърна и бързо се отдалечи.

„Вие сте възлюбеният на Джени“, помисли си Дасен. Сегашно време... а не минало. Усети силните удари на сърцето си и реши, че е пълен идиот. Просто Бурдо си говореше по този начин. Това беше всичко.

Смутен, той се наведе над храната си.

Първата хапка от ростбифът потвърди пророчеството на Бурдо — крехък и сочен. Силната миризма на заливката на картофите напомняше аромата на бирата и киселия крем.

Возлюбения на Джени.

Думите на Бурдо завладяха съзнанието му и го изпълниха със смут.

Дасен вдигна очи от храната и затърси Бурдо. Келнерът го нямаше никакъв. Джаспърс. Той беше в основата на богатата натрапчива миризма и на този непознат привкус. Вниманието му беше привлечено от бутилката бира, онази без Джаспърс. *Не е толкова добра.*

Опита я направо от бутилката и установи, че след нея остава горчив металически вкус. После отпи една глътка от халбата — нетръпчиво успокояващо усещане. Дасен почувства, че вкусът и споменът за предишната бира бяха неутрализирани.

Остави халбата, погледна към другия край на помещението и улови втрещения намръщен поглед на бармана.

Та това бяха незначителни неща — две бири, спор между келнер и барман, барман, който го наблюдаваше внимателно — бяха изминали просто няколко секунди, но Дасен усети, че те са заредени с опасност. Припомни си двамата агенти, загинали в долината Сантарога — *загинали при злополука...* кола навлязла в завоя с твърде голяма скорост, после полетяла в клисурата... падане в река от ръба на скала — удавяне. Нещастни случаи — това беше заключението на следствието.

Дасен продължи да се храни замислено.

След малко Бурдо се върна с ягодите и закръжи над Дасен докато ги опитваше.

— Добри ли са, сър?

— Много са хубави. По-добри са от тази бутилка бира.

— Вината е моя, сър. Може би някой друг път. — Той се покашля дискретно. — Джени знае ли, че сте тук?

Дасен остави лъжицата и се загледа в блюдото с ягоди, сякаш се опитваше да види там отражението си. В съзнанието му внезапно изникна спомена за Джени — облечена в червена рокля, жизнена, усмихната и кипяща от енергия.

— Не... все още не — отвърна той.

— Нали знаете, че Джени все още не е омъжена, сър?

Дасен погледна към картоиграчите. Колко загоряла изглеждаше кожата им! *Джени все още не е омъжена!* Доктор Пиаже отклони поглед от картите и каза нещо на човека от лявата му страна. Те се засмяха.

— Тя... телефонът ѝ може ли да бъде намерен в телефонния указател, господин Бурдо? — попита Дасен.

— Тя живее с доктор Пиаже, сър. И защо не ми викате просто Уин?

Дасен вдигна очи към остро мавърско лице на Бурдо и изведнъж се зачуди. В говора му имаше само лек южняшки акцент. Склонността към приятелско общуване, нещата, които доброволно му каза за Джени — във всичко това имаше нещо южняшко, задушевно, приветливо... но имаше и други полутонове: някакви търсеци сетива, сурови и директни. Сега психологът в Дасен беше застанал нащрек.

— Отдавна ли живеете в долината, Уин? — запита Дасен.

— Около дванайсет години, сър.

— Как стана така, че се озовахте тук?

Бурдо поклати глава. Устните му се оформиха като печална полуусмивка.

— О, сигурно няма да ви е интересно сър.

— Напротив. — Дасен вдигна поглед към Бурдо и зачака. Трябваше да има някакъв клин, който да се заби дълбоко в тази долина и така тайните ѝ да бъдат разкрити. *Джени не е омъжена?* Може би този клин беше Бурдо. Дасен знаеше, че в собственото му поведение има някаква откровена стеснителност, която приканваше към доверие. В този случай той заложи на това.

— Е, щом наистина държите да ви разкажа, сър — рече Бурдо. — Бях в затвора в Ню Орлиънс за хулиганско поведение. (Дасен забеляза, че изведнъж южняшкият диалект беше станал по-доловим.) Занимавахме се с разни далавери и говорехме език, от който може да ви настръхнат косите. И изведнъж аз осъзнах какво правя, сър. Това ме накара да преосмисля начина си на мислене и разбрах, че се занимавам с детинщини. Младежки работи. — Бурдо произнесе думата с гордост. — Младежки, сър. И после, когато излязох от затвора, шерифът ми каза да не се връщам повече, а аз се прибрах у дома при жена си и ѝ викам на Ани, викам ѝ, че си тръгваме. Тогава, сър, ние потеглихме и дойдохме тук.

— Просто ей така си тръгнахте?

— Направо отпрашихме, сър. Не беше лесно, а и попаднахме на места, които ни накараха да съжаляваме, че сме тръгнали. Но когато дойдохме тук, разбрахме, че си е струвало труда.

— А преди да дойдете тук просто се скитахте?

— Сякаш Бог ни водеше, сър. Това място сър, ъ-ъ... трудно е да се обясни. Но... е добре, те настояват да ходя на училище че да се усъвършенствам. Това е първото нещо. Мога да говоря един приличен и правилен английски, когато поискам... когато се съсредоточа. (Акцентът започна да изчезва.)

Дасен се усмихна насърчително.

— Тия хора от долината трябва да са много свестни.

— Ще ви кажа нещо, сър — рече Бурдо. — Може би като ви кажа какво ми се случи тука, вие ще разберете. Това е нещо, което едно

време би ме наранило ужасно, но тук... Ние сме от задругата Джаспърс, сър. Това се случи веднага щом Уила, дъщеря ми, обяви годеща си с Кол Нис. А Джордж, бащата на Кол, идва и ме прегръща през рамо. „Е добре, Уин, дърто черно копеле“, казва той, „по-добре да си пийнем едно хубаво, защото децата ни ще ни сродяват.“

Ето това беше, господин Дасен. Когато ме нарече черно копеле, той не влагаше абсолютно нищо лошо. То е все едно... все едно да наречеш някой блед русоляв човек тук Белчо. Сякаш казваше, че кожата ми е черна, за да бъда разпознат от някого, който ще ме попита за Ол Мардън, а пък аз да отвърна: „Ей там, оня рижия дето играе карти.“ Бях сигурен, че това е всичко, което Джордж влагаше. Просто разбрах каква е истината. Приемаха ме такъв какъвто съм. Това беше възможно най-приятелския жест от страна на Джордж и той го направи.

Дасен се намръщи, опитвайки се да вникне в думите на Бурдо. Нима от приятелски чувства го е нарекъл черно копеле?

— Не мисля, че разбирате за какво става дума — рече Бурдо. — Може би е необходимо да сте чернокож, че да го разберете. Но... е добре, може би това ще свърши работа. Няколко минути по-късно Джордж ми каза: „Ей, Уин, чудя се какви ще бъдат внуците ни — светли, тъмни или нещо по средата?“ Мисълта за чернокожи внуци извикваше у него само учудване. Всъщност не го беше грижа. Беше просто любопитен. Намираще това за интересно. Нали разбирате, по-късно, когато казах на Ани за това, аз се разплаках. Толкова бях щастлив, че се разплаках.

Разговорът им беше продължил доста време. Дасен забеляза, че и Бурдо си помисли същото. Келнерът поклати глава и промърмори:

— Говоря прекалено много. Мисля, че е по-добре...

Внезапните крясъци откъм бара, недалеч от масата на картоиграчите, прекъснаха изречението на Бурдо. Пълен червендалест мъж, отстъпил на крачка от бара, блъскаше чантата си в плота и крещеше на бармана.

— Вие, кучи синове! — пищеше той. — Мислите си, че сте кой знай к'во и не можете да купувате от мен! Моята фирма не е достатъчно добра за вас! Вие можете да измислите нещо по-добро...

Барманът сграбчи чантата.

— Пусни я, кучи син такъв! — извика дебелият мъж. — Всички вие си мислите, че сте кой знай к'во, все едно сте някоя чужда страна! Аз ли съм *аутсайдер*? Я чуйте какво ще ви кажа, шайка чужденци! Това е Америка! Това е свободна...

Червенокосият капитан от пътната полиция Ол Мардън се беше надигнал от стола си още при първите признаци на безредие. Сега той сложи огромната си ръка върху рамото на крещящия мъж и го раздруса.

Виковете спряха. Разгневеният човек се завъртя и вдигна чантата си да удари Мардън. В продължение на една дълга и проточила се секунда човекът задържа погледа си върху суровите очи на капитана, които блестяха от властното му лице, и се поколеба.

— Аз съм капитан Мардън, от пътната полиция — рече Мардън. — И ви заявявам, че няма да търпим повече това. — Гласът му беше спокоен, строг... и леко развеселен, както му се стори на Дасен.

Разгневеният мъж свали чантата долу и преглътна.

— Можете да излезете, да се качите в колата си и да напуснете Сантарога — каза Мардън. — Така. И не се връщайте повече. Ще внимаваме за вас и ако отново ви видим в долината, ще ви тикнем в затвора.

Това охлади гнева на дебелия мъж. Раменете му се отпуснаха. Той преглътна и се огледа наоколо, за да срещне втрещените в него очи.

— С удоволствие ще се махна оттук — промърмори той. — Нищо не би могло да ме направи по-щастлив. Никога няма да стъпя отново във вашата мръсна малка долина. Вие смърдите. Всички вие смърдите. — С конвулсивно движение той освободи рамото си от хватката на Мардън и горделиво закрачи към изхода на вестибюла.

Поклащайки глава, капитанът се върна към играта на карти.

В стаята постепенно се възстанови предишния шум, идващ от храненето на хората и техните разговори. Въпреки това Дасен усещаше някаква разлика. Избухването на търговския пътник бе издигнало бариера между сантарогийците и гостите на долината. Някаква невидима стена. Екскурзиантите припряно караха децата си да побързат, за да могат по-скоро да си тръгнат.

Дасен усети напрежението, което се носеше във въздуха. В помещението се бяха зародили стадни чувства — ловци и жертви.

Усети миризмата на собствената си пот. Дланите му бяха влажни. Забеляза, че Бурдо беше изчезнал.

Това е глупаво! помисли си той. *Джени не е омъжена?*

Той си напомни, че е психолог и наблюдател. Но наблюдателят трябваше да наблюдава и себе си.

Защо да не останат тук, попита се той. *Цените са разумни.*

Извика в съзнанието си картината на областта. Портървил беше на двайсет и пет мили, на десет мили извън долината по пътя, по който беше дошъл. Другото направление водеше към виещ се планински път, пълен със завой, който след около четирийсет мили се вливаше в магистрала 395. На юг в тази посока бяха най-близките селища, но до тях имаше поне седемдесет мили. Това беше област с национални паркове, езера, живописни пътища, лунни ландшафти с хребети от вулканични скали — и целият този район беше рядко населен с изключение на долината Сантарога. Защо тези хора предпочитаха да пропътуват този участък през нощта вместо да отседнат в хотела?

Дасен приключи с вечерята и остави бирата недопита. Преди да направи следващата стъпка трябваше да поговори с шефа на отдела, доктор Шами Селадор. Бурдо беше оставил сметката върху един дискретен кафяв поднос — три долара и осемдесет и шест цента. Дасен сложи върху таблата една банкнота от пет долара и още веднъж се огледа. На пръв поглед всичко изглеждаше дяволски нормално! Картоиграчите се бяха съсредоточили върху играта си. Барманът говореше прегърбен с двама клиенти. Едно момиченце на масата отдясно хленчеше, че не иска да пие млякото си.

Въпреки това нищо не беше нормално и сетивата му крещяха в потвърждение на този факт. Чупливата повърхност в залата беше готова за още един трус и на него му се стори, че не иска да види онова, което може да се открие под нея. Избърса устните си със салфетка, взе чантата си и тръгна към вестибюла.

Куфарът му стоеше върху бюрото до книгата за регистрации. От вратата в дъното в ъгъла се дочуваше бръмченето и мърморенето на включено комутаторно табло. Взе куфара си и провери дали месинговия ключ е в джоба му — две петдесет и едно. Ако се окажеше, че в стаята няма телефон, той реши да слезе долу и да се обади на Шами от някоя телефонна кабина. Чувствайки се донякъде глупаво и потиснат от реакцията си по време на произшествието в

ресторанта, Дасен се упъти към стълбището. Няколко чифта очи се възряха в него над разтворените във вестибюла вестници. Те изглеждаха бдителни и любопитни.

Стълбите водеха към мрачен мецанин — бюра, късове бяла хартия. Точно насреща имаше врата, която трябваше да се използва в случай на пожар. Върху нея имаше надпис: „Към втория етаж. Дръж вратата затворена.“

Следващото стълбище завиваше наляво, мъждива светлина идваща отгоре, стени облицовани с широки дъски от тъмно дърво. След още една противопожарна врата се стигаше до коридор с аварийен изход отляво. Оставена дървена табела, точно срещу вратата, даваща указания, че стая две петдесет и едно се намира надолу по коридора вдясно. Таванското осветление разположено на голямо разстояние, дебелият керемидено червен килим, широките масивни врати с месингови дръжки и старомодните секретни ключове придаваха на това място атмосферата на деветнайсти век. Дасен наполовина беше готов да срещне някоя прислужница с надиплено боне, престилка с фльонга отзад, пола стигаща до пода, дълги черни чорапи и сантиментални обувки, или някой солиден banker с тясна жилетка, висока яка и масивна златна верижка на пояса. Почувства, че не е в съзвучие нито с мястото, нито със стила му.

Месинговият ключ се завъртя гладко в патрона на врата две петдесет и едно. Влезе в стая с висок таван и прозорец, гледащ към паркинга. Запали осветлението. Електрическият ключ приведе в действие лампион, украсен с пискюли, намиращ се до тоалетна масичка от тиково дърво с дъговидна лицева страна. Кехлибарената светлина откри една леко отворена врата, водеща към облицована с плочки баня (оттам идваше звук на течаща вода), писалищна маса със солидни крака и стол с вертикална облегалка, поставен до нея. Леглото беше тясно, високо и с табла, върху която имаше груба дърворезба.

Дасен натисна с ръка повърхността му. Изглеждаше меко. Остави куфара си на леглото и се загледа в него. В единия край се подаваше малко бял плат. Дасен отвори куфара и огледа съдържанието му. Познаваше се като човек, който старателно и педантично подрежда багажа си. А онова, което беше вътре издаваше лек безпорядък. Някой бе отварял и претърсвал куфара. Всъщност той не беше заключен. Дасен провери вещите си — нищо не липсваше.

Защо се интересуват от мен, зачуди се той.

Огледа се за телефон и го видя — обикновен френски модел, сложен върху лавица до бюрото. Тръгвайки към него, той зърна отражението си в огледалото над тоалетната масичка — широки очи и устни в права линия. Изражението му беше мрачно. Поклати глава и се усмихна. Онова, което се получи, беше нелепо.

Дасен седна на стола и постави слушалката до ухото си. Из стаята се носеше миризмата на дезинфекционен сапун... и нещо, което напомняше чесън. Секунда по-късно той натисна вилката на телефона.

След малко се обади женски глас:

— Тук е рецепцията.

— Бих искал телефонен разговор до град Бъркли — каза Дасен и даде номера. За секунда настъпи тишина и после се чу познатия глас:

— Номера на стаята ви, сър?

— Две петдесет и едно.

— Момент, моля.

Чу как момичето набира номера, а после и звънене. В линията се включи и другият телефонист. Докато го свързваха, Дасен слушаше само с половин ухо. Миризмата на чесън беше твърде силна. Загледа се във високото старо легло и отворения си куфар. Леглото сякаш го приканваше, казвайки му колко е уморен. Гърдите го боляха. Пое дълбоко въздух.

— На телефона е доктор Селадор.

Индийско-оксфордският акцент на Селадор му звучеше познато и близко. Дасен се приведе над телефона и се представи. Изведнъж съзнанието му бе завладяно от това чувство на задушевна близост, което бе съчетано със съзнанието за действителното разстояние и звукът на бръмчащите жици, минаващи почти през половината щат.

— Джилбърт, стари приятелю, разбирам, че си се справил добре.
— Селадор говореше жизнерадостно.

— Намирам се в хотел Сантарога, докторе.

— Чувал съм, че е много добър.

— Така изглежда. — Умората, която се носеше с бръмчене по нервната система на Дасен се съчета с усещането, че е направил нещо глупаво. Защо се беше обадил? Проницателният мозък на Селадор сега щеше да търси разни скрити значения, мотиви.

— Предполагам, не се обаждаш само за да ми кажеш, че си пристигнал — рече Селадор.

— Не... аз... — Дасен разбра, че не би могъл да изрази смътната си тревога, би прозвучало нелепо, това усещане за отчужденост, разделението на сантарогийци и външни и малките мравчици, пролазващи по тялото му, които го предупреждаваха за наличие на опасност. — Бих искал да провериш какви са взаимоотношенията на петролната компания с този район — каза Дасен. — Виж, ако можеш да откриеш как осъществяват доставките си в долината. Очевидно тук има независима бензиностанция. Искам да знам кой им доставя газ, бензин, резервни части — и разни неща от този род.

— Това е добра идея, Джилбърт. Ще поставя един от нашите... — Изведнъж се чу прашене и пукане. Линията прекъсна и настъпи пълна тишина.

— Доктор Селадор?

Тишина.

По дяволите! помисли си Дасен.

— Телефонна централа!

В слушалката се обади мъжки глас. Дасен разпозна носовия изговор на служителя от рецепцията.

— Кой създава тази бъркотия? — попита онзи.

— Прекъснаха ми разговор с Бъркли — рече Дасен. — Можете ли...

— Линията е изключена — отговори грубо служителят.

— Възможно ли е да сляза долу във фойето и да се обадя от телефонна кабина? — попита Дасен. Докато задаваше въпроса си, мисълта за дългия път до вестибюла му се стори отблъскваща. Усещането за умора беше легнало като тежест върху гърдите му.

— В момента не може да бъде осъществен разговор с място извън долината — каза служителят. — Не можем да ви свържем.

Дасен прокара ръка през челото си. Кожата му беше студена и влажна. Зачуди се дали не се е разболял. Стаята около него сякаш се разширяваше и свиваше. Устата му беше пресъхнала и му се наложи да преглътне два пъти преди да заговори отново:

— Кога се очаква да възстановят линията?

— Откъде, по дяволите, да знам? — сопна се човекът от рецепцията.

Дасен отдръпна телефонната слушалка от ухото си и се вторачи в нея. Този служител на хотела беше доста особен... и стаята беше доста особена — начина, по който трептеше и се приплъзваше, миризмата на чесън и на...

Постепенно до слуха му достигна свистене.

Погледът на Дасен, изпълнен с растящо удивление, бе привлечен от старомоден жигльор за газово осветление, който стърчеше от стената, намираща се до вратата на коридора.

Миризма на чесън? *Газ!*

От телефона се чуваше глас, напомнящ джавкане и лаене.

Дасен погледна надолу към слушалката, която беше още в ръката му. Стори му се, че тя е безкрайно далече. През прозореца, зад телефона се виждаше надпис: *Музей на треската за злато*. Прозорецът означаваше въздух. Дасен установи, че все още някои мускули му се подчиняваха, залитна към бюрото, падна и разби стъклото с телефона.

Джавкацията глас постепенно затихна.

Дасен осъзна, че тялото му е проснато върху бюрото. Главата му лежеше близо до разбития прозорец. Виждаше телефонния кабел, който се спускаше надолу през перваза. Студеният въздух отвън вееше върху отчужденото му чело, а в гърдите си усещаше болезнен хлад.

Опитаха се да ме убият, помисли си той. Това беше мисъл, изпълнена със смайване и почуда. Съзнанието му се фокусира върху двамата агенти, които вече бяха загинали по време на работа върху този проект. Злополуки. Прости и лесно обясними злополуки... точно като неговата!

Въздухът — как леденееше кожата му от него. И сякаш изгаряше белите му дробове. Там, където слепоочието му се опираше о повърхността на бюрото, кръвта нанасяше тежките си удари. Пулсът му биеше неспирно...

Към него се прибавиха и ударите по вратата. За известно време те се съчетаха в някакъв налудничав синкоп.

— Вътре ли сте? Отворете!

Какъв заповеднически глас. *Отворете*, помисли си Дасен. Това означаваше да стане на крака, да прекоси стаята и да натисне дръжката на вратата...

Аз съм безпомощен, помисли си той. Те все още могат да ме убият.

Чу стържене на метал. Въздухът го лъхна в лицето с още по-голяма сила. Някой извика: „Газ!“

Нечии ръце го уловиха за раменете. Издърпаха го извън стаята, наполовина с носене, наполовина с влачене. Пред погледа му се люлееше лицето на Мардън, червенокосия капитан от пътната полиция. После видя и служителят от рецепцията — бледо, вторачено лице и чело, което блестеше под жълтеникавата светлина. Точно насреща му имаше кафяв таван. Под гърба си усещаше твърд и жулещ килим.

Обади се носов глас:

— Кой ще плати за този прозорец?

Нечий друг глас:

— Ще доведе доктор Пиаже.

Вниманието на Дасен се съсредоточи върху устата на Мардън, замъглена от многобройни изопачаващи пластове. Стори му се, че ъгълчетата ѝ издаваха гняв. Тя се обърна към реещото се във въздуха бледо лице на служителя от рецепцията и каза:

— По дяволите с твоя прозорец, Джонсън. Толкова пъти ти казвах да махнеш тия газови жигльори оттук. В още колко стаи ги има?

— Не ми говори с тоя тон, Ол Мардън. Познавам те от...

— Пет пари не давам откога ме познаваш, Джонсън. В още колко стаи ги има тия газови жигльори?

Гласът на човека от рецепцията се обади с гневни нотки на наранено честолубие:

— Само в тази и в още четири на горния етаж, но там няма никой.

— До утре вечерта да си ги махнал — рече Мардън.

Нечии забързани стъпки прекъснаха спора. Овалното лице на доктор Пиаже скри тавана от погледа на Дасен. Върху чертите му бе изписано безпокойство. Дасен усети как някой поставя пръсти върху клепачите му. Пиаже каза:

— Да го сложим на леглото.

— Ще се оправи ли? — попита служителят от рецепцията.

— Въпрос на време — рече Мардън.

— Открихме го навреме — каза Пиаже. — Онази стая от другата страна на коридора свободна ли е?

— Можем да го преместим в номер 260 — рече служителят от рецепцията. — Ей сега ще я отворя.

— Нали разбра, че човека, който насмалко не уби, е приятел на Джени от института? — запита Мардън и гласът му затихна с няколкото крачки, които бе направил по посока на човека от рецепцията.

— Приятел на Джени? — Чу се звука от завъртане на ключ. — Но аз си мислех...

— Няма значение какво си мислел!

Лицето на Пиаже се доближи до Дасен.

— Чувате ли ме, млади човече? — попита той.

Дасен пое болезнено дъх и изкряка:

— Да.

— Главата ви ще ви създава проблеми, но ще се оправите.

Лицето на Пиаже се отдалечи. Дасен усети, че го вдигат на ръце. Таванът се задвижи. Сега се намираше в друга стая: същата като предишната — висок таван и дори шум от течаща вода. Почувства под гърба си повърхността на легло, ръце, които го събличат. Изведнъж усети гадене. Дасен отблъсна ръцете.

Някой му помогна да стигне до банята, където започна да повръща. След това се почувства по-добре — отмаял, но с чиста глава и с по-добър контрол над мускулите си. Видя, че му беше помогнал Пиаже.

— Искате да си легнете пак, нали? — попита Пиаже.

— Да.

— Ще ви направя една инжекция с желязо, която ще противодейства на газовото натравяне в кръвта ви — рече Пиаже. — Ще се оправите.

— Как е дошъл този газ тук? — попита Дасен. Думите бяха произнесени с дрезгав шепот.

— Джонсън има една смахната система от клапи в кухнята — каза Пиаже. — Нямахте да се случи нищо, ако някакъв идиот не беше подал газ към жигльора в твоята стая.

— Мога да се закълна, че ги бях изключил всичките. — Това беше гласа на човека от рецепцията, идващ някъде отвъд вратата на

банята.

— По-добре до утре вечерта всички да бъдат запушени — рече Мардън.

Всички те говореха толкова трезво и разумно, помисли си Дасен. Мардън изглеждаше искрено разгневен. Зад изражението на Пиаже не можеше да се крие нищо друго освен загриженост.

Беше ли възможно това наистина да е злополука, зачуди се Дасен.

Спомни си за двамата агенти, които бяха загинали в долината при злополука по време на работа върху проекта.

— Добре — каза Пиаже. — Ол, ти, Пим и другите можете да си ходите. Аз ще го сложа да си легне.

— Добре, Лари. Всички да си тръгват, без изключение. — Това беше Мардън.

— Ще донеса чантите му от другата стая. — Дасен не можа да разпознае този глас.

Малко по-късно, с помощта на Пиаже, Дасен вече беше в леглото, облечен в пижама. Главата му беше бистра, беше се разсънил напълно и се чувстваше самотен, макар Пиаже да беше все още в стаята.

Сред чужди, помисли си Дасен.

— Ето, глътнете това — каза Пиаже. Той пъкна две хапчета в устата му и му поднесе чаша вода. Дасен преглътна и усети как хапчетата се спускат надолу по гърлото му, понесени от водната струя.

— Какво беше това? — попита Дасен, отблъсквайки чашата вода.

— Желязо и приспивателно.

— Не искам да спя. Газта...

— Не сте погълнал толкова много газ. Почивайте спокойно. — Пиаже го потупа по рамото. — Най-доброто лечение за вас е почивка в легло и свеж въздух. От време на време някой ще наминава да ви види как сте. А аз ще се отбия при вас сутринта.

— Някой — рече Дасен. — Сестра?

— Да — отвърна Пиаже. — Сестра. Ще бъдете в пълна безопасност, все едно сте в болница.

Дасен погледна към прозореца и нощта отвъд него. *Откъде идва тогава това усещане за опасност, зачуди се той. Някаква реакция ли*

беше? Чувстваше как приспивателното замъглява и успокоява сетивата му. Но предчувствието за опасност не го напусна.

— Джени ще се зарадва като разбере, че сте тук — каза Пиаже. На излизане от стаята той угаси осветлението и тихо затвори вратата.

Стори му се, че мракът го задушаваше. Пребори се с паниката и поне външно се успокои.

Джени... Джени...

Спомни си за странния разговор между Мардън и служителя от рецепцията, Джонсън. „... Приятел на Джени от института...“

Какво си беше помислил Джонсън? И какво беше онова нещо, което Мардън не му позволи да доизрече?

Дасен се бореше с приспивателното. Капенето от банята завладяваше съзнанието му.

Стаята беше чуждоземна килия.

Наистина ли беше просто злополука?

Спомни си хаотичното усещане за паника, в момента в който погледът му се спря върху свистящия газов жигльор. Сега, когато опасността беше отминала, го връхлетя ужас.

Не би могло да е злополука!

Но защо му е на Джонсън да го убива?

Накъсаният телефонен звън не му даваше покой. Бяха ли оправили линията? Какво бе направил Селадор? Той познаваше тукашните опасности.

Дасен почувства, че приспивателното започва да надделява над съзнанието му. Опита се да се съсредоточи върху проучването. Замисълът беше зашеметяващ. Чуваше как Селадор разяснява онези аспекти, които превръщаха проекта „Сантарога“ в блестящ скъпоценен камък:

Погледнато поотделно, нито един от фактите, влизащи в този информационен масив, не би могъл да бъде разглеждан като тревожен или заслужаващ по-голямо внимание. Може би ще ви заинтересува обстоятелството, че нито един човек от Кловърдейл, Калифорния, не е постъпвал в болница за душевноболни. Може би донякъде ще ви бъде интересно да научите, че жителите на Хоуп, Мисури, пушат много малко. Ще се обезпокоите ли от това, че бизнесът в Инъмклоу, Вашингтон, е изцяло в ръцете на местни жители? Определено не. Но когато всички тези обстоятелства, а и

някои други, бъдат отнесени към една единствена общност, се получава нещо тревожно. В този случай има разлика.

Капенето от банята непреодолимо отвличаше вниманието му. *Опасна разлика*, помисли си Дасен. *Кой ли ще ме навести*, зачуди се той.

Дойде му на ум да се попита кой е бил тревога. Някой е решил, че счупеният прозорец е сигнал за опасност. Най-вероятно това да е бил Джонсън, служителят от рецепцията. Но защо му е да вика помощ за човек, когото се опитва да убие? Параноята в неговите собствени мисли започна да се отразява и на Дасен.

Това беше злополука, помисли си той. *Злополука, станала на място, за което е характерно едно опасно различие.*

На сутринта Дасен се събуди с усещането за глад. То бе придружено от спазматични болки. Събитията от предишната нощ нахлуха в паметта му. Имаше чувството, че някой е ритнал главата му отвътре.

Изправи се полека. Точно срещу него, зад прозореца, се виждаха зелените листа на един дъбов клон. Сякаш някаква скрита сила, установила контрол над цялото му тяло, го накара да погледне към вратата за да види дали там няма газова жигльор. Търсещите му очи не откриха нищо друго освен една кръпка върху тапета, прикриваща мястото на газовия жигльор.

Опитвайки се да държи главата си колкото се може по-изправена, Дасен стана от леглото и тръгна към банята. Студеният душ възстанови донякъде чувството му за реалност.

Непрекъснато си повтаряше: „Това беше злополука“.

Когато се върна от банята, Дасен видя една сойка, която пицеше от дъбовия клон. Този звук го накара да почувства болка, наподобяваща камбанен звън. Гладът го подтикна да се облече набързо. Сойката вече си имаше компания. Птиците цвъртяха и се стрелваха една към друга около дъбовия клон, а качулките им потрепваха. Дасен скръцна със зъби и се погледна в огледалото за да върже вратовръзката си. Докато приключваше с възела, той зърна в огледалото как вратата откъм коридора бавно се отваря навътре. Появи се количка с поднос. Чу се дрънкане на съдове. Вратата се отвори по-широко.

Момичето, което влезе, бутайки количката напред, беше Джени. Дасен се вторачи в отражението ѝ в огледалото, а ръцете му

замръзнаха върху вратовръзката. Тя беше облечена в червена рокля. Дългата ѝ черна коса беше хваната с панделка в тон с тоалета. Кожата ѝ имаше загар, говорещ за здраве. Чертите на овалното ѝ лице бяха застинали в бдително очакване. Устните ѝ бяха така пълни както ги помнеше, сякаш всеки момент щяха да се усмихнат, а на лявата ѝ страна потрепваше колеблива трапчинка.

— Свърши с вратовръзката си — рече тя. — Донесох ти закуска. — Гласът ѝ беше какъвто го помнеше, леко дрезгав, успокояващ.

Дасен се обърна и тръгна към нея, сякаш го бяха дръпнали с въже. Джени остави количката и го посрещна в средата на стаята. Тя се озова в прегръдките му и вдигна устни да я целуне. Той почувства топлината на устните ѝ, а познатото усещане от тялото, което се притискаше към него, му се стори като завръщане у дома.

Джени се отдръпна и заразглежда лицето му.

— О, Джил — каза тя. — Толкова много ми липсваше. Защо поне не ми писа?

Той се втренчи в нея. Беше толкова изненадан, че в първия момент не можа да отговори.

— Но аз ти писах. Ти не ми отговори нито веднъж.

Тя го отблъсна, а лицето ѝ се свъси.

— О-о! — Джени тропна с крак.

— Е, виждам, че си го намерила. — На вратата стоеше доктор Пиаже. Той вкара количката в стаята и затвори вратата.

Джени се завъртя към него.

— Вуйчо Лари! Ти ли скри писмата на Джил?

Пиаже отмести поглед от нея към Дасен.

— Писма? Какви писма?

— Джил ми е писал, а аз не получих нито едно негово писмо!

— О. — Пиаже кимна. — Ами, нали знаеш какво правят понякога в пощата — когато момичето е от долината, а пък приятелят ѝ не е.

— О! Искане ми се да им издере очите!

— Спокойно, момиче. — Пиаже се усмихна на Дасен.

Джени се върна в прегръдките на приятеля си и го изненада с още една целувка. Когато я откъсна от себе си, беше леко задъхан.

— Да — рече тя. — И ето те тук. Онези кокошки от пощата не могат да те изхвърлят в кошчето за боклук.

— Какви кокошки? — попита Дасен. Той разбра, че е пропуснал част от разговора. Топлината на целувката на Джени и поведението ѝ, сякаш нищо между тях не се беше променило, го накараха да се чувства незащитен и да застане нащрек. В края на краищата бе изминала цяла година. Нараненото му мъжко честолюбие го бе спирало да дойде тук в продължение на година, да, а също и страхът, че ще намери Джени омъжена... изгубена завинаги. Но какво я беше спирало нея? Тя можеше да дойде в Бъркли, дори и само на посещение.

Аз също можех да дойда.

Джени се усмихна широко.

— Защо се усмихваш? — попита я той. — Освен това не ми обясни тази работа с пощата и...

— Усмихвам се, защото съм страшно щастлива — рече тя. — Усмихвам се, защото виждам какво ти се върти в главата. Защо нито един от нас не е дошъл да види другия по-рано? Е добре, *ти си тук* и аз знаех, че това ще стане. Просто *знаех*, че ще дойдеш. — Джени го прегърна поривисто и каза: — За пощата...

— Струва ми се, че закуската на Джилбърт изстива — рече Пиаже. — Нали нямаш нищо против да те наричам Джилбърт?

— Нищо против няма — каза Джени. Гласът ѝ беше шеговит, но изведнъж тялото ѝ се скова. Тя се отдръпна от Дасен.

Пиаже вдигна похлупака на една от чиниите в количката и обяви:

— Омлет „Джаспърс“. *Истински Джаспърс.*

Джени заговори, сякаш се оправдаваше, а жизнерадостното ѝ настроение по някакъв необясним начин се беше изпарило:

— Направих го сама, в кухнята на Джонсън.

— Разбирам — рече Пиаже. — Да... е, може би така е най-добре. — Той посочи чинията: — Опитай го Джилбърт.

Мисълта за храна накара стомаха на Дасен да се свие на възел. Искаше му се да седне и да изгълта омлета, но нещо го спря и той се поколеба. Не можеше да се отърве от натрапчивото усещане за опасност.

— Какъв е този Джаспърс? — попита той.

— О, това ли било — рече тя, придърпвайки количката до стола зад бюрото. — Джаспърс е всичко онова, което се прави с продукцията

на кооперацията. Това е нашето специално сирене за омлет. Сядай и яж.

— Ще ти хареса — каза Пиаже. Той прекоси стаята, сложи ръка върху рамото на Дасен и го подкани да седне. — Но нека преди това те прегледам набързо. — Пиаже пощипна долната месеста част на лявото му ухо, разгледа я и после се втренчи в очите му. — Изглежда, че всичко е наред. Как е главата?

— Сега е по-добре. Но когато се събудих, беше ужасно.

— Добре... Изяж си закуската. Почини си ден-два. Ако почувстваш гадене или общи симптоми на сънливост и апатия, веднага ми се обади. Препоръчвам ти за обяд да ядеш черен дроб, а по Джени ще ти изпратя хапчета с желязо. Времето, което си останал в онази стая, не е било достатъчно дълго, че да предизвика някакви трайни увреждания.

— Като си помисля за безотговорността на този господин Джонсън, ми идва да взема един от сатърите му и да го запратя по него — рече Джени.

— Днес сме кръвожадни, нали? — каза Пиаже.

Дасен взе вилицата и опита омлета. Джени го наблюдаваше в очакване. Омлетът беше превъзходен — сочен и с лек привкус на сирене. Той преглътна и й се усмихна.

Джени отвърна на усмивката му.

— Нали разбираш — рече тя, — това е първата храна, която готвя за теб.

— Не го пришпорвай, момиче — каза Пиаже. Той я погали по главата и рече: — А сега ви оставям двамата. Защо не вземеш да доведеш младия си приятел вкъщи на обяд? Ще накарам Сара да приготви онова, от което той има нужда. — Пиаже погледна към Дасен. — Приемаш ли поканата?

Дасен преглътна още една хапка от омлета. Сиренето остави в устата му остър вкус, който му напомняше за непастьоризираната бира, сервирана му от Бурдо.

— За мен ще бъде чест, сър — каза той.

— Е, чак пък чест — рече Пиаже. — Ще те чакаме около седем. — Той погледна часовника си. — А сега е почти осем и половина, Джени. Днес не си ли на работа?

— Обадох се на Джордж и му казах, че ще закъснея.

— Той не възрази ли?

— Казах му... че ми е дошъл на гости... приятел. — Джени поруменя.

— А, така ли? Е, гледай да не си навлечеш неприятности. — Пиаже се обърна, наведе глава и тръгна към вратата с тежка и решителна стъпка.

Джени погледна Дасен със стеснителна усмивка, в която се четеше въпрос.

— Не обръщай внимание на вуйчо Лари — рече тя. — Той си е такъв — бързо преминава от една вълна на друга. Иначе е искрен и прекрасен човек.

— Къде работиш? — попита Дасен.

— В кооперацията.

— Във фабриката за сирене?

— Да. Аз... работя в отдела по качество и контрол.

Дасен преглътна, напомни си, че е тук за да прави пазарно проучване. Той беше шпионин. Какво ли щеше да каже Джени, когато узнае това? Но около нея беше изникнала още една загадка. Тя имаше изключителен талант в областта на клиничната психология — дори и според доктор Селадор, чийто критерии бяха високи. И въпреки това... Джени работеше във фабриката за сирене.

— Тук няма ли някаква работа... в твоята област? — попита Дасен.

— Работата е добра — отбеляза Джени. Тя седна на края на бюрото и залюля крака. — Довърши си закуската. Кафето не съм го правила аз. От кафе-машината на хотела е. Ако е твърде силно, не го пий. В металната кана има портокалов сок. Спомних си, че обичаш само черно кафе и не донесох...

— Ей, я поспри малко! — рече Дасен.

— Знам, че говоря прекалено много — каза тя и после обгърна раменете си с ръце. — О, Джил, толкова съм щастлива, че си тук. Довърши закуската си, а след това, ако искаш, можеш да ме изпратиш до кооперацията. Може би ще успея да те разведа из фабриката. Мястото е очарователно. Отзад в склада има безброй тъмни кътчета...

Дасен приключи с кафето си и поклати глава.

— Джени, ти си непоправима.

— Джил, ти ще обикнеш нашата долина. Знам това — заяви тя.

Дасен избърса устните си със салфетка. Тя все още беше влюбена в него. Всеки неин поглед издаваше това. А и той... той също я обичаше. Но онази стара песен, „*обичай ме, обичай моята долина*“, си беше все същата. Това беше станало очевидно от думите ѝ. Дасен въздъхна. Той виждаше пред тях да се мерзелее една огромна сляпа стена на неразрешими различия. Ако любовта ѝ беше достатъчно силна, че да устои на откритието за истинската му задача тук, дали не би могла да понесе и скъсването с живота в долината. Би ли дошла с него, когато дойде време да напусне Сантарога?

— Джил, добре ли си? — попита тя.

Той бутна стола си назад и се изправи.

— Да. Аз...

Телефонът иззвъня.

Джени се пресегна назад и вдигна слушалката към ухото си:

— Стаята на доктор Дасен. — Тя му се усмихна широко, но веднага след това се намръщи. — О, това сте вие, господин Пем Джонсън, така ли? Е добре, имам да ви казвам едно-друго, господин Джонсън! Това, че едва не сте убил доктор Дасен, ме кара да мисля, че вие сте престъпник! Ако бяхте... Не! Не се опитвайте да се извинявате! Отворени газови кранове по стаите! Смятам, че доктор Дасен трябва да ви съди и да ви отнеме всеки цент, който имате!

От телефона долиташе стържещ тенекиен звук. Дасен дочу само няколко думи. Широката усмивка отново се върна върху лицето на Джени.

— Джени Сордж е на телефона, щом искате да знаете — рече тя. — Недейте... добре, ще ви кажа, ако млъкнете за малко. Дошла съм тук за да донеса на Дасен онова, което му препоръча доктора — добра закуска. Той не смее да яде храна, приготвена от вас. Вероятно в нея ще има отрова!

Дасен прекоси стаята, отиде до поставката за багаж, където беше оставен куфара му и го отвори. После се обади през рамо:

— Джени, какво за Бога иска този?

Тя му махна с ръка да мълчи.

Дасен започна да рови из куфара, търсейки чантата си. Опита се да си спомни какво се беше случило с нея по време на бъркотията миналата нощ. Огледа и стаята. От чантата нямаше нито следа. Някой бе отишъл в другата стая да пренесе багажа му. Може би същия този

човек беше пропуснал да вземе чантата. Дасен се замисли за съдържанието ѝ и навлажни устните си с език. В нея имаше описание на всяка една от стъпките му, включени в програмата по разнищване на мистерията около бариерата Сантарога. Ако тази информация попаднеше в неподходящи ръце, това можеше да му причини много главоболия и да издигне нови бариери.

— Ще му кажа — рече Джени.

— Чакай малко — намеси се Дасен. — Искам да говоря с него. — Той взе телефона от нея. — Джонсън?

— Какво желаете? — Същият носов изговор с нотки на враждебност. Но Дасен не можеше да го вини след онова, което Джени му беше наговорила.

— Чантата ми — каза той. — Беше в предишната ми стая. Бихте ли изпратили някой с ключ и...

— Проклетата ви чанта не е в онази стая, господине. Зная това, защото сам я почистих.

— Къде е тогава? — попита Дасен.

— Ако става дума за същата оная чанта, за която бяхте толкова чувствителен вчера вечерта, тогава мога да ви кажа, че видях капитан Мардън да си тръгва, след цялата бъркотия причинена от вас, с нещо, което приличаше на нея.

— Причинена от мен? — Гласът на Дасен потрепваше от обида. — Вижте, Джонсън! Престанете да изопачавате фактите!

След секунда мълчание Джонсън отвърна:

— Да, вината беше моя. Простете.

Внезапният пристъп на откровеност у Джонсън обезоръжи психолога в Дасен. По някакъв начин поведението му напомни за Джени. Той реши, че при сантарогийците има нещо като неуравновесено усещане за реалността, което беше едновременно и подкупващо и объркващо. Когато събра мислите си, той можа само да каже:

— А защо чантата ми е била в ръцете на Мардън?

— Това си е ваш проблем, нека той ви каже — заяви Джонсън с цялата си предишна враждебност. Чу се рязко изщракване — линията беше прекъсната.

Дасен поклати глава и постави слушалката на мястото ѝ.

— Ол Мардън иска да обядва с теб в „Блу ю“^[2].

— Ъ? — Той вдигна очи към нея, погълнат от мислите си. За да вникне в думите ѝ, му беше необходимо известно време. — Мардън... обяд?

— В дванайсет часа. „Блу ю“ се намира на авенюто на великаните в участъка на града... след първия разклон веднага вдясно.

— Мардън? Капитанът от пътната полиция?

— Да. Джонсън току-що предаде съобщението. — Джени се приплъзна и скочи от бюрото, проблясване на колене, червена пола, понесла се в кръг. — Хайде. Изпрати ме до работата.

Дасен взе сакото си и се остави да го изведат от стаята.

Тази проклета чанта с всичките ѝ формуляри, бележки и писма, помисли си той. Всичко беше там! Но мисълта, че всичко щеше да излезе наяве му носеше някакво своеобразно чувство на удовлетворение. Явно не ме бива за работа в тайните служби.

Но беше очевидно, че разкритието за истинската му задача тук щеше да доведе до още по-пълно мълчание и затвореност. А каква ли щеше да бъде реакцията на Джени?

---

[1] *Sequoia gigantea* — Дърво, достигащо до 150 м. — Б.пр. ↑

[2] „Блу ю“ — „Синята овца“ (англ.) — Б.пр. ↑

ДВЕ

Първото впечатление на Дасен от кооперацията за сирене „Джаспърс“, от хората които работеха там, беше, че мястото прилича на кошер. Докато двамата с Джени вървяха натам, бялата сграда зад оградата се мерзелееше пред очите им. Стори му се, че е необичайно хотелът и кооперацията да са в такава голяма близост. Тя се намираше точно от другата страна на пътя, разположена в подножието на стръмен хълм върху гола скала, извисяваща във въздуха причудливи квадрати и правоъгълници. Мрачният изглед от предишната нощ бе заменен от трудолюбиво жужене с бръмчащи през двора мотокари, чиито платформи бяха натоварени с продълговати пакети. В движенията на хората се усещаше съзнанието, че правят нещо важно.

Истински кошмар, помисли си Дасен. Някъде вътре трябваше да има и царица-майка, а това бяха работниците, които събираха и пазеха храната.

Униформен пазач с полицейско куче, вързано на ремък до него, взе името на Дасен, когато Джени го представи. Пазачът отвори една порта в оградата. Кучето се озъби срещу Дасен като вълк и изви.

Дасен си спомни лая, който беше чул, когато погледна за първи път надолу към долината. Даде си сметка, че бяха изминали по-малко от четиринайсет часа. А му се струваше, че бе изминало доста повече време. Запита се защо кооперацията се пазеше с кучета. Въпросът го обезпокои.

Дворът, който пресякоха, беше покрит с безупречна бетонна настилка. Сега, когато беше близо до фабриката, Дасен забеляза, че тя представляваше сложен комплекс от постройки, а разстоянията между тях бяха заети от странни допълнителни съоръжения и коридори.

Тук, на двора, настроението на Джени видимо се промени. Дасен долови, че сега тя беше по-настъпателна и по-уверена в себе си. Докато пресичаха двора, Джени представи Дасен на четирима души, а сред тях беше и Уила Бурдо. Оказа се, че Уила е дребничко, младо момиче, с хубава фигура, дрезгав глас и лице, чиито остри и резки

черти го правеха да изглежда почти грозно. Кожата ѝ беше също така тъмна, както и на баща ѝ.

— Вчера вечерта се запознах с баща ви — рече Дасен.

— Татко ми каза — отвърна тя. После погледна многозначително към Джени и добави: — Ще направя всичко, каквото мога, скъпа, просто ми кажи.

— Може би по-късно — рече Джени. — Трябва да бързаме.

— Тук ще ви хареса, Джилбърт Дасен — заяви Уила. После се обърна, махвайки с ръка и тръгна бързешком през двора.

Обезпокоен от полутоновете в разговора им, Дасен се остави да го поведат надолу през едно странично отделение, след това минаха през една широка врата и се озоваха на една пътека, оформена от натрупани картонени кутии със сирене джаспърс. Някъде отвъд купчината се дочуваше сложна плетеница от звуци — свистене, щамповаци машини, клокочене на вода, дрънчене и тракане.

В края на пътеката имаше няколко широки стъпала, водещи към товарна рампа, покрай ръба на която бяха наредени ръчни колички. Джени го поведе към врата с табелка „Офис“.

Мястото беше съвсем обикновено — изрезки от бланки и формуляри по стените, две бюра с жени, пишещи на машини, дълъг тезгях, в края на който имаше врата, прозорци, гледащи към двора и с изглед към хотела, а зад жените имаше една врата, на която пишеше „Мениджър“.

Вратата се отвори в момента, в който Дасен и Джени спряха до тезгяха. Отвътре излезе един от картоиграчите от хотелски ресторант — оплешивяващият човек с коса с цвят на пясък, широка уста и дълбока трапчинка на брадичката — Джордж Нис. Сините очи, които гледаха изпод тежки клепачи, бързо се отместиха от Дасен върху Джени.

— Джени, в отделение номер девет има проблеми — каза Нис. — Трябва веднага да отидеш там.

— О, по дяволите! — рече Джени.

— Аз ще се погрижа за твоя приятел — каза Нис. — Ще видя дали няма да можем да те освободим по-рано за вечерята.

Джени стисна ръката на Дасен и рече:

— Скъпи, прости ми. Нали разбираш, задължения. — Тя му се усмихна, обърна се, червената пола се понесе в кръг, и тръгна към

изхода.

Машинописките погледнаха Дасен само за секунда и после продължиха работата си. Нис отиде до вратата в края на тезгяха и я отвори.

— Влезте, господин Дасен. — Той протегна ръка.

Безцеремонно и твърдо ръкостискане.

Дасен последва човека в кабинет, облицован с ламперия от дъбово дърво, а въпросът откъде Нис знаеше за уговорената вечеря у Джени не му излизаше от главата. Как беше разбрал? Пиаже го беше поканил само преди няколко минути.

Седнаха от двете страни на широко разчистено бюро. Креслата бяха ватирани, удобни и с полегати облегалки за ръцете. Зад Нис имаше въздушна фотография на кооперацията, сложена в масивна рамка и нещо, което приличаше на поземлен план. Дасен разпозна очертанията на двора и лицевата страна на главната постройка. В дъното се оформяха едри тъмни линии, които блуждаеха към хълма подобно на притоците на река. Те бяха означени с начална буква Д и номера — Д-5... Д-14...

Нис проследи погледа на Дасен и рече:

— Това са пещери, които използваме като складове — постоянна температура и влажност. — Той се покашля дискретно зад ръката си и каза: — Уцелихте много неудобен момент, господин Дасен. Не ми е възможно да освободя когото и да било, че да ви разведе из завода. Ще може ли Джени да ви доведе някой друг ден?

— Когато ви е удобно — отвърна Дасен. Той се вгледа в Нис. Някакво странно чувство го караше да бъде бдителен и предпазлив.

— Моля ви, когато идвате, да не носите парфюм, лосион или нещо от този род. Ще забележите, че нашите работнички не носят грим и освен това не допускаме жени посетителки в района на пещерите и складовете. Твърде лесно е културата да бъде замърсена, което придава на цялата партида особен привкус.

Изведнъж Дасен усети острата миризма на лосиона за след бръснене, който беше използвал сутринта.

— Ще бъда клинично чист — отвърна той. После погледна надясно през прозореца и вниманието му беше внезапно привлечено от нещо, което се движеше по пътя, минаващ между кооперацията и хотела.

Някакво странно и наклонено превозно средство, чиито колела го издигаха високо над земята. Дасен преброи осем двойки гуми. Стори му се, че диаметърът им е поне четири метра и половина, огромни надути понички, които бръмчаха по паважа. Колелата бяха прикачени към масивни оси, наподобяващи крайниците на насекомо.

В предната част, високо горе в открита кабина, седеше Ол Мардън с четири ловджийски кучета, вързани на ремък. На Дасен му се стори, че колата се управлява с помощта на две вертикални дръжки.

— Какво по дяволите е това? — попита Дасен. Той скочи от стола и отиде до прозореца за да разгледа по-добре машината, която летеше надолу по пътя. — Този дето кара не е ли капитан Мардън?

— Това е бугито на пазача, който отговаря за дивеча — отвърна Нис. — Понякога неговите задължения се поемат от Ол, в случай че титулярът е болен или е зает с нещо друго. Сигурно е обикалял в района на южните хълмове. Чух, че тази сутрин там се мотаели разни ловци, които не били местни хора.

— Вие не позволявате на външни хора да ловуват в долината, така ли? — запита Дасен.

— *Никой* не ловува в долината — поправи го Нис. — Има прекалено голяма възможност някой заблуден куршум да простреля някого. Тукашните хора познават закона, но от време на време се появяват разни типове от юг, които се залутват насам. Но бугито може да ги спипа почти навсякъде и после веднага ги разкарваме.

Дасен си представи огромното чудовище на колела, носещо се наклонено над шубраците и после как то връхлита върху нещастния ловец, попаднал случайно в долината. Установи, че симпатиите му са на страната на ловеца.

— Никога преди не съм виждал подобно превозно средство — рече Дасен. — Нещо ново ли е?

— Сам, Сам Шелър направи бугито преди десетина-дванайсет години — отвърна Нис. — По онова време бяха започнали да прииждат браконieri от района на Портървил. Но вече не ни безпокоят.

— Струва ми се, че е обяснимо — рече Дасен.

— Надявам се, че ще ме извините — каза Нис. — Имам страшно много работа, а днес не ни достигат хора. Накарайте Джени да ви

доведе отново тук през някой от другите дни на седмицата... след... е добре, през някой от другите дни на седмицата.

След какво, зачуди се Дасен. Нещо странно го караше да стои нащрек. Струваше му се, че никога преди съзнанието му не е било толкова ясно. Питаше се дали това не би могло да бъде някакъв особен ефект след газовото отравяне.

— Не ме изпращайте — каза той, изправяйки се.

— Човекът от охраната ще ви очаква — отвърна Нис. Той не се изправи, а погледът му остана впит в Дасен с някаква странна напрегнатост до момента, в който вратата между тях се затвори.

Жените от офиса вдигнаха очи към Дасен и след като той излезе през вратата в края на тезгяха, те продължиха работата си.

Навън Дасен видя група мъже, които товареха ръчните колички на рампата. Той усети очите им да се забиват в него, докато вървеше по издигащата се над тях платформа. Внезапно от лявата му страна се отвори плъзгаща се врата. Дасен зърна една дълга маса с конвейерна лента долу по средата и редица от мъже и жени, които сортираха пакети над нея.

В тези хора имаше нещо особено, което привлече вниманието му. Очите им бяха странно помътнели, а движенията забавени. Дасен видя краката им под масата. Стори му се, че са по чорапи.

Вратата се затвори.

Обезпокоен от онова, което беше видял, Дасен продължи нататък към слънчевата светлина. Тези работници сякаш бяха... със забавено умствено развитие. Прекоси двора замислен. Проблеми в отделение номер девет? Джени беше квалифициран психолог. Дори и повече от квалифициран. Какво правеше тя тук? Какво *наистина* правеше?

Пазачът на входа му кимна и рече:

— Пак елате, доктор Дасен. — Човекът се прибра в малката се къщичка, вдигна телефона и каза няколко думи в слушалката.

„Човекът от охраната ще ви очаква“, помисли си Дасен.

Той прекоси улицата, делеяща го от хотела, изкачи на бегом няколкото стъпала и влезе във фоайето. Зад бюрото седеше жена с побелели коси, която работеше със сметачна машина. Тя вдигна очи към Дасен.

— Възможно ли е да се обадя в Бъркли? — попита той.

— Всички линии са изключени — отвърна жената. — Имат проблеми с пожара, който избухна в онези райони, дето са покрити със храсти.

— Благодаря ви.

Дасен излезе навън, поспря на дългата веранда и се загледа в небето. Пожар? Нямаше нито миризма, нито пушек.

Всичко в Сантарога можеше да изглежда толкова естествено и обикновено, помисли си той, ако не беше спотаеното усещане за нещо тайнствено и необикновено, което го караше да чувства мравчици по врата си.

Дасен пое дълбоко дъх, тръгна надолу към пикапа и потегли.

Този път зави към центъра на града. Алеята на великаните са разширяваше в четири платна, а от двете ѝ страни в привиден безпорядък се редуваха жилищни и търговски постройки. Отляво се появи парк с павирани пътеки, естрада за оркестър и цветни лехи. Отвъд него се виждаше каменна църква, която извисяваше внушителната си кула към небето. На поляната пред нея имаше табела с надпис: „Църква на всички вери... Проповед: «Силата на божествения отговор като функция на тревогата»“.

Силата на божествения отговор, зачуди се Дасен. Това беше най-чудатата обява за проповед, която бе виждал. Реши в неделя да направи опит да я чуе.

Вниманието му беше привлечено от хората по улиците. Техните пъргави движения и оживения начин, по който се движеха, контрастираха с онази притъпеност на работещите на поточната линия в кооперацията. Какви бяха тези създания с лишени от блясък очи? И тези забързани пешеходци по улиците — кои бяха те?

Дасен осъзна, че те излъчваха виталност и щастлива свобода. Замисли се дали настроението не може да се предава като зараза. Никога преди не се беше чувствал толкова жизнен.

Веднага щом подмина парка, Дасен видя отдясно табела, върху която беше нарисувана весело подскачаща овца и надписа „Блу ю“ с извити букви. Безличната фасада, изградена от дялан син камък, беше без прозорци. Отпред имаше само широка двойна врата с по едно кръгло прозорче върху двете ѝ крила.

Значи тук го беше поканил на обяд Мардън. Защо? Това, че именно капитанът от пътната полиция беше взел чантата му,

изглеждаше очевидно. Щеше ли той да подхване същата онази песен „разкарай се и не се мяркай пред очите ми“, до която беше прибягнал спрямо нещастния търговец в ресторанта на хотела. Или може би щеше да измисли нещо по изтънчено за „приятеля на Джени от института“?

В далечния край на града пътят отново се разширяваше в посока към една дванайсетстенна сервизна станция. Дасен намали скоростта, за да се полюбува на интересната конструкция. Това беше най-голямата бензиностанция, която бе виждал. Всяка стена беше съоръжена с навес, а под всеки от навесите имаше по три редици колонки, които можеха да обслужват по четири превозни средства. Непосредствено зад гигантското колело на бензиностанцията имаше постройка с няколко редици канали за смяна на масло. Още по-нататък се виждаше паркинг с размерите на футболно игрище и голяма сграда в далечния край, на която имаше надпис „Гараж“.

Дасен вкара колата в бензиностанцията, спря пред външната редица колонки и излезе да огледа нещата. Преброи дванайсет канала за смяна на масло и шест автомобила, които се обслужваха. Навсякъде около него идваха и заминаваха коли. Мястото беше като кошер. Зачуди се защо никъде в предоставената му информация не се споменаваха за този комплекс. Бензиностанцията гъмжеше от млади момчета, облечени в спретнати сивосини униформи.

Едно от тях дойде, подтичвайки, към Дасен и рече:

— Какво да бъде числото, сър?

— Число?

— Колко октана бензин искате?

— А вие какъв имате?

— Осемдесет, деветдесет и сто-плюс.

— Сложете деветдесет и проверете маслото.

Дасен остави младежа да си свърши работата и тръгна към улицата за да разгледа бензиностанцията от по-добра перспектива. Пресметна, че площта, която тя покриваше, беше поне шестнайсет декара. Когато момчето се появи изпод навеса с поръчка за проверяване на маслото в ръка, Дасен тръгна обратно към камиона.

— Маслото ви е спаднало с около литър и половина — забеляза младежа.

— Добавете масло с трийсет октана — рече Дасен.

— Извинете — каза момчето, — но като идвахте, чух колата ви да подрънка. Тук разполагаме с четирийсет октаново авиационно масло. Бих ви го препоръчал. Няма да харчите толкова много.

— А каква е цената?

— Същата — трийсет и пет цента за квартал.

— Добре. — Дасен кимна с глава. Авиационно масло на такава цена? Откъде ли го купува *господин Сам*?

— Харесва ли ви Сантарога? — запита момчето с бодър глас, който подканваше към похвала.

— Хубаво е тук — отвърна Дасен. — Красив малък град. Как да ви кажа, това е най-голямата бензиностанция, която съм виждал някога. Чудно е, че до този момент нито един вестник или списание не са писали за нея.

— Старият Сам не плаща данък обществено мнение — рече младежът.

— А защо по дяволите е толкова голяма? — попита Дасен.

— Налага се да е такава. Това е единствената бензиностанция в цялата долина. — Момчето работеше около двигателя. Първо провери водата в радиатора, а после и акумулатора. След това се обърна ухилено към Дасен. — Май всички външни се шашват като я видят. А на нас ни е удобна. Някои от фермерите си имат техни собствени помпи, а има и една бензиностанция на летището, но всички те си доставят петрол чрез Сам.

— А откъде идват доставките на стария Сам?

Работникът се втренчи в Дасен с изучаващ поглед.

— Надявам се, че не сте подхванали игричка с някоя от големите петролни компании, сър — рече той. — Ако смятате да продавате на Сам, по-добре се откажете.

— Просто любопитствам — отвърна Дасен. Странен избор на думи. *Игричка*? Очаквайки отговора на по-големия въпрос, той реши да пренебрегне това за момента.

— Сам поръчва петрол веднъж в годината на свободна цена — каза младежът. Той напълни резервоара догоре и върна маркуча на мястото му. — Тази година доставките са от една малка компания в Оклахома. Докарват ги с камиони под конвой.

— Така ли?

— Ако не беше така, нямаше да го казвам.

— Не поставях под съмнение думите ви — рече Дасен. — Просто бях изненадан.

— Не виждам нищо чудно. Човек трябва да купува оттам, откъдето е най-изгодно. Това ще струва три долара и три цента.

Дасен отброи парите и рече:

— Има ли някъде наблизко уличен телефон?

— Ако ще водите вътрешен разговор, вътре има телефон, който можете да използвате, д-р Дасен — каза младежът. — Уличните телефони са откъм страната на складовото помещение, но ако ще водите външен разговор, няма смисъл да си губите времето. Линиите са прекъснати. Беше избухнал пожар отвъд хребета.

Дасен застана нащрек и се втренчи в момчето.

— Откъде знаете името ми?

— По дяволите, господине, та целият град знае за вас. Вие сте приятеля на Джени от града. Заради вас тя бие дузпата на всички местни момчета.

Усмивката, която придружаваше тези думи, трябваше да бъде напълно обезоръжаваща, но тя само го накара да стане още по-бдителен.

— Тук ще ви хареса — рече момчето. — Със всички става така. — Усмивката леко помръкна. — Ще ме извините ли, сър? Имам и други коли, които трябва да обслужвам.

Дасен се улови, че гледа втренчено в отдалечаващият се гръб. *Той ме подозираше, че може би представям някоя петролна компания, помисли си Дасен, но той знае името ми... а знае и за Джени.* Това беше странно несъответствие и Дасен усети, че навярно нещо се криеше зад него. А може би истината беше съвсем проста.

В празното място от другата страна на колонките спря дълъг зелен крайслер империъл. Дебелият шофьор, който пушеше от цигаре, се показа през прозореца и извика:

— Ей! Това ли е пътят, който води към магистрала 395?

— Направо — отвърна Дасен.

— Има ли някакви бензиностанции по пътя?

— Не и тук в долината — рече Дасен. — Може би някъде извън нея. — После сви рамене. — Никога не съм пътувал натам.

— Проклети туземци — изръмжа шофьорът. Крайслерът се понесе мощно, след това зави към булеварда и се загуби от поглед.

— Гледай ти — промърмори Дасен. — Кого нарича този туземец?

Той се качи на пикапа и потегли обратно, откъдето беше дошъл. На разклона се отклони към планината в посока към Портървил. Пътят се виеше нагоре и нагоре през пояс от секвои, а после дойдоха и дъбовете. Най-накрая стигна до завоя, откъдето за първи път беше зърнал долината. Отби колата и спря.

Детайлите бяха замъглени от лека, подобна на дим мараня, но кооперацията се виждаше ясно, а от лявата ѝ страна човек можеше да различи пещта на дъскорезницата. Самият град беше като цветно петно, потънало под дърветата... керемидени покриви... а точно срещу него реката се виеше като змия между хълмовете. Дасен погледна часовника си — десет без пет. Колебаеше се дали да отиде до Портървил и да се обади на Селадор оттам. Но така щеше да закъснее за срещата си с Мардън. Реши, ако тази история с „прекъснатите от пожар телефонни линии“ продължи, да изпрати на Селадор писмо.

Без чантата и бележките си Дасен се чувстваше в неизгодно положение. Той претърси жабката, намери един малък пътен тефтер и парче молив и започна да описва наблюденията си, които по-късно щяха да влязат в неговия официален доклад.

„Самият град е малък“, записа той, „но изглежда, че обслужваният от него търговски район е голям. Обърни внимание на дванайсетте двойни помпи в бензиностанцията. Дали отговорът е в многото преминаващи през града коли?

Местните хора са бдителни по един особен начин. Рязкост в отношенията един спрямо друг и спрямо *външни лица*. Провери как стои въпроса с местната употреба на продуктите джаспърс. Защо сиренето не се изнася извън долината? Каква е причината за категоричното предпочитание на местния продукт? Вкусът е различен от онова, което съм купувал извън долината. Какъв е този привкус, който остава? Субективно ли е това усещане? Каква е връзката с бирата?

Проучи какво означава думата «джаспърс». Прилагателно?“

Нещо голямо се движеше между дърветата по хълма зад кооперацията. Това привлече вниманието на Дасен и той се вгледа за миг. Дърветата бяха твърде много, за да се види нещо ясно.

Върна се при колата и намери бинокъла си. Фокусира го в посока към движещото се сред дърветата тяло. Изведнъж от гората изскочи огромното буги. На волана седеше Мардън. Странното превозно средство се провираше между дърветата и храстите. На Дасен му се стори, че пред него нещо се движеше... или може би някой. Той погледна за да види дали напред имаше някакво сечище, откри едно и зачака. Появиха се трима души в ловджийски костюми с ръце на тила. Двете кучета бдително го охраняваха. Ловджиите изглеждаха ядосани и изплашени.

Групата зави към гората от секвои и се изгуби от поглед, а Дасен се качи обратно в колата и записа онова, което беше видял.

Всичко си беше както му е реда, помисли си той. Тези неща имаха естествено и логично обяснение. Пазителят на закона беше прибрал трима браконieri. И точно такава му беше работата. Но в този инцидент имаше нещо, което на Дасен започваше да му се струва като характерна за Сантарога аномалност. Имаше нещо по-различно от начина, по който това се правеше навсякъде другаде по света.

Потегли обратно към долината, решен да попита Мардън за арестуваните браконieri.

ТРИ

Интериорът на „Блу ю“ наподобяваше мрачна пещера, стените на която бяха покрити със сини пастелни платна с различна степен на яркост. Съвсем обикновени ресторантски сепарета, встрани от които имаше празно пространство със столове и маси. Дълъг бар, зад който се виждаше огледало, украсено с танцуваща овца.

Мардън го очакваше в едно от сепаретата. Пред него имаше питие в дълга чаша с ледчета. Капитанът от пътната полиция изглеждаше отпуснат, а косата му беше добре вчесана. Върху петлиците на униформената му риза се мъдреха двойните капитански лентички. Беше без сако. Той проследи приближаването на Дасен с буден и прям поглед.

— Ще пийнете ли нещо? — запита капитанът, когато Дасен седна.

— А вие какво пиете? — Дасен кимна към чашата с ледчета.

— Нещо като портокалова бира с джаспърс.

— Ще я опитам — рече Дасен.

Мардън вдигна ръка към бара и извика:

— Още едно, Джим. — После погледна отново към Дасен. — Как ви е главата днес?

— Добре е — отвърна Дасен. Зачуди се как точно Мардън ще отвори дума за чантата и установи, че това го кара да се чувства нервен. Питието беше сложено пред него. Усети силен портокалов аромат, примесен с острия и активен привкус на джаспърс.

— А, за чантата ви... — рече Мардън.

Дасен остави чашата внимателно и предпазливо, очите му срещнаха спокойния измерващ поглед на Мардън.

— Да?

— Надявам се, че не съм ви притеснил като я взех?

— Не много.

— Най-вече ме интересува модела — рече Мардън. — Разбира се, аз вече знаех защо сте тук.

— О? — Дасен се вгледа в Мардън, опитвайки се да отгатне настроението му. Откъде би могъл да знае за проекта?

Мардън отпи голяма глътка от портокаловата бира и избърса устата си.

— Питието е чудесно.

— Много е вкусно — съгласи се Дасен.

— Всъщност вие сте се заел с работата съвсем рутинно — рече Мардън и впери очи в Дасен. — Как да ви кажа, имам странното чувство, че не разбирате как ви използват.

Върху тясното лице на Мардън беше изписано веселие. Това извика у Дасен внезапен гняв и той се опита да прикрие чувствата си.

— Какво означава това? — запита той.

— Ще ви бъде ли интересно да научите, че вие сте бил предмет на обсъждания в нашия градски съвет?

— Аз?

— Вие. И то няколко пъти. Знаехме, че рано или късно ще стигнат и до вас. Всъщност това стана по-късно, отколкото очаквахме. — Мардън поклати глава. — Разпратихме снимката ви до хора с ключови професии — сервитьори, сервитьорки, бармани, чиновници...

— Работници от бензиностанции — добави Дасен. Мозайката започваше да се нарежда. Направи опит да прикрие гнева си. Как смееха те?

Мардън беше самото добронамерено благоразумие.

— Нямаше начин да не научат, че едно от нашите момичета е влюбено във вас — рече той. — Това е възможност, нали разбирате. Вие използвате всяка възможност, която ви попадне.

— А кои са тези *те*, за които непрекъснато говорите? — запита Дасен.

— Хм — отвърна Мардън.

Дасен пое дълбоко въздух за да се успокои. Всъщност той не бе очаквал, че ще успее да скрие целта на идването си безкрайно дълго, но се надяваше на повече време преди да бъде разкрит. Какво по дяволите му говореше този смахнат капитан?

— Вие ни изправяте пред голям проблем — каза Мардън.

— Е, не се опитвайте да ме изхвърлите от долината по начина, по който сторихте това с онзи глупав търговец миналата вечер и с

ловците, които арестувахте днес — рече Дасен. — Аз се подчинявам на закона.

— Да ви изхвърля? Не си и помисляйте. Кажете сега какво ще хапнете. Дошли сме тук на обяд.

Дасен усети, че е загубил психическото си равновесие, внезапната смяна на темата бе отклонила гнева му, а над всичко доминираше чувството за вина.

— Не съм гладен — изръмжа той.

— Докато приготвят храната, ще огладнеете. Ще поръчам и за двамата. — Мардън викна келнера и каза: — Две салати джаспърс от специалните.

— Не съм гладен — настоя Дасен.

— Ще огладнеете — усмихна се Мардън. — Чух, че днес някакъв огромен мъж с крайслер империъл, който не е от града, ви е нарекъл местен. Това прозвуча ли ви като обида?

— Тук новините определено се разпространяват бързо — рече Дасен.

— Така е докторе. Разбира се, *грешката* на този приятел ми подсказва, че вие сте истински сантагориец. Джени въобще не е сбъркала с вас.

— Джени няма нищо общо с това.

— Напротив, тя е безкрайно свързана с тези неща. Нека изясним нещата, д-р Лари има нужда от още един психолог, а Джени казва, че вие сте един от най-добрите. За човек като вас ние можем да подсигурием добро място тук в долината.

— Какво място? — поинтересува се Дасен, мислейки за двамата си предшественици, които бяха умрели тук. — Около два на дължина и два на дълбочина?

— Защо не престанете да бягате от себе си, Дасен?

— От малък знам — отвърна Дасен, — че в някои случаи е по-добре да бягаш, отколкото да стоиш.

— А? — Мардън се намръщи.

— Аз не бягам от себе си — отвърна Дасен. — Това имам предвид. Но аз няма да остана безучастен, докато вие се разпореждате с живота ми по начина, по който поръчвате тези салати.

— Ако не ви харесва храната, не я яжте — рече Мардън. — Да разбирам ли, че вие няма да обмислите предложението на Лари?

Дасен погледна надолу, опитвайки се да вникне във възможностите на това предложение. Той знаеше, че най-умно би било да се направи, че приема. Това беше неговата възможност да проникне зад бариерата Сантарога и да открие какво наистина става в тази долина. Но той не можа да се освободи от натрапчивата мисъл за Градския съвет и техните заседания, на които бяха разпитвали Джени за него, без съмнение *готвейки се* за предстоящото му нашествие. Дасен не успя да овладее гнева си.

— Вие и Джени... и останалите, всичко сте преценили, а? — започна той. — Да хвърлим на този мухльо един кокал. Да вземем да го купим с...

— Успокойте се, докторе — рече Мардън. Гласът му беше спокоен, равен и леко развеселен. — Аз залагам на вашата интелигентност, а не на алчността ви. Джени казва, че сте много умен. На това и разчитаме.

Дасен стисна под масата ръцете си в юмруци и се овладя. Значи те ме мислят за наивен глупак, който може да бъде разиграван посредством някоя красива жена и пари!

— Смятате, че ме използват? — каза той.

— Ние *знаем*, че ви използват.

— Не казахте кой прави това.

— Питате ме кой стои зад целия проект? Група финансисти, докторе, които не харесват Сантарога такава, каквата е. Те искат да проникнат тук, но не могат.

— Бариерата Сантарога — рече Дасен.

— Те така я наричат.

— Кой те?

— Искате имена? Може би ще ви ги дадем, ако това отговаря на нашите цели.

— Вие също искате да ме използвате, така ли?

— Това не е в стила на Сантарога, Дасен.

Салатите дойдоха. Дасен погледна към приканващо наредените зеленчуци, кубчета пилешко месо и златиста пухкава заливка. Усети пристъп на глад. Опита една хапка от пилешкото с плънка и усети вече познатия остър вкус на сирене джаспърс. Проклетото нещо е навсякъде, помисли си той. Но трябваше да признае, че е вкусно. Може

би имаше нещо вярно в твърдението, че не издържа на транспортиране.

— Вкусно е, нали?

— Да. — Известно време Дасен изучаваше капитана. — А какъв е стила на Сантарога, капитане?

— Управлението се осъществява от съвета с право на вето от градското събрание плюс ежегодни избори. Право на глас има всеки жител над осемнайсет години.

— Това са основите на демокрацията — рече Дасен. — Звучи много хубаво, когато общността е с размерите на вашата, но...

— На последното градско съвещание ние имахме три хиляди гласоподаватели и петстотин и осемдесет делегати — каза Мардън. — Всичко това е осъществимо, ако хората проявяват някаква загриженост да се управляват сами. Ние я проявяваме, Дасен. Това е стила на Сантарога.

Дасен преглътна хапката в устата си и остави вилицата. В долината имаше почти девет хиляди души на възраст над осемнайсет години! Това беше два пъти повече, отколкото бе изчислил. Какво правеха всички те? Място като това не можеше да съществува автономно.

— Вие искате да се ожения за Джени и да се заселя тук — още един гласоподавател — каза Дасен. — Така ли?

— Изглежда, че Джени иска това. Ние се опитвахме да я разубедим, но... — Той сви рамене.

— Да я разубедите... като онези в пощата?

— Какво?

Дасен видя очевидното недоумение на Мардън и му разказа за изгубените писма.

— Тези проклети клюкарки — рече Мардън. — Мисля, че трябва да отида при тях и да им дръпна едно конско. Всъщност това не променя нещата.

— Така ли?

— Точно така. Вие обичате Джени, нали?

— Разбира се, че я обичам.

Думите му излязоха от устата му преди да разбере как. Чу собствения си глас и осъзна дълбочината на чувствата си. Разбира се, че обичаше Джени. Чудно беше как бе съумял толкова дълго да стои

далеч от нея — доказателство за наранена мъжка гордост и болка затова, че е бил отхвърлен.

Глушава гордост!

— Е добре — каза Мардън. — Довършете обяда си и после се разходете из долината, а довечера обсъдете нещата с Джени.

Едва ли Мардън смяташе, че е толкова просто, помисли си Дасен.

— Ето — рече капитанът. Той взе чантата на Дасен от стола и я остави на масата между тях. — Направете вашето пазарно проучване. Те вече знаят всичко, което можете да откриете. Това не точния начин, по който искат да ви използват.

— А кой е той?

— Сам открийте, докторе. Това е единствения начин да повярвате в истината.

Мардън се върна към салатата си, ядейки с удоволствие.

Дасен остави вилицата си на масата и попита:

— Какво стана с онези ловджии, които арестувахте днес?

— Отрязяхме им главите и ги сложихме в саламура — отвърна Мардън. — А вие какво си мислехте? Глобихме ги и ги пуснахме да си ходят. Искате ли да видите съдебните протоколи?

— Каква полза би имало от това?

— Как да ви кажа, докторе — започна Мардън, насочвайки вилицата си към Дасен, — при вас нещата стават точно както при Уин — Уин Бурдо.

Какви неща, зачуди се Дасен. Но вместо това попита:

— Какво стана с Уин?

— Той се съпротивляваше. Това беше естествено, характерна особеност. Но после отстъпи твърде бързо, доколкото си спомням. Уин беше уморен да бяга още преди да дойде в Сантарога.

— Вие сте психолог-любител — подигравателно забеляза Дасен.

— Точно така, докторе. Имаме на разположение и друг компетентен специалист.

Дасен усети, че непреодолимата добронамереност на Мардън го обърква.

— Яжте салатата си — рече капитанът. — Тя е добра за вашите болестки.

Дасен си взе още веднъж от пилето, залято със сос от джаспърс. Трябваше да признае, че храната го кара да се чувства по-добре. Главата му беше ясна, а умът буден. Той знаеше, че гладът изтощава. Храната премахваше напрежението и даваше възможност на мозъка да работи.

Мардън приключи с обяда си и се облегна назад.

— Ще се оправите — рече той. — Сега сте объркан, но ако сте толкова умен, колкото Джени казва, вие ще откриете вашата истина. Мисля, че тук ще ви хареса.

Мардън се измъкна от сепарето и с изправи.

— И сега аз трябва да ви повярвам, че съм използван — каза Дасен.

— Но аз не ви гоня от долината, нали? — рече Мардън.

— Телефонните линии още ли не са възстановени? — попита Дасен.

— Понятие си нямам — отвърна Мардън и после погледна часовника си. — Вижте, имам работа. Обадете ми се след като поговорите с Джени.

След това капитанът си тръгна.

Сервитьорът дойде и започна да събира посудата. Дасен се загледа в кръглото му лице, посивялата коса и приведените рамене.

— Защо живеете тук? — поинтересува се той.

— А? — отвърна келнерът със сърдит баритон.

— Защо живеете в Сантарога? — попита Дасен.

— Вие да не сте луд! Та тук е моят дом.

— Но защо именно тук, а не в Сан Франциско, или да речем в Лос Анжелис?

— Вие сте луд! Какво повече могат да ми дадат тези места от онова, което имам тук? — Той си тръгна с чиниите.

Дасен се загледа в чантата на масата. Пазарно проучване. На стола зад нея се виждаше края на вестник. Той се пресегна и го взе. Заглавието беше „Сантарога прес“.

Лявата колонка беше посветена на международни новини, чиято краткост и език го изненадваха. Отделните събития бяха представени в параграфи.

Новина: „Онези идиоти от Югоизточна Азия все още се избиват един друг“

Дасен постепенно проумя, че ставаше дума за войната във Виетнам.

Новина: „Доларът продължава да пада на международния валутен пазар, въпреки че този факт се представя превратно или просто не намира място в националните медии. Катастрофата ще бъде толкова тежка, че Червения петък ще ни се стори като пикник.“

Новина: „Женевските разговори по разоръжаването не разоръжават никой друг, освен самодоволните и високомерните. Спомняме си, че последния път, когато бомбите започнаха да падат, пратениците все още разговаряха.“

Новина: „Правителството на САЩ все още продължава да разширява онова голямо подземно укрытие под планината край Денвър. Интересно колко ли важни клечки от правителството и армията са получили билети за себе си и за семействата си, за да се скрият там, когато атомната бомба избухне?“

Новина: „През миналия месец автоматизацията захвапа още четири процента от хората от трудовата борса в САЩ. Залците стават все по-големи. Допуска ли някой каква ще бъде съдбата на свръх населението?“

Дасен свали вестника и се загледа в него без да го вижда. Проклетото издание се занимаваше с подривна дейност! Да не би да се списва от някоя шайка комунисти? Това ли беше тайната на Сантарога?

Погледна нагоре и видя застаналия до него келнер.

— Ваш ли е вестника?

— Да.

— О! Сигурно Ол ви го е дал.

Келнерът тръгна да си ходи.

— Откъде се снабдява този ресторант с храна? — поинтересува се Дасен.

— Отвсякъде от долината, доктор Дасен. Говеждото идва от ранчото на Рей Алисън, което се намира в началото на долината. Пилетата са от фермата на госпожа Ларсън на запад оттук. А от парника си доставяме зеленчуците и други неща.

— О, благодаря ви. — Дасен продължи да чете вестника.

— Желаете ли нещо друго, д-р Дасен? Ол каза да ви дам всичко, което поискате. На негова сметка.

— Не, благодаря ви.

Келнерът го остави да си чете вестника.

Дасен се зае да го прегледа. Страниците бяха осем. Няколко реклами на първата страница и до средата на последната, разделени тематично. Обявите бяха съвсем прозаични: „Бренър и синове предлага нова пратка спално обзавеждане на разумни цени. Първият дошъл ще бъде първи обслужен. Най-високо качество за района.“

„Луис Маркет предлага четири нови хладилни шкафа (пет кубични метра). Цените подлежат на договаряне.“ На илюстрацията беше показан дебел мъж, който бе отворил вратата на един от шкафовете.

Тематично класифицираните обяви бяха предимно от раздел покупко-продажби: „Предлагаме трийсет метра памучно тъкана вълна (широка метър и трийсет и пет сантиметра) — търсим автоматичен верижен трион. Обадете се на Ед Джанки, номер 1, Мил.“

„Еднотонен камион форд от петдесет и шеста година, все още в движение. Сам Шелър казва, че цената му е петдесет долара или една хубава жена. Уилям МакКой, ривър Джънкшън.“

Дасен започна да прелиства вестника. Имаше колонка по градинарство: „Време е да пуснете жабите — те ще намалят охлювите във вашата градина.“

На една от вътрешните страници имаше пълна колонка за запознанства. Докато я четеше, вниманието му беше привлечено от една повтаряща се фраза: „Ще хапнем джаспърс“.

Ще хапнем джаспърс, замисли се той. Джаспърс... джаспърс... Това беше навсякъде. Наистина ли консумацията на този продукт беше толкова висока? Почувства, че в наименованието има някакъв скрит смисъл. Джаспърс обединяваше всичко останало, той беше нещо специфично за Сантарога.

Дасен се зачете отново във вестника. Погледът му беше привлечен от едно обявление в колонката за специализирани обяви: „Давам под наем половината от моя шкаф-джаспърс (шест кубични метра на ниво пет от стария участък) срещу дограма за шестмесечна употреба. Лео Мериът, «Ривър роуд» номер 1018.“

Какъв по дяволите беше този шкаф-джаспърс? За каквото и да ставаше дума, три кубични метра от него за две години се равняваха на стойността на дървен материал, отстъпен за шест месеца — сумата не беше малка, може би около четири хиляди долара.

Внезапно бликналата слънчева светлина го накара да си вдигне главата тъкмо навреме, за да види една млада двойка да влиза в ресторанта. Момичето беше тъмнокосо, с дълбоко хлътнали кафяви очи и красиви гъсти вежди, а приятелят ѝ беше рус, синеок и с изваяно нормандско лице. Седнаха в сепарето зад Дасен. Той ги наблюдаваше в наклоненото огледало зад бара. Младежът погледна през рамо към Дасен и каза нещо на момичето, а то в отговор се усмихна.

Келнерът им сервира две студени питиета.

Малко по-късно момичето рече:

— След джаспърса ние седнахме там и слушахме залеза, въже и птица.

— Понякога трябва да усетиш козината на водата — отвърна нейния придружител. — Това е червената нагорност на вятъра.

Дасен се превърна целият в слух. Вниманието му беше привлечено от натрапчивия, изплъзващ се смисъл на думите им. В тях имаше нещо шизофренично, сякаш бяха изречени от човек, изпаднал в психиделичен транс. Опита се да ги чуе отново, но те бяха заслонили глави и се смееха, шептейки.

Изведнъж паметта му го върна три години назад, когато колегите му се бяха впуснали да експериментират с ЛСД. Спомни си, че този наркотик очевидно не оказваше никакво въздействие върху дипломираната студентка от Сантарога Джени Сордж. Експериментите бяха изоставени, когато сензационният ЛСД получи най-голяма гласност, и откритието никога не получи потвърждение, а Джени отказа да го коментира. Споменът за този доклад се върна и започна да го терзае отново.

Кое ме накара да си спомня това, зачуди се той.

Момчето и момичето изпиха онова, което си бяха поръчали, станаха и излязоха от ресторанта.

Дасен сгъна вестника си и тръгна да го прибира в чантата си. В този момент го докосна нечия ръка. Вдигна поглед и срещна втренчения поглед на Мардън.

— Мисля, че това е моят вестник — рече той и го взе от ръката на Дасен. — Сетих се за него, когато бях по средата на пътя към разклона. До скоро. — Мардън излезе забързано с вестника под мишница.

Начина, по който му отнеха интересната информация, беше част от характерната за Сантарога нехайна безцеремонност. Дасен се ядоса. Грабна чантата си и се затича към вратата тъкмо навреме, за да види как Мардън се отделя от бордюра с патрулната кола.

Върви по дяволите! рече си той. *Ще си купя друг.*

В дрогерията на ъгъла нямаше рафт за вестници, а мършавият продавач му обясни хладно, че местният вестник се получава „само срещу абонамент“. Твърдеше, че не знае къде се издава. Продавачът от железарията, която откри надолу по улицата му даде същият отговор, какъвто получи и от касиера в бакалията, срещу която беше паркирал пикапа.

Дасен се качи в колата си, отвори чантата и записа всичко онова, което си спомняше от прочетеното във вестника. Когато паметта му го изостави, той запали камиона и започна да обикаля из града в търсене на емблемата на вестника или на някаква печатница. Не откри нищо от рода на „Сантарога прес“, но табелите в един автопарк за използвани коли го накараха да спре рязко от другата страна на улицата. Остана там да се взира в надписите.

На стъклото на четиригодишен буик имаше табелка: „Тази кола работи с масло, но цената е добра — 100 долара.“

Роувър на една година се предлагаше при следните условия: „Пукнат цилиндър, но вие може да сложите нов двигател срещу цена от 500 долара.“

Имаше и един шевролет на десет години: „Тази кола бе собственост на Джърси Хофстедър и бе поддържана от самия него. Вдовицата му иска срещу него само 650 долара.“

Любопитството на Дасен нарасна. Той прекоси разстоянието до шевролета на Джърси Хофстедър и погледна вътре към таблото. Километражът бе спрял на шейсет и една хиляди мили. Тапицерията беше от естествена кожа, изкусно направена и точна. По колата нямаше нито драскотина, а гумите изглеждаха почти нови.

— Искате ли да я изпробвате, доктор Дасен?

Това беше глас на жена. Дасен се извърна и застана лице в лице с приятно изглеждаща матрона с посивяла коса, облечена в блуза на цветя и сини джинси. Лицето ѝ беше едро и открито, а кожата загоряла.

— Аз съм Клара Шелър, майката на Сам — рече тя. — Предполагам, че вече сте чул за моя Сам.

— И вие, разбира се, ме познавате — каза Дасен, едва прикривайки гнева си. — Аз съм приятеля на Джени от града.

— Видях ви тази сутрин с Джени — рече жената. — Тя е едно чудесно момиче, д-р Дасен. А сега ако се интересувате от колата на Джърси, мога да ви разкажа за нея.

— Моля ви — каза Дасен.

— Тукашните хора знаеха кой е Джърси — заяви тя. — Той беше стопроцентов максималист, ето това е. Всяка част от двигателя на тази кола е била върху работната му маса. Той регулираше, балансираше и работеше, докато постигне най-съвършения звук на двигател, който някога сте чувал. Колата има и дискови спирачки. Виждате как е направил тапицерията.

— А кой е Джърси Хофстедър?

— Кой... а, да, вие не сте тукашен. Джърси беше главният механик на Сам, но почина преди месец. Вдовицата му задържа микробуса модел форд, с който Джърси толкова много се гордееше, но каза, че човек не може да кара едновременно две коли. Помоли ме да продам чевито. Ето, чуйте го.

Жената се плъзна зад волана и запали двигателя.

Дасен се наведе над капака. Не се чуваше почти никакъв шум.

— Колата е с двойно запалване — отбеляза Клара Шелър. — Джърси се хвалеше, че харчи десет на сто и аз не бих се изненадала, ако е така.

— Нито пък аз — отвърна Дасен.

— В брой ли ще платите или с кредитна карта? — попита Клара Шелър.

— Аз... все още не съм решил дали да я купя — каза Дасен.

— Двамата с Джени не бихте могли да случите на нещо по-добро от старата кола на Джърси — рече тя. — Ще трябва да я разкарате тая таратайка с която дойдохте. Чух я как работи. Няма да изкара дълго, ако не се погрижите за тези лагери.

— Аз... ако реша да я купя, ще дойда с Джени — заяви Дасен. — Благодаря ви, че ми я показахте. — Обърна се и тръгна към камиона с желанието да побегне. Страшно му се искаше да купи колата на

Джърси Хофстедър и намери това за изненадващо. Тази жена навярно беше добра търговка.

Потегли обратно към хотела, а в главата му беше пълен хаос. Хората от Сантарога бяха особени. Мислеше си за ексцентричната откритост на табелите в автокъщата за използвани коли и за обявите от „Сантарога прес“ — моделът беше един и същ.

Безцеремонна откровеност, помисли си Дасен. *В неподходящ момент това би могло да се окаже жестоко.*

Качи се в стаята си и легна на леглото за да обмисли нещата, които се бяха случили през деня. Разговорът с Мардън сега му се струваше дори и още по-странен. Да работи в клиниката на Пиаже? Натрапчивият разговор на младата двойка в ресторанта не му излизаше от главата. Наркотици? И вестника, който всъщност не съществуваше, освен по абонамент.

Колата на Джърси Хофстедър — Дасен се изкушаваше да се върне, да я купи и да я закара на някой *външен* автомонтъор да я прегледа.

В съзнанието му нахлуха настойчиви мърморещи гласове. Изправи се и се огледа, но не можеше да определи откъде идват. Ивицата небе, която се виждаше през прозореца, започваше да посивява. Пристъпи напред и погледна навън. От северозапад прииждаха облаци.

Мърморенето продължаваше.

Дасен обиколи стаята и спря под малкия вентилатор в ъгъла над бюфета. Покачи се на бюфета с помощта на един стол и доближи ухо до вентилатора. От отвора се чуваше слабото, но отчетливо и познато телевизионно дрънчене, рекламиращо дъвка.

Дасен се усмихна на себе си и слезе от бюфета. Просто някой гледаше телевизия. Намръщи се. За първи път установяваше, че тук в долината имат дори и телевизори. Замисли се за ландшафта на района — котловинен. За да гледат телевизия тук, беше необходима антена на някой от околните хълмове, усилватели и дълъг кабел.

Отново се качи върху бюрото с ухо до вентилатора. Откри, че освен звука на телевизора (някакъв дневен сериал) дочуваше и разговор на три или четири жени. Едната от тях като че ли даваше на останалите напътствия по плетене. Няколко пъти чу думата

„джаспърс“, а веднъж и то съвсем отчетливо: „Видение, това е всичко. Просто видение“.

Дасен слезе от бюфета и излезе в коридора. Между неговата врата и прозореца в дъното с надпис „Изход“ нямаше никакви врати. Върна се обратно в стаята си и започна да разглежда вентилатора. Изглежда, че минаваше направо през стената, но понякога видът лъжеше. Какво представляваше все пак целият заден ъгъл на сградата? Любопитството го тласна към разузнаване.

Затича надолу по стълбите, мина през празния вестибюл, излезе навън и тръгна към гърба на сградата. Там се издигаше дъбът, патриарх с грапава кора, а покрай прозореца на втория етаж се извиваше огромен клон. Това трябваше да е неговия прозорец, реши Дасен. Клонът потвърждаваше това. Под прозореца се издаваше кухненско помещение с ниска веранда. Отмести поглед към ъгъла и преброи три прозореца към място, където не водеше нито една врата. И трите прозореца бяха затворени и със спуснати транспаранти.

Три прозореца и нито една врата, помисли си Дасен.

Тръгна бавно към стаята си. Във вестибюла все още нямаше никой, но от комутаторното табло в офиса зад бюрото долитаха гласове.

Застана още веднъж до прозореца в стаята си и погледна надолу към покрива на верандата. Беше с лек наклон и покрит с шиндели. Облягайки се на стената той разбра, че може да се придвижи на страни успоредно на покрива.

Достигайки до първия прозорец, той се улови здраво за корниза и провери дали нещо не може да се види. Нямаше никаква пролука, но когато залепи ухо до стъклото, звукът от телевизора се чуваше ясно. Вървеше някаква реклама на сапун и една от жените каза:

— Стига с този канал, превключи на Ен Би Си.

Дасен се дръпна и се запромъква към следващия прозорец. В долната част транспарантът оставяше пролука от около един сантиметър. Навеждайки се да надникне той почти загуби равновесие, но успя да се задържи, хвана се здраво за корниза и се приведе към пролуката.

Мрачната стая бе залята от сивкава катодна светлина. Успя да зърне само корпусите на осем телевизора до стената вдясно. Пред екраните седяха пет жени на удобни кресла и на подходящо разстояние

за гледане. Със задоволство забеляза, че една от тях плетеше. Друга пък правеше бележки върху стенографска хартия. Трета жена се занимаваше с някакъв магнетофон.

У тях имаше нещо делово. Изглеждаха на средна възраст, но движенията им бяха изящни и енергични. Една руса жена с хубава фигура тръгна надясно, скри екрана на телевизора най-вдясно със специално приспособление и сетне го изключи. После се отпусна в креслото си с попресилена умора и заговори високо:

— Боже! Представяте ли си ден след ден да ви заливат с подобни нецензурирани щуротии...

— Спести си тези неща за доклада, Сузи! — Това беше жената с магнетофона.

Доклад, зачуди се Дасен. Какъв доклад?

Отклони поглед за да разгледа стаята. В дъното до стената имаше картотечни скринове с етажерки. Успя да види само края на някакъв диван точно под прозореца. В ъгъла вляво имаше една от онези стълби, които се използват за да стигне до тавана. Зад жените имаше две пишещи машини, поставени върху масички на колелца.

Дасен реши, че това е една от най-особените стаи, които някога бе виждал. Налице бяха всички черти на нормалното, но и те придружени от онази чудата Сантарогийска специфика. Защо беше необходима тази потайност? За какво бяха тези осем телевизора? Какво имаше в картотеката?

Какъв доклад?

От време на време жените правеха бележки, използват грамофона и превключват каналите. През цялото време те водеха случайни разговори, от които той чуваше само част. Нищо важно не можа да разбере от тях — просто дреболии: „Реших да няма плисета. Те създават толкова много грижи.“ „Ако Фред не дойде да ме вземе от работа, ще имам нужда някой да ме хвърли до града.“

Незащитената му позиция върху покрива започна да го тревожи. Реши, че няма какво друго да научи от това бдение до прозореца. Какво щеше да обясни, ако го хванеха тук?

Тръгна внимателно към стаята си, влезе вътре и затвори прозореца си. Отново провери коридора. На този етаж просто нямаше врата, която да отвежда към онази странна стая. Закрачи към изхода в дъното и отвори една тясна врата, отвеждаща към тясно стълбище.

Парапетът беше хванат с тибли, а то самото се виеше нагоре и надолу по етажите. После се наведе през парапета и през два етажа видя сутерена. После погледна нагоре. Някъде от третия етаж от улея на стълбището проникваше слънчева светлина.

Придвижвайки се внимателно, той се изкачи на следващия етаж и отвори вратата на площадката, отвеждаща към друг коридор. Пристъпи вътре и погледна стената над тайната стая. На две крачки от площадката имаше друга врата с надпис: „Стая за бельо“. Дасен натисна дръжката — заключена.

Тръгна разстроен обратно към площадката. Излизайки от коридора, десният му крак се заплете в края на килима. В един ужасяващ миг Дасен видя как парапетът и стълбището политат към него. Дясното му рамо се стовари върху парапета с унищожителен трясък. Това забави, но не спря падането му. Лявата му ръка се вкопчи в счупената тръба на парапета, усети как тя се огъва и тогава разбра, че ще падне — от сутерена го деляха три етажа. Тръбата в ръката му издаде звук подобен на крясък и се изви към улея на стълбището. Всичко сякаш се случваше в някакъв ужасяващ забавен каданс. Виждаше краят на спускащото се стълбище, мястото, до където то беше боядисано и засъхналите вадички жълта боя. Под едно от стълбищата имаше паяжина и топка кафяв мъхест плат, уловен в нея.

След един последен трясък счупеният парапет се откачи и Дасен полетя надолу. В този страшен миг, когато си представи как тялото му се разбива върху бетона три етажа по-долу, нечии здрави ръце го сграбчиха за глезените. Без да разбира какво точно се е случило, с провесена надолу глава, той пусна счупения парапет и проследи как пада с въртене и преобръщане.

Усети как го дърпат нагоре като кукла, после го изтеглиха покрай счупения парапет и го обърнаха да легне по гръб върху площадката.

Дасен установи, че очите му се взират в черното намръщено лице на Уин Бурдо.

— Без малко да се пребиете, сър — рече Бурдо.

Дасен дишаше толкова тежко, че не можа да отговори. Усецаше дясното си рамо като огромна болезнена топка. Пръстите на лявата му ръка бяха извити нагоре в мъчителен спазъм, предизвикан от силата, с която се беше държал за парапета.

— Чух някой да натиска дръжката на стаичката за бельо — каза Бурдо. — Аз бях вътре, сър и после излязох. Видях ви да политате през парапета, сър. Как се случи това?

— Килимът — задъхано рече Дасен. — Препънах се.

Дасен се наведе да разгледа мястото до вратата на площадката. После се изправи и рече:

— Бога ми, сър, този килим е скъсан ей там. Това е страшно опасно.

Дасен успя да изправи скованите си пръсти. Пое дълбоко дъх и се опита да седне. Бурдо му помогна. Дасен забеляза, че ризата му е скъсана. Върху гърдите и стомаха му имаше дълга червена драскотина, която беше получил, докато го изтегляха през счупения парапет.

— Най-добре си починете няколко минути, сър — рече Бурдо. — Искате ли да повикам лекар?

— Не... не, благодаря.

— Няма да отнеме и минута, сър.

— Ще... се оправя.

Дасен погледна скъсания кафяв килим, върху който се очертаваха неравните ръбове на липсващото парче. Спомни си за полетелия надолу парапет и му се стори странно, че не беше чул удара на земята. Имаше и още нещо, не по-малко тревожно — злополуките с предишните двама агенти. Дасен си представи мъртвото си тяло на дъното на стълбището, следствието — всичко щеше да се окаже много естествено, тъжно, но естествено. Такива неща се случват.

Но наистина ли ставаше дума за злополуки?

Рамото му започваше да тупти.

— По-добре да сляза в стаята си... и да се преоблека — рече Дасен. Болката му в рамото, сега вече силна, му подсказа, че трябва да търси медицинска помощ. Усещаше някакъв инстинкт, който се бореше с тази идея, дори и когато се изправяше с усилие. Бурдо понечи да му помогне, но Дасен се отдръпна, давайки си сметка за неразумността на постъпката си.

— Сър, не искам да ви сторя нищо лошо — рече Бурдо. В тона му имаше лек укор.

Толкова явен ли е бил страхът ми от него, попита се Дасен.

Тогава той си спомни за силните ръце, сграбчили глезените му, спасителното улавяне на ръба на стълбището. Завладя го желание да се

извини.

— Аз... зная, че не искате — рече той. — Вие спасихте живота ми. Нямам думи, с които да ви благодаря за това. Аз... мислех си за счупения парапет. Ще се погрижиш ли да го поправят?

Опирайки се на стената, Дасен се изправи на крака. Дишаше тежко. Рамото го болеше ужасно.

— Ще заключа тази врата, сър — рече Бурдо. Гласът му беше благ, но непоколебим. — Ще повикам доктор, сър. Държете рамото си. Предполагам, че ви боли много. Най-добре да ви види лекар, сър.

Дасен се обърна и тръгна, чудейки се на собствената си двойственост. Да, рамото му трябваше да бъде прегледано от лекар. Но трябваше ли този лекар да бъде Пиаже? Заслиза по стълбите, опирайки се о стената. Пиаже... Пиаже... Пиаже. Бяха ли викали Пиаже за онези два нещастни случая? Движението го накара да усети пареща болка в рамото си. Пиаже... Пиаже... Какво друго би могъл да бъде този инцидент на стълбището, освен нещастен случай? Кой би могъл да предскаже, че точно в този момент той ще бъде точно на това място?

Горе над него се чу шум на затваряща се врата и пуснато резе. Тежките стъпки на Бурдо се носеха по стълбището. Вибрациите усилиха болката в рамото му. Дасен го притисна и се спря на площадката на втория етаж.

— Сър?

Дасен се обърна и погледа му срещна тъмното мавърско лице с израз на загриженост.

— Сър, ще бъде най-добре — рече Бурдо, — ако не се качвате пак на покрива. Може да паднете, сър. А падането от този покрив може да се окаже много опасно.

ЧЕТИРИ

Дъждовната буря се стовари върху долината малко преди смрачаване. По това време Дасен се беше разположил в тежко старомодно кресло, рамото му беше обездвижено със стегнати превръзки, Джени беше седнала срещу него на възглавничка, а на лицето ѝ беше изписано обвинение.

Внимателният непоколебим Бурдо го беше закарал до клиниката, намираща се в близост с дома на Пиаже и го бе оставил в антисептичната атмосфера на облицованото с плочки спешно отделение.

Дасен не знаеше как ще го посрещнат, но определено не очакваше онази хладна професионална отчужденост, с която Пиаже се зае да лекува рамото му.

— Скъсани сухожилия и леко изкълчване — беше казал Пиаже. — Какво се опитвахте да направите — самоубийство?

Дасен мигна, когато започнаха да стягат превръзката около нараненото място.

— Къде е Джени?

— Помага за обяда. Ще ѝ кажем за крайно глупавата ви постъпка като ви превържем. — Пиаже закрепил края на бинта. — Не ми обяснихте какво сте правел горе на покрива.

— Шпионирах — изръмжа Дасен.

— А сега продължавате ли да го правите? — Пиаже прехвърлил превръзката около врата му за да обездвижи ръката. — Така, това ще свърши работа временно. Не движете ръката си повече, отколкото е необходимо. Предполагам, че не е нужно да ви казвам това. Не обличайте палтото си. До къщата се стига по една закрыта пътека, отвеждаща ето до онази врата. Влезте вътре, а аз ще изпратя Джени да ви забавлява, докато стане вечерята.

Закритата пътека беше със стъклени стени и по протежението ѝ имаше саксии със здравец. Бурята дойде, докато Дасен вървеше между саксиите и той спря за миг да погледа току-що окосената ливада,

лехите с обикновени рози и снишаващото се сиво-синьо небе. Вятърът носеше дъжда по улицата отатък розите и привеждаше клоните на наредените в линия бели брезии. Покрай тях по тротоара вървяха забързани хора. Мокрите краища на палтата им шибяха краката им при всеки порив на вятъра.

Дасен се почувства малко разстроен и премръзнал въпреки защитата на стъклата. *Какво правя тук*, попита се той. Гърлото му беше пресъхнало и преглътна. После забърза към вратата и влезе в облицованата с ламперия и обзаведена с масивна мебел всекидневна. Из стаята се носеше лекият мирис на горящи въглини. Рамото му тъпо пулсираше. Прекоси стаята, мина покрай бюфета, пълен с предмети от солидно гравирано стъкло и сетне внимателно седна в едно дълбоко и меко кресло със зелена рипсена тапицерия. Липсата на движение и временното успокояване на болката го изпълни с чувство на облекчение. След това рамото му започна да пулсира отново.

Затръшване на вратата... забързани стъпки.

Джени се появи от една широка арка отляво и се хвърли към него. Лицето ѝ бе поруменяло от възбуда. Върху слепоочието ѝ блуждаеше влажен кичур коса. Беше облечена в обикновена оранжева рокля, която беше в ярък контраст с убитите тонове в голямото помещение. Спомни си със странна отчужденост как веднъж ѝ бе казал, че любимият му цвят е оранжевия. По един необясним начин този спомен го накара да стане предпазлив.

— Джил, за бога! — рече тя, спирайки се пред него с ръце върху бедрата.

Дасен преглътна.

Джени погледна разкопчаната му риза, края на бинтовете и превръзката през рамото. Изведнъж тя падна на колене, положи глава в скута му, вкопчи се в него и той я видя да плаче — безмълвни сълзи, оставящи по страните ѝ влажни, блестящи следи.

— Хей! — рече Дасен. — Джени... — Сълзите, отсъствието на гримаса върху лицето ѝ — той се смути. Тя го изпълваше с чувство за вина, сякаш по някакъв начин я беше предал. Това усещане надделя над болката и умората.

Джени взе лявата му ръка и я притисна към бузата си.

— Джил — прошепна тя. — Да се оженим... веднага.

А *защо не*, зачуди се той. Но чувството за вина остана... а също и въпросите без отговор. Беше ли Джени примка в капан, заложен за него? И би ли могла дори и да знае, ако беше така? Забоденият за кукичката червей знае ли че е стръв за пъстървата?

Отляво откъм арката се чу леко покашляне.

Джени се отдръпна, но не пусна ръката му.

Дасен вдигна глава и видя Пиаже. Той бе облякъл син смокинг, с който още повече приличаше на мандарин. Голямата му глава беше наведена леко надясно, сякаш намираше нещо забавно, но тъмните му очи гледаха замислено.

В трапезарията зад Пиаже горяха кехлибарени стенни свещници. Дасен видя голяма овална маса с бяла покривка, три стола и блясъка на сребро и кристал.

— Джени? — рече Пиаже.

Тя въздъхна, пусна ръката му, после тръгна към зеления диван и седна със свити под нея крака.

Дасен усети уханието на пикантно приготвено печено месо с чесън. Това го накара да почувства остър пристъп на глад. Повишената чувствителност на сетивата му откри примамващ дъх, аромат на джаспърс.

— Мисля, че трябва да поговорим за вашата податливост към злополуки — каза Пиаже. — Имате ли нещо против, Джилбърт?

— Непременно — рече Дасен. Той седна, наблюдавайки внимателно доктора. В гласа на Пиаже имаше някаква предпазливост, колебливост, която беше нещо повече от нежеланието на домакина да подеме неудобен разговор.

— Претърпяли сте много мъчителни злополуки? — запита Пиаже. Изричайки тези думи, той прекоси стаята и отиде до едно ватирано кожено кресло зад Джени. Когато седна, очите им се срещнаха над рамото на Джени и Дасен изведнъж заподозря, че мястото му е било внимателно подбрано. По този начин Пиаже и Джени бяха в една линия срещу него.

— Е? — попита Пиаже.

— А *защо* да не си разменяме отговори? — отвърна Дасен на удара. — Вие ми отговаряте на някой мой въпрос, а после аз на някой ваш.

— О? — Пиаже се усмихна замислено, сякаш се беше сетил за някаква забавна случка.

Погледът на Джени издаваше безпокойство.

— Какъв е въпросът ви? — попита Пиаже.

— Сделката си е сделка — отвърна Дасен. — Първо, отговорът. Вие ме попитахте дали съм претърпявал много злополуки. Не, не съм, т.е. не и преди да дойда тук. Спомням си няколко неща — веднъж паднах от ябълката, когато бях на осем години.

— Така — рече Пиаже. — Сега е ваш ред да питате.

Джени се намръщи и погледна встрани.

Изведнъж Дасен почувства гърлото си пресъхнало и установи, че гласът му издава стържещ звук.

— Кажете ми, докторе... как загинаха двамата агенти... онези, които бяха тук преди мен?

Джени нервно завъртя глава.

— Джил! — в гласа ѝ прозвуча обида.

— Спокойно, Джени — рече Пиаже. Върху широката плоскост на лявата му буза заигра нерв. — Вие сте на грешна следа, млади момко — изръмжа той. — Ние тук не сме диваци. Това не е необходимо. Ако искаме някой да си отиде, той си отива.

— И вие не искате аз да си отида?

— Джени не иска. И освен това вие ми задавате втори въпрос. Дължите ми отговор.

Дасен кимна. Беше се втренчил в Пиаже, отбягвайки погледа на Джени.

— Обичате ли Джени? — попита Пиаже.

Дасен преглътна и отмести погледа си, за да срещне умоляващите очи на Джени. Пиаже знаеше отговора на този въпрос! Защо го задаваше точно сега?

— Знаете, че я обичам — отвърна Дасен.

Джени се усмихна, но върху клепачите ѝ се появиха две светли сълзи.

— Тогава защо чакахте цяла година за да дойдете тук и да кажете това? — поинтересува се Пиаже. Гласът му прозвуча гневно и обвинително и накара Дасен да настръхне.

Джени се извърна и се втренчи във вуйчо си. Раменете ѝ трепереха.

— Защото съм един дяволски упорит глупак — рече Дасен. — Не искам жената, която обичам, да ми казва къде трябва да живея.

— Значи не харесвате нашата долина — каза Пиаже. — Може би е по силите ни да променим мнението ви по този въпрос. Искате ли да опитаме?

Не!, помисли си Дасен. *Не искам*. Но знаеше, че този интуитивен и дошъл от дълбоко отговор щеше да прозвучи сприхаво и по детински.

— А вие искате ли, по дяволите? — попита той тихо.

Дасен се зачуди сам на себе си. Какви бяха тези инстинкти, които се обаждаха у него? Какво нередно ставаше в тази долина, та стоеше непрекъснато нащрек?

— Вечерята е готова.

Това беше глас на жена, дошъл откъм арката.

Дасен се обърна и видя една суха, начумерена жена в сива рокля. Тя беше като някой възкръснал образ на някой от първите американци от Гранд Уудс, широк нос, бдителни очи и неодобрение във всяка една черта на лицето ѝ.

— Благодаря ти, Сара — рече Пиаже. — Това е д-р Дасен, младият приятел на Джени.

Очите ѝ го претеглиха и сметнаха, че нещо му се губи.

— Храната изстива — каза тя.

Пиаже се надигна от стола си.

— Сара е моя братовчедка — рече той. — В нашето семейство тя е потомственият наследник на старите янки и категорично отказва да яде с нас в такъв светски час.

— Пълна глупост е да се храните по това време — промърмори тя. — По това време баща ми винаги си е бил в леглото.

— А призори вече е бил на крак — отбеляза Пиаже.

— Не се опитвай да ми се подиграваш, Лари Пиаже — заяви тя. После се обърна и тръгна. — Идвайте на масата. Ще донеса печеното.

Джени отиде при Дасен и му помогна да се изправи. Притисна се към него, целуна го по бузата и прошепна:

— Тя наистина те харесва. Каза ми го в кухнята.

— Какво си шепнете вие двамата? — поинтересува се Пиаже.

— Казах на Джил какво ми каза Сара за него.

— О, какво е казала Сара?

— Тя каза: „Лари няма да сплаши това момче. То има очи като дядо Сатър“.

Пиаже се обърна и се вторачи в Дасен.

— Бога ми, така е. Не бях забелязал. — Той се обърна и тръгна към трапезарията с отсечена и рязка походка. — Да вървим, иначе Сара ще промени доброто си мнение за вас. Не можем да допуснем това.

Тази вечеря беше една от най-странните в живота на Дасен. Болката в рамото и постоянното туптене го караха да внимава при всяко движение или дума, след които следваше облекчение. А Джени — тя никога не бе изглеждала по-мила, по-женствена по-желана. Пиаже, обявил временно примирие по време на вечерята, обсипваше Дасен с въпроси за лекциите му в Университета, за професорите, състудентите и намеренията му. Сара кръжеше с храната подобно на някакъв мърморещ призрак, способен да погледне единствено Джени с ласкав поглед.

Да бъде със Сара, ето какво искаше Джени, помисли си Дасен.

Най-накрая дойде и храната: печени ребра, превърнати в едно рядко срещано и изтънчено съвършенство, грах със заливка от сос джаспърс, картофени палачинки, местна бира с онзи вкус, който пречистваше небцето и за десерт — праскови с мед.

В първия момент бирата и обяда му се сториха особени, но после усети играта на вкусове — неуловимо смесване на приятни на вкус естери, които караха отделните аромати да изпъкват по-отчетливо, дори и когато бяха в комбинация, извикваща съвсем ново усещане. Реши, че това е смесване на сетива — миризмите придаваха вкус, а цветовете усилваха уханията.

Когато бирата бе сервирана, Пиаже я опита и кимна.

— Прясна е — рече той.

— Отпреди час е, точно както нареди — отвърна троснато Сара и хвърли странен изучаващ поглед към Дасен.

Тръгна си малко след девет и половина.

— Погрижих се да докарат камиона ви тук — рече Пиаже. — Смятате ли, че можете да карате, или да накарам Джени да ви закара до хотела?

— Ще се оправя — каза Дасен.

— Не взимайте онези хапчета за болка, които ви дадох, преди да се приберете благополучно в стаята си — нареди Пиаже. — Не бих искал да изхвърчите от пътя.

Бяха застанали на широката веранда откъм лицевата страна на къщата. Уличните светлини хвърляха мокри сенки върху брезите на поляната. Дъждът беше спрял, но нощният въздух носеше усещането за нещо смразяващо и влажно.

Джени бе наметнала сакото върху раменете му. Стоеше до него, а лицето ѝ беше тревожно и намръщено.

— *Сигурен* ли си, че ще се справиш?

— Трябва да знаеш, че мога да карам и с една ръка — рече той и ѝ се усмихна.

— Понякога си мисля, че си ужасен човек — каза тя. — Не зная защо те търпя.

— Това е химия — заяви той.

Пиаже се покашля.

— Кажете ми, Джилбърт — рече той. — Какво *правехте* на покрива на хотела?

Изведнъж Дасен бе завладян от чувство на страх, моментът, в който му бе зададен този въпрос, му се стори нелеп.

Какво наистина правеше там, замисли се той. *Да видим какво може да свърши откровения отговор.*

— Опитвах се да открия, защо сте толкова дяволски потайни относно вашата телевизия — отвърна той.

— Потайни? — Пиаже поклати глава. — Това е просто един мой любим проект. Те анализират глупавите инфантилизми по телевизията и събират информация за книга, която имам намерение да напиша.

— Защо е тогава тази потайност? — Дасен почувства как Джени стисна ръката му, но пренебрегна страха, който усети в реакцията ѝ.

— Това не е потайност, а опит да не накърняваме чувствата на другите — заяви Пиаже. — Повечето от нещата по телевизията довеждат нашите хора до лудост. Разбира се, ние контролираме новините, но дори и това, което остава, е предимно блудкаво, захаросано и като за идиоти.

Дасен почувства, че в обяснението на Пиаже имаше някаква частична истина, но се замисли какво е останало недоизказано. Какво друго *проучваха* жените в онази стая?

— Разбирам — каза Дасен.

— Сега вие ми дължите един отговор — рече Пиаже.

— Карай.

— Друг път — отвърна Пиаже. — А сега ви оставям насаме за да си кажете лека нощ.

Той влезе вътре и затвори вратата.

Малко по-късно Дасен караше надолу по улицата с парещото усещане за целувката на Джени, която все още пламтеше върху устните му.

Стигна до пресечката под формата на буквата Y, която водеше до хотела, малко преди десет часа, поколеба се и сетне зави надясно, извън долината към Портървил. В това решение имаше някакво особено чувство за самосъхранение, но той си каза, че го прави просто защото иска да покара... и да помисли.

Какво става с мен, зачуди се той.

Съзнанието му беше неестествено ясно, но се чувстваше толкова неспокоен, че стомахът му се беше свил на топка. Усещането за собственото аз бе придобило странна широта. Това го накара да осъзнае, че неговата съсредоточеност върху психологията бе насочила погледа му навътре и че е ограничил собствения си свят. Сега нещо тласкаше бариерите, издигнати от самия него, и той усещаше стаилите се *отвъд* неща. Неща, пред които се страхуваше да се изправи.

Какво правя тук, попита се той.

Беше в състояние да проследи причинно-следствената връзка до Университета, до Джени... но отново се намесваха неща извън тази връзка и той се боеше от тях.

Нощта прелиташе край него и той разбра, че се е насочил към планината, опитвайки се да избяга от тази долина.

Замисли се за това как Джени бе изглеждала тази вечер: фея в оранжева рокля и оранжеви обувки, красивата Джени се беше постарала да го зарадва, лицето ѝ издаваше цялата ѝ искреност и любов. В съзнанието му нахлуха отделни откъси от разговора по време на вечеря. *Джаспърс*. „Старият джаспърс — усещането е дълбоко“. Джени произнесе тези думи, когато опита соса. „Почти е дошло време да сложим ново количество джаспърс в номер пет.“ Това бяха думите на Сара, когато донесе десерта. Пиаже отвърна: „Утре ще поговоря за това с момчетата.“

Спомняйки си тези неща сега, Дасен осъзна, че лекият познат привкус се усещаше дори и в меда. Замисли се за това как джаспърс толкова често присъстваше в разговорите им. Те никога не го забравяха за дълго и изглежда, че не намираха нищо необичайно в това постоянство. Говореха за джаспърс... и в най-непривични моменти.

Стигна до прохода, където долината свършваше. Тялото му трепереше от едно двойствено чувство — желанието да избяга... и усещането за загуба.

По склоновете, по които сега се спускаше, бе горял огън. Усети носените от вятъра влажни сажди, които се шумгуваха през вентилатора и си спомни за прекъснатите от пожара телефонни връзки. Тук, извън долината, облаците бяха започнали да се разсейват. Върху изгорелите била се издигаха мъртви дървета, напомнящи китайски йероглифи, мацнати с бърза четка върху осветените от луната склонове.

Изведнъж мозъкът му се вкопчи в една логична причина за напускането на долината: Телефонът! Трябва да позвъня на Селадор и да поговорим. *Това не може да стане от долината, но мога да се обадя от Портървил... преди да се върна обратно.*

След това потегли с постоянна скорост. Цялото му същество бе замряло, статично и някак странно освободено от емоции — съзнанието му беше празно. Дори и болката в рамото не бе намалела.

Портървил се мержелееше на фона на нощта. Магистралата се превръщаше в широка главна улица. Отляво над едно денонощно кафе имаше табела в бяло и синьо: „Автобусно депо“. Отпред бяха паркирани два големи камиона с ремаркета, а до тях беше оставен малкият зелено-бял автомобил с подвижен купол на шерифа. Оранжевият блясък от другата страна на улицата идваше от „Крайпътния салон на майката на Френчи“. Спрелите до бордюра коли като цяло имаха доста разнебитен вид и тази грохналост ги караше да изглеждат подтискащо еднакви.

Дасен продължи нататък, намери една самотна телефонна кабина под светлините на магистралата до ъгъла на смрачена бензиностанция на „Шел“. Зави и спря до кабината. Двигателят бе загрял и след като завъртя ключа, продължи още известно време да подрънква и потраква. Дасен спря това с амбреажа и остана вътре още миг, гледайки кабината. След това излезе навън.

Колата на шерифа потегли, а фаровете ѝ хвърляха огромни сенки върху бялата ограда зад телефонната кабина.

Дасен въздъхна и тръгна към телефона. Изпитваше странно нежелание да се обади и трябваше да впрегне волята си.

Малко по късно до слуха му достигна характерният акцент на Селадор:

— Джилбърт? Ти ли си това, Джилбърт? Оправиха ли проклетите телефонни линии?

— Обаждам се от Портървил, малко след долината.

— Има ли нещо нередно, Джилбърт?

Дасен преглътна. Въпреки голямото разстояние, Селадор си оставаше схватлив. Нещо нередно? Дасен му разказа накратко за злополуките си.

След продължително мълчание Селадор проговори:

— Това е много странно, Джилбърт, но не виждам по какъв друг начин можеш да тълкуваш тези инциденти, освен като злополуки. В случая с газта, например, те са положили големи усилия за да те спасят. А относно спъването ти — как би могъл някой да научи, че точно ти ще минеш оттам.

— Просто исках да научиш за това — отбеляза Дасен. — Пиаже смята, че съм предразположен към злополуки.

— Пиаже? А, да местният лекар. Виж, Джилбърт, човек никога не трябва да прави изказвания, излизащи извън неговата област. Съмнявам се дали Пиаже е достатъчно квалифициран, за да определи диагноза „предразположеност към злополуки“, дори и наистина да има такъв синдром... в което аз искрено се съмнявам. — Селадор се покашля. — Нали не мислиш сериозно, че тези хора са злонамерени спрямо теб?

Трезвият и равен глас на Селадор успокоиха Дасен. Той беше прав, разбира се. Тук, извън долината, събитията от изминалите двадесет и четири часа вече му изглеждаха различни.

— Разбира се, че не — отвърна Дасен.

— Това е добре! Ти винаги си ми правил впечатление на много разумен човек, Джилбърт. Нека обаче те предупредя, че може да си попаднал на място, където хората са открито безотговорни. При тези условия това място може да се окаже крайно опасно и ти трябва да се преместиш.

— А къде да се преместя? — попита Дасен.

— Трябва да има и други хотели.

Безотговорност, зачуди се Дасен. Тогава защо няма други пострадали? Да, мястото е опасно... но просто защото е част от долината. Изпитваше силно нежелание да се съгласи със Селадор. Това като че ли се дължеше на обстоятелството, че съществуваше информация, с която Селадор не разполагаше.

Изведнъж той разбра по какъв начин разхлабеният килим можеше да бъде предназначен за него. Мислеше си за капан с примамка. Примамката? Това беше стаята с телевизорите, разбира се — странно място, определено бъдещо любопитство. Вероятно около примамките бе имало няколко капана, бяха използвани всички възможности. Зачуди се с каква опасност се бе разминал на покрива. Мислейки си за тези неща, Дасен си спомни как парапетът се беше счупил.

— Джилбърт, там ли си още?

Гласът на Селадор беше слаб и далечен.

— Да... тук съм.

Дасен кимна сам на себе си. Красиво и просто. Това обясняваше смътното безпокойство, което го бе тревожило във връзка със злополуките. Всичко бе толкова просто — като рисунка на дете върху замъглен прозорец: без излишни линии или ненужна информация. Примамка и капани.

Дори и сега, когато беше разбрал това, Дасен знаеше, че Селадор не би приел това решение. То намирисваше на параноя. Ако теорията беше погрешна, то това бе параноя. Това означаваше цяла организация и участие на много хора, включително и на служебни лица.

— Има ли нещо друго, което да искаш, Джилбърт? Това мълчание ни струва доста пари.

Изведнъж Дасен дойде на себе си.

— Да, сър. Спомняте ли си онази статия на Пиаже за сантарогийците и алергените?

— Напълно. — Селадор се покашля.

— Искам да поговорите с някои служители от здравеопазването и от отдела по селско стопанство. Разберете дали разполагат с някакви химически анализи на селскостопанските продукти от долината... включително и на сиренето.

— Здравеопазване... селско стопанство... сирене — изреди Селадор. Дасен почти си го представи как си води бележки. — Нещо друго?

— Да, може би. Можеш ли да се свържеш с адвокатите от дирекцията за недвижими имоти и хората от магазините. Сигурен съм, че са проучили законовите възможности за взетата под наем земя, която те...

— Накъде биеш, Джилбърт?

— Веригите магазини са наели собственост и са построили там скъпите си съоръжения, преди да разберат, че сантарогийците не желаят да търгуват с тях. Това някакъв модел ли е? Не поставят ли капани сантарогийските посредници за непредпазливи аутсайдери?

— Конспирация с цел измама — рече Селадор. — Разбирам. Джилбърт, твърде съм склонен да мисля, че тази възможност вече е била изчерпана.

Чувайки тези думи, Дасен реши, че обичайната проникателност на Селадор е притъпена. Може би е уморен.

— Най-вероятно — каза Дасен. — Но ако зная какво мислят онези от адвокатурата, това няма да ми навреди. Може да се сдобия с някои нови нишки за проучване.

— Много добре. И, Джилбърт, кога ще ми изпратиш копия от бележките си?

— Ще ти изпратя няколко тази вечер от Портървил.

— И утре става. Става късно и...

— Не, сър. Нямам доверие на пощата в Сантарога.

— Защо?

Дасен му разказа за гнева, който бяха извикали у Джени жените от пощата. Селадор тихо се засмя.

— Истинска шайка харпии — рече Селадор. — Нямаше ли някакви закони за неприкосновеността на пощенските съобщения? Но какво да се прави, решителни хора и тям подобни. Надявам се, че госпожица Сордж е добре.

— Както винаги — отвърна Дасен, опитвайки се гласът му да прозвучи безгрижно. Изведнъж се зачуди за Селадор.

Госпожица Сордж. Никакво колебание и никакво съмнение за това дали не е омъжена.

— Проучваме източника на петролните им доставки — съобщи Селадор. — Засега нищо. Пази се, Джилбърт. Не бих искал да ти се случи нещо.

— Аз също — отвърна Дасен.

— В такъв случай дочуване — рече Селадор. Гласът му прозвуча несигурно. Връзката прекъсна с изщракване.

Дасен слушалката и се обърна, чувайки някакъв шум зад гърба си. Една полицейска кола влизаше в бензиностанцията. Спря пред телефонната кабина. Фаровете заслепиха Дасен. Той чу отваряне на врата и стъпки.

— Разкарайте проклетите светлини от очите ми! — извика Дасен.

Снопите светлина паднаха малко по-ниско. Различи една едра фигура, застанала до кабината, проблясване на значка.

— Нещо нередно? — Пискливият глас се съчетаваше странно с масивните размери.

Дасен излезе от кабината все още сърдит, защото го бяха заслепили.

— А трябва ли да има нещо нередно?

— Проклети сантарогийци — промърмори шерифът. — Трябва някой от вас да е загазил, че да се обаждате оттук.

Дасен тъкмо бе започнал да протестира, че не е сантагориец, но замълча, защото в ума му нахлу поток от въпроси. Кое караше хората извън долината да го взимат за сантагориец? Дебелият мъж с крайслера, а сега и този шериф. Дасен си припомни думите на Мардън. Коя беше отличителната особеност?

— Ако сте свършил, най-добре да си ходите у дома — рече шерифът. — Не можете да оставите колата тук през цялата нощ.

Изведнъж Дасен си спомни за бензиновия индикатор в колата си — беше дефектен и винаги показваше, че резервоарът е почти празен, дори и когато беше пълен. Щяха ли да му повярват, че е принуден да изчака до сутринта докато отворят бензиностанцията? А ако събудеха човека, който работеше там и се окажеше, че резервоарът му побира само няколко галона?

Защо замислям такива дребни измами, зачуди се Дасен.

Дойде му на ум, че изпитва отвращение да се върне в Сантарога. Защо? Беше ли го превърнало в сантагориец прекараното в долината

време?

— Имате много артистична превръзка — рече шерифът. — Злополука?

— Нищо съществено — отвърна Дасен. — Няколко разтегнати сухожилия.

— В такъв случай, лека нощ — каза шерифът. — Бъдете внимателен по пътя. — Той се върна при колата си и каза нещо с нисък глас на придружителят си. Двамата тихо се разсмяха. Колата бавно се отдалечи от бензиностанцията.

Взеха ме за сантагориец, реши Дасен и се замисли за извиканите от тази грешка реакции. Присъствието му тук не им се нравеше, но те го посрещаха с някаква странна неувереност... като че ли се страхуваха от него. Но въпреки това не се бяха поколебали да го оставят тук сам... те не допускаха, че може да бъде престъпник.

Обезпокоен от този инцидент и неспособен да намери обяснение за безпокойствието си, Дасен се качи в пикапа си и потегли към Сантарога.

Защо го бяха взели за сантагориец? Този въпрос продължаваше да го гложди.

Едно друсване по пътя му припомни драстично за рамото му. Болката стана тъпа. Съзнанието му беше ясно и бдително, макар мислите му да се движеха по острието на бръснач. Замисли се за това особено усещане, докато караше.

Пътят под него се носеше безпаметно, нагоре... нагоре...

В съзнанието му нахлуха несвързани образи, сякаш породени от извивките на пътя. Налудничаво разбъркани думи и фрази, никакъв порядък. Значението им му се изплъзваше. Изведнъж се почувства с прояснено съзнание и се опита да се пребори с тези усещания.

Пещера... накуцващ човек... огън...

Каква пещера, зачуди се той. Къде съм виждал накуцващ човек? Какъв огън? Това ли е огъня, прекъснал телефонните линии?

Ненадейна го връхлетя внушението, че куцащия човек бе именно той. Огънят и пещерата му се изплъзнаха.

Дасен почувства, че не разсъждава, а се ровичка из стари мисли. Образи... в съзнанието му се появяваха различни предмети, извикани от емблеми: *Кола*. Той видя лъскавия стар автомобил на Джърси

Хофстедър. *Ограда*. Видя оградата с вериги около кооперацията. *Сенки*. Той виждаше безплътни сенки.

Какво става с мен?

Усети, че трепери от глад... беше потен. Потта се стичаше по челото и страните му. Усети я върху устните си. Дасен отвори прозореца и се остави под напора на студения вятър.

Когато стигна до завоя, където бе спрял първата вечер, той сви към платното със ситен чакъл и угаси двигателя и фаровете. Облаците бяха изчезнали и сплеснатата сребриста луна плуваше ниско до хоризонта. Отмести поглед надолу към долината — светлини през голямо разстояние, синьозелената гама на оранжериите далеч вляво, суетене и припряно движение откъм кооперацията вдясно.

Тук горе Дасен се почувства отдалечен от всичко това и изолиран. Мракът го обгръщаше.

Пещера, зачуди се той.

Джаспърс?

Беше му трудно да разсъждава, когато тялото му се държеше толкова странно и непривично. Рамото му пулсираше. В лявата част на гърдите си усещаше болезнена буца. Чувстваше и сухожилието в левия си глезен, без болка, но някак съзнаваше, че това място му е слабо. Можеше да проследи мислено възпалената линия на драскотината върху гърдите си, която бе получил, докато Бурдо го изтегляше през счупения парапет.

В съзнанието му проблясна картата върху стената на Джордж Нис и после се изгуби.

Чувстваше се като *обладан от зли сили*. Нещо бе завладяло тялото му. Древна и ужасяваща мисъл. Той бе полудял. Хвана здраво волана, стори му се, че се извива и трескаво го пусна.

Гърлото му беше пресъхнало.

Провери пулса си, вторачен в блестящия циферблат на часовника си. Стрелката за секундите подскачаше причудливо. Или тя не беше наред, или пулсът му беше ускорен и неправилен. Нещо изопачаваше представата за време.

Дали не съм отровен, зачуди се той. Имало ли е нещо в храната, сервирана у Пиаже? Птомаин?

Огромната червенееща купа на долината беше нечия жестока длан, която можеше да се пресегне и да го сграбчи.

Джаспърс, мислеше си той. Джаспърс.

Какво наистина означаваше това?

Почувства се вплетен в някаква цялост, колективна самота, съсредоточена в кооперацията. Представи си как нещо се таи в мрака и как всяка секунда ще изплува в съзнанието му.

Дасен постави ръка върху седалката. Потърси пипнешком чантата с бележките и документите, всички онези неща, говорещи че е учен. Опитва се да се вкопчи в тази идея.

Аз съм учен. Тази тревога е онова, което леля Нора би нарекла „изпаренията“.

Съзнаваше съвсем ясно какво трябва да направи един учен. Той трябваше да се промъкне в света на Сантарога, да намери своето място в тяхната цялост, да живее като тях известно време и да мисли по начина, по който те мислеха. Това беше единственият сигурен начин да разгадае тайната на долината. В Сантарога съществуваше едно характерно душевно състояние. Той трябваше да го сложи върху себе си както се облича костюм и да го нагоди според разбиранията си.

Тази мисъл го накара да се почувства сякаш нещо без покана бе влязло в подсъзнанието му. Някакво древно същество се беше изправило там и го изучаваше. То бе завладяло всичките му инстинкти, виращо се, настойчиво, неспокойно... усещаше го само рефлексивно. Беше смътно и замъглено... но реално. То се движеше вътре в него, стъпваше тежко и се блъскаше в стените на съзнанието му.

Усещането отмина.

След това Дасен изпита такава празнота, която изчерпваше въпроса за празнотата. Почувства се като тресчица в безкрайно море, изпълнена със страх към всяко течение и водовъртеж, в който попадне.

Знаеше, че в главата му се върти нещо. Страхуваше се да се върне обратно в долината, страхуваше се да побегне.

Джаспърс.

Имаше и още нещо, което трябваше да направи, Дасен знаеше това. Върна се отново върху картата върху стената на Джордж Нис, черните линии, напомнящи притоци на река, или нервен възел.

Пещера.

Дасен потръпна и после се втренчи в далечната суетня на кооперацията. Какво се криеше зад онези вериги, пазачи, кучета и дебнешото буги?

Сигурно имаше начин да разбере това.

Дасен излезе от пикапа и заключи кабината. Единственото оръжие, което успя да намери в пикапа, беше един ръждясъл ловджийски нож с плесенясал калъф. Несръчно и с една ръка той го вкара в колана си, чувствайки се от глупаво по-глупаво, но в същото време беше завладян от онова вътрешно усещане за опасност. Имаше и едно фенерче във формата на химикалка. Мушна го в джоба си.

Това движение накара рамото му да затупти. Дасен пренебрегна болката, казвайки си, че ще бъде прекалено лесно да намери някакво здравословно оправдание за да не свърши онова, което знаеше че трябва да свърши.

Към горния край на оградата се спускаше тясна горска пътечка. Дасен се спусна надолу с помощта на лунната светлина, докато стигна до потъналите в сенки храсти.

Клонките се закачаха в дрехите му. Той проправяше пътя си, водейки се по луната и по шума от кооперацията, която се показваше, когато се качеше на билото. Каквато и да беше тайната на Сантарога, Дасен знаеше, че отговорът е някъде там, зад оградата с вериги.

Неочаквано се препъна и се запързала надолу по едно пресъхнало корито на река, стигайки до неголямо наносно поле, откъдето се откриваше панорамна гледка към кооперацията и окъпаната от лунна светлина долина отвъд нея. На два пъти подплаши сърни, които с подскоци изчезваха стремглаво в нощта. Често чуваше разни изшумолявания сред храстите, идващи от животинки, търсещи спасение от неумелото му придвижване.

Вървейки по горската пътечка, той най-сетне стигна до края на една скала на около стотина метра от оградата на кооперацията и на трийсет метра над нея. Дасен седна на скалата, за да си поеме дъх и във внезапно настъпилата тишина някъде вдясно се разнесе шумът от работещ двигател. По небето пробягна светлина. Той пропълзя обратно към един нисък шубрак и се притаи.

Шумът от машината ставаше все по-силен и по-силен. Комплект гигантски колела се завъртяха към звездите и скриха хълма над него. Някъде над колелата проблясваше светлина. Машината се носеше през храстите, тя търсеше, спираше се и се спускаше ту напред, ту назад.

Дасен позна чудовищното буги, беше на петдесетина метра от него. Почувства се незащитен и гол, от кошмарното творение го

делеше само един малък шубрак. Светлината пробягна по листата над него.

Идва към мен, рече си той. Ще се спусне по хълма право към мен.

Звукът на двигателя беше станал по-проглушен, докато бугито бе спряло за да претърси околностите. Беше толкова наблизно, че Дасен чу, как едно куче зави по него и тогава си спомни за кучетата на Мардън.

Кучетата ще ме подушат, помисли си той.

Опита се да се свие колкото се може повече.

Изведнъж звукът на двигателя стана по-силен.

Дасен отмести едно клонче и се осмели да погледне през храста, готвейки се да скочи и да побегне, но огромната машина свърна към хребета, откъдето се беше появила. Тя премина по хълмовете над Дасен и шумът и светлината отслабнаха.

Когато си отиде, той остана за миг неподвижен, докато се успокои и после пропълзя до ръба на скалата. Тогава Дасен разбра защо бугито не беше тръгнало към него. Надолу нямаше никакъв път. Наложил му се да се изкачи нагоре, откъдето машината бе дошла, и да тръгне към нея, за да намери път надолу.

Започна да завива, но видя една пукнатина в скалата вдясно и се спря. Насочи се към нея и надникна в мрака. Пукнатината беше широка не повече от метър, започваше откъм лицевата страна на терасата и се стесняваше на около шест метра вдясно от него. Дасен коленичи и се осмели да насочи фенерчето си надолу. Светлината му разкри скален прицеп с гладки стени, водещ към друга тераса. По-важното беше, че под лунната светлина той видя една малка пътечка там долу.

Дасен прехвърли краката си през ръба на процепа и те увиснаха в мрака, докато обмисляше положението. Контузеното рамо го накара да се поколебае. Ако не беше то, веднага щеше да се спусне надолу, опирайки гърба си в едната стена, а краката в другата. Да, беше опасно, но бе правил това многократно в планини, много по-опасни от тази. Другата тераса беше на не повече от петнайсет метра.

Огледа се, колебаейки се дали да поеме риска. В този момент си спомни, че бе забравил да изпрати копията от бележките си на Селадор. Почувства се, сякаш бяха плиснали студена вода в лицето му. Собственото му тяло го бе предало, той бе действал срещу самия себе си.

Как можях да забравя, заблъска си той главата. В мислите му се прокрадваше гняв и страх. Дланите му се изпотиха. Погледна светещия циферблат на часовника си — беше почти полунощ. В този момент го връхлетя непреодолимото желание да се върне на пътя при камиона си.

Изведнъж страхът от собственото му тяло и от онова, което можеше да му стори, надделя над опасностите на нощта и спускането в този обикновен скален прицеп. Разтреперан си спомни за усещането, че е *обладан от зли сили*.

Това беше лудост!

Тръсна гневно глава.

Връщане назад нямаше; трябваше да слезе долу, да намери път до кооперацията и да разкрие тайните ѝ. Докато все още беше под влияние на гнева, Дасен протегна крака, намери другата стена, приплъзна се надолу и започна да си проправя път през пукнатината. Всеки път, когато помръднеше гърба си, в рамото го пробождаше болка. Дасен стискаше зъби и се спускаше слепешката в мрака. Острите ръбове на скалата стържеха гърба му. В един момент десният му крак се подхлъзна и му се наложи да напегне левия, за да намери опора.

Когато стигна до дъното на процепа, се оказа, че то е далеч от очакванията му — това беше склон от разтрошени и пързалиящи се под краката му камъни, който го отведе до видяната отгоре пътечка.

Дасен остана да лежи там известно време, за да успокои дишането си и за да даде възможност на парещата болка в рамото да се превърне в глухо туптене.

Малко по-късно се изправи с мъка на крака и измери с очи огряната от луната пътека, спускаща се надясно. Тръгна надолу по покрита с шубраци и осеяна с мрачни силуети на дъбове поляна. Отвъд нея лунната светлина проблясваше върху оградата. Ето я, границата на кооперацията. Зачуди се дали ще успее да се прехвърли през нея с една ръка. Жестоко щеше да бъде да дойде дотук и да го спре една ограда.

Докато стоеше, разглеждайки поляната и оградата, до слуха му долетя глухо бръмчене. Идваше отдясно. Започна да се вира в сенките, търсейки източника на този шум. Не беше ли това проблясване на метал там долу, нещо овално изникваше от поляната? Приведе се ниско в сухата трева. Във въздуха се носеше тежкото

ухание на гъби. Изведнъж той го позна — мирис на джаспърс. До ума му достигна мисълта, че очите му са втренчени в някакъв вентилатор.

Вентилатор!

Изправи се на крака и затича през ливадата в посока към звука. Този звук не можеше да бъде сбъркан, нито пък наситеният с джаспърс въздух около него. Ей там под земята имаше един огромен вентилатор.

Дасен се спря пред отвора му. Диаметърът му беше около метър и двайсет сантиметра и се намираше приблизително на същото разстояние над поляната. Над него имаше конусовиден навес. Тъкмо се канеше да провери винтовете на навеса, когато чу звук, напомнящ сумтене и пращане на клонки откъм оградата. От храста зад оградата се появиха двама униформени пазачи и той се мушна зад вентилатора. Кучетата жадно душеха въздуха и опъваха ремъците.

А ако ме подушат, помисли си Дасен.

Сви се зад вентилатора, дишайки тихо през устата си. Усещаше някакъв гъдел върху долната страна на езика си. Прииска му се да се изкашля и да изчисти гърлото си, но се сдържа. Пазачите и кучетата се бяха спрели точно под него.

Към вентилатора се насочи ослепителна светлина и после се плъзна към земята откъм двете му страни. Едно от кучетата нетърпеливо изскимтя. Чу се звук, напомнящ дрънчене. Единият от пазачите даде отсечена заповед.

Дасен затаи дъх.

Нещо издрънча повторно. Чу как пазачите и кучетата продължиха покрай оградата. Осмели се да надникне иззад вентилатора. Те осветяваха земята в основата на оградата, търсейки следи. Единият от пазачите се изсмя. Дасен усети върху лицето си лек полъх, разбра, че вятърът духаше откъм кучетата и това го накара да се поотпусне. Дрънченето се чу отново. Видя, че звукът идваше от една пръчка, която единият от пазачите прокарваше по протежение на оградата.

Нехайното настроение на пазачите го накара да се успокои още повече. Пое дълбоко въздух. Сега те вървяха по един нисък хълм към другия край на кооперацията. Ноцта ги погълна.

Изчака, докато гласовете им заглъхнаха, и после се изправи. Лявото му коляно трепереше и преди да спре, минаха няколко секунди.

Пазачи, кучета и онова огромно буги — всичко говореше, че там има нещо важно. Дасен кимна сам на себе си и се захвана да разглежда вентилатора. Под навеса имаше масивна преграда. Осмели се да запали фенерчето си. Навесът и преградата бяха заварени едно за друго и хванати за вентилатора с тежки болтове от листовата стомана.

Извади ловджийския си нож и се опита да развие един от болтовете. Металът изскърца в метал. Дасен спря и се послуша. До слуха му достигнаха само звуците на нощта. От храста над него се обади кукумявка. Печалният ѝ зов се понесе през нощта. Зае се отново с болта. Той падна в ръката му. Дасен го мушна в джоба си и се захвана с другия. Общо бяха четири.

Когато падна и последния, той се опита да помести преградата. Тя тръгна нагоре заедно с навеса със стържещ металически протест. Дасен насочи фенерчето си и видя гладки метални стени, спускащи се право надолу в продължение на около пет метра преди извивката към хълмовете.

Върна преградата и навеса на мястото им, тръгна към дъбовете и започна да търси нещо, докато намери един паднал двуметров клон. Подпря с него преградните съоръжения и погледна надолу още веднъж, използвайки фенерчето си.

Разбра, че за да слезе долу, щяха да са му необходими и двете ръце. Друг начин нямаше. Стисна зъби, махна превръзката и я пъкна в джоба си. Знаеше, че дори и без нея едната му ръка нямаше да му бъде много от полза... освен може би при критична ситуация. Опипа ръба на вентилатора — остър груб метал. *Превръзката*, помисли си той. Извади я от джоба си и я уви около ръцете си. Използвайки тази подложка, той се спусна през перваза на вентилатора. Бинтовете се изхлузиха и Дасен усети как металът се вряза в стомаха му. Вкопчи се в ръба и се провесил надолу. Металът изпокъса копчетата на ризата му. Някъде отдолу се чу тракане. Здравата му ръка намери опора с помощта на превръзката. Спусна се надолу, болката в контузеното му рамо се обади неистово, потърси другата стена с крака, обърна се и се подпря. Държеше се с гръб и крака. Извади ловджийския си нож от калъфа, протегна се и събори клона, подпиращ преградата.

Преградата и навесът дойдоха на мястото си със силен металически звън, който му се стори, че се е чул на цяла миля. Заслуша се в очакване.

Тишина.

Бавно, сантиметър по сантиметър, започна да се спуска надолу.

След малко стигна до извивката. Стъпи на крака и запали фенерчето. Вентилаторът се спускаше надолу под хълма с лек наклон от около двайсет градуса. Усети нещо меко под левия си крак. Насочи фенерчето и видя, че това е превръзката. Вдигна я. Предницата на ризата му беше залепнала за кожата. Отмести светлината и видя нещо влажно и червено — беше се одрал в ръба на вентилатора. Болката беше незначителна в сравнение с тази в рамото.

Загазил съм, помисли си той. Какво по дяволите правя тук? Отговорът беше в главата му, ясен и тревожен. Той беше тук, защото го бяха натикали в еднопосочен коридор, така прав и затворен, както и тръбата на този вентилатор. Единият край започваше от Селадор и приятелите му, а другият от Джени и съгражданите ѝ от Сантарога.

И ето го тук.

Дасен вдигна превръзката. Беше скъсана, но все още можеше да му свърши работа. Хвана единия ѝ край със зъби и успя да постигне някакво подобие на предишното ѝ положение.

Сега пред него имаше само един път. Той коленичи и запълзя надолу по вентилатора, използвайки от време на време фенерчето си за да се ориентира в мрака.

Затвореното пространство беше изпълнено с ухание на джаспърс. То напомняше острия мирис на гъби. Стори му се съвсем отчетливо, че главата му се прояснява.

Металният тунел продължаваше безкрай... Придвижваше се през равни интервали. Тръбата завиваше леко на юг, както му се струваше, а наклонът се увеличаваше. По едно време се подхлъзна, измина около два метра пързаляйки се и поряза лявата си ръка в някакъв нит. Не беше сигурен, но му се струваше, че шумът от двигателя на вентилатора се усиливаше.

Дойде нов завой... и после пак. В затворения от метала враг, Дасен загуби всякаква представа за посока. *Защо бяха направили този вентилатор с толкова много завои*, зачуди се той. Дали бяха следвали естествения път в скалата? Изглеждаше вероятно.

Левият му крак стигна до ръба на някакво празно пространство.

Спря и запали фенерчето си. Слабата светлина се насочи към гладка метална стена на около два метра по-нататък и един квадрат,

образуван от сенки под нея. Наведе фенерчето надолу и освети отвор, наподобяващ кутия, дълбок около метър и половина и с масивна преграда откъм едната страна. Шумът на двигателя идваше някъде отзад и беше определено по-силен.

Подпирайки едната си ръка о преградата, Дасен се пъкна в кутията. Остана там известно време, изучавайки обстановката. Отсрещната на преградата стена изглеждаше по-различна. Върху нея имаше шест кръгли болта с фланцовани метални контрагайки, сякаш замисълът беше да стоят в това положение, докато гайките бъдат затегнати от другата страна.

Дасен откърти един фланец с ножа си и завъртя болта. Движеше се лесно, твърде лесно. Дръпна го и го завъртя още веднъж. Това му костваше по-голямо усилие, но то бе възнаградено, когато болтът започна да се развива. Гайката падна от другата страна сякаш върху дърво.

Зачака, послушвайки се за някакъв ответен звук.

Нищо.

Дасен приближи око до дупката на болта, надзърна и видя някакъв зловец червеникав мрак. Когато очите му привикнаха с него, той различи част от тежка преграда и пакети, натрупани зад нея.

Отдръпна се. Да, Нис беше казал, че това е пещера, използвана като склад.

Зае се и с другите болтове. Последният болт горе вдясно го остави, натисна металната стена напред и после я завъртя настрани. Мушна се в откритата се пред него малка стълба и събра гайките. Очевидно останалите бяха паднали в пространството между стените и стълбата. Огледа се внимателно наоколо, изучавайки особеностите на мястото.

Това беше обитаема пещера, осветена от мътна червеникава светлина. Светлината идваше от сфери под и над стълбата и хвърляше огромни сенки върху скалната стена зад таблото на вентилатора, а също и върху редици от претрупани с материали ниши в скалата. В тези ниши имаше пакети и Дасен реши, че му приличат единствено на обществени хладилни отделения.

Навсякъде около него се усещаше пищното влажно ухание на джаспърс.

Под стълбата вдясно имаше табела, сочеща, че това е „Отделение 21 — Д-1 към Дж-5“.

Дасен се зае отново с вентилатора, върна трите болта на мястото им и притисна металния лист обратно на мястото му. Докато го нагласяше, върху метала остана резка, но реши, че това няма да бъде забелязано при една по-небрежна проверка.

Погледна нагоре към стълбата и после надолу. Как да стигне до една от тези ниши, че да види какво има там? Тръгна към таблото на вентилатора и потърси врата. Можеше ли да намери някое незаключено от небрежен сантарогиец отделение... при положение, че въобще имаше врата? Беше очевидно, че към първото отделение не водеше никаква врата. Това го притесни. Трябваше да има врата!

Върна се обратно, разгледа редицата ниши и ахна, когато откри отговора. Встрани от ниша се спускаха дървени улеи... и нямаше никакви врати. Нишите бяха затворени с обикновени дървени резета.

Дасен отвори предната ниша и извади малка картонена кутия. Върху нея имаше надпис: „Пикантни киселици на Онти Берън. Изл. април, 1955“. Върна кутията на мястото ѝ и извади един друг пакет с формата на салам. Надписът беше следният: „Лимбургер, изложено в началото на 1929 г.“ Дасен остави обратно лимбургера и затвори нишата.

Изложено?

Дасен продължи методично надолу покрай редицата ниши в отделение 21, проверявайки по един-два пакета от всяка ниша. На повечето от тях беше написано „Изл.“ заедно с дата. Буквите и цифрите върху по-старите пакети се разчитаха трудно.

Изложено?

Дасен усети как мозъкът му работи на бързи обороти.
Изложено? Изложено на какво? Как?

Откъм долната стълба се чува стъпки и това го накара рязко да се завърти с напрегнати мускули. Чу да се отваря врата на ниша, шумолене на хартия.

Дасен се отдалечи безшумно по стълбите от източника на звука. Движеше краката по стъпалата колебливо и съсредоточено. Не беше сигурен дали влиза все по-навътре в пещерата или излиза навън. Над него имаше още една стълба, а още по-нагоре смътно се виждаше

скален таван. Струваше му се, че под него има стълби поне на три нива.

Пристъпваше внимателно. Бавно вдигна глава към стъпалата на следващото ниво и погледна в двете посоки.

Там нямаше нищо.

Това ниво беше също като долното, с изключение на скалния таван над него. Скалата беше нещо като гранит, но с маслено кафяви жили.

Движейки се колкото се може по-безшумно, Дасен се качи на следващото ниво и тръгна обратно към вентилатора, ослушвайки се за онзи, когото бе чул на долното ниво.

Там долу някой си подсвиркуваше някаква идиотска и безкрайно повтаряща се мелодия. Дасен залепи гръб към една ниша и надзърна надолу през процепите на стълбата. Оттам се чуваше стържене на дърво в дърво. Свиренето се отдалечи наляво и после заглъхна.

В такъв случай изходът вероятно беше натам.

Той беше чул човека долу, но не бе успял да го види — факт, който можеше да се тълкува по два начина.

Движейки внимателно краката си, Дасен продължи нататък по стълбата. Стигна до едно разклонение и се огледа. И от двете страни нямаше нищо. Отляво мракът изглеждаше малко по-гъст.

Дойде му на ум, че до този момент не бе намерил за нужно да се безпокои как ще се измъква от този пещерен комплекс. Твърдо бе решен да разгадае тази тайна. Но загадката оставаше... а той беше тук.

Не мога просто ей така да си изляза оттук, помисли си той. Всъщност наистина ли не мога? Какво могат да ми направят?

Туптящото рамо, споменът за газовия жигльор, случката с двамата предишни агенти, загинали в долината — реши, че тези неща дават изчерпателен отговор на въпроса.

Долу, недалеч от лицевата стена, се чу удряне на дърво. По стълбата затрополиха стъпки... поне два чифта крака, а може би и повече. Забързаните стъпки спряха. До слуха му достигна приглушен и почти неразбираем разговор... сякаш някой даваше указания. Дасен долови само три думи — „... назад...“, „... далече...“, а третата дума, която го накара да побегне безшумно наляво към мъждивата странична отсечка беше: „... вентилатор...“

Някакъв човек под него бе произнесъл думата „вентилатор“ ясно и отчетливо.

Отново трополене на крака, което се разпростря по всички стълби.

Дасен отчаяно затърси място, където да се скрие. Някъде долу се чуваше бръмчене на машини. Стълбата, по която вървеше зави наляво под ъгъл от около петнайсет градуса и тук той видя, че стените на пещерата се събират. Редиците с ниши и от двете страни оредяваха, а самите ниши бяха по-малки. Стълбата зави по-рязко надясно и останаха само две нива — неговото и това отдолу, с единични ниши от двете страни.

Разбра, че е попаднал в коридор без изход. Нямаше никакъв избор. Чу как някой тича след него. Тръгна надолу.

Стълбата зави наляво към скален коридор без ниши, само стена. Вдясно имаше вентилационен отвор, от който идваше оглушителен шум на електромотор. Преследвачът му беше в началото на горната стълба.

Дасен отвори вратичката на вентилационната шахта, мушна се вътре и я затвори отново. Озова се в правоъгълно помещение, дълго около петнайсет метра, шест на ширина и три и половина на височина. Отляво до стената бяха наредени големи електромотори, всичките с издадени напред кръгли метални гърла и перки, които губеха очертанията си, докато се въртяха. От другата страна имаше огромна метална преграда, откъм която струеше въздух към вентилаторите. Отдясно имаше висока купчина с картонени и дървени кутии и чували. Между купчината и тавана имаше пространство и там изглеждаше потъмно. Дасен се заизкачва и запълзя нагоре и едва не падна в една дупка, която се беше отворила сред чувалите и кутиите в далечния край на помещението. Пъхна се в нея и се озова върху нещо, приличащо на одеяла. Ръката му попадна на нещо метално и с опипване разбра, че това е фенерче.

Вратата на вентилационната шахта се отвори с трясък. По пода затрополиха крака. Някой се закатери откъм другия край на купчината. Обади се женски глас:

— Тук има някой.

Някой леко скочи на пода.

В този женски глас имаше нещо познато. Дасен беше готов да се закълне, че го е чувал и преди.

Глас на мъж:

— Защо тичаш така? Чу ли нещо?

— Така ми се стори, но не бях сигурна — отвърна жената.

— Сигурна ли си, че горе има някой?

— Провери сам.

— По дяволите, ще ми се тук да имаше истинска светлина.

— Ей, да не вземеш да направиш нещо глупаво.

— Не се безпокой за мен. Ама да я вземат дяволите тая Джени, да се забърка с човек извън долината!

— Не се заяждай с Джени сега. Тя знае какво прави.

— Предполагам, но това със сигурност ще ни създаде страшно много допълнителна и тъпа работа. Знаеш какво ще се случи, ако не го намерим скоро.

— Тогава да побързаме.

Те излязоха и затвориха вратата.

Дасен остана да лежи тихо, премисляйки онова, което беше чул. Джени знаела какво прави. Нима? Наистина? Какво щеше да стане, ако не го намереха?

Беше приятно да лежиш в одеялата. Рамото му неспирно туптеше. Той вдигна намереното тук фенерче и натисна ключа. То светна с мътна червена светлина. Беше попаднал в малко тясно гнездо — одеяла, възглавница, манерка, наполовина пълна с вода. Той отпи жадно и установи, че течността има тежък дъх на джаспърс.

Предположи, че нищо в тази пещера не би могло да се спаси от това ухание.

Ненадейно мускулите му се разтрепераха. Капачката на манерката затрака, докато я завиваше обратно. Когато треперенето отмина, той остана да седи втренчен в манерката под мъждивата червена светлина.

Нищо в тази пещера не би могло да се спаси от уханието на джаспърс!

Това беше отговора.

Изложено!

В тази пещера имаше нещо — плесен или мухъл, нещо свързано с гъби и тъмни места, нещо, което не можеше да се изнася оттук...

джаспърс, който завладяваше всичко, изложено в тази среда.

Но защо пазеха това в тайна? Защо бяха тези кучета и пазачи?

Той чу вратата да се отваря и после отново да се затваря. Изключи фенерчето. Някой изтича с леки стъпки по каменния под и се спря точно под мястото, където се криеше.

— Джилбърт Дасен? — обърна се към него свистящ глас.

Дасен настръхна.

— Аз съм Уила Бурдо — изсъска гласът. — Уила, приятелката на Джени. Зная, че сте там, това е мястото, което Кол направи за нас двамата. Чуйте ме, де. Арнулф се връща веднага от горното ниво и аз трябва да се махна оттук преди това. Нямате много време. Тук има прекалено много джаспърс за някой, който не е свикнал с него. Вие го дишате, той влиза през порите ви и всичко останало.

Какво говори тя, по дяволите, помисли си Дасен.

Той изпълзя от гнездото, наведе се напред и погледна тъмното лице на Уила Бурдо, надарено със сурова красота.

— Каква е опасността, ако поема повече от него? — попита той.

— Джени не ви ли е обяснила това? — прошепна момичето. — Е добре, сега нямаме време. Трябва да се измъквате оттам. Имате ли часовник?

— Да, но...

— Няма време за обяснения, просто слушайте. Дайте ми петнайсет минути за да накарам Арнулф да се махне. Той е такъв педант. След петнайсет минути излезте от тази стая. Завийте наляво, откъдето дойдохте, но тръгнете надолу, а не нагоре. Когато стигнете разклонението завийте отново наляво и после продължете все наляво. Лесно е за запомняне. Завивайте само наляво. Ще търсите рампата, извеждаща от отделение 2-Г. Оставила съм вратата на рампата отключена. Минете през нея и я заключете след вас. Хотелът се намира точно от другата страна на пътя. Ще трябва сам да се справите с това.

— Очевидно сте била доста заета.

— Бях в офиса, когато обявиха тревога. А сега се скрийте и правете точно, каквото ви казах.

Дасен се мушна отново в гнездото.

Секунда по-късно вратата се отвори и после се затвори отново. Погледна часовника си: три без пет. Кога беше минало толкова много време?

Можеше ли да се довери на Уила Бурдо, чудеше се той.

Имаше нещо особено в черното ѝ лице на фея, някаква сила... Дасен си помисли за всичките онези незаключени ниши, претъпкани със скъпа храна. Защо го тревожеше тази неподправена почтеност? Може би това не беше почтеност. Страхът също можеше да направлява поведението.

Можеше ли да вярва на Уила? Имаше ли избор?

Значи това беше тайно място за срещи, направено за тях двамата от Кол Нис. Защо пък не? Влюбените обикновено желаят да бъдат сами.

Джени знае какво прави?

Какво знаеше тя?

Умът му работеше гладко, ясно и на бесни обороти. Каква опасност се криеше в това да бъде изложен на влиянието на джаспърс? Помисли си за празните погледи на онези хора на поточната линия, които беше зърнал в кооперацията.

Това ли се случваше?

Дасен подтисна един пристъп на треперене.

Три и десет, моментът, в който трябваше да вземе решение, беше дошъл по-бързо, отколкото му се искаше. Знаеше, че няма никакъв избор. Рамото му се беше вдървило, а раната върху гърдите и стомаха го болеше с пареща болка. Пазейки рамото си, той се спусна внимателно надолу по купчината.

Както Уила бе обещала, вратата на рампата беше отворена. Озова се в един тъмен страничен двор и се поколеба. Звездите бяха ледени и големи. Беше студено. Ръцете му бяха покрити с едри пъпки. Тук нямаше и следа от охраната, но горе на хълма се виждаха светлини и раздвижване.

Заклучи вратата на рампата, беше казала тя.

Дасен я заключи и хукна през двора. В оградата имаше тясна вратичка. Пантите изскърцаха, а резето му се стори неестествено шумно. Имаше скоба и катинар. Той го заключи след себе си.

Тясна пътечка вървеше от оградата към пътя. Отсреща се виждаше хотела — тъмен, но примамващ. През двойната врата се процеждаше мъждива жълта светлина. Използвайки я като фар, Дасен тръгна накуцвайки по пътеката към хотела.

Вестибюлът беше празен, повечето от лампите бяха угасени. Откъм комутаторното табло зад рецепцията се чуваше хъркане.

Дасен се шмугна тихо през вестибюла, после нагоре по стълбите и накрая тръгна по коридора към стаята си.

Ключът — беше ли го взел със себе си или го бе оставил в пикапа? Не... ето го в джоба му. Отвори леко вратата и пристъпи в тъмната стая. Тук беше прекарал само една нощ, но сега тя му се струваше като обетована земя.

Пикапът! Той остана горе на пътя за Портървил. Да върви по дяволите. Утре ще вземе такси дотам и ще го върне обратно.

Тази Уила Бурдо! Защо направи това?

Започна да съблича дрехите си. Не искаше нищо друго, освен горещ душ и легло. Събличането в тъмнината ставаше бавно, но той знаеше, че светлината може да го издаде кога се е прибрал.

Какво значение имаше това, запита се той. Изпокъсаните му и изпоцапани дрехи, все още миришещи на пещерата, бяха достатъчно доказателство за това къде е бил и какво е правил.

Изведнъж почувства, че не е в състояние повече да се крие.

Ядосвайки се на себе си, той запали осветлението.

Точно срещу него на масичката имаше бутилка бира с прикрепена към нея бележка. Дасен вдигна бележката и я прочете: „Това не е много, но е всичко, което можах да взема. Ще ти бъде необходимо утре сутринта. Ще се обадя на Джени и ще ѝ кажа, че сте добре. Уила.“

Дасен вдигна бутилката и прочете етикета. Върху него имаше син печат: „Изложена януари, 1959 г.“

ПЕТ

В съня му нахлу равномерно и оглушително думкане.

Струваше му се, че се намира във вътрешността на някакъв огромен барабан. Ударите отекваха в мозъка му. Всеки удар се превръщаше в пронизваща болка през слепоочията, раменете и стомаха му.

Самият той беше барабан! Ето това е!

Устните му бяха сухи. Беше жаден и гърлото му сякаш беше покрито със струпей и прах. Езикът му беше набъбнал и мъхест.

Боже! Няма ли да престане това думкане.

Събуди се с усещането, че го е сполетяло някакво карикатурно подобие на махмурлук. Одеята бяха усукани около тялото му и обездвижваха контузеното му рамо. Самото то беше по-добре и това беше известно облекчение, но нещо трябваше да се направи за главата му и за това безумно думкане.

Свободната му ръка беше изтръпнала. Когато се опита да я раздвижи, почувства болка. През един процеп на пердето на единствения прозорец в стаята се прецеждаше слънчева светлина. В помещението проникваше тънък лъч, изпълнен с пращинки. Той го заслепи и предизвика болка в очите му.

Това проклето думкане!

— Ей! Отворете там вътре!

Това беше някакъв мъжки глас.

Гласът му се стори познат. Мардън, капитанът от пътната полиция? Какво правеше тук по това време? Дасен вдигна часовника си и го погледна — десет и двацет и пет.

Думкането започна отново.

— Почакайте малко! — извика Дасен. Гласът му изпрати болезнени вълни към мозъка му.

За щастие думкането спря.

Дасен въздъхна от облекчение, измъкна се от одеята и седна на леглото. Стените на стаята се завъртяха в някакъв налудничав кръг.

За бога! помисли си той. *Чувал съм за махмурлуци, но не и за нещо подобно.*

— Отворете вратата, Дасен.

— Дадено — рече Дасен със стържещ глас.

Какво става с мен, зачуди се той. Спомняше си, че не е пил нищо друго освен бира. Това не можеше да обясни сегашното му неразположение. Дали не беше някаква закъсняла реакция от газовото отравяне?

Бира.

Имаше нещо, свързано с бира.

Внимавайки да не изметне врата си, Дасен бавно завъртя глава в посока към масичката. Да, там имаше една бира. Уила се бе погрижила да му осигури и отварачка. Справи се с капачката на бутилката и започна да пие жадно.

В стомаха му се разлиха вълни на утешително облекчение. Остави празната бутилка и се изправи. *Каквато болестта, такова и лекарството. Джаспърс се лекуваше с джаспърс.* Бутилката ухаеше на гъби.

— Дасен, добре ли сте?

Вървете по дяволите, господине, помисли си Дасен. Опита се да направи крачка, но веднага му се доповръща и се почувства замаян. Облегна се на стената и задиша бавно и дълбоко.

Болен съм, помисли си той. *Разболял съм се от нещо.*

Бирата сякаш беше започнала да ври в стомаха му.

— Отворете тази врата, Дасен! Веднага!

Добре, добре, помисли си Дасен. Тръгна, препъвайки се към вратата, отключи я и се отдръпна.

Вратата рязко се отвори и се показа Ол Мардън, на врата му проблясваха металните капитански лентички. Фуражката му беше бутната назад и под нея се показваше потен кичур червеникава коса.

— Е — рече той. — Много бяхте зает, а?

Мардън влезе в стаята и затвори вратата. В лявата си ръка носеше нещо кръгло и боядисано с хромова боя — термос. *Какво по дяволите прави тук по това време с този термос,* чудеше се Дасен.

Подпирайки се с една ръка за стената, Дасен се върна до леглото и седна до края.

Мардън го последва.

— Надявам се, че всички тия грижи за теб си струват труда — каза той.

Дасен погледна нагоре към тясното цинично лице, припомняйки си високото буги надолу по пътя, с Мардън, който го управляваше и кучетата до него. Това беше подходяща обстановка за този човек. В погледа му имаше нещо надменно, виране в глупостта на света под него. Какво беше особеното у него? Погледът на сантарогиец? Но какво в такъв случай беше видял шерифът от Портървил? А онзи човек в крайслера?

И аз ли изглеждам по този начин, зачуди се Дасен.

— Донесох ви кафе — рече Мардън. — Като ви гледам, ще ви бъде от полза. — Той отвори термоса и наля от горещата кехлибарена течност в капачката.

Заедно с парата излизаше и богатото ухание на джаспърс. Миризмата накара Дасен да се разтрепери. През главата му премина пулсираща и туптяща болка. Тя беше в синхрон с трептящите отражения върху повърхността на предложеното му от Мардън кафе.

Дасен взе чашата с две ръце, наведе главата си назад и пи жадно и на големи глътки. Подобно на бирата, кафето имаше същото успокоително въздействие.

Мардън напълни чашата отново.

Дасен я задържа под носа си и вдиша наситената с джаспърс пара. Главоболието му започваше да изчезва. Осъзна, че в желанието му да се налива с това кафе имаше нещо повече от ненаситната жажда след махмурлук.

— Пийте — рече Мардън.

Дасен сръбна още веднъж. Чувстваше как течността успокоява стомаха му, а умът му се избистряше. Мардън вече не изглеждаше надменен — само развеселен.

Какво забавно имаше в един махмурлук?

— Джаспърс, махмурлукът идва от него, нали? — попита Дасен. После отпи отново от чашата.

Мардън съсредоточено зави капачката на термоса.

— Човек не може да поеме прекалено много от него, а? — упорстваше Дасен, припомняйки си думите на Уила Бурдо.

— Дългият престой в среда на джаспърс твърде бързо води до махмурлук — съгласи се Мардън. — Когато свикнете, всичко ще бъде

наред.

— Значи сте дошъл тук за да си играете на добрия самарянин — рече Дасен. Усещаше как у него се заражда гняв.

— Намерихме пикапа ви на пътя за Портървил и се разтревожихме за вас — отвърна Мардън. — Не можете да зарязвате колата си по този начин.

— Не съм я зарязвал.

— О? А какво правихте?

— Поразходих се.

— И ни причинихте страшно много проблеми — отбеляза Мардън. — Ако сте искал да се поразходите из кооперацията и пещерите, можехте просто да помолите за това.

— И щеше да ми бъде подсигурена една хубава и благополучна разходка с екскурзовод.

— Щяхте да имате каквото пожелаете.

— Значи сте дошъл да ме арестувате.

— Да ви арестувам? Не говорете глупости.

— Как разбрахте къде съм бил?

Мардън погледна към тавана и поклати глава.

— Всичките сте една стока, вие младите — рече той. — Тази Уила е дяволски романтична, но не умее да лъже. Струва ми се, че никой от нас не умее. — Мардън погледна към Дасен с поглед, от който бликаше цинично веселие. — По-добре ли сте?

— Да!

— Напрегнат сте. — Той сви устни. — Между другото, вмъкнахме се в камиона ви и го докарахме долу. Паркиран е отпред.

— Ами, благодаря ви.

Дасен погледна ръцете си. У него се преплитаха гняв и безсилие. Знаеше, че Мардън не е подходящ обект за този гняв... нито пък Джени... нито Пиаже. Такъв обект просто нямаше... и въпреки това чувството оставаше. Дори го накара да се разтрепери.

— Сигурен ли сте, че сте добре? — попита Мардън.

— Да, добре съм!

— Добре, добре — промърмори Мардън. Той се обърна, но преди това Дасен видя усмивката, която се появи на устните му.

Гневът му се насочи точно към тази усмивка, но не към човека. Тази усмивка! Тя възплащаваше Сантарога — самодоволна, надменна,

потайна. Скочи на крака, отиде до прозореца и дръпна пердето.

Цветна градина, огряна от яркото слънце, малък поток и отвъд него — долината с нейните неравни очертания, спускаща се към секвоите. Жегата беше страховита. Дъбовете по склона се издигаха неподвижно, обляни от слънчева светлина. Във въздуха бяха увиснали струйки пушек. В далечината лъкатушеше синьозелена река.

Ето това беше Сантарога, една долина с пасторална красота, това беше подходящия обект на гнева му, помисли си Дасен. Сантарога — този обитаем остров сред огромната пустош. Долината изплува в съзнанието му като едно гъмжащо място, скрито зад фасада и напомнящо пирамида: солидна, безлика и устояваща. Те губеха самоличността си и се превръщаха в маски на нещо, което се повтаряше у всички тях.

Тук той усещаше еднопосочност, благодарение на която всеки сантарогиец се превръщаше в продължение на всички останали. Те бяха като лъчи, разпръскващи се от малка дупчица в черна завеса.

Какво се криеше зад тази черна завеса?

Ето там беше истинския обект на гнева му и той знаеше това. Някаква зла магия обграждаше цялата долина. Сантарогийците бяха в капана на черно магьосничество, превърнати в безлика пирамида.

При тази мисъл гневът му утихна. Разбра, че той също е вграден в тази пирамида. Тя беше като някакво екологично съоръжение, изникнало в пустошта, но с неголеми размери. Основата на пирамидата бе здраво хваната в земята, а корените ѝ се спускаха дълбоко във влажната усойна пещера.

Проблемът му придоби очертания.

Онова, което отличаваше тази долина от останалите места, беше джаспърс. Той сякаш превръщаше сантарогийците в наркомани. Спомни си и за непреодолимото си желание за джаспърс. Това беше веществото от пещерата, съставката, която се просмукуваше през порите и проникваше в белите дробове.

Мардън се размърда зад гърба му.

Дасен се обърна и го погледна.

Сантарогийците се превръщаха в продължение на онази пещера и веществото ѝ. Хората в тази долина бяха под въздействието на някакъв наркотик. Нещо, което донякъде приличаше на лизергичен киселинен диетиламид — ЛСД.

Как ли действаше това вещество, мислеше си той. Променяше ли то имунния баланс?

Дасен усети мозъка си да работи със забележителна яснота, подреждайки възможностите и определяйки насоките на проучване.

— Ако се чувствата по-добре, ще си тръгвам — обади се Мардън. — Защо не вземете да ни се обадите, ако ви хрумнат някакви други идеи за нощни екскурзии, а?

— Да, естествено — отвърна Дасен.

Мардън откри нещо много забавно в тези думи и изпадна в пристъп на смях. Продължи да се смее и докато излизаше.

— Върви по дяволите, самонадеян сантарогиец такъв — промърмори Дасен.

Завъртя се отново към прозореца.

Разбра, че ще му бъде трудно да бъде обективен. Не разполагаше с друго морско свинче освен себе си. Какво беше въздействието на джаспърс върху него? Някаква повишена сетивност? Възможно ли беше да става дума за истинска повишена сетивност от типа на онази, която се постига при вземане на ЛСД? Отговорът на този въпрос изискваше внимателна преценка. Какъв беше източникът на сутрешните симптоми? Намаляване на концентрацията в организма?

Той започна да разсъждава съсредоточено върху личностния модел на сантарогийците, тяхната бдителност, безцеремонна предзетост и несъмнена честност. Ако наистина имаше някаква повишена сетивност, това обясняваше ли почтените им реклами? Беше ли възможно да се държиш по друг начин, освен прямо и честно, с хора с усилена бдителност?

Чувстваше, че може да атакува отвсякъде. Бариерите рухваха подобно на пясъчни стени под напора на новата му сетивност, но гледките, които се откриваха, съдържаха своите собствени загадки.

Джени.

Спомни си за това как тя се беше отказала от експеримента с ЛСД в университета. *Никаква явна реакция.* Онези, които правеха теста, поискаха да изследват това явление, но Джени отказа. Защо? Случаят ѝ, разбира се, беше приключен с оценката „любопитна аномалия“. Експериментът стигна до естественият си завършек, изразил се в публично фиаско.

Джени.

Дасен влезе тананикайки си под душа; мислеше усилено. Рамото му беше значително по-добре, но въпреки тежките нощни изпитания... или може би именно благодарение на тях — упражнение.

Ще се обадя на Джени, помисли си той, докато се обличаше. Може би ще успеем да обядваме заедно.

Възможността да види Джени го изпълни с изненадваща радост. Усети у себе си желанието да я пази и взаимна емоционална зависимост. Любов, ето това беше истинското му състояние. Това беше чувство, неподдаващо се на анализ. То можеше единствено да бъде изпитано.

Дасен изтрезня.

Любовта му към Джени изискваше да я спаси от магията на Сантарога. Тя трябваше да му помогне, независимо дали го съзнаваше или не, независимо дали тя искаше това или не.

Някой почука енергично два пъти на вратата.

— Влез — каза той.

Джени се вмъкна и затвори вратата.

Беше облечена в бяла рокля, червено шалче, червена дамска чанта и обувки. Тоалетът правеше кожата ѝ да изглежда тъмна и екзотична. Тя се спря за малко на вратата, сложила леко ръка върху дръжката, с широко отворени изучаващи очи.

— Джен! — рече той.

Тя се втурна през стаята към ръцете му и го прегърна. Топлите ѝ меки устни се долепиха до неговите. От нея се носеше уханието на нещо чисто и екзотично.

Тя се отдръпна и го погледна.

— О, скъпи, толкова се страхувах. Непрекъснато си представях, че колата ти е излетяла от пътя, че си катастрофирал и че си някъде сред останките. После се обади Уила. Защо направи това?

Той докосна с пръст върха на носа ѝ и леко го натисна.

— Аз съм напълно в състояние да се грижа сам за себе си.

— Не знам това. Сега чувстваш ли се по-добре? Срецнах Ол във фойето. Каза, че ти е донесъл кафе с джаспърс.

— Да взех си лекарството за махмурлук.

— Лекарството за... О! Но защо трябваше...

— Без възражения. Съжалявам, че съм те разтревожил, но имам работа, която трябва да върша.

- О, това ли било!
- Върша работата, за която ми плащат.
- Предполагам, че си им дал думата си?
- Това не е всичко.
- Тогава те ще трябва да получат нещо от теб.
- Повече от нещо, любов моя.
- Тя се усмихна.
- Приятно ми е, когато ме наричаш любов моя.
- Недей да сменяш темата.
- Но това е толкова приятна тема.
- Съгласен. Но да поговорим за това някой друг път, а?
- Какво ще кажеш за довечера?
- Ти си дръзко момиче, нали?
- Зная какво искам.

Дасен установи, че я изучава в прегръдките си. Какво беше казала Уила? Джени знае какво прави. За каквото и да ставаше дума, той не можеше да се съмнява в любовта ѝ към него. Тя беше в очите ѝ, в гласа ѝ, една лъчезарност и оживеност, които не можеха да бъдат сбъркани.

И все пак, двама души със сигурност бяха загинали по време на това проучване — злополуки! Не можеше да се съмнява и в заглъхващата болка в рамото си и в нещата, свързани с нея.

— Изведнъж стана мълчалив — забеляза Джени, вдигайки глава към него.

Той пое дълбоко въздух.

— Можеш ли да ми намериш джаспърс?

— Почти забравих — рече Джени, отдръпна се и затършува из чантата си. — Донесла съм ти за обяд кутия сирене и пшенични бисквити. Взех ги от шкафа на вуйчо Лари. Знаех, че ще ти бъдат необходими, защото... — Тя прекъсна изречението си и извади една торбичка от чантата си. — Ето — Джени му подаде кафява хартиена торбичка и го погледна втренчено — Джил! Ти каза *джаспърс*. — В очите ѝ имаше тревога.

— Защо не? — Дасен взе торбичката. Тя я пусна с неохота и когато той я дръпна, пръстите ѝ последваха кесията.

— Не исках да те мамя, скъпи — продума тя.

— Да ме мамиш? Как?

Тя преглътна, а очите ѝ блестяха от напиралите сълзи.

— Вчера вечерта ние ти дадохме една страшно силна доза, а после ти отиде в онази глупава пещера. Зле ли ти беше тази сутрин?

— Имах много тежък махмурлук, ако имаш това предвид?

— Много малко си спомням от времето, когато бях дете — рече тя. — Растейки, тялото ти се променя, настъпва значително метаболитно приспособяване. Когато бях в института и взех участие в онзи смахнат тест с ЛСД, на другата сутрин имаш махмурлук. — Тя прокара пръсти покрай челото си. — Щях да дойда при теб още сутринта, но вуйчо Лари имаше нужда от мен в клиниката. Той каза, че тъй или иначе си в безопасност. Уила те е измъкнала навреме.

— Какво щеше да стане, ако не ме беше измъкнала?

Очите ѝ помръкнаха, сякаш от болка.

— Какво? — настоя той.

— Не трябва да мислиш за това.

— За какво?

— Във всеки случай на теб не може да ти се случи. Вуйчо Лари казва, че ти си от по-здровето.

— По-здровето в сравнение с какво — с онези зомби, дето ги видях в кооперацията?

— Зомби? За какво говориш?

Той ѝ разказа какво беше зърнал през широката врата.

— А... тези ли. — Джени погледна настрани. В поведението ѝ ненадейно се беше появил хлад. — Джилбърт, ще ги включиш ли и тях в доклада си?

— Може би.

— Не трябва да правиш това.

— А защо не? Кой са те? *Какво са те?*

— Ние сами се грижим за тях — отвърна тя. — Те са полезни членове на общината.

— Но не са съвсем с всичкия си.

— Така е. — Тя го погледна с ожесточена напрегнатост. — Ако държавата се заеме с тях, те ще бъдат преместени извън долината — повечето от тях. Това може да се окаже твърде лошо за Сантарога, Джилбърт. Повярвай ми.

— Вярвам ти.

— Знаех, че ще го направиш.

— Те са неудачниците, а? Онези, дето ги е съсипал джаспърс.

— Джилбърт! — каза тя. И после добави: — Не е онова, за което си мислиш. Джаспърс е... нещо прекрасно. Ние му викаме „гориво на съзнанието“. Той отваря очите, ушите и съзнанието ти, той... — Тя спря да говори и му се усмихна. — Но ти вече знаеш това.

— Знам как изглежда на пръв поглед — отвърна той. После погледна към кесията в ръката си. Какво беше това? Райски подарък за цялото човечество или нещо, дошло от ада? Зла магия, както си мислеше, или неограничена свобода?

— Той е нещо прекрасно и ти знаеш това — рече Джени.

— Тогава защо не разгласите това навсякъде? — запита той.

— Джил! — тя го погледна с укор.

Изведнъж Дасен си представи каква ще бъде реакцията на Майер Дейвидсън... Дейвидсън с кохортите му, енергичните младоци и коравосърдечната кавалкада на по-възрастните.

Техния враг беше в ръцете му.

За онези типове с нелепо сходни тъмни костюми, със студени взиращи се и надменни очи, хората от долината бяха врагове, които трябваше да бъдат разгромени. Помисляйки за това, Дасен разбра, че за тях всички клиенти олицетворяваха „Врагът“. Дейвидсън и подобните му бяха изправени един срещу друг, да, те се конкурираха, но помежду си признаваха, че основният им враг са масите извън онзи добре осведомен вътрешен финансов кръг.

Общият им фронт бе очевиден във всичко, което правеха, в думите им, а също и в делата им. Те говореха за „ниво на грабване“ и „светкавично време на контейнера“, както и за „граница на издуване“ и „праг на приемане“. Това беше един професионален жаргон, отнасящ се сякаш за военни маневри и сражения. Те знаеха „светкавичното време“ — необходимата за дадени контейнери ширина на рафта. Те знаеха как трябва да бъде „издут“ пакета с въздух, че да изглежда примамлив за клиента. Те знаеха каква трябва да бъде необходимата цена и опаковка, така че клиента да не попадне в „модела на отхвърляне“.

А ние сме шпионите им, помисли си Дасен. Психиатри и психолози — и всички учени на „обществените науки“ — ние сме ръката на шпионажа.

Той почувства мащабните маневри на тези армии, заговора „Врагът“ да бъде поддържан в едно сънливо състояние на несъзнателност и покорство. Каквото и да си правеха един на друг пълководците на тези армии, те си имаха своя вътрешна система от правила. Никой не изменяше на *истинската* война.

Дасен никога не бе виждал пазарното проучване точно в такава светлина. Помисли си за бруталната откритост на рекламите в Сантарога и после смачка горната част на торбичката, която държеше.

Какво правеше това нещо с него? Обърна се, за да скрие от Джени пристъпа си на гняв. Караше го да си въобразява разни смахнати неща! Армии!

Трябва да се вмъкна в умовете им, припомни си той. Трябва да живея и да мисля като тях.

Тогава Дасен си представи ситуацията, както вероятно си я представяше Джени и съгражданите ѝ. Те водеха нещо като партизанска война. Водеха начин на живот, който нямаше да бъде толериран *от външния свят*. Сантарога представляваше прекалено голяма заплаха за олигархията на финансово-индустриалния свят. Единствената надежда за Сантарога беше изолацията и потайността.

Да разгласят навсякъде, как ли пък не. Не е никак чудно, че в изненадата си тя му извика грубо.

Дасен се извърна и видя Джени, изправена в търпеливо очакване, докато той намери изхода от лабиринта. Тя му се усмихна насърчително и изведнъж той видя в нея всичките ѝ съграждани. Те бяха индианците от равнината, те имаха нужда от изолация, те искаха да живеят и ловуват както им подсказваха инстинктите им. Бедата им беше, че живееха в свят, който не можеше да остане неутрален в културно отношение. Онзи свят навън щеше винаги да се опитва да направи хората — всички хора — подобни едни на други.

Раздвоен между тези два свята, с мисли, обсебени от наркотика и спомените си за *външния свят*, Дасен почувства дълбока тъга за Джени. Сантарога щеше да бъде унищожена — в това нямаше съмнение.

— Сигурна съм, че разбираш положението — каза Джени.

— На джаспърс ще се гледа като на ЛСД, като на наркотик — рече той. — Ще бъде забранен със закон като сантарогийски хашиш. Те ще ви намразят и ще ви унищожат.

— Никога не съм се съмнявала, че ще разбереш истината, след като веднъж бъдеш изложен на въздействието му — каза Джени. Тя тръгна към ръцете му, облегна се на него и яростно го прегърна. — Аз ти се доверих, Джил. Знаех, че е невъзможно да бъркам за теб.

Дасен не успя да намери думи за да ѝ отговори. Дълбоката тъга продължаваше да го владее. *Изложен*.

— Ти все пак трябва да направиш доклада си, разбира се — рече тя. — Ако се провалиш, това няма да реши нищо. Те просто ще намерят някой друг. Това започва някак да ни уморява.

— Да... ще трябва да направя доклада си — отвърна той.

— Ние разбираме.

Гласът ѝ го накара да потръпне. „*Ние разбираме*“. Това „*Ние*“ беше претърсило чантата му, едва не го уби... и в действителност уби двама души.

— Защо трепериш? — попита Джени.

— Просто ми е студено — отвърна той.

Дасен си спомни усещането, че в подсъзнанието му се спотайва някакво неспокойно и настойчиво взиращо се древно *създание*, издигнало се в мозъка му подобно шия на динозавър. То все още беше изучаващо и готово да произнесе присъдата си.

— Днес съм само на половин работен ден — рече Джени. — Едни мои приятели са подготвили пикник край езерото. Те искат да се запознаят с теб. — Тя се облегна назад и го погледна. — Аз също искам да те запозная с тях.

— Не мисля... че мога да плувам — рече той.

— Горкото ти рамо — каза Джени. — Да, знам. Но по това време на годината езерото е много красиво. Вечерта ще си накладем открит огън.

Кои са тези „Ние“, питаше се той.

— Звучи чудесно — отбеляза Дасен.

Изричайки тези думи, той с учудване усети как стомахът му се свива на топка в пристъп на страх. Каза си, че Джени не е човека от когото се страхува — не и от тази топла и красива жена. Не може да се страхува от богинята Джени... тази мисъл се възправи в съзнанието му и злобно му се ухили.

В този момент Дасен се присмя сам на себе си, мислейки си, че се взира прекалено много във всеки нюанс на тази долина и хората ѝ.

Разбира се, това беше характерна за психоаналитиците болест — да виждат всичко през мъглата на безкрайни разсъждения.

— Сега си почини малко, а по обед да се срещнем долу — предложи Джени.

Тя се отдръпна, тръгна към вратата и после се обърна.

— Джил, държиш се много особено — рече тя. — Безпокои ли те нещо?

В гласа ѝ имаше някакво настойчиво желание да получи необходимата ѝ информация, което изведнъж накара Дасен да стане предпазлив. Това не беше спонтанната Джени, разтревожена за мъжа, когото обичаше. Това беше... *наблюдател*, интересуващ се от собствената си сигурност.

— Храната и почивката лекуват всичко — каза той. Опита се думите му да прозвучат шеговито, но не успя.

— Ще се видим скоро — рече тя все още резервирано.

Дасен проследи как вратата се затвори зад нея. Имаше чувството, че го следи някаква специална камера, камера, която заснема несъответствията. През съзнанието му мина някаква несвързана мисъл... *излагане на личността, метод и характер*.

Кой иска да изложи моята личност, метод и характер, запита се Дасен. Почувства, че този въпрос е опасен и зареден с противостоящи си сили.

Торбичката с храна натежа в ръката му. Дасен погледна надолу към нея, съзнавайки в еднаква степен глада и угрозата, съдържаща се в този пакет. Невъзвратима ли беше промяната, породена от джаспърс?

Хвърли кесията на леглото, отиде до вратата и надникна в коридора. Там нямаше никой. Излезе навън и погледна към стената, зад която се намираше стаята с телевизорите. Беше му необходимо известно време за да разбере, че около тази стена имаше нещо нередно.

В нея имаше някакво разместване на реалните параметри — там имаше врата, която нямаше съответствие от другата страна.

Притеглен сякаш на конци, Дасен тръгна към вратата и се вторачи в нея. Рамката ѝ беше от същото старо и полирано дърво, както и на останалите врати. Впечатлението беше за добре поддържан стар материал. Тази врата винаги е била тук, това беше идеята. Върху номера на табелката имаше малка вдлъбнатина, а по краищата ѝ бяха

останали петна, пропуснати от парцалите на персонала. Около дръжката се бе образувала патина в резултат от дългата употреба. Дасен поклати глава. Изкушаваше се да натисне дръжката, но се въздържа. Установи, че се страхува от онова, което може да види вътре. Най-ужасното от всичко би било, ако попадне на един съвсем обикновен интериор — легло, маса, бюро и столове. Номерът върху табелката го омагьоса — 262. Позабавлява се със зловецото усещане, че го е виждал и преди... точно тук. Вратата беше съвсем обикновена.

Дасен рязко се завъртя, влезе в стаята си и отвори прозореца. Едно надникване през прозорците при покрива на верандата щеше да разреши загадката. Започна да се изкачва, но спря. На пътеката с розите отвъд исполинския дъб имаше един човек.

Дасен разпозна Уинстън Бурдо. Той помпаше с ръка пръскачка и изпращаше към розите влажен облак прах. Когато Дасен го видя, Бурдо погледна нагоре и му махна.

По-късно, каза се Дасен. Ще погледна по-късно.

Той кимна на Бурдо, отстъпи назад и дръпна пердето.

Значи са изсекли врата в стената, така ли? Какво се опитваха да направят? Да погубят чувството му за реалност?

Торбичката върху леглото привлече вниманието му. Тя го накара да прекоси стаята. Тя му се стори като върховно изкушение. Това беше нещо повече от храна. Гладът му можеше да бъде заситен само с джаспърс. Ненадейно Дасен се почувства като Тенисъновия Одисей, целта му беше „да се бори, да търси, да намери и да не отстъпи“. Въпреки това мисълта за джаспърса в кесията привлече ръката му. Усети как пръстите му разкъсват хартията.

Сирене джаспърс. От него се носеше дразнещ аромат. С чувство на духовна безпомощност Дасен установи, че в устата си има хапка сирене. По пътя си към стомаха храната излъчваше усещането за топлина. Продължи да яде, хипнотизиран от собствените си движения.

Той бавно се отпусна на леглото си, облегна се на възглавницата и погледна към тавана. Ивиците на една греда се люлееха, издигайки се и падайки като морски вълни. Усети собственото си съзнание да се възправя като бариера срещу външния свят, а този външен свят представляваше един глупав и безчувствен механизъм, лишен от способността за състрадание.

Самоличността му се превърна в стесняващ се лъч светлина и той почувства как едно масивно, струящо подсъзнание става все по-голямо и по-голямо... и по-голямо... превръщайки се в непоносима тежест.

Това беше някаква халюцинация, каза си той. Не губи самообладание.

Но сега движението вече не можеше да бъде спряно. Умът му експлодираше и избликваше гейзер от сетивни откровения, а съзнанието му се носеше като река.

Сега вече нямаше никаква дълбочина, само едно обградено от безвремие усещане за битие без тревога и страх. Дасен установи, че това чувство му носеше опиянение. Умът му търсеше.

Къде са децата, запита се той.

Усещането, че в долината не бе видял нито деца, нито училища, го шокира.

Къде са децата? Защо нито един от предишните агенти не бе видял това?

Другите агенти са мъртви, напомни си той.

Смърт — беше странно, но мисълта за нея не го плашеше. Почувства съзнанието си освободено от напрежение. Беше попаднал в зона отвъд всякакви борби за власт. Долината и джаспърс се бяха превърнали в негово състояние. Огряната от слънчева светлина стая, листата на дъба до прозореца — всичко това беше красиво, невинна и хармонична красота. Външният свят бе станал част от него, мъдър и изпълнен със съчувствие.

Това усещане извика у него възторг. Вселената *там навън* — сякаш току-що беше създал тази вселена. *Нама-Руна*, помисли си той. *Аз съм Нама-Руна — име и форма, създател на вселената, в която живея.*

За миг болката в контузеното му рамо завладя потока на мислите му. Болка, краткотрайна криза, на чиито фон можеше да проектира спомените си за преживяно удоволствие. Болката утихна.

Долу се чу шум от гуми върху чакъл. Чу чуруликане на птица. Звучите бяха като вълнообразни отблясъци, които си играеха със сетивата му. Те танцуваха и искряха.

Спомни си за изучаващия поглед на Джени.

Споменът беше грозен и разтърсващ. Дасен потрепна конвулсивно, а съзнанието му се зареди с напрежение. Откри, че диша с усилие. Имаше чувството, че е вплетен в някаква случка, това обаче беше случка, която никога не бе преживял, населена с богини и със създания с ужасяващо могъщество. Това беше случка, която се развиваше с удивителна бързина, противопоставяща се на всякакви традиционни представи за скорост. Тя беше като серия от неподдаващи се на отделяне и разграничаване събития. Те проблясваха през съзнанието му, променяйки го безвъзвратно.

Джасърс, помисли си той. Не мога да се върна... във... какво... аз бях... преди.

По бузите му потекоха сълзи.

Помисли си за това как бяха претърсили чантата му. Разтърси го ридание. Какво искаха те?

Стори му се, че е обграден от вероломни демони, те искаха кръвта и тялото му, жадуваха за душата му. Те бърбореха зад омагьосания кръг на самотното му съзнание. Това усещане, примитивно като магически танц, отказваше да го напусне. Те бяха работи, автомати с кривящи се хрисими лица и очи като фарове.

Започна да трепери, знаеше, че обилно се поти, но това беше някакво далечно усещане, нещо което се случваше с някой друг.

Виеше му се свят. Той се надигна от леглото, приведе се и тръгна препъвайки се през стаята. Стигайки до стената, Дасен се обърна и залитна — напред и назад... назад и напред. Нямаше къде да се скрие. Струящата през прозореца светлина приемаше причудливи форми — гуцери с човешки лица, сребърни джуджета, насекоми с крила наподобяващи часовникови циферблати.

Отпусна се на пода и заби нокти в килима. От плетеницата шарки се подадоха червени лапи и се подадоха към него. Той отстъпи към леглото и се просна напречно отгоре. По тавана се движеха вълни с извити назад гребени.

Някой някъде свиреше на пиано — Шопен.

Изведнъж на Дасен му се стори, че пианото беше самия той. Звучите отекваха през него с кристален блясък и изкореняваха болката. Върху него се посипа ослепителна бяла яснота. Осъзна, че дрехите му бяха прогизнали от пот. Дланите му бяха хлъзгави. Усети, че е

преминал някакво дълго и изпълнено с опасности разстояние. Пътуването бе изсмукало всичките му сили.

Но сега стаята изплува пред погледа му в хармонична невинност. Таванските греди бяха предмети, подлежащи на разгадаване, шарките им потъваха в предметите... в дърветата... в стръкчетата... в семената. Всеки изправил се пред погледа му предмет получаваше своята проекция в минало и в бъдеще. Нищо не оставаше статично.

Всичко беше в движение и той беше част от това движение.

От подсъзнанието му заприиждаха вълни на сънливост — все по-високо... все по-високо... все по-високо. Сънят го обгърна.

В тъмата на това състояние Дасен чуваше нечий неспирен смях...

Събуди се с усещането, че е спал дълго... може би цял живот.

От гърлото му се надигна тържествуващ смях. Гласът, който чуваше, сякаш не беше неговия и това го уплаши. Погледна часовника си и разбра, че е спал повече от два часа.

Отново почувства в гърлото си онзи дразнещ, чужд смях.

Стана от леглото, учудвайки се на слабостта си. Рамото му беше по-добре, макар още да усещаше слаба и тъпа болка.

На вратата се почука.

— Да? — извика Дасен.

— Аз съм, сър, Уин Бурдо. Госпожица Джени ме помоли да ви напомня, че след около половин час ще бъде при вас.

— О... благодаря ви.

— Няма защо, сър. Надявам се, че сте подремнал добре.

Известно време Дасен остана загледан във вратата. *Как е разбрал Бурдо, че съм спал? Може би съм хъркал.*

Откъм коридора вече не се чу нищо, но Дасен знаеше, че Бурдо си е отишъл.

Дасен замислено свали измачканите си дрехи, изкъпа се и се преоблече. Чувстваше се ядосан и разстроен. Те го наблюдаваха всяка секунда. Щеше да бъде толкова лесно, и той знаеше това, ако оставеше гнева си да прерасне в ярост. Но момента не беше подходящ за ярост.

Зачуди се дали въобще имаше време, подходящо за ярост.

Вниманието му беше привлечено от нещо влажно под дясната му ръка. Изненада се, когато видя, че все още държи тривката. Безобидна

вещ с краища, обшити в бяло и зелено. Той я хвърли към банята и тя се плъосна на пода.

На вратата се почука още веднъж, знаеше че това е Джени.

Мислите му се приковаха в едно решение.

Той закрачи през стаята и отвори вратата. Джени беше облечена в широка оранжева пола и бяла блуза, а усмивката правеше трапчинката върху лявата ѝ страна да изглежда по-дълбока.

— Радвам се, че си готов — рече тя. — Побързай да не закъснеем.

Тя тръгна пред него и го поведе надолу по стълбите, а в това време Дасен се чудеше дали въображението му беше изиграло някакъв трик или наистина преди да се усмихне в погледа ѝ имаше някаква тревога.

Докато слизаха по стълбите, а после и във фойето на път към изхода, Джени непрестанно бърбеше без да очаква отговор от него.

— Езерото ще ти хареса по това време на годината. Искан ми се да мога да прекарам повече време там. Вече не държиш рамото си както преди. Обзалагам се, че е по-добре. Вуйчо Лари иска след това да се отбиееш при него за да те прегледа. Цялата банда гори от желание да се запознае с теб. Ето ги и тях.

Бандата се беше разположила в един товарен камион.

Дасен разпозна самодивското лице на Уила Бурдо в кабината. Тя седеше до един рус младеж с доста изсечено лице и с големи, невинни сини очи. Поглеждайки към нея, той ѝ намигна бавно и хладнокръвно. В каросерията на камиона имаше дузина двойки... имаше и няколко самотници: висок мъж с кестенява коса и пламенни тъмни очи — Уолтър Еди-кой си; Дасен не успя да чуе второто име... две млади близначки с бухнали дълги коси с цвят на пясък и с овални лица — Рейчъл и Мариела.

Джени приключи процедурата с представянето твърде бързо, за да може Дасен да запомни всички имена, но той насочи вниманието си към обстоятелството, че младежа с Уила Бурдо беше годеника ѝ Кол Нис.

Към него се протегнаха ръце и му помогнаха да се качи в каросерията, а после той издърпа Джени до себе си. По краищата имаше кутии за сядане. Дасен се озова до една от тях, а Джени се

сгуши до него. Той бе погълнат от празничното настроение на хората около него — несдържан смях, закачки и шеги по личен адрес.

Камионът забоботи и потегли. Вятърът задуха срещу тях. Покрай погледа на Дасен пробягваха дървета и ивици небе. От време на време камиона се накланяше, но над всичко доминираше вездесъщия смях.

Постепенно разбра, че той и Джени бяха изключени от това веселие.

Дали ставаше дума за деликатност? Може би му даваха възможност да се приспособи към непознатата среда?

Опита се да погледне на ситуацията като психолог, но личните му чувства непрекъснато се натрапваха. Не намираше никакъв начин да насочи аналитичното си око към определени детайли, без да хвърли собствената си сянка върху ставащото. Като капак на всичко контузеното рамо започна да го боли там, където Джени се беше притиснала към него. Развяните ѝ от вятъра коси докосваха лицето му. Всяко накланяне на камиона предизвикваше в рамото му остра болка. Ситуацията започваше да напомня на кошмар.

Джени се понадигна и прошепна в ухото му:

— О, Джил, мечтаех за този ден... когато ще бъдеш тук, един от нас.

Един от нас, помисли си Дасен. *Наистина ли съм един от тях?*

Уолтър очевидно беше разбрал погрешно движението на Джени към ухото му. Той махна с ръка от другия край на камиона:

— Ей! Никакво цуни-муни преди да се мръкне!

Това предизвика кратък изблик на смях сред хората, но не отклони вниманието им към тях двамата. Те продължиха да си говорят около Дасен и Джени без да ги поглеждат.

Цуни-муни.

Този израз накара ума на Дасен да заработи на високи обороти. Той вече не се употребяваше в света *извън* долината. Това беше израз *извън* времето и пространството. Но в устата на Уолтър той прозвуча някак интимно. Тази фраза беше добре позната тук в долината.

Дасен започна да вижда Сантарога в нова светлина. Тук хората бяха консервативни в истинския смисъл на думата. Те се бяха вкопчили в миналото и се противопоставяха на промените. Той смекчи малко мисълта си: те се противопоставяха на *определени* промени. Сантарогийците бяха решили, че някои неща от миналото трябва да

бъдат съхранени. Затова те се превръщаха в чужденци. *Външният* свят се отдалечаваше от тях. Долината бе станала резерват за условия на живот от друго време.

Камионът се отклони от предишния път и навлезе в отсечка с надвиснали яворови дървета. Огромни клони с подобни на клен листа създаваха златистозелена атмосфера в своя собствен свят.

Камионът се друсна, Джени залитна към рамото му и Дасен затвори очи от болка.

Те излязоха изпод яворите, после минаха покрай една борова горичка и се озоваха на поляна, сливаща се с пясъчната ивица на лазурно езеро.

Дасен се вторачи там, където бяха отворили задния капак на камиона, почти незабелязвайки каскадата от скачащи на тревата хора и пренебрегвайки подканяното на Джени да тръгват. Имаше нещо в това езеро — някакво усещане, че го е виждал и преди. То съчетаваше красота и заплаха.

Откъм брега започваше тясна понтонна пътечка, която достигаше до плаваща платформа за гмуркане — дъските бяха съвсем потъмнели, а слънцето им беше придало сребристосив цвят. Покрай едната страна на площадката за гмуркане имаше редица от вързани лодки.

Красота и заплаха.

Усещането се изгуби и Дасен се зачуди сам на себе си. Прекаленото виране навътре го караше да вижда призраци.

— Рамото ли те боли? — попита Джени.

— Ще се оправи — отвърна Дасен.

Той слезе след нея от камиона с желанието да се отпусне и да стане част от тази весела компания. Те се забавляваха, пренасяха кутии до поставените под дърветата маси и приготвяха огньовете в дупки в скалите. Неколцина се запиляха в горичката и се върнаха по бански костюми.

Джени се беше присъединила към една група, която подготвяше гощавката сред природата. Малко по-късно се втурна заедно с други към водата, свали роклята си и под нея се откри цял бански костюм в оранжев цвят. Тя беше русалка. Блестящите ѝ бедра, огрени от слънцето, бяха загорели и гъвкави.

Тя му махна от площадката и извика:

— Ще дойда при теб малко по-късно, скъпи.

Дасен проследи как тя се гмурва в езерото, с чувството, че изведнъж я беше изгубил. Усети неистова ревност; представи си, че е грохнал старец, заобиколен от играещи деца, чието щастие не можеше да сподели.

Обиколи с поглед езерото и горите около него. Над водата се носеше лек ветрец, изпълнен с летни ухания на трева и борови иглички. Изведнъж му се прииска да пийне нещо за да поздрави този бриз и този ден, някаква оздравителна глътка, която да го направи част от обстановката.

Дасен тръгна бавно към понтонната пътечка и оттам към пристана. По небето имаше пухкави облаци и когато погледна надолу към водата, той видя как тези облаци плуват по езерното дъно. Появиха се вълни и разбиха илюзията. Джени изплува и облегна лакти върху дъските на пристана. По усмихнатото ѝ лице се стичаше вода, никога не бе изглеждала по-красива.

— Скъпи, защо не дойдеш на площадката да се попечеш, докато плуваме? — попита тя.

— Добре — отвърна той. — Може би ще мога да покарам една от тези лодки.

— Бъди внимателен с рамото си, защото иначе ще кажа на вуйчо Лари — рече тя. Джени се отблъсна от понтона и заплува лениво към площадката.

Дасен тръгна, провирайки се между тичащите нагоре и надолу по пристана плувци, от които се стичаше вода. Изведнъж му се стори странно, че тези хора някак си го виждаха без да го виждат. Те му правеха път, но въобще не го поглеждаха. Виковете им минаваха покрай него, но никога не бяха отправени към самия него.

Той отиде до първата лодка от редицата, развърза въжето ѝ и се приготви да влезе в нея. Джени плуваше на около петнайсет метра от него с бавен и отмерен кроул, отдалечаващ я по диагонал от площадката.

Дасен се изправи и понечи да стъпи в лодката. В този момент нещо го блъсна в средата на гърба. Кракът му се удари в планшира и лодката потегли напред. Той разбра, че ще падне в езерото и си помисли: *По дяволите! Ще си измокрят дрехите.* Кърмата на лодката се завъртя към него и през ума му мина да се опита да скочи в нея, но

левият му крак се подхлъзна в мокрия дървен док. Дасен усети, че залита с рамото напред, без да е в състояние да контролира тялото си.

Видя с периферното си зрение, че краят на лодката отиваше към него. Опита се да я стигне с ръка, но се случи да е откъм страната на контузеното си рамо. Ръката му отказа да се движи достатъчно бързо.

В главата му експлоадира някаква чернота. Дасен усети, че потъва в обгръщания го студ, беззвучен, тъмен и примамлив.

Част от съзнанието му изкрещя: *Красота! Заплаха!*

Помисли си, че съчетанието е странно.

В белите си дробове усети някаква далечна болка, беше студено — ужасяващо студено. Почувства налягане... и студът... всичко беше далечно и незначително.

Давя се, помисли си той.

Тази мисъл не го развълнува никак — сякаш се отнасяше за някой друг.

Те няма да ме видят... и аз ще се удавя.

Студът стана по-осезаем — водата леденееше.

Нещо яростно го преобърна.

Въпреки това всичко си оставаше някак далечно — всичко се случваше на онова *другото* същество, за което той знаеше, че е самия той, но това не го тревожеше.

Гласът на Джени се разнесе като гръм:

— Помогнете ми! Моля ви! Някой да ми помогне! О, Боже! Няма ли някой да ми помогне! Аз го обичам! Моля ви, помогнете ми!

Изведнъж усети нечии ръце и чу гласове.

— Всичко е наред, Джен. Хванахме го.

— Моля ви, спасете го! — Гласът ѝ беше зареден с ридание.

Дасен почувства, че го слагат да легне проснат върху нещо твърдо, което притискаше корема му. От устата му бликна нещо топло. В гърдите си усети заслепяваща и ужасна болка.

Внезапно започна да кашля... задъхваше се, болката разкъсваше гърлото и бронхите му.

— Погълнал е много вода. — Това беше мъжки глас, почти лишен от емоция.

Дасен чуваше до ухото си умоляващия глас на Джени:

— Той диша ли? Моля ви, не допускате нещо да му се случи. — Дасен чувстваше влага по врата си, после отново чу умоляващия глас

на Джени: — Обичам го, моля ви, спасете го.

Обади се същия невъзмутим мъжки глас:

— Разбираме, Джени.

Още един глас, пресипнал, женски:

— Има само едно нещо, което можем да направим, разбира се.

— И ние го правим — извика мъжът. — Не разбираш ли?

Нечии ръце го вдигнаха и го понесоха, а в това време Дасен си мислеше: *Да направят какво?*

Кашлянето беше поутихнало, но болката в гърдите оставаше. Поемането на всеки дъх беше мъчително.

Малко по-късно установи, че под гърба си има трева. Бяха го увидели в нещо топло и стегнато. Усецането беше особено, сякаш се намираще в утроба.

Дасен отвори очи и видя пред себе си Джени. Около тъмните ѝ коси се виждаше синьо небе. Върху устните ѝ трепна мъчителна усмивка.

— О, слава богу — прошепна тя.

Нечии ръце повдигнаха раменете му. Лицето на Джени изчезна. Долепиха до устните му чаша, пълна с кафява течност, от която излизаше пара. Дасен почувства почти непреодолимото ухание на джаспърс и усети как в гърлото му потича парещо кафе.

Почти веднага след това в тялото му започна да се просмуква топлина и доволство. Някой дръпна чашата и после отново я върна, когато той доближи уста до нея.

Някой се засмя и каза нещо, което Дасен не можа съвсем да разбере. Нещо от рода на „Вземи пълен товар“, но в тези думи нямаше никакъв смисъл и Дасен престана да мисли за тях.

Ръцете внимателно го оставиха да легне отново в тревата. Невъзмутимият мъжки глас пак се обади:

— Известно време ще му трябва топлина и спокойствие. Иначе е добре.

Лицето на Джени се върна отново. Ръката ѝ помилва главата му.

— О, скъпи — рече тя. — Погледнах към дока, а теб те нямаше. Не те видях да падаш, но разбрах какво е станало. И никой не обръщаше никакво внимание. Толкова много време мина, докато стигна там. О, горката ти глава. Ударил си се много силно.

Туптенето, което усети, сякаш се беше задействало от думите ѝ — пулсираща болка в слепоочието и ухото. *Такъв силен удар — не трябва ли да бъде прегледан с рентген*, помисли си той. *Откъде знаят, че нямам фрактура на мозъка... или сътресение?*

— Кол казва, че по всяка вероятност, когато си се ударил в лодката, тя е била отгласната от нещо.

Тя докосна натъртеното място върху главата му и през него премина пронизваща болка.

— Това е само едно лошо натъртване.

Само лошо натъртване, помисли си той. Ненадейно у него се надигна гняв срещу нея. Как е възможно да бъдат толкова нехайни?

Но усещането за топлина продължаваше да се разлива по тялото му и той си помисли: *Разбира се, че съм добре. Аз съм млад, здрав. Ще се оправя. И Джени ще бъде до мен за да ме пази. Тя ме обича.*

В един момент му се стори, че в тези мисли има нещо дълбоко погрешно. Той примигна. В съзнанието му сякаш се появи някакъв градивен механизъм, видението се замъгли и се разпадна на отблясъци от скъпоценен камък, червени, оранжеви, жълти, кафяви, зелени, виолетови, сини отблясъци с покълнали кристални късчета.

Отблясъците се разтвориха и се превърнаха в обгърнато в ципа вътрешно чувство, усещане за усещане, напирало през мозъка му. Тогава *видя* силния пулс на собственото си сърце и падаше заедно с пулса, удареното място... това беше само натъртване, черепът беше непокътнат.

Дасен постепенно разбра защо сантарогийците бяха обърнали толкова малко внимание на нараняването му. *Те знаеха* каква е контузията чрез самия него. Ако беше като тях, щеше да е в състояние да ги извика, когато се нуждаеше от помощ.

Защо тогава не се опитаха да го спасят преди идването на Джени, запита се Дасен. Отговорът се появи, извиквайки у него почуда: *Защото в мислите си аз не извиках за помощ.*

— Мисля, че сега не трябва да заспиваш — рече Джени.

Тя намери лявата му ръка и я стисна.

— Нямахте ли някакво правило, че след удар в главата не трябва да се заспива?

Дасен погледна нагоре към нея. Тъмните ѝ, подобни на криле коси се бяха разрошили, докато го спасяваше, а очите ѝ сякаш го

докосваха, толкова бяха напрегнати и съсредоточени. По миглите ѝ имаше влага. Стори му се, че може да надникне зад очите ѝ и да намери пътя към някаква вълшебна страна.

— Обичам те — прошепна той.

Тя сложи пръст върху устните му.

— Зная.

Сега аз съм санитароגיעц, помисли си Дасен.

Той остана да лежи, прехвърляйки през главата си тази мисъл, изпълнен със странната сетивност, даваща му възможност да докосне Джени дори и след като беше пустила ръката му и го бе оставила сам на тревата. Тази сетивност нямаше нищо общо с телепатия. Той просто знаеше повече за настроението на онези около него. Сякаш се намираха в езеро, в което всички плуваха. Когато някой раздвижеше водата, останалите научаваха това.

Боже! Какво може да направи този джаспърс за света!
Помисли си Дасен.

Но тази мисъл породил мътни и тревожни вълни в езерото на взаимната сетивност. В нея имаше буря. Тя беше опасна и Дасен се отдръпнал ужасен от нея.

Тогавата Дасен си спомни защо беше дошъл тук и видя проблема в нова светлина. Хората, които го бяха изпратили тук — какво искаха те?

Доказателство, помисли си той.

Откри, че не може да насочи мисълта си към онова, което те искаха да докажат. Въпросът може да бъде изчерпан с колата на Джърси Хофстедър и откровения северняшки консерватизъм на тези хора.

Сега приятелите на Джени го забелязваха, Дасен видя това. Те гледаха право в него. Те разговаряха с него. И когато той почувства, че иска да стане и да отиде при големия огън, който те бяха наклали за да се спасят от вечерния студ, без подканяне дойдоха силни ръце и му помогнаха.

Нощта се спусна.

Дасен се намери седнал на едно одеяло до Джени. Някой свиреше на китара в мрака. Луната оцвети половината езеро, а другата половина остана като огромен черен камък в нощта. Вятърът набраздяваше водата, а тя се плискаше в исполинския камък. Стори му

се, че ако мракът се вдигнеше, там щеше да блесне страната на феите в цялото ѝ великолепие.

Джени се притисна до него и прошепна:

— Сега си по-добре. Зная това.

Той се съгласи с нея мълчаливо.

Някъде откъм езерото пробляснаха фенерчета — хората връзваха лодките. Някой му подаде сандвич, ухаещ на джаспърс. Дасен ядеше, а вниманието му беше погълнато от фенерчетата и огъня — дърветата около тях блещукаха в червено, над тях се привеждаха причудливи сенки, гълбовите криле на дима се издигаха към луната. Изведнъж Дасен пхна част от сандвича в джоба си.

Без обяснима причина той си спомни времето малко след като Джени бе напуснала института. През един от тези дни беше ваяло. Той бе протегнал ръка за да почувства капките и там долу под прозореца беше видял влажната искряща поляна, като пръснати от огърлица мъниста.

Ненадейно вятърът над езерото смени посоката си и в очите му влезе пушек. Дасен глътна част от дима и усети настоящия момент и място в цялата им пълнота, Джени беше до него... и го очакваше.

В момента, в който си помисли за нея, тя малко се понадигна и притегли главата му за да го целуне. Това беше дълга целувка, изпълнена с музика на спомени за дъжд и вкус на дим.

Как бих могъл да обясня това някога, помисли си Дасен. Селадор би ме помислил за луд.

При тази мисъл Джени се размърда до него и го помилва по врата.

— Хайде да се оженим скоро — прошепна тя.

А защо не, запита се Дасен. *Сега аз съм санитарогиец.* Но при тази мисъл у него се надигна страх, който пристегна гърдите му и накара Джени да потръпне. Тя се отдръпна и го погледна разтревожено.

— Всичко ще бъде наред — прошепна тя. — Ще видиш.

Но тревогата остана на лицето ѝ. Дасен почувства някаква заплаха в нощта. Китаристът удари един нервен акорд и замлъкна.

Дасен видя, че лунната светлина се бе изместила към тъмната половина на езерото... и там нямаше никаква страна на феите — просто още дървета и още езерна вода.

Сега нощта беше наистина студена.

Още веднъж Джени притисна устни към неговите.

Дасен знаеше, че все още я обича. Това беше истина, в която можеше да се вкопчи. Но нощта престана да бъде вълшебна. Той почти се беше докоснал до лудостта и тя бе оставила своя вкус в устата му.

Когато тя се отдръпна, той прошепна.

— Искам да се ожения за теб, Джени. Обичам те... но... имам нужда от време. Нуждая се...

— Зная, скъпи — рече тя и го погали по бузата. — Ще имаш всичкото време, което ти е нужно.

Гласът ѝ прозвуча така, сякаш взимаше предишните си думи назад, което се съчета с отдръпването ѝ. В този момент Дасен почувства нощния студ и мълчанието на останалите.

Изведнъж хората около тях се раздвижиха и тръгнаха към камиона.

— Време е да се връщаме — каза Джени.

Къде да се връщаме, запита се Дасен.

Джени се изправи и му помогна да стане на крака. Главата му се замая и той се препъна. Джени го подкрепи.

— Искаш ли вуйчо Лари да те прегледа тази вечер? — попита тя.

Пиаже, помисли си Дасен. Значи това разбираше тя под *връщане*. Пиаже. Те щяха да продължат размяната си на искрени отговори. Предизвиканата от джаспърс промяна налагаше това.

— Ще се отбия при него утре сутринта — рече Дасен.

— А тази вечер не?

През моето сладостно време, помисли си Дасен и после каза:

— Тази вечер не.

Отговорът му изглежда я обезпокои. На връщане към града тя седеше почти без да го докосва.

ШЕСТ

Камионът се отдалечи и Дасен остана сам в двора на хотела. Потънал в мисли, той вдигна очи към тъмното небе. Целувката на Джени за лека нощ — напрегната и трепетна — още гореше върху устните му. Във въздуха се носеше миризма на изгорял бензин и масло. Някъде от вътрешността на сградата долетя тиха музика — радио. Дасен усещаше твърдия чакъл по алеята непосредствено под краката си.

Той бавно извади дясната ръка от джоба си, разтвори пръсти и погледна малката топка в дланта си, очертаваща се смътно под рекламната светлина на хотела. Около него се разнесе силно ухание на джаспърс.

Дасен разгледа предмета в ръката си — смачкана топка от хляб, сирене и шунка — парче от един от сандвичите, поднесени на пикника.

Знаят ли, че съм взел това нещо, зачуди се той.

Мислеше си дали да не влезе вътре и да се преоблече. Панталонът и ризата, с които беше облечен на пикника, първо бяха измокрени, а после оставени да изсъхнат на него и затова сега бяха изпомачкани и се усукваха по тялото му.

Дасен почувства, че умът му се колебаеше около това решение: да се преоблече или да не се преоблече, туй е въпросът. А предметът в ръката му ставаше все по-осезателен. Селадор. Да, Селадор трябваше да получи това и да го изследва.

Мислите ми не са ясни, каза си Дасен.

Почувства се разкъсан между крайности, трябваше да вземе решение от изключителна важност. *Ударът в главата*, помисли си той. Но той се довери на полученото чрез джаспърс прозрение, което му разкри, че нараняването не е сериозно. Зададоха се още... решения...

Дасен се концентрира максимално и се застави да влезе в пикапа. Облегна се на волана и сложи смачканата топка с джаспърс на седалката до себе си. Усети под себе си нещо мокро и топло, извади

портфейла си от джоба и видя, че вътре се е задържала вода. Портфейлът се озова до топката от сандвич.

Сега, рече си Дасен. Сега ще потегля.

Но преди да събере сили за да запали двигателя и да потегли от паркинга към пътя, водещ към Портървил, минаха още няколко минути. Караше бавно, съзнавайки притъпената чувствителност на сетивата си, сковаваща движенията му.

Фаровете очертаваха отрязък от летящия път и дърветата край него — жълтата линия по средата, предпазни огради, странични горски пътища. Дасен отвори прозореца и подаде глава навън, опитвайки се да се поосвежи. Сега се намираше на виещия се път, извеждащ от долината. Мозъкът му работеше толкова бавно, че той усещаше в главата си някаква страхотна тежест.

Насреща му се зададоха светлини и отминаха. Край пътя се виждаха тъмни скали — жълти маркировъчни линии, разкривени кръпки по настилката... а отгоре звезди. Най-накрая стигна до клисурата с изгорелите чернеещи скелети на дърветата от двете страни.

Дасен почувства, че нещо го тегли назад и му заповядва да обърне колата и да се върне в Сантарога. Той се противопостави на това чувство. Селадор трябваше да получи парчето от сандвича и да го изследва. Дълг. Обещания. Трябваше да стигне до Портървил.

Дасен усети, че в ума му се надига нещо черно, анонимно и ужасяващо. То го изучаваше.

Стори му се, че нещо в него изщрака и после съзнанието му се проясни. Това се случи толкова внезапно, че той почти загуби контрол над волана, пресече линията в средата на пътя и се върна обратно, а в това време гумите пищяха.

Пътят, нощта, воланът, кракът му върху газта — всичко това се стоварваше върху сетивата му с объркваща непосредственост. Дасен удари спирачките, намали скоростта и почти запълзя. Всяко нервно окончание в него крещеше неистово. Главата му се въртеше. Вкопчи се във волана и се съсредоточи в пътя. Постепенно сетивата му се възстановиха. Пое си дълбоко дъх на пресекулки.

Реакция от наркотика, рече си той. Трябва да кажа на Селадор.

Портървил си беше същия град — същата мрачна главна улица с паркирани пред бара коли. Единствената светлина беше тази над

тъмнеещата бензиностанция.

Дасен спря до телефонната кабина, спомняйки си за шерифа, който го бе разпитвал там и го бе взел за сантарогиец. Обади се слаб и писклив женски глас.

— Домът на Селадор.

Дасен се наведе над слушалката.

— Обажда се Джилбърт Дасен. Мога ли да разговарям с д-р Селадор.

— Съжалявам. Семейство Селадор няма да бъдат тук тази вечер. Да им предам ли нещо?

— По дяволите! — Дасен се вторачи в телефона. Изпита някакъв ирационален гняв срещу Селадор. Наложил му се да впрегне цялото си логично мислене за да разбере, че нямаше никаква причина Селадор да виси до телефона. Животът в Бъркли си течеше по обичайния начин.

— Да им предам ли нещо, сър? — повтори пискливия глас.

— Кажете му, че се е обаждал Джилбърт Дасен — рече той. — Кажете му, че му изпращам един пакет за химически анализ.

— Пакет за химически анализ. Да, сър. Това ли е всичко?

— Да.

Дасен върна слушалката на мястото ѝ с чувство на отвращение. Стори му се, че е ненадежно изоставен — той беше тук сам, а във външния свят нямаше нито един човек, който да го е грижа наистина дали е жив или умрял.

Защо не вземе да ги зареже всичките онези там, запита се Дасен. Защо не се ожени за Джени и да прати останалия свят по дяволите?

Тази възможност беше крайно примамлива. Усещаше как потъва в тихото спокойствие на долината. Сантарога му даваше знак, нейната сигурност го зовеше. Там беше *безопасно*.

Но в същата тази сигурност се промъкваше и усещането за опасност. Дасен го чувстваше... нещо в мрака се спотайваше. Той поклати глава, ядосан на номерата, които му правеше мозъкът му.

Върна се в пикапа, намери отзад един буркан, в който държеше кибрит, изтърси кутийките, сложи вътре парчето от сандвича, затвори буркана, опакова го в останките от някаква картонена кутия за бакалски стоки и със амбалажна хартия, върза пакета с шнур и го адресира до Селадор. Когато всичко беше готово, той написа

съпроводително писмо върху страница от бележника си, описвайки подробно реакциите си — въздействието на наркотика, *злополуката* на езерото и личните му впечатления за групата... издигнатата от тях стена, за да го държат на разстояние... ужасът на Джени...

Всичко написа в писмото.

Усилието да си припомни събитията предизвика болка на мястото, където си беше ударил в ръба на лодката. Намери един плик в чантата си, адресира писмото и го запечата.

Дасен потегли с чувство на удовлетворение, намери една тъмна странична уличка и паркира. Заклучи колата отвътре, премести се отзад и легна да изчака, докато отворят сутринта пощата в Портървил.

Те не могат да контролират пощата тук, рече си той. Нека Селадор получи пробата с джаспърс... скоро ще узнаем какво представлява той.

Затвори очи и клепачите му се превърнаха в екран за някакво фантастично видение — Джени се свиваше от страх, плачеше и му се молеше. Селадор се присмиваше. Там стоеше някакъв гигантски Дасен, с изцъклени очи, прикован като Прометей... задъхващ се от напрежение...

Дасен отвори очи.

Видение наяве!

Намираще се на хълма... на завоя!

Колебливо затвори очи. Нищо друго освен мрак... но в този мрак нещо се чуваше — смехът на Селадор.

Дасен притисна ушите си с ръце. Звукът се превърна в удари на камбани, те биеха бавно и равномерно... печално. Отвори очи. Камбаните спряха.

Изправи се и седна в ъгъла с отворени очи. В колата беше студено и миришеше на мухъл. Той намери спалния си чувал, загърна се с него и остана да седи с отворени очи. Навън пееха щурци, а колата леко проскърцваше.

Постепенно сънят го обгърна. Клепачите му се притвориха и после отново се отвориха.

След колко време ще изчезне въздействието на джаспърс, чудеше се той. Това определено беше наркотичен ефект.

Очите му се затвориха.

Някъде в някаква ечаща кутия Джени прошепна: „О, Джил... обичам те. Джил, обичам те...“

Заспивайки, шепотът ѝ звучеше в ушите му.

СЕДЕМ

Утринната светлина завари Дасен, втренчен в металния таван на пикапа с чувство на дезориентация. Таванът му беше познат, но не можеше да определи мястото му в пространството. Главата и рамото му пулсираха. Таван... познат таван.

Клаксон на кола. Това го върна към настоящето, а съзнанието му се проясни. Той отметна изпомачканият си спален чувал и излезе навън. Денят беше сив и облачен. Беше брадясал, а в устата си имаше кисел вкус.

Покрай него минаха двама ученика, зяпнаха го и после си зашепнаха нещо.

Сигурно съм истинска картинка, помисли си Дасен.

Хвърли поглед на дрехите си. Бяха изпомачкани и усукани, сякаш беше плувал с тях и после ги беше оставил да изсъхнат на него, докато спи. Усмихна се на себе си, сецайки се, че всъщност това беше самата истина.

Дасен седна отпред, обърна колата, откри главната улица и тръгна по нея, докато видя табелата на пощата над портала на един универсален магазин.

Пощенският началник трябваше да свърши с едно момиче, на което продаваше бонбони и чак тогава застана зад подобното си на клетка гише за да претегли пакета и писмото на Дасен. Беше висок и блед човек с оредяваща черна коса и святкащи, бдителни сини очи. Той изсумтя нещо към Дасен и рече:

— Ще ви струва осемдесет и четири цента за пакета и пет за писмото.

Дасен бутна банкнота от един долар към гишето.

Пощенският служител върна рестото и погледна още веднъж към пакета.

— Какво има в този пакет, господине?

— Проби за анализ в лабораторията ни.

— О!

Човекът не поллюбопитства за какви проби става дума.

— Някакъв обратен адрес? — попита той.

— Д-р Джилбърт Дасен, до поискване, Сантарога — отвърна Дасен.

— Дасен — каза пощенският служител с внезапно появил се интерес. — Дасен... струва ми се, че има един колет за човек на име Дасен. Изчакайте малко.

Човекът изчезна някъде отзад и след миг се върна с една добре опакована и вързана със здрава връв трийсет сантиметрова квадратна кутия. Още отдалеч Дасен разпозна педантичния почерк на Селадор върху адреса.

„Селадор ми пише тук“ — учуди се Дасен.

Почувства, че около него витае атмосферата на конспирация и това внезапно го накара да му се стори, че е напълно прозрачен за Селадор. Той можеше да предположи, че ако изпрати колет дотук, той незабавно ще бъде взет. Дасен си каза, че няма нищо по-просто от това, като се има предвид положението в сантарогийската поща, както я бе описал на Селадор.

Остана му обаче усещането, че е пионка и че големите майстори на играта знаят всяка негова стъпка.

— Покажете ми паспорта си — каза пощенският началник.

Дасен му показва.

— Подпишете тук — рече мъжът.

Дасен подписа и взе колета. Тежеше.

— Странното, е че вие сантарогийците използвате моята поща — забеляза пощенския началник. — Нещо с вашата ли не е наред?

Сантарогийци... множествоно число, помисли си Дасен и после рече:

— Някой друг... сантарогиец използвал ли е пощата ви?

— Е, случва се — отвърна мъжът. — Един тамошен негър... името му беше Бурдо, доколкото си спомням. Изпращаше разни писма и колети отгук. Веднъж получи колет от Луизиана. Но това беше отдавна.

— О, да — рече Дасен, не знаейки как по друг начин да посрещне тази информация.

— Не съм виждал Бурдо от доста време — размишляваше пощенският началник. — Той е добро момче. Надявам се, че е добре.

— Много е добре — отвърна Дасен. — Е, благодаря ви. — Той взе колета и тръгна към пикапа.

Без да знае защо, Дасен предпазливо остави пакета на седалката до себе си, потегли на изток към Сантарога и не го отвори, преди да намери едно сенчесто място, където спря за да види какво има в него.

Колетът съдържаше един осеммилиметров автоматичен пистолет с допълнителна пачка и кутия с патрони. Към предпазителя беше прикрепена с тел бележка от Селадор: „Джилбърт — Това събираше прах в чекмеджето на бюрото ми в продължение на много години. Сигурно съм станал истинска баба, щом ти го пращам, но тъй или иначе ето го. Мисля, че ти го изпращам с надеждата, че няма да се наложи да го използваш. Ситуацията, която обаче ми описа, ме изпълни с най-странното чувство на безпокойство, което някога съм изпитвал. Надявам се, че си крайно предпазлив.“

От другата страна на листа беше надраскан послепис: „Нямаме още никакви вести за проучванията, които поиска. Нещата се придвижват бавно. Но ти ми даде надежда, че ще успеем да се справим с тези хора.“ Отдолу имаше подпис: „С“.

Дасен претегли на ръка тежестта на пистолета и подтисна импулса да го вдигне и да го насочи през прозореца. Какво беше казал, че да подтикне Селадор да му го изпрати? Не беше ли това част от някакъв гамбит с неясна цел от страна на Селадор?

Възможно ли беше с това да му напомня за задълженията? При тази мисъл главата го заболя на удареното място.

Сети се за един ред от бележката и го препрочете: „... *ще успеем да се справим с тези хора.*“

Това ли очакваха да направя? Съдебно преследване ли трябва да започна срещу тях?

Спомни си как Мардън му намекваше за причините, налагащи изпращането на агенти.

Дасен преглътна. След второ прочитане думите на Селадор изглеждаха като неволна грешка. Може би ръката на добрия психолог бе мръднала? Изпращането на пистолет някак си не му отиваше. Всъщност Дасен си даде сметка, че ако го бяха попитали, той никога не би казал, че Селадор е от онези хора, които *притежават* оръжие.

Какво да прави с това проклето нещо сега, когато вече го има?

Дасен го провери и установи, че пачката е пълна и че в гнездото няма патрон. Устоя на импулса да го бутне в жабката и да забрави за него. А ако колата бъде претърсена...

Да те вземат дяволите, Селадор!

Чувствайки се глупаво, Дасен пъкна пистолета в джоба на панталона си и дръпна сакото си върху него. По-късно щеше да се разбере със Селадор. А сега на ред беше Пиаже... и Пиаже можеше да му даде няколко отговора.

ОСЕМ

Когато Дасен пристигна, Пиаже беше в кабинета си с някакъв пациент. Сухата начумерена Сара отвори вратата и го пушна да изчака във всекидневната. В неохотна проява на гостоприемство тя добави, че ако желае, ще му донесе кафе.

Дасен усети остра болка в стомаха си и разбра, че е изгладнял като вълк. Зачуди се дали може да спомене този факт.

Сякаш прочела мислите му, Сара рече:

— Обзалагам се, че не сте закусвал. — Тя го погледна отгоре надолу. — Изглеждате така, все едно сте спал с дрехите си. Вие лекарите всички сте една стока. Никога не ви е грижа как изглеждате.

— Всъщност не съм закусвал — рече Дасен.

— И вие един живот ще ѝ осигурите на Джени — каза тя, но смекчи думите си с усмивка.

Дасен се вторачи учуден в двата реда бели изкуствени зъби върху сбръчканото лице.

— Има малко ябълково руло и крем с джаспърс — заяви Сара. — Обзалагам се, че ще останете доволен.

Тя се обърна, мина през трапезарията и влезе в блестящата кухня, която Дасен веднъж бе зърнал през двукрилата летяща врата. След като Сара излезе, двете крила на вратата леко се удариха.

Дасен си помисли за усмивката и си спомни, че Джени му бе казала, че Сара го харесва. Той импулсивно я последва в кухнята.

— Обзалагам се, че не обичате да храните някого във всекидневната — рече той.

— Храня хората там, където трябва да бъдат хранени — отвърна тя.

Сара постави едно блюдо на кръглата маса до прозореца с изглед към градината, блестяща под утринното слънце.

— Седнете тук, млади човече — каза жената. После тя заля златистия горен пласт на рулото с гъстия крем, който донесе в една глинена кана.

Дасен усети силно ухание на джаспърс. Когато вдигна вилицата, която Сара беше поставила до него, ръката му затрепери. Щом глътна първата хапка, треперенето спря.

Рулото беше сладко, с много ябълки и му се отрази успокояващо.

Отчужден от самия себе си, Дасен наблюдаваше потресен как ръката му насочва лъжицата към рулото за следващата хапка, после видя храната да се приближава до устата му и усети как я поглъща.

Успокояващо.

Станал съм наркоман, помисли си той.

— Нещо не е ли наред? — попита Сара.

— Аз... — Той остави лъжицата. — Хванахте ме натясно, нали? — попита Дасен.

— За какво говорите? — учуди се Сара.

— Какво... — Той кимна към рулото. — ...прави това с мен?

— Особено ли се чувствате? — попита Сара. — Усецате ли нещо да пърха зад очите ви?

— Аз... — Дасен тръсна глава. Думите й звучаха смахнато. *Нещо да пърха зад очите му!*

— Ще доведе д-р Лари — рече Сара. Тя се втурна към една врата, водеща към гърба на кухнята и той я видя да тича по коридора към клиниката.

След малко Сара се появи отново с Пиаже след себе си. Лицето на лекаря беше угрижено и намръщено.

— Какви са тези работи, за които говори Сара? — попита Пиаже. Той постави ръка под брадичката на Дасен и се втренчи в очите му.

— А тя какво ви каза? — поинтересува се Дасен. Думите му се изплъзнаха от устата и прозвучаха глупаво. Той бутна ръката на лекаря настрана. Лицето на Пиаже беше намръщено, а очите присвити — приличаше на ядосан Буда.

— Изглеждате добре — рече Пиаже. — Някакви особени симптоми...

— Хванахте ме натясно — каза Дасен. — Това казах и на нея. Хванахте ме натясно. — Той посочи чинията пред себе си. — С това.

— Ооох — изпъшка Пиаже.

— Дали просто се бори с него? — попита Сара.

— Вероятно — отвърна Пиаже.

— Не разбирам — рече Сара.

— Случва се — каза Пиаже.

— Зная, но...

— Ще спрете ли да говорите за мен все едно съм някаква капчица върху предметно стъкло! — възнегодува Дасен. Той се отблъсна от масата и скочи на крака. При това движение чинията се плъзна и падна с трясък от масата.

— Вижте какво направихте сега! — рече Сара.

— Аз съм човешко същество — заяви Дасен, — а не някакъв вид...

— Спокойно, момче, спокойно — каза Пиаже.

Дасен се завъртя и се стрелна покрай Пиаже. Трябваше да се махне от тези двамата, защото иначе щеше да изпадне в ярост. Беше насочил мислите си към пистолета в джоба на панталона си.

Да те вземат дяволите, Селадор.

— Вижте... изчакайте малко — рече Пиаже.

Дасен бутна кухненската врата, обърна се и погледна свирепо с присвити очи към Пиаже.

— Не можете да си тръгнете по този начин — каза Пиаже.

— Не се опитвайте да ме спрете — изръмжа Дасен. Оръжието до бедрото му беше голямо и студено.

Пиаже замлъкна — на Дасен му се стори, че това мълчание се просмуква през пръстите на краката му и оттам отива към втрещените преценяващи очи. Сякаш Пиаже се беше отдръпнал, превръщайки се във фигурка, гледана през обърнат телескоп — далечна и потайна.

— Много добре — рече Пиаже. Гласът му дойде от далечината.

Без да бърза, Дасен се обърна, излезе през вратата, мина през всекидневната и се озова навън. Усети краката си да стъпват по бетонната пътека отпред, а после и по затревената ивица за паркиране. Сложи ръка върху леденеещата дръжка на вратата на пикапа си. Запаля мотора, чудейки се на собствените си усещания — призрачни и фантастични.

Улица течаща като река, отдръпващи се пътни знаци... настилка пропълзяваща под полезрението му... хотелът. Паркира срещу дългата веранда. Отляво имаше стара зелена кола. Чувстваше се нерешителен и нищожен.

Сякаш събуден от сън, Дасен откри, че дясната му ръка дърпа дръжката на предната врата на хотела. Вратата отказваше да се отвори.

В средата ѝ имаше табела.

— Затворено е.

Дасен се втренчи в табелата. *Затворено?*

— Багажът ви е ето там до стълбите, д-р Дасен.

Дасен моментално позна гласа — влудяващия д-р Ол Мардън: *Власт... Тайнственост... Конспирация...*

Дасен се обърна, чувстваше как някакво съзнание го обгръща в стегната топка. Мардън стоеше по средата на пътя до верандата: червенокос, с тясно лице, зелени очи, стегнати устни, чиято линия можеше да изразява всякаква емоция от гняв до развеселеност.

— Значи ме изхвърляте — рече Дасен.

— Хотелът е затворен — отвърна Мардън. — От министерството на здравеопазването.

— Ресторантът също ли е затворен? — попита Дасен.

— Всичко е затворено. — Гласът му беше глух и недвусмислен, отхвърлящ всякаква молба.

— Да си вървя, откъдето съм дошъл, а? — попита Дасен.

— Както желаете.

— Вие имате и други хотели — рече Дасен.

— Така ли?

— Би трябвало.

— Така ли?

Дасен се втренчи в капитана от пътната полиция и изпита същото усещане както с Пиаже. Мардън се отдалечи.

— Можете да си тръгнете или да се върнете при д-р Пиаже — каза Мардън. — Той ще се радва да ви настани. — Гласът идваше толкова отдалече.

— Да се върна при Пиаже — рече Дасен. — Откъде знаете, че току-що идвам оттам?

Мардън не продума, очите му бяха безучастни... далечни.

— Бързо действате тук — каза Дасен.

— Когато се налага.

Да се върна при Пиаже, запита се Дасен. Усмихна се, опипвайки мислено стегнатата топка на съзнанието си. *Не!* Те не бяха помислили за всичко. Те не бяха помислили за *абсолютно* всичко.

Все още усмихвайки се, Дасен грабна куфара си, намиращ се до стълбите, после закрачи към пикапа, хвърли чантата в кабината и седна

зад волана.

— Най-добре да оставите да ви помогнат онези, които знаят как — извика Мардън.

В думите му се долови лека тревога. Усмивката на Дасен стана по-широка и докато караше към града, тя остана на устните му като приятен спомен.

Дасен видя в огледалото за обратно виждане, че патрулната кола го следва. Знаеше, че няма да му позволят да паркира в града, но той си спомни за картата върху витрината на бензиностанцията на Сам Шелър. На картата беше показан един национален парк на запад от града — „Сенд хилс“.

Дасен караше по главната улица, а Мардън го следваше на малка дистанция. Гигантската бензиностанция беше точно насреща. Дасен видя телефонната кабина до паркинга и сви толкова рязко, че Мардън подмина. После спирачките му изпищяха и той върна назад. Дасен вече беше изскочил от колата и вървеше към телефонната кабина.

Мардън спря патрулната кола на улицата и го зачака втренчено. Моторът на полицейската кола боботеше неодобрително. Дасен се обърна и погледна към бензиностанцията — странна беше тази естественост по отношение на онова, което ставаше тук: колите спираха и потегляха... никой не обръщаше и най-малко внимание на Мардън, нито на обекта на неговото внимание.

Дасен сви рамене, влезе в кабината и затвори вратата.

Той постави една десетцентова монета в пролуката, свърза се с телефонната централа и поиска номера на кооперацията.

— Ако търсите Джени, д-р Дасен, тя вече си тръгна. — Дасен се втренчи в телефонната слушалка пред себе си, давайки възможност на думите, произнесени от този надменен женски глас да стигнат достатъчно дълбоко в съзнанието му. Не само че знаеха кой се обажда, те знаеха и какво иска, преди да е казал!

Масен погледна Мардън, зелените очи бяха съсредоточени, циничните зелени очи.

Гневът закипя в Дасен. Остави слушалката. Да ги вземат дяволите! Да, той искаше да разговаря с Джени. И той ще говори с нея независимо от тях.

— Не зная номера на д-р Пиаже.

В другия край на линията се чу отчетлива въздишка.

Дасен погледна към телефонния указател, хванат с верижка за стената на кабината, усети как го залива чувство на вина, безразсъдно и изобличаващо, но веднага го подтисна.

Чу гласа на Джени.

— Джени!

— О, Джилбърт, здравей.

Дасен усети в стомаха си нещо леднеещо. Гласът ѝ прозвуча страшно нехайно.

— Джени, нали знаеш, че се опитват да ме изгонят от долината?
— попита той.

Мълчание.

— Джени?

— Чух те. — Същият този нехаен и отчужден тон.

— Това ли е всичко, което имаш да ми кажеш? — Изричайки тези думи, той не успя да скрие обидата и гнева си.

— Джилбърт... — Настъпи дълга пауза. — ... може би ще бъде... по-добре... ако ти... просто за известно време, просто за известно време напуснеш... ами... долината.

Сега зад нехайния тон се криеше напрежение.

— Джени, отивам в парка „Сенд хилс“ и ще живея в колата си. Те няма да успеят да ме изгонят оттук.

— Джилбърт, недей!

— Ти... искаш да отида?

— Аз... Джилбърт, моля те, върни се и разговаряй с вуйчо Лари.

— Разговарях с вуйчо Лари.

— Моля те, заради мен.

— Ако искаш да се видим, ела в парка.

— Аз... не смея.

— Не смееш? — Беше побеснял. По какъв начин са я притиснали?

— Моля те, не ме карай да ти обяснявам.

Дасен се поколеба и после каза:

— Джени, ще лагерувам в парка. Искам да си изясня нещата. След това ще се върна.

— За Бога, Джилбърт — моля те, пази се.

— От какво да се пазя?

— Просто... се пази.

Дасен усети оръжието в джоба си, тежест, която насочи вниманието му към безименните опасности в тази долина. Това беше самата истина — опасностите бяха безименни. Те бяха лишени от форма. Какво можеше да му помогне пистолета срещу една безформена мишена.

— Ще се върна, Джени — рече той. — Обичам те.

Тя се разплака. Преди Джени да затвори телефона, той чу отчетливо хлипанията ѝ.

Със сковани от гняв мускули, Дасен закрачи към пикапа, заобиколи полицейската кола и потегли на изток. Мардън го последва в непосредствена близост.

Нека кара след мен, кучия му син, каза Дасен. Той чувстваше безразсъдната глупост на постъпките си, но някаква по-дълбока движеща сила го тласкаше да прави това. Картите трябваше да бъдат разкрити. Ето, това беше истината. Разкриване на картите. Може би картите трябваше да бъдат свалени, за да дойдат необходимите отговори.

Пресече реката по един бетонен мост и между дърветата отляво зърна редиците на оранжерии. Пътят се изкачваше между дърветата нагоре. След това се озова в една покрита с шубраци местност. Храстите бяха от вида мадроне и мескит. Пътят се виеше надолу след шубраците и след това местността отново се промени. В далечината се виждаха обрасли с дървета възвишения, но между тях и пътя се простираха ниски могили, чиито върхове бяха покрити с чворести храсти, хаотично разпръснати бурени, гола сивееща земя и локви с черна вода, вода пълна със зарази, от която растенията по ниските места страняха.

Над земята се носеше усойната и задушаваща миризма на сярата.

С някакво особено чувство, сякаш бе идвал тук и преди, Дасен разбра, че това навярно са пясъчните хълмове. Отдясно видя счупена табела. Тя се поклащаше на един стълб. Следваше още една табела, наклонена под налудничав ъгъл.

Национален парк „Сенд хилс“. Обществена площадка за лагеруване.

През пясъка вървяха две еднакви бразди и водеха надясно към едно оградено място с домакинска постройка без врата в единия край и

рушащи се каменни огнища, разположени по периферията. Мястото имаше влудяващо подтискащ изглед.

Вниманието му беше привлечено от шум на автомобилни гуми и двигател, идващ отляво. Мардън спря патрулната кола до него и се показа през отворения прозорец.

— Защо спирате тук, Дасен? — В гласа на Мардън имаше съвсем лека отсянка на раздразнение.

— Това е национален парк, нали? — попита Дасен. — Има ли някакъв закон, който да забранява лагеруването ми тук?

— Недейте да остроумничите, Дасен!

— Ако нямате някакво законно възражение, възнамерявам да лагерувам тук — каза Дасен.

— Тук? — Мардън махна с ръка към разрухата наоколо.

— След Сантарога това място ми се струва относително приветливо — рече Дасен.

— Какво се опитвате да докажете, Дасен?

Дасен го загледа втренчено, без да му отговори.

Мардън се върна в патрулната кола и Дасен видя белите кокалчета на ръцете му върху волана. Малко по-късно капитанът се показа и погледна свирепо към Дасен.

— Добре, господине. Това си е ваша работа.

Патрулната кола подскочи напред, заобиколи паркинга, бълвайки пясък, излезе с рев на магистралата и потегли обратно към града.

Преди да излезе навън, Дасен изчака, докато прахът се слегне. После се качи отзад в снабденото с легло отделение на колата и провери провизиите си за непредвидени случаи — боб, мляко на прах, яйца на прах, консервирани кренвирши, две шишенца с кетчуп, кутия със сироп, наполовина пълна кутия със смес за палачинки... кафе... захар... Въздъхна и седна на леглото.

В стъклото срещу него се отразяваха пясъчните хълмове и бараката с изтърканата врата. Дасен разтърка челото си. Усещаше болка зад очите си. Удареното място върху главата му пулсираше. Безмилостната светлина, огряваща сивите хълмове наоколо, го изпълни с чувство на угризение.

За първи път, откакто беше потеглил с камиона си към долината, Дасен се усъмни в правилността на действията си. Стори му се, че всички неща, които беше направил, бяха белязани със знака на

безумието. Това беше някакъв лудешки танц — Джени... Мардън... Бурдо, Пиаже, Уила, Шелър, Нис... Всичко това беше лудост, но със свой собствен смисъл. Неговите сблъсъци с бедствието станаха част от някакъв величествен абсурд.

И от друга страна — колата на Джърси Хофстедър, очертаваща се някак като най-важното нещо измежду всички останали.

Стори му се, че още веднъж е потънал в езерото и сега се издигаше към себе си с жестока прямота. Онова „ние“ на Джени вече не му изглеждаше толкова ужасно. Зад него се криеше пещерата и джаспърс. То търпеливо го изчакваше да вземе решението си.

Решението си беше негово, той разбра това. Беше без значение как се отразява веществото от мъждикавата червена пещера върху психиката, решението си беше негово. То трябваше да бъде лично негово, защото в противен случай лудешкият танц щеше да загуби смисъла си.

Аз все още му се противопоставям, помисли си той. Все още се страхувам, че ще свърша с „пърхане над очите“ и стоя в преддверието на кооперацията.

Дасен слезе неспокойно от колата и се изправи сред пясъка, поглъщайки следобедната горещина. Над главата му прелетя самотна врана и то толкова близо, че той чу как вятърът прошумоля като арфа през перата ѝ.

Дасен изпрати птицата с поглед, мислейки си, че е доста странно да види самотна врана. Тези птици не живееха поотделно. Но тази беше сама — сама като самия него.

Какво бях преди и към какво не мога да се върна, чудеше се той. Помисли си, че ако вземе решение против Сантарога, ще бъде точно като тази самотна птица, създание без себеподобни.

Знаеше, че проблемът се корени в натрапчивия импулс да направи почтен доклад за онези, които го бяха наели. От едната страна на везните беше джаспърс и яснотата на съзнанието, която се постигаше чрез него, а от другата — чувството за дълг. Всяко половинчато решение щеше да бъде форма на непочтеност, ерозия на личността. А той ревностно държеше на тази личност. Не можеше да се раздели дори и с най-малката нейна част.

Дасен разбра, че тази негова същност, видяна вече в нова светлина, по-скъпоценна от всичко, което си беше представял, сега

стоварваше върху плещите му ужасяващ товар. Спомни си породеното от джаспърс безумно откровение. Това беше целия изминат път, за да стигне този връх.

В съзнанието му се оформи въпроса *какво щеше да направи, ако знаеше преди*. Спомените за близкото минало се спуснаха над него като мъгла и го накараха да потрепери от студ въпреки следобедната жегга. Колко хубаво би било, помисли си той, ако нямах никакъв избор. Колко примамливо беше да остави това неспокойно помръдващо се в мозъка му *създание* да надигне древната си змийска глава и да погълне тревожните части от съзнанието му.

Той погледна на хората от долината като на олимпийски богове. За миг те бяха покрай него в призрачни редици, богоподобни, господари на примитивното.

Проверяват ли ме, замисли се той.

Тогава защо Джени каза, че не смее да дойде тук при мен?

И къде са децата?

Една хладна и рационална част от мозъка му подложи мисленето му на оценка и установи, че равновесието е нестабилно. *Каква част от мисленето ми е повлияно от наркотика*, запита се той.

За всяко решение му трябваше опорна точка, това беше най-важният въпрос. Къде би могъл да намери здрава основа, на която да стъпи и да каже: „Нещата, които трябва да реша са тези... тези и тези“?

Знаеше, че никой не може да му помогне да намери тази основа. Издирването ѝ трябваше да протече в самота. Ако направеше доклада си до Майер Дейвидсън и хората му почтено, това щеше да обрече Сантарога. Но ако скалъпеше някакъв измислен доклад, щяха да го измъчват угризения.

Дасен разбра, че се бе откъснал от Сантарога по един съвсем категоричен начин, като при удар с нож. В съзнанието му се мержелееше изпратения до Селадор колет с джаспърс за анализ. Откъсването беше започнало именно тогава.

Това беше просто жест и нищо повече. Символичен жест. Дори и когато изпращаше колета, той донякъде съзнаваше, че изпратения за анализ материал ще пристигне в напълно разложено състояние. Дасен разбра, че в този случай бе изпратил предизвикателство до онази част от себе си, подкрепяща Сантарога.

Дали и Бурдо беше правил същото, зачуди се той. Какви бяха тези пакети, които беше получавал и изпращал в Луизиана?

Колетът до Селадор — това беше все едно да хвърлиш камък по някаква недостижима цел. Спомни си като момче как бе хвърлил камък по една котка, която беше твърде далеч, за да я удари. Сива котка. Птиците в градината на леля му бяха замлъкнали, прокрадвайки се, сивата котка изникна пред погледа му... камъкът не стигна до нея.

Пиаже беше сивата котка.

Котката в градината беше погледнала нагоре, изненадана за миг от звука, после прецени ситуацията и поднови ловуването си с оскърбително пренебрежение спрямо далечните момчета с далечни камъни.

Какво беше направил Пиаже?

Внезапно Дасен се докосна до божественото, той откри собствената си същност и в този момент му се стори, че небето затрептя. Беше осъзнал причината за ужасяващата си самота.

Той нямаше своя среда, беше лишен от възможността да работи с приятели, нямаше какво да го закриля от личните решения, които можеха да го съкрушат. Каквото и решение да вземеше, без значение какви щяха да бъдат последствията, то щеше да бъде *негово* решение. Селадор можеше да бъде компрометиран заради провала на агента си. Институтът можеше да изгуби щедрите си субсидии. А най-уникалното *нещо* беше, че и Сантарога можеше да бъде разпиляна.

И всичко това заради решението, или по-скоро жеста, на един самотен човек, стоящ сред голи пясъчни хълмове, попаднал в плен на фантазии за една самотна врана и една сива котка.

Това беше моментът да свърши нещо положително, а единственото, което можа да направи, беше да влезе в колата отново и да хапне.

Когато се качи в колата за да приготви яйчната смес в тигана, колата протестиращо изскърца. Мъчеше го глад, но той не желаше тази храна. Той знаеше какво иска... от какво бе избягал, какво жадуваше тялото му, и то толкова силно, че накрая се появи болка в самото му сърце.

Джаспърс.

ДЕВЕТ

Когато навън се стъмни напълно, Дасен запали осветлението в колата и се зае с бележките си. Чувстваше, че мозъкът му трябва през цялото време да е зает с нещо, но зловонната миризма в лагера непрекъснато му се натрапваше. Спалното помещение в пикапа представляваше един мъничък свят с определени граници, но то не можеше да задържи вселената, намираща се зад тези граници. Дасен погледна през прозореца към звездите: ярки дупчици в чернотата на небето. Те усилиха чувството му на самота.

Той отмести рязко поглед.

Бележките...

До повърхността изплуваха винаги едни и същи въпроси.

Къде бяха децата?

Какъв беше този провал с джаспърс, довел до появата на зомбитата?

Как ставаше така, че цяла една общност бе възпламенена от подсъзнателното желание да убие даден човек?

Какъв беше съставът на джаспърс? Какво представляваше той? Как въздействаше върху химическите процеси в организма?

Дасен почувства опасността, криеща се в поставянето на тези въпроси. Те бяха въпроси и в същото време отговор — общността се възпламеняваше, когато някой се заемеше с проучване.

Той трябваше да го направи. Трябваше да направи това по същия начин, както едно дете пъха пръста си в рана. Но след като веднъж го направеше, щеше ли да успее да се върне и да разкаже цялата история на хората на Майер Дейвидсън?

Дори и да намереше търсените отговори и да реши да направи пълен и честен доклад, Сантарога щеше ли да допусне това?

Дасен знаеше, че тук има сили, срещу които той беше като свещ, мъждукаща по време на буря.

До слуха му достигна хрущене на стъпки по пясъка, той угаси светлината, отвори вратата и надникна.

По пътя, отклоняващ се по магистралата, под светлината на звездите се приближаваше призрачна неясна фигура, жена в светла рокля или невисок мъж с палто.

— Кой е там? — извика Дасен.

— Джил!

— Джени!

Той изскочи от колата и тръгна да я посрещне.

— Мислех си, че не можеш да дойдеш тук. Ти ми каза...

— Моля те, не се приближавай повече — рече тя и спря на около десетина крачки от него.

Гласът ѝ беше някак особен и несигурен... Дасен се поколеба.

— Джил, ако не се върнеш при вуйчо Лари, ти трябва да напуснеш долината — каза тя.

— Ти искаш да си тръгна?

— Налага се.

— Защо?

— Аз... те искат да си тръгнеш.

— Какво съм направил?

— Ти си опасен за нас. Ние всички знаем това. Можем да го почувстваме. Ти си опасен.

— Джен... смяташ ли, че мога да ти сторя нещо?

— Не зная. Просто зная, че си опасен.

— И ти искаш да си тръгна.

— Заповядвам ти да си тръгнеш.

— Заповядваш ми? — Той долови в гласа ѝ нещо истерично.

— Джил, моля те.

— Не мога да си тръгна, Джен. Не мога.

— Трябва.

— Не мога.

— Тогава върни се при вуйчо Лари. Ние ще се грижим за теб.

— Дори ако се превърна в зомби?

— Не говори за това!

— Но е възможно, нали?

— Скъпи, ние ще се грижим за теб, каквото и да се случи!

— Грижете се за себе си.

— Разбира се, че ще го правим.

— Джени, знаеш ли, че те обичам?

— Зная — прошепна тя.

— Тогава защо правиш това с мен?

— Ние нищо не правим. — Тя плачеше, думите ѝ излизаха през хлипания. — Ти си този, който правиш... каквото и да е онова, което правиш.

— Просто правя онова, което съм длъжен.

— Не трябва да правиш нищо.

— Ти искаш да бъда неточен... да лъжа.

— Джил, умолявам те. Заради мен... заради самия теб, върви си.

— Или да се върна при вуйчо Лари?

— О, моля те.

— Какво ще се случи с мен, ако не го направя?

— Ако наистина ме обичаш... О, Джил, не бих могла да понеса това ако... ако...

Тя спря да говори, плачеше толкова неудържимо, че не можа да продължи.

Дасен тръгна към нея.

— Джен, недей.

Джени ненадейно спря да плаче и започна да отстъпва, клатейки глава към него.

— Стой надалеч от мен!

— Джени, какво ти е?

Тя се отдръпна още по-бързо.

— Джени, престани.

Изведнъж тя се обърна и побягна надолу по пътя. Той хукна след нея, но после спря. Какъв смисъл имаше?

До слуха му достигна истеричният ѝ крясък:

— Стой надалеч от мен! Обичам те! Стой надалеч!

Дасен остана потресен и смълчан, след това чу затръшване на врата на кола някъде откъм магистралата. Светнаха фарове и един автомобил се понесе с пълна скорост към града.

Той си спомни нежните очертания на подобното ѝ на луна лице под звездната светлина, а очите ѝ бяха като два тъмни отвора. Сякаш не беше лице, а маска. С хаотични мисли в главата Дасен закричи тежко към колата. „Обичам те! Стой надалеч!“

Какво всъщност знам за Джени, запита се той.

Нищо... освен че ме обича.

Стой надалеч!

Какво се криеше зад тези думи — настояване, молба, заповед?

Този въпрос завладя съзнанието му, внасяйки нюанс на лудост. Това надминаваше характерната за влюбените безразсъдност.

„Ти си опасен. Ние знаем това.“

Сигурно го знаеха.

Когато на езерото беше изпитал онова чувство за единство с останалите, те навярно са знаели, че той представлява опасност. А ако не беше поел джаспърс, ако го беше подритнал — те щяха ли да знаят тогава?

Как щяха да узнаят в такъв случай, че ги застрашава? Това щеше да бъде върховно предателство от негова страна.

Представи си Сантарога като море от насилие, скрито зад измамно спокойствие. Подобни на богове, те бяха превъзмогнали примитивното — да. Но примитивното все още беше там и беше по-експлозивно, защото не можеше да бъде разпознато и защото го държаха притиснато като навита пружина.

Джени трябва да почувства това, помисли си той. Любовта ѝ към него ще проясни донякъде съзнанието ѝ.

„Стой надалеч от мен!“

Крясъкът ѝ звучеше още в ушите му.

Именно по този начин бяха загинали другите агенти — те бяха взривили бомбата, наречена Сантарога.

В унеса му нахлуха гласове. Те идваха от другата страна на лагера отатък пътя. Единият глас определено беше на жена. За другите два не можеше да бъде сигурен. Дасен заобиколи пикапа и погледна към усойните локви и пясъчните хълмове. Пейзажът беше наситен със сенки и звездна светлина и някак си напомняше жарава.

Сред хълмовете проблясна фенерче. Светлината се залюля и после се понесе шеметно. Около нея се очертаваха тъмни приведени фигури. Дасен си помисли за вещиците от „Макбет“. Те се спуснаха надолу по хълма, заобиколиха едно езеро и след това тръгнаха към лагера.

Дасен си помисли дали не трябва да извика. Може би се бяха загубили. По какъв друг начин трима души биха се озовали тук през нощта?

Откъм групата избухна смях, напомнящ смътно на смях на дете. След това женският глас се разнесе отчетливо в нощта:

— О, Пети! Толкова хубаво е, че си с нас.

Дасен се покашля и извика:

— Хей. — А после и по-високо: — Хей!

Светлината се насочи към него като нож. Обади се веселият мелодичен глас на жената:

— В лагера има някой.

После се чу мърморене на мъж.

— Кой е там? — попита жената.

— Летовник — отвърна Дасен. — Загубихте ли се?

— Тъкмо сме тръгнали на лов за жаби. — Това приличаше на глас на момче.

Тримата се приближиха към него.

— Доста окаяно място за лагеруване — каза жената.

Дасен разгледа приближаващите се фигури. Тази отляво със сигурност беше на момче. Стори му се, че то носеше лък и колчан със стрели. Жената държеше в ръката си дълга върлина, а на рамото ѝ имаше някаква обемиста чанта. Мъжът носеше фенерчето и наниз с големи жаби. Те спряха до колата и жената се опря на нея, за да събуе обувката си и за да изтърси пясъка от нея.

— Ходихме до езерото — рече жената.

— Ъ-хъ! — изсумтя мъжът.

— Хванахме осем жаби — отбеляза момчето. — Мама ще ги опържи за закуска.

— Пети е луд по тия работи — каза жената. — Не можех да му откажа, особено първия ден, откакто си е вкъщи.

— Аз преминах — рече момчето. — Татко не премина, но аз успях.

— Разбирам — каза Дасен. Той разгледа човека под отразената от алуминия на колата светлина. Това беше висок, слаб и доста притеснителен мъж. Изпод плетената му шапка се подаваха кичури руса коса. Очите му бяха безизразни като парчета синьо стъкло.

Жената беше обула обувката си и сега изтърсваше другата. Тя се беше наметнала с тежко палто, с което приличаше на варел от вълниста ламарина. Беше ниска на ръст, не по-висока от рамото на

мъжа, но в погледа ѝ имаше нещо целенасочено и то му напомни за Клара Шелър от автокъщата за използвани коли.

— Бил беше първия от осем поколения в семейството си, който не го направи — отбеляза тя, докато се обуваше и връзваше връзката си. — Смятат, че това е било предизвикано от нещо в диетата на майка му преди той да се роди. Ние бяхме сгодени преди... Защо ви казвам всичко това? Не мисля, че ви познавам.

— Дасен... Джилбърт Дасен — рече той и си помисли: *Ето значи как се грижат за себе си.*

— Приятелят на Джени! — възкликна жената. — Виж ти.

Дасен отмести поглед към момчето. *Петти.* Нямаше вид да е на повече от дванайсет години и беше високо почти колкото жената. Светлината на фенерчето му докосна лицето му и той видя, че то е точно копие на лицето на мъжа, направено под индиго. Бащинството изобщо не можеше да бъде оспорвано.

— Бил, насочи светлината насам — каза жената, изричайки думите старателно и отчетливо, сякаш говореше на съвсем малко дете. — Насам, скъпи.

— Натам, татко. — Момчето насочи несигурната ръка на баща си.

— Точно така, любов моя — рече жената. — Струва ми се, че оплетох пръта в палтото си. — Тя се засуети около някаква връв встрани от нея.

— Ъх — каза мъжът.

Дасен се втрени в него и го побиха студени тръпки от ужас. Представи си как Джени се „грижи“ за него и как децата им ѝ помагат.

— Ето — рече жената, освобождавайки връвта, която после прикрепи към върлината. — Сега насочи светлината към земята, Бил. Към земята, скъпи.

— Надолу, татко — намеси се момчето и му помогна.

— Ние се обичаме — рече жената. Тя протегна ръка и погали мъжа по бузата.

На Дасен му се стори, че в жеста има нещо неприлично, понечи да се обърне, но не успя.

— Бил е наистина добър — каза жената.

Момчето започна да си играе с лъка, да опъва тетивата и после да я пуска.

— Какво правите тук, д-р Дасен? — попита жената.

— Аз... исках да бъда... сам за известно време. — Той се застави да я погледне.

— Е, тук човек може да се чувства наистина сам — рече тя. — Добре ли се чувствате? Някакво... пърхане... или нещо друго?

— Всичко ми е наред — отвърна Дасен и потръпна.

Момчето беше сложило стрела върху тетивата и сега размахваше лъка.

— Казвам се Мейбъл Джорик — представи се жената. — Това е съпругът ми Бил и Пети — нашият син. Пети беше... знаете, с д-р Пиаже. Току-що получи здравното си удостоверение.

— Аз преминах — рече момчето.

— Да, любов моя, ти успя. — Тя погледна към Дасен. — Другата година Пети отива в колеж.

— Не е ли малък? — попита Дасен.

— На петнайсет години — отвърна жената.

— Ъх — рече мъжът.

Момчето беше опънало лъка докрай. Върхът на стрелата проблясна по светлината на фенерчето.

Стрелата се насочваше ту наляво, ту надясно... нагоре, надолу.

Дасен неспокойно отстъпи назад, виждайки, че върхът не в една линия с гърдите му. По челото му изби пот. Почувства, че момчето излъчваше заплаха.

Дасен инстинктивно застана зад мъжа така, че да се скрие от Пети, но бащата се отмести назад и се вторачи в посока към магистралата.

— Мисля, че чува колата — каза жената. — Брат ми Джим идва да ни вземе. — Тя поклати учудено глава. — Бил има страшно добър слух, наистина.

Дасен почувства, че към него се носи нещо ужасно и падна на колене и ръце. В този момент той чу как тетивата иззвънтя, усети въздушната струя от стрелата над врата си и чу удара в страничната част на колата.

— Пети! — изкрещя жената и изтръгна лъка от ръцете му. — Какво правиш?

— Тя се изплъзна, мамо.

Дасен се изправи на крака и се втренчи в хората пред него.

— Ъх — каза мъжът.

Жената се извърна към Дасен с лъка в ръката си.

— Той се опита да ме убие — прошепна Дасен.

— Това беше злополука! — запротестира момчето.

Мъжът вдигна фенерчето заплашително.

Без да поглежда към него, жената каза:

— Насочи го към земята, скъпи. — Тя наведе фенерчето надолу и се вгледа в Дасен. — Нали не мислите...

— Това беше злополука — каза момчето.

Дасен погледна стрелата. Тя се беше забила наполовина в колата на нивото на гърдите му. Дасен се опита да преглътне, гърлото му беше пресъхнало... Злополука. Нещастен случай. Момчето си играеше с лъка и стрелата. Тя се изплъзна.

Смърт при злополука.

Какво беше това нещо, което ме предупреди, зачуди се той.

Дасен знаеше отговора. Той беше там, в съзнанието му, съвсем разбираем. Той вече познаваше модела на опасностите в Сантарога. Средствата можеха да бъдат различни, но моделът беше един и същ — нещо смъртоносно в привидно невинен контекст.

— Това беше злополука — прошепна жената. — Пети не би могъл да стори зло и на муха.

Дасен забеляза, че тя не вярва на думите си.

А имаше още нещо. Някаква тънка нишка все още го свързваше с онова характерно за джаспърс единство на съзнанията. Предупредителното известие, пристигнало по тази нишка, беше извън всякакво съмнение. Тя също го беше получила.

— Така ли? — попита Дасен. Той погледна още веднъж към забитата в колата стрела.

Жената се обърна, хвана сина си за рамото и размаха лъка срещу него.

— Искаш да се върнеш ли? — попита тя. — Това ли искаш?

— Ъх — рече мъжът, тътрейки краката си неспокойно.

— Това беше злополука — каза момчето. Очевидно беше, че едва сдържа сълзите си.

Жената се обърна към Дасен с умолителен поглед.

— Няма да кажете нищо на д-р Лари, нали?

— Да не кажа нищо? — Дасен се вторачи в нея с глупаво изражение.

— Той може... нали разбирате, да изтълкува нещата погрешно.

Дасен поклати глава. За какво говореше тя?

— Толкова е трудно — рече жената. — Като се има предвид състоянието на Бил, искам да кажа. Знаете как е там. — Тя посочи неопределено с глава. — Педантичният им начин на наблюдение, хващането и за най-малкия симптом. Толкова е трудно да имаш син там... да го опознаваш и виждаш само през часовете за посещение и... никога да не си истински сигурна преди...

— Аз съм здрав, мамо — намеси се момчето.

— Разбира се, че си здрав, любов моя. — Тя не отмести погледа си от Дасен.

Той въздъхна.

— Аз преминах — рече момчето. — Аз не съм като татко.

— Ъх — каза мъжът.

На Дасен му се плачеше.

— Няма да кажете нищо, нали? — молеше се жената.

Значи Пиаже имаше работа, с която да им се отплати тук в долината. Клинична работа... работи с деца. И това, разбира се, беше свързано с джаспърс.

— Ще ме върнат ли обратно? — попита Пети. В гласа му се долавяше страх.

— Доктор Дасен, моля ви — настояваше жената умолително.

— Беше злополука — рече Дасен, макар и да знаеше, че не беше злополука. Жената също го знаеше. Стрелата беше изстреляна за да убие. Той каза:

— Може би ще бъде по-добре, ако за известно време му вземете лъка и стрелите.

— О, не се безпокойте за това — рече тя и въздъхна дълбоко от облекчение.

На магистралата до входа на лагера спря кола.

— Ето го и Джим — каза жената. Тя се обърна и чантата на рамото ѝ се залюля към Дасен. Той усети богатото ухание на джаспърс, идващо от чантата.

Дасен спря дясната си ръка, насочила се автоматично към чантата.

Мейбъл Джорик погледна отново към него.

— Искам да ви благодаря за проявеното от вас разбиране — рече тя. — Ако някога има нещо... — Тя се прекъсна, забелязвайки привлеченото от чантата внимание на Дасен. — Обзалагам се, че ви е замирисало на кафе — каза жената. — Искате ли?

Дасен не можа да се въздържи и кимна.

— Ето. — Тя завъртя чантата пред себе си. — Термосът е почти пълен. Сипах си само една чаша на езерото, но повечето се разля. Пети, тичай да помогнеш на баща си до колата.

— Добре, мамо. Лека нощ, доктор Дасен.

Дасен не можеше да отклони погледа си от ръцете на жената, които вадеха блестящия метален термос от чантата.

— Вземете термоса — каза жената и му го подаде. — Ще ни го върнете, когато се приберете в града. Ние живеем само на половин пряка от клиниката на „Салмън уей“.

Дасен усети пръстите си да се пристягат около вълнистите стени на термоса. Започна да трепери.

— Сигурен ли сте, че сте добре? — попита жената.

— Аз съм... това е вторичен резултат... шок, предполагам — рече той.

— Сигурно. Толкова съжалявам. — Тя мина зад Дасен, отиде до колата и отчупи стърчащата стрела. — Ще дам това на Пети за да му напомня колко внимателен трябва да бъде.

Дасен отклони вниманието от термоса и погледна към пътеката през пясъка. Пети и баща му бяха почти на средата на пътя до магистралата. Фаровете на колата бяха издълбали блестяща фуния в мрака. Изсвири клаксон.

— Ако сте сигурен, че сте добре — рече жената, — по-добре да тръгвам. — Тя погледна към пикапа и после още веднъж към Дасен. — Ако някога се появи нещо, което можем да направим...

— Аз ще... ще ви донеса термоса веднага щом мога — каза Дасен.

— О, не бързайте. Въобще не бързайте. — Тя се загърна добре с палтото и тръгна с тежки стъпки към магистралата. След около двайсетина крачки спря и се обърна. — Беше наистина много мило от ваша страна, д-р Дасен. Няма да забравя това.

Дасен ги наблюдаваше, докато колата потегли обратно към града. Преди тя да се изгуби от поглед, той се прибра в пикапа, разви капачката на термоса и си наля чаша горещо кафе.

Докато вдигаше чашата, ръцете му трепереха.

Цялото време и материя бяха сведени до този миг, тази чаша и тази обгръщаща го и ухаеща на джаспърс пара. Дасен пресуши чашата.

Усещането, което изпита, приличаше на разпръскване на лъчи от точица в стомаха му, голяма колкото топлийка. Дасен потърси пипнешком леглото си и се загърна в спалния чувал. Почувства се безкрайно отчужден, той беше някакво преходно създание. Съзнанието му се движеше из плетеница от огнени мрежи.

Тук цареше ужас. Опита се да се отдръпне, но мрежите го задържаха. *Къде е личността, която някога бях*, помисли си той. Опита се да се придържа към *нещо*, което му беше донякъде познато, нещо, което можеше да отъждестви със себе си. Убягваше му самата идея за личност. Тя се превърна в символ с формата на ухо — според тълкуванието му това беше собственото му работещо съзнание.

За кратък миг той усети, че е стъпил на здрава почва, това беше една същностна относителна истина, с помощта на която той можеше да взема решенията си и да оправдава постъпките си. Дасен отвори очи. Под отразената бледа светлина на звездите в купето той видя нещо да проблясва на стената и разбра, че това е острието на стрелата на Пети.

Ето я — относителната истина: острие на стрела. Тя се беше зародила и после беше замряла.

Всичко, което има начало, има и край, каза си той.

В този момент в съзнанието му нещо се размърда, това беше подслонилото се там древно създание, поглъщачът на мозък. *Сън*, каза си Дасен. В него имаше някакво спящо *съществуване*. То отказваше да се събуди. Беше безкрайно и кръгообразно. Той се просна в периферията му.

Дасен спеше.

ДЕСЕТ

Светлината на зората го събуди. Кафето в термоса беше загубило аромата си на джаспърс, но той отпи от него, за да облекчи пресъхналото си гърло.

Трябва да има нещо като училище, помисли си той. Пансион... с часове за посещение. Нещо, което ще носи отличителните белези на Сантарога. Нещо, което ще бъде повече от училище.

Погледна към термоса. Беше празен. Усещаше върху езика си горчивия вкус на съдържанието му, напомнящ за слабостта му от миналата нощ. Джаспърс го беше потопил в кошмари. Спомняше си някакви стъклени къщи, които се разбиваха с трясък и се сгромолясваха около него... писъци.

Стъклена къща, помисли си той. Оранжерии.

В мозъка му се вряза шум на приближаваща се кола. Дасен излезе навън. Утринният въздух беше студен. По пътя сред пясъците подскачаше зелен шевролет, идващ към него. Стори му се познат. Тази кола или беше на Джърси Хофстедър или беше неин двойник.

Тогава той видя едрата побеляла жена зад волана и я позна. Това беше майката на Сам Шелър — Клара, търговка на коли.

Тя спря до Дасен и излезе откъм неговата страна.

— Казаха ми, че сте тук и слава богу, че е така — рече тя. Клара гледаше Дасен, а в ръцете си държеше съд с похлупак.

Дасен погледна колата.

— Дошла сте чак тук за да се опитате да ми продадете колата отново ли? — попита той.

— Колата? — Клара се обърна и я погледна, сякаш тя се беше озовала тук с помощта на някаква магия. — А, колата на Джърси. Ще имаме достатъчно време и за това... по късно. Донесох ви малко лекарство за махмурлук. — Тя му подаде съда.

Дасен се поколеба. Защо пък трябва да му носи нещо?

— Пети е мой внук — каза тя. — Мейбъл, дъщеря ми, ми разказа колко мил сте бил миналата нощ. — Клара хвърли поглед към забитото

в колата на Дасен парче от стрела и после заговори отново: — Хрумна ми, че може би проблемът ви е в това, че не разбирате колко много ние искаме да бъдете един от нас. Донесох ви от моето задушено с кисел крем... и с много джаспърс.

Тя му поднесе купата.

Дасен я пое. Ръцете му се докоснаха до топъл гладък порцелан. Той подтисна безразсъдния импулс да пусне купата и да я разбие. Изведнъж се уплаши. Дланите му се изпотиха и съдът започна да се пързала.

— Хайде, изяжте го — рече тя. — Това ще ви стигне за целия ден.

Не трябва да го правя, каза си Дасен.

Но това беше глупаво. Жената просто беше мила и загрижена... тя беше баба на Пети. Сещайки се за момчето, споменът за инцидента от миналата нощ нахлу в съзнанието му като придошла река.

Училище... наблюдение... джаспърс...

Откъм зеления шевролет се чу сърдито ръмжене и това отклони вниманието му. На предната седалка се появи граничарско коли на бели и черни петна със сива муцуна и после скочи на пясъка. Кучето стъпваше, понасяйки болките на възрастта си. То се приближи до Клара и подуши токетата ѝ.

Тя протегна ръка и го погали по главата.

— Доведох Джимбо — рече Клара. — Той вече не излиза често сред природата. Почти на трийсет и пет години е и мисля, че ослепява. — Тя се изправи и кимна към купата в ръцете на Дасен. — Хайде, яжте.

Но Дасен беше очарован от кучето. Трийсет и пет години? Това се равняваше на повече от сто години при хората. Той остави купата на стълбите, водещи към спалното помещение и се загледа в кучето. *Джимбо*. Тя каза, че той ослепява, но в очите му се четеше същата онази характерна за джаспърс обезпокоителна прямота, която виждаше в очите на всички хора.

— Обичате ли кучетата? — попита Клара Шелър.

Дасен кимна.

— Наистина ли е на трийсет и пет?

— През пролетта ще направи трийсет и шест... ако изкара дотогава.

Джимбо тръгна полека към Дасен, доближи сивата си муцуна до лицето му и го подуши. Очевидно удовлетворен, той се сви пред стълбите, въздъхна и се загледа в пясъчните хълмове.

— Ще ядете ли или не? — попита Клара.

— По-късно — отвърна Дасен. Спомни си какво си беше помислил за колата на Джърси Хофстедър — ключът към Сантарога. *Дали колата беше ключа*, зачуди се той. Или може би тя беше просто символ? Кое беше същественото нещо — колата или символът?

Клара забеляза, че вниманието му е привлечено от колата и каза:

— Ако желаете да я купите, цената е все още шестстотин и петдесет долара.

— Бих искал да я покарам — рече Дасен.

— Сега?

— Защо не?

Тя погледна купата до стъпалата и каза:

— Задушеното ще изистине... и нали знаете, джаспърс има ограничен период на действие.

— Вчера вечерта изпих кафето на дъщеря ви — каза той.

— Никакви... последствия ли няма?

Това беше въпрос от практическо естество. Дасен се зае да изучава физическите си усещания — болката в главата заглъхваше, рамото му беше минало почти напълно... малко стаен гняв за стрелата на Пети, но нямаше нищо, което да не мине с времето.

— Чувствам се добре.

— Това е хубаво! Справяте се — каза тя. — Джени каза, че ще се справите. Добре. — Клара махна с ръка към шевролета. — Да се поразходим по магистралата и после ще се върнем. Вие карайте. — Тя седна на дясната седалка и затвори вратата.

Дасен заобиколи колата, влезе вътре и се озова зад волана. Седалката сякаш прие формата на гърба му.

— Удобна е, нали? — попита Клара.

Дасен кимна. Изпита някакво особено чувство, че е карал тази кола и преди, нещо като *deja vu*^[1]. Усещаше колата в ръцете си. Двигателят забръмча и автомобилът потегли почти безшумно. Той обърна колата, тръгна полека по браздите, водещи до магистралата и стигайки до нея зави надясно в посока обратна на града.

Когато докосна смукача, старият шевролет подскочи напред — осемдесет... деветдесет... сто... сто и десет. Дасен намали на сто километра. Усети гърба си да се притиска към облегалката като при спортна кола.

— Снабдена е с торзионни ресори — каза Клара. — Няма дори и най-малкото друсане. Не е ли чудесна?

Дасен докосна спирачките — не последва никакво накланяне, а предницата не се отклони нито на сантиметър. Сякаш автомобилът се движеше по релси.

— Сега тази кола е в по-добро състояние в сравнение с деня, в който е излязла от завода — рече Клара.

Дасен мълчаливо се съгласи с нея. Карането му доставяше удоволствие. Беше му приятно да усеща миризмата на кожа в купето. Дървената повърхност на ръчно изработеното табло блестеше с матов блясък. По него нямаше нищо, което да отклонява вниманието. Приборите бяха нагъсто един до друг и монтирани високо така, че да се виждат лесно и да не се налага очите да се отвличат за дълго от пътя.

— Обърнете внимание как е облицовал таблото от тази страна — каза Клара. — Ватата е почти четири сантиметра, а отдолу има тънък лист валцована ламарина. Скъсил е лоста на волана с една трета и го е направил с дъговидна връзка. Ако се блъснеш с тази кола в нещо, кормилото няма да се покаже от другата страна на гърба ти. Джърси правеше обезопасени коли, преди Детройт да е чул дори и думата.

Дасен намери едно широко място за да обърне, спря колата, зави и потегли обратно към лагера. Знаеше, че трябва да притежава тази кола. Всичко, което Клара казваше за нея, беше истина.

— Вижте какво — каза Клара. — Като се върна, ще закарам колата при доктор Пиаже. Ще уточним подробностите по-късно. Ще видите, че лесно ще се споразумеем, въпреки че не мога да ви дам много за раздрънкания ви камион.

— Аз... не зная как бих могъл да ви платя — рече Дасен. — Но...

— Не казвайте нищо повече. Ще измислим нещо.

Пътят, водещ към лагера, изникна пред погледите им. Дасен намали, зави по браздите и превключи на втора скорост.

— Добре е наистина да използвате предпазните колани — каза Клара. — Забелязах ви... — Тя прекъсна думите си, когато Дасен спря зад пикапа си. — Нещо е станало с Джимбо! — рече Клара, изскочи от колата и тръгна към кучето.

Дасен изключи колата, излезе бързешком и заобиколи шевролета тичайки, за да отиде при нея.

Кучето лежеше почти по гръб, с опънати сковани крайници и с врат изкривен назад. Устата му беше отворена и от нея се подаваше езикът.

— Той е мъртъв — рече Клара. — Джимбо е мъртъв.

Вниманието на Дасен беше привлечено от купата до стъпалата. Похлупакът беше бутнат настрани и някой беше бъркал вътре. До капака имаше малка локвичка сос. Отмести поглед отново към кучето. В широк кръг около Джимбо пясъкът беше разровен.

Дасен рязко се наведе към купата със задушено и я помириса. Освен доминиращото тежко ухание на джаспърс се долавяше и някакъв горчив аромат. Ноздрите му се сбръчкаха.

— Цианид? — попита той и после се втренчи с укор в Клара Шелър.

Тя погледна купата.

— Цианид?

— Вие се опитвахте да ме убиете!

Клара вдигна купата и я помириса. Лицето ѝ побледня. Тя се обърна и се вторачи в Дасен с широко отворени очи.

— О Боже! Препаратът за обезцветяване — рече тя, пусна купата, завъртя се и се втурна към колата, преди Дасен да успее да я спре. Шевролетът подскочи, направи завой, хвърляйки пясък във въздуха и се понесе с рев по пътя, водещ към магистралата.

Дасен изпрати колата с втренчен поглед.

Тя се опита да ме убие, мислеше си той. Цианид. Препарат за обезцветяване. Но бледото ѝ лице и широко отворените ѝ втренчени очи не излизаха от главата му. Тя беше изненадана и не по-малко потресена от него. *Препарат за обезцветяване.* Дасен погледна надолу към мъртвото куче. Щеше ли да остави купата близо до кучето си, ако знаеше, че вътре има отрова? Малко вероятно. Защо тогава побягна?

Дасен осъзна, че в дома ѝ имаше отровна храна. Тя бързаше, за да не се стигне до нечия друга смърт.

Аз щях да ям от задушеното, помисли си Дасен.

Нещастен случай... още един отворотителен нещастен случай.

Той ритна падналата купа, изтегли кучето встрани от пътя и седна зад волана на пикапа. След колата на Джърси боботенето на форда му се струваше хаотично и неприветливо.

Нещастен случай, мислеше си той.

В съзнанието му се оформяше някакъв модел, но му беше трудно да го приеме. В главата му се прокрадваха мисли, подобаващи на Шерлок Холмс — „... след като елиминираш невъзможното, онова, което остава, колкото и невероятно да е то, трябва да е истината“.

Джени бе изкрещяла: „Стой надалеч от мен. Обичам те.“

Тук имаше някаква логика. Тя го обичаше. Следователно той трябва да стои надалеч от нея.

Пътят се разклоняваше и Дасен зави надясно, следвайки указанията на табела с надпис: „Оранжерии“.

Над реката минаваше мост — старомоден мост с покритие в средата... под колелата трополяха масивни талпи. Реката се пенеше и стоварваше на талази върху гладките камъни под моста.

В другия край на моста Дасен намали скоростта, усещайки изведнъж предупреждение за опасност, на което се беше научил да се доверява.

Пътят минаваше откъм десния бряг на реката, а колата се движеше по посока на течението. Дасен погледна назад към моста и видя, че се е скрил зад гора от върби.

Мина му през ум, че в реката имаше нещо изплъзващо се и вероломно. Представи си я като течна змия, отровна и пълна със зловна енергия. Бързеите покрай пътя издаваха концентрация на злост. А шумът й... тя му се присмиваше.

Дасен въздъхна от облекчение, когато пътят се отклони от реката. Напред той лъкатушеше по два невисоки хълма и после се спускаше в ниска долина. Дасен зърна стъклените оранжерии между дърветата. Те проблясваха в зелено и покриваха много по-голяма площ, отколкото предполагаше.

В края на пътя пред дълга каменна постройка имаше паркинг. Нагоре по хълма покрай оранжериите бяха разположени стъпаловидно и други каменни постройки с керемидени покриви и скрити с пердета прозорци.

На паркинга имаше огромен брой чакащи коли, поне сто, факт, който му се стори странен.

Имаше и много хора — между оранжериите ходеха мъже, зад стъклата се виждаха фигури в бели престилки, забързани жени непрекъснато влизаха и излизаха от постройките.

Дасен потегли покрай редицата коли, търсейки място, където да паркира. Намери място след края на дългата каменна постройка, спря и се огледа.

Монотонно пеене.

Обърна се в посока на звука. Той идваше от наредените в редици сгради отвъд оранжериите. Пред погледа му се появи група деца, които вървяха по една пътека между постройките. Те носеха кошници. Придружаваха ги възрастни, отмерващи маршова стъпка. Групата се скри от погледа му, спускайки се надолу към нивото на оранжериите.

Нещо стегна гърдите на Дасен. Откъм лявата си страна чу стъпки. Обърна се и видя Пиаже да крачи покрай редицата коли към него. Едрата му фигура се подчертаваше от дълга бяла престилка. Беше без шапка и вятърът рошеше косата му.

Пиаже свърна покрай колата му, спря се и погледна през отворения прозорец на покапа.

— Да — рече той. — Джени каза, че ще има пристигане.

Дасен тръсна глава. В думите му имаше някакъв смисъл, но той му се изплъзна. Той навлажни устните си с език.

— Какво?

Пиаже се намръщи.

— Джени може да осъществява връзка. Тя каза, че вероятно ще се появите тук. — В гласа му внезапно се долови напрежение.

Пристигане, помисли си Дасен.

Това беше наименование на някакво събитие, изявление, неподдаващо се на разбиране. Той се вгледа в широкото приветливо лице на Пиаже.

— Видях деца — рече Дасен.

— А вие какво очаквахте?

Дасен сви рамене.

— Ще ме изгоните ли?

— Ол Мардън казва, че тия дето са много припрени, качват температура — рече Пиаже. — Печелят онези, които наблюдават.

— Тогава считайте, че аз съм от наблюдателите — каза Дасен.

Пиаже се усмихна и отвори вратата на пикапа.

— Елате.

Дасен си спомни за реката и се поколеба. Помисли си за скъсания килим в коридора на хотела, отворения газон жигльор, езерото, стрелата... препаратите за обезцветяване. Спомни си как Джени бягаше от него — „*Стойте надалеч от мен! Обичам те*“.

— Хайде, елате — каза Пиаже.

Все още колебаейки се, Дасен попита:

— Защо държите децата тук?

— Ние трябва да се отблъснем към повърхността на детството — рече Пиаже. — Но тук расте храна. — Той махна с ръка към оранжерииите. — Тук те се обучават. Тук има полезна енергия. Не искаме да я губим.

Дасен отново тръсна глава. *Изплъзващ се смисъл.*

Да се отблъснем към повърхността на детството?

Тези думи подхождаха на шизофреник и той си припомни случая в „Блу ю“ и натрапчивия разговор на младата двойка.

Възможно ли е някой да чуе залеза?

— Вие... вие не говорите английски език — оплака се Дасен.

— Говоря — рече Пиаже.

— Но...

— Джени каза, че ще разберете. — Пиаже замислено се почеса по бузата. — Вие имате необходимото обучение, Дасен. — В гласа му отново прозвуча мрачно напрежение. — Къде е вашият weltanschauung^[2]? Вие имате мироглед, нали? Цялото е по-голямо от сбора на частите му. Какво представлява това?

Пиаже махна с ръка, включвайки оранжерииите, долината, света и вселената отвъд него.

Дасен усети устата си пресъхнала. Този човек беше луд.

— Вие познавате въздействието на джаспърс — каза Пиаже. — Асимилирайте го. Джени казва, че можете да го направите. Думите ѝ минават през реалността като куршуми.

Стягането в гърдите на Дасен се беше превърнало в болка. В ума му се мятаха хаотични и абсурдни мисли.

Пиаже заговори с унил глас:

— Приблизително при един от петстотин, джаспърс не може...
— Той разпери ръце с дланите нагоре. — Но вие няма да бъдете измежду тези единици. Готов съм да заложа името си. Вие ще бъдете откриваща се личност.

Дасен погледна към каменната постройка и забързаните хора. Всичко беше действие и целеустременост. Стори му се, че може да има някаква прилика с танца на пчелите — движенията бяха предназначени за да му укажат посока. Посоката му убягна.

— Ще се опитам да го кажа с думите на *външния свят* — рече Пиаже. — Може би тогава... — Той сви рамене и се облегна на вратата, доближавайки широкото си лице до Дасен. — Ние пресяваме реалността през сита, съставени от идеи. Тези идейни системи са ограничени от езика, т.е. езикът оформя браздите, по които мислите ни трябва да се движат. Ако решим да търсим някакви форми, ние трябва да излезем извън сферата на езика.

— Какво общо има това с децата? — Дасен кимна към оранжерииите.

— Дасен! Ние имаме общ инстинктивен опит, вие и аз. Какво се случва в неоформената психика? Като индивиди, култури и общества, ние хората възпроизвеждаме всеки аспект на несъзнателния живот, придружавал нашия вид при безброй поколения. Чрез джаспърс ние премахваме заслепяващия елемент. Съчетаваме ли това с първичността на детството? Не! Това щеше да доведе до насилие, хаос. Нямахте да имаме никакво общество. Просто е, нали? Необходимо е да сложим ограничителен ред върху вродените модели на нервната ни система. Необходимо е да имаме общи интереси.

Дасен се вкопчи в тези идеи, опитвайки се чрез тях да види някакъв смисъл в предишните думи на Пиаже. *Да се отблъснем към повърхността на детството. Мироглед?*

— Ние трябва да посрещнем нуждите на хората, отнасящи се до тяхното оцеляване — каза Пиаже. — Знаем, че цивилизацията, обществото и културата навън загиват. Те наистина *загиват* и на вас ви е известно това. Когато това наближи да се случи, от първоначалното тяло ще се откъснат парчета. Свободни парчета, Дасен. Джаспърс — това беше нашият скалпел. Мисли, човече! Вие сте живял там навън. Това е есента на Вергилий... здрачът на цивилизацията.

Пиаже се отдръпна и се вгледа в Дасен.

От своя страна Дасен се почувства внезапно очарован от лекаря. В този човек имаше нещо вечно, същностно и могъщо, което нахълтваше без покана във всичко около него. Над яката на бялата престилка се очертаваше египетска глава, здрава челюст и стегнати бузи, нос от времето на Мойсей и накрая бели равни зъби зад тънки устни.

Пиаже се усмихна — това беше една самовглъбена усмивка, издаваща безкрайна упоритост. После обходи със сладостен поглед пейзажа наоколо, постройките, хората.

Тогава Дасен разбра защо го бяха изпратили тук. Причината беше в необходимостта от едно обикновено пазарно проучване. Мардън беше свършено прав. Той беше тук за да разбие и унищожи всичко това.

Тук децата на сантарогийците работеха и се обучаваха. Детски труд. Пиаже сякаш не го беше грижа колко му е разкрил.

— Да тръгваме — каза Пиаже. — Ще ви покажа училището.

Дасен поклати глава. Какво ли го очаква там? Случайно блъсване към счупен прозорец? Дете с нож?

— Аз... трябва да помисля — рече Дасен.

— Сигурен ли сте? — Думите на Пиаже прозвучаха като предизвикателство.

В главата на Дасен се появи картината на укрепен манастир през Тъмните векове и неговите воители-монаси. Всичко това го имаше в Пиаже и долината му, в увереността, с която сантарогийците се противопоставяха на *външния свят*. *Наистина ли бяха уверени в себе си*, чудеше се той. Или бяха актьори, хипнотизирани от собственото си изпълнение?

— До този момент вие сте плувал по повърхността — отбеляза Пиаже. — Не сте видял дори и сблъсъка. Вие все още не притежавате невинното око, виждащо вселената без породения от догмите на миналото хаос. Вие сте бил програмиран и са ви изпратили тук да ни унищожите.

Дасен побледня.

— Да си програмиран означава да си предубеден — каза Пиаже. — Предубеждението е подбиране и отхвърляне, а това не е нищо друго, освен програмиране. — Той въздъхна. — Толкова много усилия полагаме за вас заради нашата Джени.

— Аз дойдох тук с открито съзнание — рече Дасен.

— И не сте бил предубеден? — Пиаже вдигна вежди.

— Значи вие се конкурирате с... групи от външния свят за това кой е верния път...

— Конкуриране е прекалено слаба дума, Дасен. В момента се води една колосална борба за власт над човешкото съзнание. Ние сме кътче на здравето, заобиколено от чума. И не човешките умове са изложени на риск, става дума за тяхното съзнание и сетива. Това не е борба за пазари. Въобще не се заблуждавайте относно това. Тази борба се води за отстояване на онова, което е ценно в нашата вселена. Навън ценят нещата, които могат да бъдат измерени, преброени и наредени в таблици. А тук ние държим на други неща.

Дасен усети в гласа му заплахата. Пиаже вече не се опитваше да се преструва. Той тласкаше двете страни към война и Дасен се почувства в клещи между двата фронта. Знаеше, че никога преди не е бил изложен на по-голяма опасност. Пиаже и приятелите му контролираха долината. За тях една злополука с обратна сила щеше да бъде детска игра.

— Онези, които ме наеха — започна Дасен, — те са хора, вярващи...

— Хора! — присмя се Пиаже. — Там... — Той посочи отвъд хълмовете, обграждащи долината. — ... те унищожават околната среда. Постепенно престават да бъдат хора! Ние сме хора. — Той докосна гърдите си. — Не те. Природата е едно общо поле. Ако в околната среда настъпи някаква радикална промяна, обитателите ѝ трябва да се променят, за да оцелеят.

Дасен зяпна срещу Пиаже. Ами да, разбира се. Сантарогийците бяха консерватори... те не се променяха. Той сам бе видял това. Но в Пиаже имаше някаква фанатична напрегнатост и религиозна пламенност, които го отблъскваха. Значи борбата се водеше за човешките умове...

— Сега вие си казвате — рече Пиаже, — че тези глупави сантарогийци притежават психотропно вещество, унищожавачо човешкото у тях.

Това беше толкова близко до мислите му, че Дасен замръзна от страх. Можеха ли те да четат мисли? Дали нямаше някакъв страничен ефект, предизвикан от джаспърс?

— Вие ни приравнявате с мръсните и обути в сандали консуматори на ЛСД — рече Пиаже. — Наркомани, бихте казал вие. Но и вие сте като тях — лишен от сетива. *Ние* имаме сетива. Ние наистина сме освободили съзнанието. Ние разполагаме с могъщо лекарство — същото като уискито, джина, аспирина и тютюна... и ЛСД разбира се, същото като тези могъщи лекарства. Но вие трябва да направите разликата. При употреба на уиски и други успокоителни средства хората остават послушни и покорни. Нашето лекарство освобождава животното, което никога не е било укротено... до този момент.

Дасен погледна към оранжерииите.

— Да — каза Пиаже. — Погледнете. Именно тук ние опитомяваме човешкото животно.

Дасен осъзна, че е чул твърде много, за да го оставят да напусне долината и това му подежда като шок. Те бяха подминали точката, отвъд която нямаше връщане назад. В сегашното му душевно състояние той можеше да им даде само един отговор: те трябваше да го убият. Оставаше единствения въпрос: Знаеха ли те това? Кое надделяваше при тези въпроси и отговори — съзнателното или несъзнателното?

Дасен знаеше, че ако ускори приближаващата криза, ще научи отговора. *Имаше ли начин да я избегне*, чудеше се той. Докато се колебаеше, Пиаже заобиколи пикапа и седна в него.

— Вие няма да идвате с мен — рече той. — Аз ще дойда с вас.

— Вие ще дойдете с мен?

— До дома ми, до клиниката. — Той извърна глава и се вгледа в Дасен. — Аз обичам племенницата си, нали разбирате? Не бих допуснал нещо да я нарани, стига да е по силите ми.

— А ако откажа?

— Ох, Джилбърт, човек около вас все го избива на плач. А ние не искаме сълзи, нали? Ние не искаме Джени да плаче. Безпокоите ли се за нея?

— Изпитвам известна тревога за...

— Щом се тревожите, престанете да задавате въпроси. Вие имате дебела глава, Джилбърт, а такива като вас си патят от главата. Да тръгваме към клиниката.

— Какъв смъртоносен капан сте ми приготвил там?

Пиаже го погледна гневно.

— Смъртоносен капан?

Дасен започна да говори с колкото се може по-умерен тон:

— Вие се опитвате да ме убиете. Не отричайте. Аз...

— Възмутен съм от вас, Джилбърт. Кога сме се опитвали да ви убием?

Дасен пое дълбоко въздух, вдигна дясната си ръка и започна да отброява *злополуките*, отмятайки го с пръстите на ръката си, докато тя се сви в юмрук. Пропусна само случая с Пети Джорик... и то защото беше дал обещание.

— Злополуки! — каза Пиаже.

— Както и двамата знаем — рече Дасен, — на този свят има много малко истински злополуки. По-голямата част от онова, което наричаме злополуки, представлява несъзнателно насилие. Вие казвате, че сте отворил ума си. Използвайте го тогава.

— Пфу! Мислите ви са като мътна вода.

— Ако оставите мътната вода на мира, тя ще се избистри — отбеляза Дасен.

— Едва ли говорите сериозно. — Той гледаше гневно към Дасен. — Но явно е така. — За миг Пиаже затвори очите си и после пак ги отвори. — Е добре, а бихте ли повярвали на Джени?

Стой надалеч от мен! Обичам те!, помисли си Дасен.

— Да тръгваме към клиниката ви — рече Дасен. Той запали колата, изкара я от паркинга и потегли към града.

— Опитваме се да ви убием — промърмори Пиаже, гледайки летящия покрай тях пейзаж.

Дасен караше мълчаливо... и мислеше, мислеше, мислеше. В мига, в който тръгна към Джени, предишните фантазии завладяха съзнанието му. Джени и долината ѝ. Сантарога го беше обгърнала в атмосферата си — лудост, лудост, лудост! Но моделът постепенно се оформяше. В него имаше някаква характерна сантарогийска логика.

— Значи вашето могъщо лекарство... не понася на всички? — попита Дасен. — Какво става с онези, дето нямат късмет?

— Грижим се за тях — изръмжа Пиаже. — Затова и продължавам да се надявам, че ще останете.

— Джени е квалифициран психолог. Защо не използвате знанията ѝ?

— Тя си изпълнява задълженията.

— Ще помоля Джени да дойде с мен — рече Дасен. — Знаете това, нали?

Пиаже се намуси.

— Тя може да се откъсне от вашия... джаспърс — продължи Дасен. — Мъжете от долината служат в армията. Те трябва...

— Те винаги се връщат, когато изпълнят задълженията си — рече Пиаже. — Това го пише и в бележките ви. Не разбирате ли колко нещастни са те извън долината? — Той се обърна към Дасен. — Това ли е решението, което ще предложите на Джени?

— Не е възможно да са чак толкова нещастни, напускайки долината — отбеляза Дасен. — Ако беше така, вие като умни хора щяхте да намерите друго решение.

— Хм! — изсумтя Пиаже. — Не сте си свършил добре работата за хората, които са ви наели. — Той въздъхна. — Ще ви каже нещо, Дасен. Наборните комисии отхвърлят повечето от момчетата ни — тежка алергия към храна, в която не са включени редовни дози джаспърс. Те могат да го получат само тук. Приблизителните шест процента от момчетата, които отиват да служат, правят това само като задължение към долината. Не искаме да си навлечем гнева на правителството. Ние постигнахме политическо споразумение с държавата, но не сме достатъчно много, за да се приложи същият метод в национален мащаб.

Те вече са взели решение за мен, помисли си Дасен. Вече не ги е грижа какво ми казват.

Осъзнавайки това, той усети как стомахът му се свива от ужас.

Дасен зави и тръгна успоредно покрай реката. Напред се виждаше горичката върби и дългата наклонена извивка на моста. Спомни си как си беше представил реката като символ на злото и настъпи педала за да остави това място зад гърба си. Пикапът влезе в завоя. Пътят беше грижливо ограден. Показа се и мостът. В другия край беше спрял жълт камион, а зад него неколцина мъже пиеха прави от метални чаши.

— Внимавайте! — извика Пиаже.

В този миг Дасен разбра какво правеше камионът на моста — от средата на моста бяха извадени няколко талпи и сега там зееше дупка.

Бригадата беше от тукашния окръг, а направеният от нея отвор беше поне три метра.

Преди Дасен да осъзнае опасността, пикапът измина още петнайсетина метра.

Сега той видя, че напреко през моста беше опъната връв с незабележими жълти предупредителни флагчета, вързани по средата.

Дасен стисна здраво волана. Умът му започна да анализира възможностите със скорост, с каквато никога преди не беше работил. Благодарение на това реалният поток на времето се забави. Докато прехвърляше вариантите, колата сякаш беше замряла...

Да удари спирачките?

Не. Спирачките и гумите бяха стари. При тази скорост пикапът ще се плъзне по моста и ще падне в дупката.

Да се отклони от пътя?

Не. Реката ги очакваше и от двете страни — тя беше като дълбок разрез в земята, който щеше да ги погълне.

Да завърти волана към бреговия устой и да спре колата?

Не и при тази скорост и без предпазни колани.

Да натисне педала и да увеличи скоростта?

Това беше възможност. Насреща му имаше бариера, поставена заради ремонта, но тя беше незначително препятствие. Мостът се издигаше в лека дъга над реката. Дупката се намираше точно в средата. При достатъчно висока скорост пикапът можеше да я прескочи.

Дасен натисна педала докрай. Старата машина се понесе рязко напред. Врязаха се в бариерата и тя се разби с пронизителен трясък. Талпите трополяха под колелата. Дойде и мигът на стремглавия полет. Когато се приземиха на другия край на дупката, колата се наклони толкова много, че ресорите едва издържаха, а после връхлетяха с гръм и втората бариера.

Той удари спирачките и колата спря с пронизителен писък срещу работниците. Времето се върна към нормалния си ход, когато Дасен се вторачи в тях — петима зяпнали мъже с приbleднели лица.

— За Бога! — задъхано рече Пиаже. — Винаги ли рискувате по такъв начин?

— Имаше ли някакъв друг начин да се измъкнем от тази бъркотия? — попита Дасен. Той вдигна дясната си ръка и се втренчи в нея. Тя трепереше.

Пиаже помисли и рече:

— Вие избрахте може би единствения възможен изход... но ако не карайте с такава бясна скорост...

— Готов съм да се обзаложа... — започна Дасен. — Готов съм да се обзаложа, че този мост не се е нуждаел от ремонт, става дума или за грешка или за някаква инсценировка.

Дасен се пресегна към дръжката на вратата, откри я пипнешком при втория опит и я отвори със съзнателно усилие на волята. Излезе навън и установи, че колената му са като от гума. Спря се за малко, пое няколко пъти дълбоко въздух и после тръгна към предницата на колата.

И двата фара бяха разбити, а през бронята и решетката минаваше дълбока вдлъбнатина.

Дасен отклони вниманието си към работниците. Един набит тъмнокос мъж с карирана риза и дочен работен комбинезон пристъпи една крачка пред другите. Дасен го погледна и каза:

— Защо нямаше предупредителен знак на завоя?

— Боже мой, човече — каза онзи, а лицето му почервеня. — Никой не минава по този път по това време на деня.

Дасен тръгна към купчината талпи с мръсотия и масло по тях, по което се разбираше, че са били извадени от моста. Размерът им беше приблизително един на четири и бяха направени от червено дърво. Той вдигна края на една от тях и после я обърна — нямаше никакви пукнатини или дефекти. Пускайки я да падне обратно в купчината, тя издаде отсечения звук на здрава греда.

Дасен се обърна и видя, че работникът, с когото бе разговарял, идва към него. Пиаже вървеше на няколко крачки след човека.

— Кога получихте нареждане да свършите тази работа? — попита Дасен.

— Ъ! — Мъжът спря, гледайки Дасен с недоумяващ намръщен поглед.

— Кога получихте нареждане на ремонтирате този мост? — отново попита Дасен.

— Ами... решихме да дойдем тук преди около час. Какво значение има това по дяволите? Вие разбихте...

— Решихте? — попита Дасен. — Не сте ли официално назначени на тази работа?

— Аз съм бригадир на групата за пътни ремонти в тази долина, господине. Решавам аз, а и това не ви влиза в работата.

Пиаже се спря до човека и се намеси:

— Доктор Дасен, това е Джош Мардън, племенник на капитан Мардън.

— Семейно облагодетелстване, разбирам — рече Дасен с пресилено учтив тон. — Добре, господин Мардън, или може би ще ми позволите да ви наричам Джош?

— Вижте сега какво, доктор Дас...

— Джош в такъв случай — рече Дасен с все същия спокоен и учтив тон. — Чудя се Джош, тези талпи ми изглеждат съвършено здрави. Защо решихте да ги сменяте?

— Какво по дяволите...

— Отговорете му, Джош — каза Пиаже. — Признавам, че и аз донякъде съм любопитен.

Мардън погледна към Пиаже и после отново към Дасен.

— Ами... проверявахме моста... Ние правим редовни проверки. Просто решихме да свършим малко превантивна работа, свързана с поддръжката на обектите, да поставим тук нови талпи, а старите да монтираме на някой мост, където движението е по-малко. Няма нищо необичайно в това...

— Има ли някаква *неотложна* пътна работа в тази долина? — попита Дасен. — Има ли някаква работа, която вие сте зарязали за да дойдете тук...

— Вижте сега какво, господине! — Мардън направи една крачка към Дасен. — Вие нямате никакво право...

— Какво ще кажете за „Олд милд роуд“? — попита Пиаже. — Онези дупки на завоя до канавката още ли не са оправени?

— Вижте, докторе — каза Мардън, обръщайки се към Пиаже. — Вие също нямате право. Ние решихме...

— Спокойно, Джош — рече Пиаже. — Просто любопитствам. Какво стана с „Олд милд роуд“?

— Ами, докторе, беше такъв хубав ден и...

— Значи тази работа още не е свършена — каза Пиаже.

— Спечелих облога — отбеляза Дасен и тръгна обратно към пикапа.

Пиаже го настигна и закрачи до него.

— Хей! — извика Мардън. — Вие счупихте общинска собственост и онези греди, на които се приземихте, вероятно са...

Дасен го прекъсна без да се обръща:

— По-добре оправете моста преди някой друг да загази тук!

Той седна зад волана и затръшна вратата. Реакцията започваше чак сега: цялото му тяло трепереше от гняв.

Пиаже седна до него. Когато затвори вратата, пикапът издрънка.

— Дали колата е все още в движение? — попита той.

— Злополука! — рече Дасен.

Пиаже не отвърна нищо.

Дасен включи на скорост, потегли и закрепил скоростта на шейсет километра в час. Погледна в огледалото за обратно виждане — бригадата вече се беше заловила за работа, а един от работниците крачеше тежко с предупредително флагче в ръката към началото на моста.

— Ето сега изпращат сигналист — рече Дасен.

Пътят завиваше и групата се скри от погледа му. Дасен се съсредоточи в карането. Пикапът дрънкаше по един нов начин, а предните му колела играеха.

— Това трябва да са злополуки — каза Пиаже. — Няма никакво друго обяснение.

Пред погледа им изникна знак стоп и Дасен спря преди да тръгне по главната магистрала. Нямаше никакво движение. Зави надясно към града. Помисли си, че възраженията на Пиаже не заслужават отговор и не му отвърна.

Навлязоха в покрайнините на града. Бензиностанцията на Шелър беше отляво. Дасен спря зад нея и после потегли назад към голямата метална постройка с навес, на която пишеше: „Гараж“.

— Какво ще правите тук? — попита Пиаже. — Тази кола не си струва...

— Искам да бъде в достатъчно добро състояние, че да ме измъкне от Сантарога.

Вратите на гаража бяха отворени. Дасен вкара колата вътре, изключи двигателя и слезе от нея. Отвсякъде се чуваше непрестанен шум, говорещ за усилена работа — силен звън на метал, бръмчене на машини. От двете страни на помещението имаше коли, наредени под ъгъл до дълги пейки, осветени от ярка светлина, идваща от тавана.

От дъното на сервиза дойде набит, мургав мъж с изпоцапан бял работен комбинезон и се спря пред пикапа?

— В какво, по дяволите, се ударихте? — попита той.

Дасен позна един от квартета картоиграчи в ресторанта на хотела — самия Шелър.

— Доктор Пиаже ще ви обясни всичко — рече Дасен. — Искам да му сложите някакви фарове на това нещо, а можете да погледнете и кормилния механизъм.

— Защо не вземете да го хвърлите? — попита Шелър.

Вратата на пикапа се затръшна и отдясно се появи Пиаже.

— Можеш ли да го оправиш, Сам? — попита той.

— Разбира се, но не си струва.

— Поправи го все пак и пиши ремонта на моя сметка. Не искам нашия приятел да си мисли, че се опитваме да му пречим да напусне долината.

— Щом така казвате, докторе.

Шелър се обърна и извика:

— Бил! Дръпни онзи линкълн и на негово място сложи този пикап. Аз ще напиша квитанцията.

Един младеж в изпоцапан син работен комбинезон дойде към тях, заобикаляйки пейката отляво. До този момент той беше скрит от погледа им от един линкълн континентал, вдигнат наполовина с лебедка. Момчето имаше мургавата кожа на Шелър, а също и неговите черти и очи: будни и светлосини.

— Синът ми, Бил — рече Шелър. — Той ще се погрижи за колата ви.

Дасен бе завладян от пристъп на предупредителен страх и се облегна на колата си. Стори му се, че гаражът излъчва същата онази концентрирана злост, какво беше усетил и при реката.

Шелър тръгна между линкълна и стария камион студейкър. Вървейки, той извика през рамо:

— Като разпишете онази квитанция, доктор Дасен, веднага ще се заловим с колата ви.

Дасен направи две крачки след Шелър и се поколеба. Стори му се, че стените на гаража се приближават към него.

— Оттук можем да отидем в клиниката — рече Пиаже. — Сам ще се обади, когато колата ви е готова.

Дасен направи още една крачка, спря и погледна назад. Младият Бил Шелър беше точно зад гърба му. Усещането за опасност се превърна в кънтящи в главата му барабани. Видя Бил да протяга приятелски ръка към него за да го преведе между колите. Невинното намерение на тази ръка и усмихнатото лице зад нея бяха извън всяко подозрение, но в същата ръка Дасен видя въплъщение на опасност. С нечленоразделен вик Дасен отскочи встрани.

Лишен от търсената опора, младия монтьор залитна напред, препъна се и падна. В този момент лебедката заедно с линкълна се сгромолясаха с трясък. Колата се залюля два пъти и притихна. Тялото на Бил Шелър беше наполовина под нея. Единият от краката му потръпна и замря.

Изпод колата потече червена струя.

Пиаже се втурна покрай него, крещейки на Шелър да вдигне лебедката.

Компресорът започна да бумти някъде в дъното на постройката. Линкълнът трепна и започна да се издига. Под него се показва тялото, едното от рамената на лебедката беше смачкало главата до неузнаваемост.

Дасен се завъртя, излезе тичайки от гаража и повърна. *Това можеше да се случи с мен*, мислеше си той. *Това беше предназначено за мен*. До съзнанието му постепенно достигна шумът от суматохата и далечният вой на сирените.

От гаража излязоха двама пребледнели монтьори заедно със залитаният Сам Шелър между тях.

Това беше синът му, помисли си Дасен. Той чувстваше, че този факт беше от огромно значение, но потресеният му ум не намери обяснение за това чувство.

Чу един от монтьорите, подкрепящи Шелър, да казва:

— Това беше злополука, Сам. Нищо не си можел да направиш.

Те влязоха заедно с него в бензиностанцията.

В далечината се разнесе сигнал на линейка. Воят ѝ ставаше все по-силен. Дасен тръгна обратно към края на паркинга на бензиностанцията и застана с лице към ниската ограда.

Пикапът му, чиято предница гледаше към гаража, потегли накланяйки се напред и бе погълнат от постройката.

Линейката влезе в паркинга с монотонно бръмчене, зави и даде на заден ход към гаража. Малко по-късно тя се появи отново и се понесе с включени сирени.

Пиаже излезе от гаража.

В неговата сломеност имаше нещо особено. Походката му беше нерешителна, пристъпваше тихо с къси крачки. Той видя Дасен и тръгна неуверено към него. Отдясно бялата му престилка беше изцапана с петно от кръв, а по подгъва и лявата му ръка се чернееше грес.

Кръв и грес — комбинацията беше странна, но чрез нея човек можеше да си представи всичко онова, което беше станало вътре. Дасен потръпна.

— Аз... имам нужда от чаша кафе — каза Пиаже. Той затвори очи за секунда, после ги отвори и погледна Дасен с молба. — Зад ъгъла има едно кафене. Бихте ли... — Пиаже прекъсна думите си и си пое дълбоко и тръпнещо въздух. — Преди години аз изродих това момче! — Той поклати глава. — Точно когато си мислиш, че си истински лекар и че си защитен от всякакви лични чувства...

Дасен усети как в него се надига вълна на съчувствие към Пиаже. Той се отдръпна от оградата и хвана лекаря за ръката.

— Къде е това кафене? Аз също бих изпил едно кафе.

Кафенето представляваше тясна тухлена постройка, притисната от двете страни от магазин за железария и малък тъмен дюкян, на който пишеше „Обувки“. Входната врата се затвори зад тях с трясък. Вътре миришеше на пара и на вездесъщия джаспърс. Едно от момчетата на Шелър — тъмнозелено яке и бяла шапка — седеше на бара вдясно и гледаше втренчено чашата си. Побелял мъж с кожена престилка и загрубели мазолести ръце ядеше сандвич в другия край на бара.

Дасен насочи Пиаже към едно сепаре, гледащо към бара, и после седна срещу него.

Работникът от бензиностанцията се извърна и го погледна. Дасен видя пред себе си още един Шелър — същите сини очи, същата набита фигура и мургава кожа. Човекът погледна Пиаже и каза:

— Здравейте, докторе. Чух някаква сирена.

Пиаже вдигна очи от плота на масата и ги насочи към онзи, който го беше заговорил. Те вече не бяха безжизнени. На два пъти Пиаже си

пое несигурно въздух, погледна встрани и после отново към човека на бара.

— Хари — рече Пиаже, а гласът му напомни дрезгаво грачене. — Аз... не можах... — Той спря да говори.

Мъжът стана от стола. Лицето му беше преbledняло, като застинала маска.

— Седях тук... и усещах... — Той прокара ръка покрай устата си. — Това беше... Бил! — Момчето се завъртя и изхвъркна от кафенето. След него вратата се затръшна.

— Това беше другия син на Шелър — рече Пиаже.

— Той знаеше — каза Дасен и си спомни за езерото и за чувството на единение.

Животът е потопен в морето на подсъзнателното, припомни си той. Чрез наркотика тези хора успяват да надзърнат в това море.

Известно време Пиаже изучаваше Дасен и после каза:

— Разбира се, че знаеше. Не си ли ви вадили някога зъб? Не сте ли усещал дупката на мястото, където е бил?

Към масата им се приближи стройна червенокоса жена с угрижено лице и бяла престилка. Тя се спря до тях и погледна към Пиаже:

— Ще ви донеса кафето — рече жената. Тя понечи да се обърне, но се поколеба. — Аз... го почувствах... и Джим от съседния магазин дойде вътре да ми каже. Не знаех как да кажа на Хари. Той просто седеше там... и все повече и повече потъваше... знаеше истината, но отказваше да я приеме. Аз... — Тя сви рамене. — Нещо друго освен кафе?

Пиаже поклати глава. Дасен се покърти, когато разбра, че лекарят едва сдържа сълзите си.

Сервитьорката ги остави, след това се върна с две чаши кафе и отново се върна в кухнята, без да каже нито дума през цялото време. Тя също бе усетила чувствата на Пиаже.

Дасен въздъхна, вдигна чашата си, приближи я до устните си, но се поколеба да отпие. Освен дъхът на всеприсъстващия джаспърс кафето излъчваше и някакво особено горчиво ухание. Той приближи чашата до носа си и помириса. Горчиво. Стори му се, че струйката пара, издигаща се от тъмната течност, приема формата на качулата кобра, възправила зъбатата си глава за да го клъвне.

Треперейки, той остави чашата на масата и вдигна очи за да срещне въпросителния поглед на Пиаже.

— В това кафе има отрова — каза Дасен с рязък и дрезгав глас.

Пиаже погледна собственото си кафе.

Дасен взе чашата от ръката му и я помириса. Тук горчивото ухание го нямаше. Той близна течността с език. Беше гореща и от нея се носеше успокояващият аромат на джаспърс... това беше кафе.

— Нещо не е ли наред?

Дасен вдигна поглед и видя, че сервитьорката е застанала до него.

— В кафето ми има отрова — каза той.

— Глупости. — Тя взе чашата от ръката на Дасен и започна да пие.

Пиаже я спря, докосвайки я по ръката.

— Не, Вина — тази. — Той и подаде другата чаша.

Тя погледна кафето, помириса го, после остави чашата на масата и се втурна към кухнята. Скоро след това се върна носейки малка жълта кутия. Лицето ѝ беше бяло като порцелан, а луничките по страните и носа ѝ изпъкваха като следи от някакво болест.

— Прах за хлебарки — прошепна тя. — Аз... кутията се беше разсипала върху рафта над масата. Аз... — Тя поклати глава.

Дасен погледна към Пиаже, но лекарят не пожела да срещна очите му.

— Още един нещастен случай — рече Дасен, сдържайки гласа си спокоен. — А, докторе?

Пиаже навлажни устните си с език.

Дасен се измъкна от сепарето и бутна сервитьорката настрана. Той взе чашата с отровното кафе и умишлено го разля на пода.

— Случват се и такива неща, нали... Вина?

— Моля ви — рече тя. — Аз... не...

— Разбира се, че не сте — отвърна Дасен.

— Вие не разбирате — намеси се Пиаже.

— Напротив, *разбирам* — каза Дасен. — Какво ще бъде следващия път? Нещастен случай с огнестрелно оръжие? А какво ще кажете нещо тежко да падне от някой покрив? Случайно, разбира се. — Той се обърна и закричи към изхода. После се спря на тротоара и огледа околната обстановка.

Това беше толкова нормален град. Дърветата покрай паркинга бяха толкова нормални. Двама млади, които се отдалечаваха по тротоара — те също бяха нормални. Чуваха се звуци — от улицата вдясно излезе камион, коли, две спорещи сойки по върховете на дърветата, отляво две жени се изкачваха по стълби, водещи към една къща надолу по улицата — навсякъде всичко беше нормално.

Входната врата зад него се трясна. Пиаже излезе и застана до него.

— Зная какво си мислите — рече той.

— Наистина ли?

— Зная как ви изглежда всичко това!

— Така ли?

— Повярвайте ми — каза Пиаже, — всичко това е една ужасна поредица от съвпадения, която...

— Съвпадение! — Дасен се завъртя и го погледна гневно. — Докъде може да стигне лековерието ви, докторе? Колко още можете да философствате, преди да ви се наложи да признаете...

— Джилбърт, по-скоро ще си отрежа дясната ръка, отколкото да позволя нещо да ви се случи. Джени ще умре от мъка...

— Всъщност вие не разбирате, нали? — попита Дасен с изпълнен със страхопочитание глас. — Вие не разбирате какво става. Вие отказвате да разберете.

— Доктор Дасен?

Гласът дойде отдясно. Дасен се обърна и видя Хари — „другия син на Шелър“ — да стои там с шапка в ръка. Изглеждаше по-млад отколкото в кафенето — на не повече от деветнайсет години. В поведението му имаше някаква тъжна нерешителност.

— Аз исках да... — Той замълча. — Баща ми ме изпрати да ви кажа... Ние знаем, че вината не беше ваша... — Той погледна Дасен в очите с поглед, който молеше за помощ.

Дасен изпита съчувствие към младежа. Тук в долината благоприличието беше в основата на всичко. Тъкмо сега в момент на най-голяма скръб семейство Шелър бе отделило време за да се опита да успокои Дасен.

Те предполагат, че изпитвам чувство на вина за станалото, помисли си Дасен. Фактът, че не бе изпитал такава чувство, сега го

изпълни с някакво странно разказание, в което се открояваше и един въпрос.

Ако не бях... Той отхвърли тази мисъл. Ако не бях какво? Тази злополука беше предназначена за мен.

— Всичко е наред, Хари — рече Пиаже. — Разбираме.

— Благодаря ви, докторе. — Той погледна Пиаже с облекчение. — Татко каза да ви кажа, че... колата, пикапът на доктор Дасен... Новите фарове са сложени. Това е всичко, което можем да направим. Кормилният механизъм... Просто ще трябва да карате бавно или да смените целия преден вал.

— Готова ли е вече колата? — попита Дасен.

— Фаровете се сменят бързо, сър.

Дасен отмести поглед от младежа към Пиаже. Изражението на лекаря, когато го погледна, беше толкова красноречиво, сякаш му каза с думи: *„Те искаш да махнат твоя пикап оттам. Той им напомня за станалото...“*

Дасен кимна. Да. Пикапът щеше да им напомня за трагедията. Това беше логично. Той тръгна мълчаливо към гаража.

Пиаже го догони и тръгна до него.

— Джилбърт — реше той. — Настоявам да дойдете у дома. Джени може...

— Настоявате?

— Вие сте много твърдоглав, Джилбърт.

Дасен подтисна гнева си и каза:

— Не искам да наранявам Джени не по-малко от вас. Затова ще направя каквото аз намеря за добре. Всъщност не желая да знаете каква ще бъде следващата ми стъпка. Не искам непрекъснато да ме дебнете с някоя от вашите... злополуки.

— Джилбърт, *трябва* да си избиеш това от главата. Нито един от нас не иска да те нарани.

Сега те вървяха през паркинга, намиращ се между бензиностанцията и гаража. Дасен се вторачи в зеещата врата на гаража, завладян внезапно от чувството, че тя е паст със смъртоносни зъби, готови да го смажат. Вратата беше зинала да го погълне.

Дасен се поколеба, забави крачка и се спря.

— Какво има сега? — попита Пиаже.

— Колата ви е вътре — каза Хари Шелър. — Можете да я изкарате и...

— Какво ви дължа? — попита Дасен за да отложи влизането си в постройката.

— Аз ще се погрижа за това — рече Пиаже. — Иди и изкарай пикапа си, докато уредя сметката. След това ще отидем в...

— Искам някой друг да изкара колата — каза Дасен, отдръпвайки се настрани за да не попадне в обсега на онова, което можеше да изригне от вратата-паст.

— Разбирам нежеланието ви да влезете там — рече Пиаже, — но наистина...

— Изкарайте я вие, Хари — каза Дасен.

Младежът се втренчи в Дасен със странен поглед, сякаш беше уловен в капан.

— Ами, аз имам малко...

— Изкарайте проклетата му кола! — нареди Пиаже. — Това е пълен абсурд.

— Сър? — Хари погледна към Пиаже.

— Казах ви да изкарате проклетата му кола! — повтори Пиаже. — Не мога повече да понасям това.

Младежът се обърна колебливо и тръгна към вратата на гаража, влачейки краката си.

— Вижте Джилбърт — рече Пиаже, — не е възможно да вярвате, че ние...

— Вярвам на онова, което виждам — отвърна Дасен.

Пиаже вдигна ръцете си и се обърна вбесен.

Дасен се заслуша в шума, идващ от гаража. Постройката приглушаваше звуците — гласове, машини, бръмчене на двигател.

Затръшване на врата. Стори му се, че това е врата на камион. Дасен позна стържещия звук на пикапа си. Двигателят заработи с характерното си дрънчене, но този шум незабавно бе заглушен от рева на експлозия, последвана от огнена струя, която изби вратата на гаража.

Пиаже изруга и отскочи назад.

Дасен се втурна по диагонал покрай него, за да надникне в гаража. Видя човешки фигури, тичащи към една врата в другия край на гаража. Пикапът му се намираше в централното платно в средата на

огнено кълбо от оранжеви и червени пламъци. Оттам се появи нещо горящо, после то залитна и се строполи.

Някой зад Дасен изкрещя: „Хари!“

Дасен не разбра как се втурна към вратата на гаража, забивайки ръце в пламъците, за да изтегли младежа на безопасно място. Усещаше горещина и болка. Въздухът около него бе изпълнен с рева и пращенето на огъня. В ноздрите му нахлу миризма на бензин и сажди. Към него се приближаваше огнена река, течаща по пода. Горяща греда се сгромоляса върху мястото, където беше лежал младежът. Чуваха се викове, яростна суматоха.

Върху тялото, което влачеше, хвърлиха нещо бяло и то погълна пламъците. Нечии ръце го дръпнаха настрани. Дасен разбра, че вече не е в гаража, видя как Пиаже използва бялата си престилка за да потуши огъня, обхванал Хари.

Изглежда, че някой правеше нещо подобно с двете му ръце и гърдите му, използвайки някакво палто и платнище на кола. Палтото и платнището бяха дръпнати. Дасен се вторачи в ръцете си — черна и червена плът, образуваха се мехури. Ръкавите на ризата и сакото му свършваха при лактите с назъбени овъглени краища.

Страданието започна — умопомрачителна пулсираща болка по задната част на двете му ръце. Мъчението правеше света да изглежда като в мъгла и през нея Дасен видя как един седан спря до него с полюляване и зловещ писък и как някакви хора отнасят покритото с престилка тяло на Хари към задницата на седана. Нечии други ръце помогнаха на Дасен да седне до шофьора.

Чуваха се гласове: „Спокойно.“ „Откарай ги в клиниката, Ед, и не се мотай.“ „Подайте тук ръка.“ „Тук! Ето тук!“

Разнесе се вой на сирени, бумтене на двигател на тежък камион. Дасен чу гласа на Пиаже откъм задницата на седана.

— Добре, Ед. Да тръгваме.

Колата потегли, излезе на улицата, зави и набра скорост. Дасен погледна шофьора и разпозна един от работниците в бензиностанцията, после се обърна и надникна отзад.

Пиаже се беше навел и полагаше грижи за ранения младеж.

— Много ли е зле? — попита Дасен.

— Бил е облечен с дебело бельо — рече Пиаже. — Това е помогнало. Изглежда е предпазил лицето си с шапката, но гърбът му е

зле. А също и краката и ръцете му.

Дасен се втренчи в пострадалото момче.

— Ще...

— Мисля, че сме го извадили от огъня навреме — каза Пиаже. — Направих му инжекция за да не страда. — Той погледна ръцете на Дасен. — Искате ли и на вас да направя инжекция?

Дасен завъртя отрицателно глава.

— Не.

Какво ме накара да се втурна да го спасявам, запита се той. Беше действал инстинктивно. Спасяването на Хари го беше хвърлило в една полубезпомощна ситуация — той самият се нуждаеше от медицинска помощ и се намираше в кола с двама сантарогийци. Дасен надникна в породеното от джаспърс зародишно съзнание, шестото чувство, предупредило го за опасността. Не откри нищо. Изглежда, че заплахата беше отминала. *Затова ли се спуснах да спасявам Хари*, зачуди се той. *Дали тайно съм се надявал да умилостивя Сантарога*, като спася един от техните, дори и докато се опитват да ме убият?

— Още един нещастен случай — каза Пиаже, а в гласа му имаше съмнение и несигурност.

Дасен срещна изучаващия поглед на лекаря и кимна.

Колата зави по улица с три платна и Дасен позна облицованата с шиндели широка фасада на дома на Пиаже. Те минаха покрай нея по покрита със ситен чакъл алея и завиха зад задната част. После колата се насочи към висока дъсчена ограда и премина през портала на една двуетажна тухлена постройка.

Въпреки болката Дасен разбра, че тази сграда не се виждаше от улицата, скрита зад оградата и редицата вечно зелени храсти. По всяка вероятност тя беше част от комплекс, включващ и дома на Пиаже. Във всичко това имаше някакъв неясен смисъл.

От постройката изскочиха санитарни в бели престилки. Те извадиха обгорелия младеж от задницата на седана и го сложиха на носилка. Пиаже отвори врата на Дасен и каза:

— Можете ли да слезете сам, Джилбърт?

— Мисля... че да.

Дасен протегна ръка напред и се измъкна от колата. Болката и движението обсебиха цялото му внимание. Започваше да усеща болка по челото и в дясната част на лицето си. Тухлената постройка, двете

летящи стъклени врати, ръцете, които го насочваха внимателно — всичко това му се струваше безкрайно далечно и чезнещо.

Губя съзнание, помисли си той. Чувстваше, че загубата на съзнание можеше да бъде безкрайно опасна. Сепна се, когато разбра, че са го сложили в инвалидна количка, носеща се с голяма скорост по коридор със зелени стени. Рязкото осъзнаване на ситуацията накара сетивата му да се сгърчат от болка. Усети как отстъпва към благословеното облекчение на безсъзнанието. Чувството беше почти физическо, тялото му сякаш се мяташе между две стени — безсъзнание и болка.

Ярки светлини!

Отвсякъде го заливаше светлина. Чу звук на ножици, погледна надолу и видя ръцете, които работеха с тях. Те режиха ръкавите на самото и ризата му и махаха плата от обгорената плът.

Това е моята плът, помисли си Дасен. Той откъсна погледа си от нея.

Върху лявото си рамо усети нещо хладно, последва бодване и изтегляне. Пред погледа му премина ръка, държаща подкожна инжекция. Онова, което му се струваше важно в този момент, беше, че зрението му става все по-ограничено. Имаше светлина, някакъв мъглив блясък, в който се движеха ръце и изникваха лица. Почувства, че го събличат. До ръцете и лицето му се допираше нещо хладно, успокояващо и хлъзгаво.

Направили са ми инжекция, за да изпадна в безсъзнание, реши той. Опита се да мисли за опасността и за това, че тук е напълно безпомощен. Съзнанието му отказа да реагира. Сетивата му не можеха да преминат през блестящата мъгла.

Гласове. Концентрира се, за да разбере думите. Някой каза: „За бога! Той носи оръжие.“ Друг глас: „Остави това.“

Дасен намери в ситуацията нещо забавно, но не можа да се засмее.

В този момент си спомни как бе видял пикапа за последен път — кълбо от оражеви пламъци. Дасен осъзна, че всичките му документи бяха там. Всичките данни, които бе събрал за Сантарога, бяха изгорели в огъня. *Данни*, помисли си той. *Бележки... предположения...* Всичко това беше в ума му и той можеше да си го припомни.

Но след смъртта паметта изчезва, помисли си той.

Страхът събуди за известно време една малка част от съзнанието му. Опитва се да изкрещи. Не последва никакъв звук. Направи опит да помръдне. Мускулите му отказаха да се подчинят.

Когато мракът се спусна, на Дасен му се стори, че някаква ръка се пресята към него и го сграбчва.

---

[1] *deja vu* — Усещане, че си спомняш събитие или сцена, които не си преживял или виждал преди. (фр.) — Б.пр. ↑

[2] *Weltanschauung* — Светоглед (нем.) — Б.пр. ↑

ЕДИНАДЕСЕТ

Дасен се събуди със спомена за сън — беше разговарял с някакви безлики богове.

„Бунищата се издигат и замъците се сгромолясват.“ Някой в съня беше произнесъл тези думи с ехтящ глас. „*Бунищата се издигат и замъците се сгромолясват.*“

Дасен почувства, че е важно да запомни целия сън. Да. „Аз съм човекът, който се събуди.“ Това искаше да каже той на безликите богове. „Аз съм човекът, който се събуди.“

Сънят се носеше свободно в паметта му, той беше процес, който можеше да бъде отделен от самия него. Беше пълен с чисти дела и терзание. Дасен си спомняше някакво постоянно безсилие. Беше се опитал да направи нещо, което беше предварително обречено на неуспех. Какво се беше опитал да направи? Това му се изплъзна.

Дасен си спомни за ръката на мрака, предхождаща съня му. Той спря дъха си и очите му изпъкнаха навън. Дневна светлина. Лежеше в легло в стая със зелени стени. От лявата му страна имаше прозорец, през който се виждаше извито червено клонче от мадроне, масленозелени листа и синьо небе. В един момент почувства тялото си: ръцете му бяха превързани с бинтове и го боляха. Челото и дясната му буза също бяха бинтовани. Гърлото му беше пресъхнало, а върху езика си усещаше кисел вкус.

Сънят все още не излизаше от главата му. Той беше нещо безплътно. Безплътно. Смърт! Това беше ключът. Той го знаеше. Спомни си как Пиаже говореше за „общ инстинктивен опит“. Какво общо можеше да има между инстинкта и този сън? Инстинкт. Инстинкт. Какво беше инстинктът? Естествен модел, отпечатан върху нервната система. Смърт. Инстинкт.

— Погледни навътре, погледни навътре, о, Човек, към себе си — беше казал безликият бог от съня. Дасен си спомни това сега и му се прищя да се присмее.

Същият стар синдром — „опознай себе си“, болестта на психолога. Навътре и винаги навътре. Инстинктът към смъртта беше там, заедно с всички останали инстинкти. Опознай себе си? Дасен почувства, че не може да опознае себе си без да умре. Смъртта беше фона, на който животът можеше да бъде опознат.

Отдясно някой се покашля.

Напрегна се и завъртя глава, за да погледне по посока на звука.

Уинстън Бурдо седеше на стол до вратата. В кафявите очи, гледащи от мавърското лице на Бурдо, имаше нещо шеговито.

Защо точно Бурдо, чудеше се Дасен.

— Радвам се да ви видя буден, сър — рече Бурдо.

Боботещият му глас прозвуча дружески и утешително. *Затова ли бяха довели Бурдо тук, мислеше си Дасен. Да приспи бдителността на жертвата?*

Но аз съм все още жив, помисли си той.

Ако искаха да му причинят нещо, каква по-добра възможност от тази? Той беше безпомощен, в безсъзнание...

— Колко е часът? — попита Дасен. Изречените думи причиниха болка в обгорената му буза.

— Почти десет, а навън е красива утрин — рече Бурдо. Той се усмихна, белите зъби пробляснаха върху тъмното му лице. — Желаете ли нещо?

При този въпрос стомахът на Дасен се сви болезнено от глад. Поколеба се дали да поиска закуска. *Какво можеше да има в сервираната тук храна, питаше се той.*

Гладът е нещо повече от празен стомах, помисли си Дасен. Мога да мина и без ядене.

— Онова, което желая — рече Дасен, — е да науча защо сте тук.

— Докторът реши, че аз съм най-сигурният — отвърна Бурдо. — Самият аз някога бях външен човек. Спомням си как беше.

— И вас ли се опитаха да убият?

— Сър!

— Е... претърпяхте ли някакви злополуки? — попита Дасен.

— Аз не споделям мнението на доктора за... злополуките — рече Бурдо. — Някога... си мислех... но сега виждам колко много съм се заблуждавал. Хората в тази долина не искат да сторят никому нищо.

— И въпреки това сте тук, защото Пиаже прецени, че вие ще бъдете *най-сигурният* — каза Дасен. — И освен това не отговорихте на въпроса ми: Претърпяхте ли някакви злополуки?

— Вие трябва да разберете — рече Бурдо, — че ако не познавате живота в долината, можете да попаднете в... ситуации, които...

— Значи сте *имал* злополуки. Затова ли получавяхте тайни колети от Луизиана?

— Тайни колети?

— Защо иначе са пристигали в Портървил?

— А, значи знаете за това. — Бурдо поклати глава и тихо се засмя. — Не ви ли се е случвало да се затъжите за храните от детството си? Смятах, че новите ми приятели няма да разберат това.

— Тук все така ли я карат? — попита Дасен. — Или по-скоро, случвало ли ви се е някоя сутрин да се събудите разтреперан от ужас при мисълта за това, което джаспърс прави с вас?

Бурдо се намръщи и каза:

— Сър, когато за първи път дойдох тук, аз бях неграмотна *чернилка*. Сега съм образован негр... и санитарогиец. Аз вече не страдам от заблудите, които...

— Значи вие сте се *опитал* да се борите с това!

— Да... борех се. Но скоро разбрах колко глупаво е това.

— Заблуда.

— Наистина заблуда.

Да отстраниш човешките заблуди, мислеше си Дасен, *означава да създадеш вакуум. Какво връхлиташе в този вакуум?*

— Да кажем — рече Бурдо, — че някога аз споделях вашите заблуди.

— Нормално е да споделяш заблудите на дадено общество — промърмори Дасен наполовина на себе си. — Ненормално е да създадеш свои лични заблуди.

— Добре казано — отбеляза Бурдо.

Дасен продължаваше да се пита: *Какво връхлиташе в този вакуум? Какви бяха споделяните от санитарогийците заблуди?*

Едно нещо беше ясно, те не виждаха несъзнателното насилие, пораждащо *злополуките*, жертви на които ставаха пришълците. Повечето от тях не виждаха това, поправи се той. Възможно беше

Пиаже да започва да разбира. В края на краищата той бе довел Бурдо тук. И Джени — „*Стой надалеч от мен! Обичам те!*“

Дасен започна да вижда Сантарога в нова светлина. Хората в долината притежаваха някакво римско достойнство... или може би спартанско. Те бяха обърнати с лице към себе си, недружелюбни, консервативни, горди, откъснати от обмяната на идеи, която можеше... При тази мисъл той се поколеба, сещайки се за стаята с телевизорите в хотела.

— Стаята, която се опитахте да скриете от мен — рече Дасен. — В хотела — стаята с телевизионните приемници...

— Всъщност ние не сме искали да я крием от *вас* — отвърна Бурдо. — Може да се каже, че я крием от самите нас и от случайни външни посетители. Има нещо много примамливо в гадостите, които изливат по телевизията. Затова въртим наблюдателите. Ние не можем да я пренебрегнем. Телевизията е ключа за външния свят и боговете му.

— Боговете му? — изведнъж Дасен се сети за съня си.

— Те имат много практични богове навън — рече Бурдо.

— Какво означава практичен бог? — попита Дасен.

— Практичен бог? Това е бог, който се съгласява с поклонниците си. По този начин той се пази да не бъде победен, разбирате, нали?

Дасен отклони поглед от Бурдо и се втренчи в зеления таван. *Да победиш боговете?* Това ли беше постоянното безсилие от съня?

— Не разбирам — промърмори той.

— Вие все още носите някои от заблудите на външния свят — рече Бурдо. — Там навън те не се опитват истински да разберат вселената. О, да, те твърдят, че се опитват, но всъщност не са способни на това. Сам виждате по това, което правят. Те се опитват да завладеят вселената. Боговете са част от вселената... дори и създадените от хората богове.

— Ако не можеш да ги победиш, присъедини се към тях — каза Дасен. — За да не бъде победен, практичният бог се съгласява с нападателите си. Това ли искате да кажете?

— Вие сте точно толкова проникателен, колкото каза Джени — рече Бурдо.

— Значи хората от външния свят нападат боговете си — каза Дасен.

— Унизителното подчинение винаги носи агресия — отбеляза Бурдо. — Вие се опитвате да промените един бог! Какво друго е това, освен обвинение, че той не се съгласява с вас!

— И вие научавате всичко това от телевизията?

— Всичко това от... — Бурдо се засмя и прекъсна думите си. — О, не, доктор Джил... Нали нямате нищо против да ви наричам доктор Джил?

Дасен се обърна и се втренчи във въпросителния поглед на Бурдо. *Доктор Джил*. Ако откажеше, щеше да излезе, че е твърдоглав глупак. Но чувстваше, че ако се съгласи, това щеше да бъде стъпка назад, загуба на важна битка. Но тъй или иначе не намери начин да възрази.

— Както желаете — рече Дасен. — Но ми обяснете това с телевизията.

— Това е... нашият *прозорец* към външния свят — каза Бурдо. — Целият този свят на постоянна целесъобразност, целият свят е телевизия. И ние я гледаме...

— Постоянна целесъобразност? — Дасен се опита да се изправи на лакти, но при това движение обгорените му ръце започнаха да туптят. Отпусна се отново, без да отклонява погледа си от Бурдо.

— Ами да, сър. Външният свят функционира на основата на временна целесъобразност, доктор Джил. Трябва да знаете това. А временното по някакъв начин винаги се превръща в постоянно. Временното изпитание, необходимата *малка* война, временната жестокост, която ще престане веднага щом бъдат изпълнени дадени условия... телевизията е правителствена агенция, създадена за постоянен *период от време*...

— Значи вие гледате новините и черпите цялата тази информация от...

— Не само новините, доктор Джил. Всичко, а нашите наблюдатели пишат стегнати доклади за... Всичко е телевизия там, знаете това — животът, всичко. Хората от външния свят са зрители. Хората навън живеят в очакване да изживеят всичко и не желаят да направят нищо повече от това да натиснат ключа. Те искат да седят удобно в креслата си и да оставят живота да им се случва. След като изгледат последната шоу програма, те изключват телевизорите си. После си лягат да спят, което е форма на самоизключване точно като

при телевизорите. Бедата е, че тяхното последно шоу често е било по-късо, отколкото си мислят. Има отчаяние в това да не си способен да разбереш този факт, доктор Джил. Отчаянието води до насилие. За почти всеки един от тези нещастници навън идва сутрин, в която разбира, че животът не се е случвал с него, независимо от това колко телевизия е гледал. Животът не се е случвал, защото те не са участвали в него. Те никога не са били на сцената, никога не са имали нещо истинско. Всичко е било илюзия... заблуда.

Дасен погълна силата на думите, а също и значението им и онова, което се криеше зад тях. В думите на Бурдо имаше ужасяваща истина.

— Значи те се изключват — промърмори той.

— Всичко е телевизия — рече Бурдо.

Дасен завъртя глава и погледна през прозореца.

— Наистина трябва да хапнете нещо, доктор Джил — каза Бурдо.

— Не.

— Доктор Джил, за някои неща вие сте мъдър човек, но за други...

— Не ме наричайте мъдър — каза Дасен. — По-скоро опитен.

— Тук сервират най-добрата храна — рече Бурдо. — Ще я взема и ще ви я донеса лично. Не трябва да се страхувате...

— Достатъчно пъти се опарих — забеляза Дасен.

— Пълното гърне не се чупи от огъня, доктор Джил.

— Уин, аз ви уважавам и ви вярвам. Вие спасихте живота ми. Не мисля, че това е било нещо инсценирано. Вие просто го направихте. Затова доктор Пиаже ви е изпратил тук. Но все пак *злополука* може да се случи... дори и когато вие сте при мен.

— Вие ме наранявате, доктор Джил. Аз не съм човек, който може да ви нахрани с царевицата и после да затъкне кочана в гърлото ви.

Дасен въздъхна. Беше обидил Бурдо, но алтернативата... Изведнъж му хрумна, че вероятно Сантарога беше отслабила донякъде атаката си срещу него поради сегашната му безпомощност. Но общността можеше да възстанови производството на *злополуки*, ако той поискаше нещо, което тук е забранено.

В този момент Дасен не искаше нищо друго, освен да бъде далеч оттук. Той отчаяно желаше това, въпреки че съзнаваше, че трябва да

отхвърли тази мисъл.

Вратата до Бурдо се отвори. Една сестра влезе гърбом в стаята, теглейки количка. Тя се обърна. Джени!

Дасен пренебрегна изгарянията си и се повдигна на лакти.

Джени гледаше към него със странно и огорчено изражение. Пълните ѝ устни бяха почти нацупени. Дългата ѝ черна коса беше хваната на стегнат кок. Беше облечена в бяла престилка, дълги бели чорапи, бели обувки, но не носеше боне.

Дасен преглътна.

— Госпожице Джени — рече Бурдо. — Какво има в тази количка?

Тя отговори без да отмества погледа си от Дасен:

— Храна за този луд. Сама я приготвих.

— Опитвах се да го накарам да хапне — рече Бурдо, — но той отказа.

— Ще ни оставиш ли за малко насаме, Уин? — попита тя. — Искам...

— Докторът каза, че не трябва да го оставям...

— Уин, моля те! — Тя се обърна към него с умоляващ поглед.

Бурдо преглътна.

— Е, добре... щом като става дума за теб...

— Благодаря ти, Уин.

— Двайсет минути — рече Бурдо. — Ще бъда в коридора, откъдето ще можете да ме повикате, ако има нужда.

— Благодаря ти, Уин. — Тя погледна отново към Дасен.

Бурдо излезе от стаята и затвори тихо вратата.

Дасен каза:

— Джен, аз...

— Спокойно — рече тя. — Не трябва да пилееш силите си. Вуйчо Лари каза...

— Аз не ям тук — рече Дасен.

Тя тропна с крак.

— Джил, ти се държиш...

— Държа се като глупак — продължи той. — Но важното е, че съм жив.

— Но погледни се! Погледни...

— Как е Хари Шелър?

Тя се поколеба и после рече:

— Ще оживее. Ще има белези и що се отнася до това, ти също ще имаш, но ти...

— Разбраха ли какво се е случило?

— Било е злополука.

— Това ли е всичко? Просто злополука?

— Казаха нещо за тръбата на бензиновата помпа, че била спукана... станало късо съединение с един от фаровете и...

— Злополука — каза Дасен. — Разбирам. — Той се отпусна отново на възглавницата си.

— Приготвила съм ти малко варени яйца, препечен хляб и мед — рече Джени. — Трябва да хапнеш нещо, за да поддържаш...

— Не.

— Джил!

— Казах не.

— От какво се страхуваш?

— От поредната злополука.

— Но аз приготвих това сама!

Той завъртя глава, погледна я и каза тихо:

— „Стой надалеч от мен. Обичам те.“

— Джилбърт!

— Тези думи са твои — припомни ѝ той.

Лицето ѝ пребледня. Тя се облегна на количката разтреперана.

— Зная — прошепна Джени. — Понякога чувствам... — Тя погледна нагоре, по лицето ѝ се стичаха сълзи. — Но аз *наистина* те обичам. А сега ти си ранен. Искам да се грижа за теб. Имам *нужда* да се грижа за теб. Гледай. — Тя вдигна похлупака на един от съдовете в количката, гребна с лъжица от храната и я поднесе към устата си.

— Джени — промълви Дасен. Беше видял огорченото ѝ лице и силата на любовта ѝ — искаше да я вземе в прегръдките си и...

Очите на Джени се разшириха. Двете ѝ ръце се насочиха към гърлото ѝ. Устата ѝ се движеше, но не излезе никакъв звук.

— Джени!

Главата ѝ се поклати, а в очите ѝ имаше безумие.

Дасен отметна завивките, усилилата се болка в ръцете му го накара да трепне. Той не ѝ обърна внимание, спусна краката си към студените плочки на пода и се изправи. Зави му се свят.

Джени, все още с ръце върху гърлото си, отстъпи към вратата.

Дасен тръгна към нея, болничната нощна риза увисна около коленете му. Движеше се с усилие, краката му бяха като гумени.

Джени падна рязко на пода.

Дасен се сети за Бурдо и се разкрещя:

— Помощ! Уин! Помощ! — Той се олюля, но успя да се вкопчи в края на количката. Тя започна да се движи.

Дасен се озова безпомощно седнал на пода и в този момент вратата рязко се отвори. Бурдо стоеше на вратата и го гледаше гневно, после погледна надолу към Джени, която лежеше задъхана със затворени очи и със свити колене.

— Повикайте доктор — каза дрезгаво Дасен. — Нещо в храната. Тя хапна малко.

Осъзнавайки какво става, Бурдо пое дълбоко въздух, завъртя се и хукна по коридора, оставайки вратата отворена.

Дасен започна да пълзи към Джени. Стаята около него се въртеше и трептеше. Ръцете му туптяха. В задъханото дишане на Джени се чу свистене и това го накара да се хвърли към нея, но не намери достатъчно сила. Беше изминал само няколко стъпки, когато Пиаже влетя вътре, следван непосредствено от Бурдо.

Овалното лице на лекаря се беше превърнало в бледа безизразна маска. Той коленичи до Джени, махна по посока на Дасен и каза:

— Върни го в леглото.

— Храната в количката — рече дрезгаво Дасен. — Тя яде нещо.

Една руса сестра с колосано бяло боне вкара в стаята санитарна количка за спешни случаи и се наведе над рамото на Пиаже. Дасен ги изгуби от погледа си, докато Бурдо го носеше и слагаше в леглото му.

— Вие останете тук, доктор Джил — рече Бурдо. После той се обърна и проследи какво става до вратата.

— Алергична реакция — каза Пиаже. — Гърлото се затваря. Дайте ми двойна сонда, трябва да помпим.

Сестрата подаде някакъв предмет на Пиаже, който правеше нещо над Джени, но той се беше обърнал с гръб и не се виждаше нищо.

— Атропин — каза Пиаже.

Сестрата отново му подаде нещо.

Дасен не можеше да се съсредоточи върху онова, което ставаше. Страхът бе стегнал гърлото му. *Защо се чувствам толкова слаб,*

чудеше се той. После си помисли: *Божичко, тя не може да умре. Моля те, спаси я.*

На вратата се появиха още лица на хора от болницата. Те стояха притихнали с широко отворени очи.

Пиаже погледна нагоре и рече:

— Донесете носилка.

Няколко лица изчезнаха. След малко по коридора се чу звук на колелца.

Пиаже се изправи и каза:

— Това е, което мога да направя тук. Сложете я на носилката... главата ѝ да е по-ниско от краката. — Той погледна към Дасен. — Какво яде тя?

— Тя взе... — Дасен посочи към количката с храната. — Не разбрах какво беше, тя махна капака. Яйца?

Пиаже направи крачка до количката, взе една чиния и я помириса. Сега Дасен вече можеше да вижда какво става на вратата. Двама санитарии и една сестра качваха Джени на носилката и после тръгнаха да я изкарват през вратата. Той зърна бледото ѝ лице и сондата, която се поклащаше в края на устата ѝ.

— Отрова ли е било? — попита Бурдо, снишавайки гласа си.

— Разбира се, че е било отрова! — отговори рязко Пиаже. — Действа като аконитин. — Той се обърна заедно с чинията и се втурна навън.

Дасен се заслуша в звука на колелцата и в забързаните стъпки, отдалечаващи се надолу по коридора, но когато Бурдо затвори вратата, всичко заглъхна.

Тялото му се къпеше в пот. Докато Бурдо го наместваше под одеялата, Дасен лежеше покорно.

— В един момент — рече Бурдо, — аз... аз си помислих, че вие сте наранил Джени.

Тя не може да умре, мислеше си Дасен.

— Простете ми — рече Бурдо. — Зная, че не бихте ѝ сторил нищо.

— Тя не може да умре — прошепна Дасен.

Той погледна нагоре и видя сълзите, оставящи блестящи следи по тъмните страни на Бурдо. Тези сълзи възпламениха у него някакъв особен гняв. Дасен усещаше как това чувство се надига в сърцето му,

но не можеше да го спре. Ярост! Тя не беше насочена срещу Бурдо, а срещу онази безплътна същност на Сантарога, срещу колективното нещо, което се беше опитало да използва обичаната от него жена като оръдие за собственото му убийство. Той погледна гневно към Бурдо.

— Доктор Лари няма да позволи нещо да се случи на Джени — каза Бурдо. — Той ще...

Бурдо срещна очите на Дасен и инстинктивно се отдръпна.

— Махайте се оттук! — рече Дасен дрезгаво.

— Но докторът каза, че трябва...

— Доктор *Джил* ви казва да се разкарате оттук!

Лицето на Бурдо придоби упорито изражение.

— Няма да ви оставя сам.

Дасен се отпусна на леглото. Какво можеше да направи?

— Вчера вечерта вие получихте много тежък шок — каза Бурдо. — Наложих да ви прелеят кръв. Не трябва да оставате сам.

Те са ми правили кръвопреливане, учуди се Дасен. Защо не са ме убили тогава? Те са ме спасявали заради Джени!

— Всички вие обичате толкова много Джени — рече Дасен. — Вие я изпратихте да ме убие. Това щеше да я унищожи, но какво от това, нали така? Да пожертваме Джени, това е било вашата присъда, вие шайка...

— Говорите като луд, доктор *Джил*.

Гневът му си отиде така бързо, както и беше дошъл. Защо да напада бедния Уин? Защо да напада който и да е било от тях? Те не можеха да видят вината си. Почувства се опустошен. Разбира се, че Бурдо ще го помисли за луд. Онова, което е разумно за едно общество, за друго ще бъде неразумно.

Дасен прокле слабостта, обхванала тялото му.

Тежък шок.

Замисли се какво ще прави, ако Джени умре. Това беше едно странно и фрагментарно чувство — част от него виеше от мъка при тази мисъл, друга една беснееше срещу съдбата, захвърлила го в този ъгъл на света... и трета продължаваше неспирно да анализира...

Доколко шокът се дължеше на джаспърс? Беше ли получил характерната за сантарогийците изострена чувствителност?

Ако Джени умре, те незабавно ще ме убият, каза си той.

Бурдо се обади:

— Просто ще седя до вратата. Ако имате нужда от нещо, веднага ми кажете.

Той седна с лице срещу Дасен и скръсти ръце — досущ като пазач.

Дасен затвори очи и си помисли: *Джени, моля те, не умирай.* Спомни си за обяснението на Пиаже за това как Хари Шелър бе разбрал за смъртта на брат си.

Празно място.

Къде чувствам аз Джени, запита се той.

Разтревожи се, че не може да надникне в себе си и да се увери в присъствието на Джени. Тази увереност беше безкрайно ценна. Тя трябваше да бъде там. Всеки сантарогиец можеше да направи това.

Но аз не съм сантарогиец.

Дасен се почувства като въжеиграч, олюляващ се над пропастта. От едната страна беше огромният подсъзнателен океан на света, в който се беше родил. А от другата страна — там бяха зелените води на езерото, спокойни, сдържани, всяка капка познаваше всички останали.

Чу да се отваря врата, в подсъзнателния океан се надигна буря, а повърхността на езерото беше набраздена от лек вятър. Усещането за равновесие се отдалечи. Дасен отвори очите си.

Пиаже стоеше в средата на стаята. На гърдите му висеше стетоскоп, а в очите му се четеше умора. Той изучаваше Дасен с намръщено и недоумяващо изражение.

— Джени? — прошепна Дасен.

— Ще оживее — отвърна Пиаже. — Но без малко да я изпуснем.

Дасен затвори очи и пое дълбоко въздух.

— Колко още *злополуки* можем да понесем? — попита той. После отвори очите си и срещна погледа на Пиаже.

Бурдо дойде до Пиаже и каза:

— Той говореше като луд, доктор Лари.

— Уин, ще ни оставиш ли за малко? — помоли го Пиаже.

— Сигурен ли сте, че това искате? — Бурдо погледна навъсено към Дасен.

— Моля те — рече Пиаже. Той придърпа един стол и седна до леглото с лице към Дасен.

— Ще бъда точно зад вратата — каза Бурдо, после излезе и затвори.

— Разстроил сте Уин, а да се направи това е много трудно — забеляза Пиаже.

— Разстроил... — Дасен се втренчи в него онемял и после рече: — Това ли е обобщението ти за случилото се?

Пиаже погледна надолу към дясната си ръка, сви я в юмрук и след това я отпусна. Той поклати глава.

— Не исках думите ми да прозвучат лекомислено, Джилбърт. Аз... — Пиаже вдигна очи към Дасен. — Трябва да има някакво разумно и логично обяснение.

— Нали не смяташ, че думата *злополука* обяснява всичко?

— Предразположеност към злополуки...

— И двамата знаем, че такова нещо като предразположеност към злополуки не съществува в обичайния смисъл на израза — рече Дасен.

Пиаже протегна ръце пред себе си и се облегна назад. После сви устни и каза:

— Е, от гледна точка на психиатрията...

— Стига! — изрева Дасен. — Отново ще подхванете старите клишета за „невротична наклонност към самонараняване“, смущения в самоконтрола. А какво ще кажете за реакцията ми при моста? Ами момчето с лъка и стрелата...

— Момче с лък и стрела?

Дасен реши да прати по дяволите обещанието си, разказа за случая в лагера и добави:

— А какво ще кажете за лебедката в гаража или за пожара? А за отровата в храната, която Джени... Джени, за храната, която тя...

— Добре! Вие имате основание...

— Основание? Аз имам цял синдром. Сантарога се опитва да ме убие. Вие вече убихте един очевидно безобиден младеж. Едва не убихте Джени. Кой ще бъде следващия?

— За бога, защо ни е да...

— За да премахнете заплахата. Не е ли очевидно? Аз съм заплаха.

— Е, сега...

— Да, сега! Или може би всичко ще бъде наред, ако отведе Джени от тази смахната долина и надуя свирката по вас?

— Джени няма да си тръгне... — Той замълча. — Да надуете свирката? Какво имате предвид?

— Кой просълзява хората сега? — попита Дасен. — Вие твърдите, че обичате Джени и не бихте я наранил. Има ли нещо поужасно от това да я направите оръдие за моята смърт?

Пиаже пребледня и хриптейки си пое на два пъти въздух.

— Тя... Трябва да има... Какво имате предвид под надуване на свирката?

— Надниквал ли е някога инспектор от Отделя по труда във вашето училище, в което сте въвели детския труд? — попита Дасен. — А какво ще кажете за Държавния отдел по душевни заболявания? Данните, които изпращате, сочат, че в Сантарога няма душевно болни.

— Джилбърт, вие не знаете за какво говорите.

— Какво? Ами аз никога не съм виждал толкова...

— Позволи ми да довърша, моля те. Ние не сме против правителството; ние сме против *външния свят*. А това е нещо съвсем друго.

— Смятате, че всички те са... ненормални?

— Смятаме, че всички те ще се самоунищожат.

Лудост, лудост, мислеше си Дасен. Той се втренчи в тавана. Тялото му се обливаше в пот. Силата на емоциите, които бе вложил в спора с Пиаже...

— Защо изпратихте Бурдо да ме следи? — попита Дасен.

Пиаже сви рамене.

— Аз... за да ви пази от възможността да започнете пак с вашите...

— И вие избрахте Бурдо. — Дасен насочи погледа си право в Пиаже и започна да го изучава. Той сякаш се разкъсваше от противоречия. Юмруците му нервно се свиваха и отпускаха.

— Причините трябва да се очевидни — рече той.

— Вие не можете да допуснете да си тръгна от долината, нали? — попита Дасен.

— Вие не сте достатъчно здрав, за да...

— А ще бъда ли някога?

Погледите им се срещнаха.

— Как да ви докажа какво в действителност...

— Има ли тук някакво място, където ще мога да се пазя от злополуки? — попита Дасен.

— Да се пазите от... — Пиаже поклати глава.

— Искате да докажете почитените си намерения — рече Дасен.
Пиаже сви устни и каза:
— Има едно изолационно помещение, надстройка върху покрива
— с отделна кухня, помощни средства, всичко. Ако вие...
— Ще може ли Бурдо да ме качи там без да ме убие?
Пиаже въздъхна.
— Ще ви кача сам, веднага щом мога да...
— Бурдо.
— Както желаете. Можем да ви преместим в количка.
— Ще вървя.
— Не сте достатъчно силен, за да...
— Ще намеря сили. Бурдо ще ми помогне.
— Много добре. Що се отнася до храната, ние можем...
— Ще се храня от консерви, взети от рафтовете наслуки. Бурдо
ще пазарува вместо мен, докато аз...
— Вижте сега...
— Това е положението, докторе. Той ще ми носи голям избор от
храни, а аз ще избирам допълнително.
— Взимате ненужни...
— Да опитаме, пък да видим колко злополуки ще изникнат.
Пиаже се вгледа за миг в него и каза:
— Както желаете.
— А Джени? Кога ще мога да я видя?
— Тя е преживяла тежък шок, а има и вътрешни травми. Смятам,
че не трябва да има посетители в продължение на няколко дни, освен
ако те...
— Няма да напусна изолационното помещение преди да успея да
ви убедя в онова, което мисля — рече Дасен. — Кога ще е възможно тя
да ме посети?
— След няколко дни. — Той насочи пръст към Дасен. — Вижте,
Джилбърт, вие няма да отведете Джени от долината. Тя никога няма да
се съгласи да...
— Нека оставим Джени да реши.
— Добре — кимна Пиаже. — Ще видите. — Той отиде до
вратата и я отвори. — Уин!
Бурдо мина покрай Пиаже и влезе в стаята.
— Той още ли говори като луд, доктор Лари?

— Ще проведем един експеримент, Уин — рече Пиаже. — С оглед на здравето му и щастието на Джени ние ще го преместим в изолационното отделение. — Пиаже посочи с палец тавана. — Той иска ти да го преместиш.

— Ще докарам един инвалиден стол — каза Бурдо.

— Доктор Дасен иска да се опита да ходи — рече Пиаже.

— А може ли? — Бурдо извърна към Дасен недоумяващото си намръщено лице. — Твърде е слаб, за да стои на краката си дори и за малко...

— Изглежда, че доктор Дасен разчита на твоята сила — каза Пиаже. — Смяташ ли, че ще се справиш?

— Бих могъл да го нося — рече Бурдо, — но това ми прилича на...

— Отнасяй се с него все едно е безпомощно дете — каза Пиаже.

— Щом казвате, доктор Лари.

Бурдо отиде до леглото и помогна на Дасен да седне на края му. От усилието на Дасен му се зави свят. Стаята се накланяше и въртеше и той видя като през мъгла Пиаже да отива до вратата, да я отваря и да застава там, гледайки към Бурдо.

— Засега ще отнеса зловредното си влияние някъде другаде — рече Пиаже. — Джилбърт, нали няма да имате нищо против, ако ви навестявам за кратко — просто като медицинско лице?

— Само ако имам последната дума за това, което правите с мен — каза Дасен.

— Справедливостта изисква да ви предупредя, че превръзките ви трябва да бъдат сменени — забеляза Пиаже.

— Може ли Уин да направи това?

— Доверието ви в Уин е много трогателно — рече Пиаже. — Сигурен съм, че той е впечатлен.

— Може ли той...

— Да, сигурен съм, че може — след като му дам необходимите наставления.

— Добре тогава — отсече Дасен.

С помощта на Бурдо Дасен се изправи с усилие на крака. Стоеше задъхан, облягайки се на негъра. Пиаже излезе и остави вратата отворена.

— Сигурен ли сте, че можете да се справите, сър? — попита Бурдо.

Дасен се опита да направи една крачка. Коленете му бяха като две парчета огъваща се гума. Ако не беше помощта на Бурдо, щеше да се сгромоляса на пода.

— С асансьор ли ще се качим? — попита Дасен.

— Да, сър. Намира се в другия край на коридора.

— Нека се качим с него.

— Да, сър. Извинете ме, сър. — Бурдо се наведе, взе Дасен на ръце и се завъртя настрани за да премине през вратата.

Дасен зърна озадаченото лице на една сестра, която минаваше по коридора. Почувства се глупаво, безпомощен... твърдоглав. Сестрата се намръщи и погледна Бурдо, но той не ѝ обърна внимание и натисна бутона на асансьора с лакътя си. Сестрата закри надолу по коридора с тракащи токчета.

Вратите на асансьора се отвориха със съскане.

Бурдо го внесе вътре и натисна с лакът бутона, означен с буквата „П“.

Докато вратите се затваряха, Дасен усети устата си да пресъхва. Погледна нагоре към кремовия таван с продълговата млечнобяла лампа и си помисли: *„Те не се поколебаха да пожертват Джени. Защо да се двоумят за Бурдо? Ами ако асансьорът е нагласен, че да се разбие?“*

Чу се тихо бръмчене. Дасен усети асансьора да се издига. След малко вратите се отвориха и Бурдо го изнесе навън. Зърна кремовите стени на входно фоайе, махагонова врата с надпис „Изоляция“ и после се озоваха вътре.

Това беше дълга стая с три легла и прозорци, гледащи към покрит със смола покрив. Бурдо остави Дасен на най-близкото легло и отстъпи назад.

— Кухнята е там — рече той, сочейки към една двукрила врата в дъното на стаята. — Банята е зад оная врата. — Тази врата беше срещу края на леглото на Дасен. Вдясно от нея имаше още две врати. — Това са вратите на тоалетната и лабораторията. Това ли е което искахте, докторе?

Дасен срещна изучаващия поглед на Бурдо и каза:

— Това ще свърши работа. — Той се усмихна унило и започна да разяснява изискванията си за храната.

— Консерви ли, сър? — попита Бурдо.

— Аз ви натрапвам задължения, зная това — рече Дасен. — Но вие също... като мен... някога. Струва ми се, че ми съчувствате... несъзнателно. Разчитам на това, за да... — Дасен смогна да свие леко рамене.

— Това ли е, което доктор Лари иска да направя?

— Да.

— Просто да взимам консерви от рафтовете... наслуки.

— Точно така.

— Е, това звучи налудничаво, сър... но ще го правя. — Той излезе от стаята мърморейки.

Дасен успя да се пхне под одеялата и остана да лежи за известно време, възстановявайки силите си. Отвъд покрива се виждаше редица от върхове на дървета... високи вечнозелени растения... безоблачно синьо небе. В стаята витаеше спокойствие. Дасен пое дълбоко въздух. Наистина ли беше безопасно тук? То беше избран от сантарогиец. Но този сантарогиец беше разколебан от лични съмнения.

За първи път от много дни Дасен почувства, че може да се отпусне.

Каква беше тази неестествена слабост, чудеше се той.

Това беше нещо много повече от реакция на шока или последствие от изгарянията му. Сякаш душата му беше наранена и тази рана бе завладяла цялото му същество. Мускулите му бяха получили заповед за принудително бездействие от някакво централно място.

Дасен затвори очи.

В червения мрак зад клепачите си Дасен се почувства разнебитен, ужасено му същество се беше свило в зародишно положение. Не трябваше да се помръдва, помисли си той. Всяко движение би провокирало бедствие, по-ужасно от смъртта.

Краката и петите му бяха разтърсени от неудържими тръпки, зъбите му затракаха. Успя да подтисне треперенето, отвори очи и се втренчи в тавана.

Това се дължи на джаспърс, помисли си той.

Уханието му се носеше из стаята и дразнеше сетивата му.

Подуши въздуха и се завъртя към едно метално шкафче до леглото с полуотворено чекмедже. Дасен го отвори до края и се обърна на една страна за да надникне какво има вътре.

Нямаше нищо.

Но в чекмеджето бе имало някакъв *джаспърс...* и то скоро.

Какъв?

Дасен обиколи стаята с поглед. Изолационно помещение, беше казал Пиаже. Изолиращо кого? От какво? И защо?

Той преглътна и се отпусна на възглавницата. Възхитителна и ужасяваща умора сграбчи тялото му. Почувства, че зелените води на подсъзнателното са готови да го обгърнат. С отчаяно усилие на волята Дасен застави очите си да останат отворени.

Някъде вътре в него проплака онова свито зародишно *нещо*.

Безликият бог се засмя.

Входната врата се отвори.

Дасен остана да лежи сковано и неподвижно, страхувайки се, че ако завърти главата си на една страна, лицето му може да потъне в надигащите се води на подсъзнателното, че може да се удави в...

Пиаже се появи в полезрението му и се взря в него. Той докосна с палец левия клепач на Дасен и разгледа окото му.

— Да ме вземат дяволите, ако все още не се борите с него — рече докторът.

— С какво? — прошепна Дасен.

— Бях напълно сигурен, че ако на този етап изразходите толкова много енергия, това ще ви извади от строя — каза Пиаже. — Скоро ще трябва да ядете, нали знаете.

В този момент Дасен почувства болка — усещаше в себе си някаква настояща празнина. Съсредоточи се върху болката. Тя му помагаше да се бори с поглъщащите го зелени вълни.

— Вижте какво ще ви кажа — рече Пиаже. Той се скри от погледа му. Чу се скърцане, последвано от сумтене. — Просто ще поседя тук и ще ви пазя, докато Уин донесе нещо, с което да се натъпчете. Няма да ви докосна, нито пък ще позволя някой друг да направи това. Превръзките ви могат да почакаат. По-важно за вас е да почивате, поспете ако можете. Престанете да се борите с него.

Да поспя! Боже, как ме зове тази умора.

Да се боря с какво?

Опита се да оформи въпроса още веднъж, но не намери сили. Всичките му усилия отидоха за това да се вкопчи в едно малко, тлеещо кътче от съзнанието си, което се втрени в кремавия таван.

— Онова, с което се борите — започна Пиаже с дружески тон, — е измъкването от блатото. Калта е полепнала по вас. Това ме кара да подозирам, че в теорията ви може да има нещо вярно, а именно, че у нас все още има следи от желание за насилие, което е слабото ни място, така да се каже.

Гласът на Пиаже беше като хипнотично бръмчене. Фразите се промъкваха в съзнанието му и после отново излизаха.

— ... експеримент за опитомяване... изваден от екстазно, от едно устойчиво състояние... трябва да подсилим усещането за самоличност... нищо ново: човечеството винаги е било в някакво затруднение... нещо като религиозен опит — създаване на нов ред на теоботаници... не бягай от живота или от усещането за живот... търси общество, което се променя плавно, без трусове, в съответствие с колективните нужди...

В черепа му се разнесе оглушителният шепот на един от безликите богове: *„Това е безусловната ми заповед към теб: Бедният не може да си позволи да бъде принципен, а богатият няма нужда от това.“*

Дасен лежеше летаргично, обгърнат от тишина.

Страхът да се помръдне надделяваше над всичко останало.

Усети под себе си присъствието на някакъв свят. Но той беше заседнал тук горе. Нещо му махаше. Нещо познато. Той почувства познатия свят и беше отблъснат. В него изобилстваха безброй фалшиви външности, опитващи се да прикрият отломките от преструвки, приспособления и разбити маски. Светът продължаваше да му маха. Това беше място, към което можеше да се приспособи и да му съответства. Усети как се пристяга към него с чувство на бликащо удовлетворение, но после се отдръпна. Отломките. Те бяха навсякъде, като наносен пласт над живота, кремава досада — успокояваща, ласкава, подсладена.

Светът продължаваше да му маха.

Обаянието му беше неизчерпаемо, той беше като бляскав чувал с фойерверки, палитра, залята с крещящи цветове.

Всичко в него беше измама.

Дасен чувстваше това — всичко беше измама, грамада от сигнални клишета и консервирани рефлексии.

Това беше омразен свят.

Кой свят, запита се той. Сантарога... или светът извън нея?

Нещо го сграбчи за рамото.

Той изкрещя.

Дасен се събуди и установи, че все още стене и мънка. Необходимо му беше време за да разбере къде е. Къде бяха безликите богове.

Пиаже се наведе над него, ръката му беше върху рамото на Дасен.

— Имахте кошмар — рече Пиаже и отдръпна ръката си. — Уин се върна с храната... това е.

Стомахът на Дасен се сви от болка.

Бурдо стоеше отдясно до вратата, която се намираше до входната. На съседното легло имаше кутия, пълна с консерви.

— Донесете ми отварачка за консерви и лъжица — рече Дасен.

— Просто ми кажете какво искате и аз ще го отворя — каза Бурдо.

— Ще го отворя аз — възрази Дасен. Надигна се на лакти. Движението накара ръцете му да затуптят, но се чувстваше по-силен — сякаш беше почерпил сили от отчаянието.

— Направете каквото иска — каза Пиаже, докато Бурдо се колебаеше.

Бурдо сви рамене и тръгна към вратата срещу леглото.

Дасен отметна завивките от краката си. После махна на Пиаже да се отдръпне и седна. Краката му докоснаха студения под. Пое дълбоко въздух и залитна към съседното легло. Коленете му бяха по-стабилни, но Дасен усещаше колко бързо ще се изчерпат силите му.

Бурдо се появи отново и му подаде отварачка за консерви с извита дръжка.

Дасен седна до кутията и грабна оттам една солидна зелена консерва, без дори и да погледне етикета. Отвори я, взе предложената му от Бурдо лъжица и вдигна капака.

Боб.

От отворената консерва го лъхна ухание на джаспърс. Погледна етикета: „Произведено в кооперация «Джаспърс»“. Беше написан

търговският номер, датата на производство, сочеща миналата година и указание: „Забранено за продажба в други щати. Изложено 1964.“

Дасен се втренчи в консервата. *Джаспърс*? Не можеше да бъде. Джаспърс не можеше да издържа. Не можеше да бъде запазен от...

— Има ли нещо нередно? — попита Пиаже.

Дасен разгледа консервата: лъскав и блестящ етикет.

Жълтите букви гласяха: „Боб с месен сос и говеждо месо.“

Той пренебрегна примамливия аромат на консервата и надникна в кутията. Опита се да се сети дали при отварянето беше чул онова характерно свистене, издаващо, че консервата е била отваряна, но не можа да си спомни.

— Какво не е наред? — настоя Пиаже.

— Не може да има нищо нередно — рече Бурдо. — Всичко това е частно производство.

Дасен вдигна очи от кутията. Наистина, всички консерви носеха марката на кооперацията. *Частно производство!*

— Ето — рече Пиаже. Той взе консервата и лъжицата от ръцете на Дасен, опита една капка и се усмихна. После ги върна на Дасен, а той го пое механично.

— Тук всичко е наред — рече Пиаже.

— По-хубаво не може да бъде — обади се Бурдо. — Консервите са от магазина на Пит Маджа, направо от запасите на кооперацията.

— Това е джаспърс — дрезгаво рече Дасен.

— Разбира се, че е джаспърс — отвърна Пиаже. — Произведена е тук за местна консумация и е била оставена на склад в кооперацията, за да не загуби силата си. Но след като сте я отворил, няма да трае дълго и затова по-добре почвайте да ядете. Разполагате може би с петдесет минути. — Той се засмя тихо. — Благодарете се, че сте тук. Ако бяхте навън и отворехте тази консерва, тя нямаше да трае повече от няколко секунди.

— Защо?

— Неблагоприятна среда — отвърна Пиаже. — Хайде, яжте. Видяхте, че си взех от нея и това не ми навреди.

Дасен опита малко от соса. Усети върху езика си нещо успокояващо, което след това се насочи към гърлото му. Беше вкусно. Гребна пълна лъжица, сложи я в устата си и преглътна.

Усети в стомаха си нещо като тупване — джаспърс.

Дасен се обърна с широко отворени очи към Бурдо и срещна пълния му с почуда поглед. Тъмнокафявите очи на негъра бяха изпъстрени с масленожълти точки и говореха за африкански магии.

Дасен насочи вниманието си към консервата и надникна в нея.

Тя беше празна.

Онова, което се беше случило, се повтори в съзнанието му по един особен начин — сякаш връщаше магнетофонна лента на бързи обороти, паметта му изкрещя: ръката му беше изчерпила съдържанието на консервата, движейки се като бутало. Спомняше си смътно как бе гълтал храната.

Сега разбра какво беше онова *тупване*. То бе отекнало в съзнанието му. Той вече не беше гладен.

Моето тяло направи това, помисли си Дасен. Беше учуден. *Моето тяло направи това*.

Пиаже издърпа кутията и лъжицата от покорните му пръсти. Бурдо му помогна да се върне на леглото си, дръпна завивките и ги пооправи.

Моето тяло направи това, мислеше си Дасен.

Нещо го беше тласнало към действие — знанието, че джаспърс губи качествата си... и съзнанието му се беше изключило.

— Така — рече Пиаже.

— Ами превръзките му? — попита Бурдо.

Пиаже провери превръзката на Дасен върху бузата му, наведе се за да я помирише и после се отдръпна.

— Може би тази вечер — каза той.

— Хванахте ме натясно, нали? — попита Дасен, гледайки втренчено към Пиаже.

— Ето го, пак започва — рече Бурдо.

— Уин — каза Пиаже. — Зная, че си имаш свои работи за вършене. Защо не се погрижиш за тях сега и да ме оставиш с Джилбърт? Ако можеш ела пак в шест часа.

Бурдо каза:

— Мога да извикам Уила и да я накарам...

— Не е необходимо да безпокоиш дъщеря си — рече Пиаже. — Тръгвай и...

— Ами ако...

— Няма никаква опасност — отвърна Пиаже.

— Щом казвате — рече Бурдо. Той тръгна към вратата на фойето, спря се за малко, загледан в Дасен и после излезе.

— Какво не искате да чуе Уин? — попита Дасен.

— Ето го, пак започва — каза Пиаже, повтаряйки думите на Бурдо.

— Сигурно има нещо...

— Няма нищо, което Уин да не трябва да чуе!

— Все пак вие го изпратихте да ме наблюдава... защото е особен — каза Дасен. Той си пое дълбоко въздух, усещайки как сетивата му се избистрят и как умът му се прояснява. — Уин беше... безопасен за мен.

— Уин си има свой личен живот, в който вие се намесвате — рече Пиаже. — Той...

— Защо Уин е безопасен за мен?

— Това чувство е ваше, а не мое — отговори Пиаже. — Уин ви спаси да не паднете. Вие показахте една определена способност да се вживявате в чувствата на другите...

— Той е дошъл *отвън* — рече Дасен. — Той е бил като мен... някога.

— Много от нас са дошли отвън — каза Пиаже.

— И вие ли?

— Не, но...

— Как работи всъщност капанът? — запита Дасен.

— Няма *никакъв* капан!

— Какво е въздействието на джаспърс върху хората? — попита Дасен.

— Задайте този въпрос на себе си.

— От медицинска гледна точка... докторе?

— От медицинска гледна точка?

— Какво прави джаспърс?

— А, освен другите неща, той ускорява катализата на химическите носители в нервната система — хидрокситриптамин и серотопин.

— Някакви промени в клетките на Голджи?

— Абсолютно никакви. Джаспърс разрушава блокиращите системи, стимулира образното мислене и процесите, свързани с формулиране на съзнанието. *Чувстваш* се сякаш имаш по-добра...

подобрена памет. Това, разбира се, не е така — само ефектът е такъв. Става дума просто за страничен ефект, дължащ се на скоростта, с която...

— Образно мислене — рече Дасен. — Ами ако човек не е способен да се справи с всичките си спомени? Има крайно неприятни, срамни... и потенциално травматични спомени в...

— Ние си имаме и нашите несполуки.

— Опасни несполуки?

— Понякога.

Дасен инстинктивно затвори устата си. Пое дълбоко въздух през носа си. Миризмата на джаспърс връхлетя сетивата му. Погледна към кутията с консерви на съседното легло.

Джаспърс. Гориво на съзнанието. Опасно вещество. Наркотикът на лошите знамения. В ума на Дасен се зареяха умозрителни видения. Обърна се — върху лицето на Пиаже бе изписано разсеяно изражение.

— Не можете да се отървете от него тук в долината, нали? — попита Дасен.

— Кой би искал това?

— Вие се надявате, че ще остана и че ще ви помогна за вашите несполуки.

— Да, определено има работа за вършене.

В Дасен се надигна гняв.

— А как да взема решение? — попита той. — Аз не мога да се отърва от миризмата на...

— Спокойно — промърмори Пиаже. — Успокой се. Дори и няма да забележиш как ще свикнеш.

Всяко общество има своя собствена характерна химия, помисли си Дасен. Свой собствен аромат, нещо съществено с огромна важност, което обаче собствените му членове забелязват в най-малка степен.

Сантарога се беше опитала да го убие, Дасен знаеше това. Запита се дали причината за това не беше, че има различна миризма. Погледна кутията на леглото. Невъзможно! Едва ли отговорът беше толкова повърхностен.

Пиаже заобиколи кутията, скъса от нея малка завита лентичка хартия и я докосна до езика си.

— Тази кутия е била долу на склад — рече той. — Това е хартия, органична материя. Всичко органично се просмуква с джаспърс след известен престой в неговата среда. — Той хвърли лентичката в кутията.

— И аз ли ще стана като тази кутия? — попита Дасен. Той почувства, че до него беше приседнало някакво привидение, нещо, от което не можеше да избяга. Притаеното присъствие се размърда в съзнанието му. — И аз ли ще...

— Избий си тези мисли от главата — рече Пиаже.

— И аз ли ще бъда една от тези несполуки? — попита Дасен.

— Казах ти да престанеш.

— А защо?

Страхът и гневът накараха Дасен да седна на леглото, в главата му се блъскаха предположения, като всяко едно беше по-лошо от предишното. Чувстваше се по-незащитен и по-уязвим от дете, което бяга за да не го набият.

Споменът го връхлетя внезапно и главата му падна на възглавницата. *Защо точно сега си спомних това*, запита се той. В паметта му беше изникнал един неприятен случай от детството му и сега сетивата му го изживяваха отново. Спомняше си болезнените удари на пръчката по гърба си.

— Вие не сте от онзи тип, при който се проваляме — каза Пиаже.

Дасен се втрени обвиняващо в ухаещата кутия.

Джаспърс!

— Вие сте от хората, които могат да постигнат много — рече Пиаже. — Защо мислите, че сте тук? Само заради онова глупаво пазарно проучване? Или заради Джени? О, не. Нищо не е толкова изолирано и просто. Сантарога призовава определени хора. И те идват.

Дасен го погледна косо.

— Дойдох тук, за да имате възможността да ме убиете — забеляза Дасен.

— Ние не искаме да ви убиваме!

— В един момент вие допускате, че може да съм прав и в следващия го отхвърляте.

Пиаже въздъхна.

— Имам едно предложение — рече Дасен.

— Кажете го, каквото и да е то.

— Няма да ви хареса — каза Дасен.

Пиаже го погледна ядосано.

— Какво ви се върти в главата?

— Няма да намерите смелост да го изпълните.

— Аз не съм...

— Става дума за нещо като клиничен тест — заяви Дасен. — Предполагам, че ще се опитате да се отметнете. Ще потърсите извинения, ще направите всичко, за да се измъкнете или да го прекратите. Ще се опитате да ме разберете погрешно. Ще се опитате да избягате от...

— За бога, какво ви се върти в главата?

— А може да успеете.

— В какво да успея?

— Да не направите онова, което ви предлагам.

— Не се опитвайте да ме притискате до стената, Джилбърт.

— Ето за какво става дума — рече Дасен и вдигна ръка към Пиаже, който тъкмо щеше да заговори отново. — Искам да ми позволите да ви хипнотизирам.

— Какво?

— Чухте ме.

— Защо?

— Вие сте местен — каза Дасен, — и вашият организъм е напълно обусловен от това... гориво на съзнанието. Искам да видя какво има там вътре, какви са страховете, които вие...

— От всички смахнати...

— Аз не съм никакъв дилетант, който иска да си пъха гагата — рече Дасен. — Аз съм практикуващ психолог и имам опит в хипнотерапията.

— Но какво се надявате да...

— От какво се страхува един човек — каза Дасен. — Човешките страхове са като сигнален огън. Ако разберете какви са страховете на един човек, вие ще откриете дълбоката му мотивация. Зад всеки страх се крие насилие с голяма...

— Глупости! Няма никакво...

— Вие сте медик и знаете тези неща много добре.

Пиаже се втренчи в него и започна мълчаливо да го изучава. След малко каза:

— Е да, всеки човек се страхува от смъртта, разбира се. И...

— И не само това.

— За бог ли се мислите, Джилбърт? Вие просто се въртите...

— „По твоя команда ли полита орелът нагоре и ти ли повеляваш къде да свие той гнездо?“ — попита Дасен и поклати глава. — Пред какво се прекланяте вие?

— А... религия. — Пиаже си пое дълбоко въздух с облекчение.

— „Ти няма да се страхуваш от нощния ужас; нито от стрелата, която лети през деня; нито от чумата, която броди във мрака; нито от развилнялата се по пладне разруха.“ Това ли е? Какво...

— Не е *това*.

— Джилбърт, както сигурно знаете, аз също разбирам от тези неща. Предложението ви да раздвижите пластове...

— Какво ще раздвижа?

— И двамата знаем, че това не може да се предскаже дори и с най-малка степен на сигурност.

— Вие създавате общност... социална група, общество, в което обаче не желаете да проникна — каза Дасен. — Какво наистина въздига в култ това общество? От една страна вие ми казвате: „Гледай където искаш“ и в същото време ми затръшвате вратите. Във всяко действие...

— Наистина ли вярвате, че някои от нас са се опитали да... ви убият... заради общността?

— А вие не вярвате ли?

— Не би ли могло да има някакво друго обяснение?

— Какво?

Дасен се вгледа продължително в Пиаже. Докторът беше несъмнено обезпокоен и не отвърна на погледа му. Ръцете му се движеха безцелно, а дишането му се беше ускорило.

— Обществата не вярват, че могат да умрат — рече Пиаже. — Оттук би трябвало да следва, че обществото като такова не въздига в култ абсолютно нищо. Ако то не може да умре, над него никога няма да бъде прочетена окончателна присъда.

— А щом няма да има такава — каза Дасен, — то като общество ще прави неща, които отделната личност трудно би могла да понесе.

— Може би — каза тихо Пиаже. — Може би. — И после рече: — Добре тогава. А защо искате да правите този експеримент точно с мен?

Аз никога не съм правил опит да ви сторя нещо.

Дасен отмести поглед, изненадан от въпроса. През прозореца се виждаха дървета, а отвъд тях се простираха хълмовете, обграждащи Сантарога. Стори му се, че тези хълмове обграждат самия него, че е оплетен в някаква паяжина от значения.

— А какво ще кажете за хората, които се опитаха да ме убият? — попита Дасен рязко. — Те ще бъдат ли подходящи обекти?

— Може би момчето — отвърна Пиаже. — Във всеки случай аз трябва да го прегледам.

— Пети, от семейство Джорик — рече Дасен. — Несполука, а?

— Мисля, че не.

— Още една *откриваща се личност*... като мен.

— Значи си спомняте това?

— Тогава вие казахте, че обществото загива и че вие тук ще се откъснете... с помощта на джаспърс.

— Да, спомням си, че говорихме за тези неща — каза Пиаже. — А вие успяхте ли наистина да се откриете? Можете ли да виждате сега? Станахте ли?

Изведнъж Дасен си спомни думите на Джени по телефона: „Пази се.“ И страха, когато тя каза: „Те искат да си тръгнеш.“

В този миг Пиаже отново се превърна в сивата котка, която дебнеше птиците в градината, а Дасен беше все така сам и без хора, на които да се опре. Спомни си езерото, усещането за усещане, надникването в собственото му тяло, онова колективно знание за настроението на другите, споделянето.

Всичките разговори, които бе водил с Пиаже, сега се върнаха в паметта му за да бъдат претеглени и съпоставени. Почувства, че миг след миг всичките му преживявания в Сантарога се бяха наслагвали едно върху друго — чак до този момент.

— Ще ви дам още малко джаспърс — каза Пиаже. — Може би тогава...

— Предполагате, че имам пърхане зад очите ли? — попита Дасен.

Пиаже се усмихна.

— Сара не изменя на изразите от миналото — рече Пиаже, — когато още не бяхме систематизирали отношението си към джаспърс...

и към външния свят. Но не се присмивайте на жената или на изразите й. Тя е простодушен и безхитростен човек.

— А аз не съм.

— Вие все още имате някои от предубежденията и предразсъдъците на „не хората“ — каза Пиаже.

— И освен това съм чул и научил прекалено много за вас, че да бъда пуснат да си тръгна — рече Дасен.

— Няма ли дори и да се опитате да станете? — попита Пиаже.

— Какво да стана? — Налудничавите и почти шизофренични приказки на Пиаже го вбесяваха. *Говорене! Виждане!*

— Само вие знаете това — отговори Пиаже.

— Какво да знам?

Пиаже просто го гледаше втренчено.

— Ще ви кажа каквото знам аз — рече Дасен. — Знам, че моето предложение ви ужасява. Вие не искате да узнаете как прахът за хлебарки на Вина е попаднал в кафето. Вие не искате да узнаете как Клара Шелър е отровила задушното. Вие не искате да узнаете какво е накарало някого да ме бутне от плаващата скеля. Вие не искате да узнаете защо едно петнайсетгодишно момче бе решило да се опита да ме прониже със стрела. Вие не искате да узнаете защо Джени е сложила отрова в яйцата. Вие не искате да узнаете как една кола беше нагласена, че да ме смачка или как пикапът ми беше превърнат в бомба. Вие не искате да...

— Добре!

Пиаже разтърка брадичката си и се обърна.

— Казах ви, че можете да успеете — рече Дасен.

— *Iti vuccati* — промърмори Пиаже. — Казано е: „Всяка система или тълкувание стават погрешни, когато бъдат съпоставени с друга, по-сложна система.“ Чудя се дали това не е причината, поради която сте тук — да ни напомните, че не е възможно да има толкова категорично твърдение, което да не може да бъде оспорено.

Той се обърна и се втренчи в Дасен.

— За какво говорите? — попита Дасен. Изведнъж в гласа и поведението на Пиаже се беше появило някакво обезпокоително спокойствие.

— Вътрешното просветление на всички същества е заложено в Аза — рече Пиаже. — Азът, който не може да бъде изолиран, живее в

паметта като възприемане на символи. Ние сме съзнаващи индивиди, доколкото проектираме Аза върху рецептивното съдържание на сетивата. Но понякога Азът може да бъде подведен — Азът на индивида или на общността. Чудя се...

— Престанете да отвличате вниманието ми с тези бомбастични речи — каза Дасен. — Вие се опитвате да смените темата и говорите празни...

— Празни... — рече Пиаже. — А, да. Думата „празно“ е доста подходяща за случая. Айнщайн не може да бъде вместен само в математиката. Всяко феноменално съществуване е преходно, относително. Отделните неща не са реални. Във всеки един миг те преминават в нещо друго.

Дасен се надигна в леглото. Беше ли откачил старият доктор?

— Самото действие не води до резултат — рече Пиаже. — Вие се опитвате да хванете абсолютното. Но да търсите нещо установено, означава, че си имате работа с лъжливо въображение. Вие се опитвате да извадите от водата нещо изплъзващо се. Двойствеността е заблуда.

Дасен завъртя глава. В думите му нямаше никакъв смисъл.

— Виждам, че сте объркан — рече Пиаже. — Всъщност вие не познавате собствената си интелектуална енергия. Вие вървите по тесни пътеки. Предлагам ви нови орбити на...

— Това е достатъчно — каза Дасен. В този момент си спомни за езерото, пресипналия женски глас: *„Има само едно нещо, което можем да направим.“* И Джени: *„И ние го правим.“*

— Трябва да се приспособите към условно мислене — рече Пиаже. — По този начин ще можете да разберете относителното съществуване на Аза и да отразите относителната истина за онова, което възприемате. Вие сте способен да го постигнете. Виждам го. Вашата проницателност за актовете на насилие, които ви обграждат...

— Каквото и да правите с мен, вие няма да ме спрете, нали? — попита Дасен. — Вие непрекъснато ме преследвате...

— Кой ви преследва? — попита Пиаже. — Не сте ли вие човекът, който упражнява най-голямо...

— По дяволите! Престанете!

Пиаже го погледна мълчаливо.

— Айнщайн — промърмори Дасен. — Относителност... абсолютното... интелектуална енергия... феноменално... — Той

прекъсна изброяването си — умът му беше започнал да работи със скорост, подобна на онази, когато решаваше дали да прелети над дупката в моста.

Шеметна скорост, помисли си Дасен. *Като лов на подводници — в мозъка. Въпросът се свеждаше до това колко единици за претърсване можеш да приведеш в действие и колко бързо те могат да се движат.*

Усещането си отиде толкова бързо, колкото и беше дошло. Но никога през живота си Дасен не се беше чувствал толкова разтърсен. Тази способност не беше предизвикана от някаква непосредствена опасност... не и този път.

Тесни пътеки, помисли си той. После вдигна учудено очи към Пиаже. В тези думи имаше нещо повече от буквалното им значение. Дали това не беше сантарогийският начин на мислене? Дасен поклати глава. Струваше му се, че това е невъзможно... или малко вероятно.

— Може ли да доразвия тезата си? — попита Пиаже.

Дасен кимна.

— Сигурно сте забелязал прямия начин, по който поднасяме относителните си истини с оглед на някакви продажби — рече Пиаже. — Условното мислене отхвърля всякакъв друг подход. Следователно взаимното уважение е присъщо на условното мислене. Съпоставете това с пазарния подход на онези, които ви изпратиха да ни шпионирате. Те...

— Колко бързо можете да мислите? — попита Дасен.

— Бързо? — Пиаже сви рамене. — Колкото е необходимо.

Колкото е необходимо, помисли си Дасен.

— Може ли да продължа? — попита Пиаже.

Дасен отново кимна.

— Забелязано е — рече Пиаже, — че периодите на върхово натоварване на каналите съвпадат с прекъсването на телевизионния сигнал — това е елементарен факт, който можете да установите без големи усилия. Но благодарение на този прост факт твърде лесно могат да бъдат поставени разходомери в каналите, които да установят броя на работещите приемници за даден момент доста точно. Изобщо не се съмнявам, че това вече е направено. То е толкова очевидно. Помислете сега за манталитета на онези хора, които са способни да направят такова нещо с ближните си и го сравнете с онези, които не са.

Дасен се покашля. Значи това беше истинското обвинение на Сантарога срещу *външния свят*. Как използваш хората? С достойнство? Или следиш основните им функции с оглед на личните си цели? Външният свят все повече и повече започваше да му изглежда като място на дразнеща празнота и скалъпено ласкателство.

Аз наистина започвам да мисля като сантарогиец, реши Дасен. В тази мисъл се прокрадна тържеството на победата. Това беше част от първоначалния му план за работата му тук.

— Не е чудно — рече Пиаже — да открием, че един стопроцентов военен закон се прилага в рекламната дейност и политиката, които са просто друг вид война, нали така. И прехвърлянето от една област в друга става без никакъв проблем. При всяка една от тях има способности за съсредоточаване на силите и изобличаване на врага. Диференциалната математика и прогнозите също вършат добра работа, независимо за какво бойно поле става дума.

Армии, мислеше си Дасен. Беше се втренчил в движещите се устни на Пиаже. Изведнъж му стана чудно как разговорът им се беше отклонил в толкова различна област. Умишлено ли беше направил това Пиаже? Те говореха за слабото място на Сантарога, за страховете и...

— Накарайте ме да се позамисля — рече Пиаже. — Ще ви изоставя за известно време и ще видя дали мога да стигна до нещо конструктивно. До възглавницата ви има звънец. На този етаж няма сестри, но ако възникне нещо непредвидено, някоя от тях ще дойде достатъчно бързо. От време на време ще ви навестяват. Искате ли нещо за четене? Мога ли да ви изпратя нещо?

Нещо конструктивно, чудеше се Дасен. Какво има той предвид?

— Какво ще кажете за няколко броя от нашия местен вестник? — попита Пиаже.

— Малко листове за писма и писалка — рече Дасен. Той се поколеба и после каза: — Да, и вестниците.

— Много добре. Опитайте се да починете. Изглежда, че се възстановявате, но не трябва да се претоварвате.

Пиаже се обърна и излезе от стаята.

След малко в стаята влетя червенокоса сестра с купчина вестници, листове с редове и една от онези писалки, при които

мастилото се спускаше по спирала. Тя ги сложи на нощното му шкафче и каза:

— Искате ли да пооправим леглото ви?

— Не, благодаря.

Вниманието на Дасен беше привлечено от удивителната ѝ прилика с Ол Мардън.

— Вие сте от семейство Мардън — рече той.

— Нещо друго? — попита тя и излезе.

А така, хванах я!, помисли си Дасен.

Той погледна купчината вестници и си спомни как бе обикалял Сантарога за да намери редакцията на вестника. Сега, когато бяха дошли толкова лесно при него, те вече не му изглеждаха така примамливи. Той се измъкна от леглото и откри, че слабостта в коленете му вече не беше толкова голяма.

Вниманието му беше привлечено от консервите.

Разрови се в кутията, намери консерва с ябълков сок и бързо го изпи, докато ухаеше още на джаспърс. Надяваше се, че храната ще му върне онази яснота и бързина на мисълта, която бе изпитал на моста и за кратко докато беше с Пиаже.

Ябълковият сок утоли глада му и остави в него някакво смътно безпокойство — нищо друго.

Дали въздействието намаляваше, питаше се той. Все по-големи ли трябваше да стават дозите при всеки следващ път? Дали просто не беше вече привикнал?

Може би беше лапнал въдицата?

Спомни си как Джени го молеше и убеждаваше. *Гориво на съзнанието. Какво, за бога, беше открила Сантарога?*

Дасен погледна към хълмовете, виждащи се между дърветата. Някъде под полезрението му гореше огън, над който се издигаше спираловидна нишка дим, изкачваща се над хребета. Втренчи се в дима, усещайки някакъв странен и натрапчив мистицизъм. Невидимият огън будеше у него дълбоко примитивно чувство. Пушекът изписваше призрачен подпис, нещо от собственото му генетическо минало. Не изпитваше никакъв страх. Вместо това сякаш се беше слял с някаква част от себе си, откъсната от него през детството.

Да се отблъснем към повърхността на детството, помисли си той.

Тогава разбра, че сантарогиецът не се беше откъснал от примитивното си минало. Той го съхраняваше в себе си под ципите на съзнанието си.

Докъде ще стигна с превръщането си в сантарогиец, преди да се върна обратно, чудеше се той. Аз имам дълг към Селадор и онези, които ме наеха. Кога да спра?

Мисълта да се върне във *външния свят* го изпълни с дълбоко отвращение. Усети в гърлото си непоносимо гадене, а слепоочията му започнаха болезнено да туптят. Замисли се за дразнещата празнота на *външния свят* — хаотични отломки от живот, съзнания с фалшиви кръпки, свят, почти лишен от всичко, което може да накара душата да се издигне и извиси.

Животът навън няма никакъв фундамент, мислеше си той, никаква опорна последователност, която да свърже частите в едно. Там имаше само повърхностни блестящи улици, осеяни с бляскави хипнотични табели и знаци, които отвличаха вниманието ти. А зад блясъка нямаше нищо друго, освен голите конструкции на стълбове и подпори... и разруха.

Не мога да се върна, помисли си той. После се добра до леглото си и легна напречно върху него. Моят дълг — трябва да се върна. Какво става с мен? Прекалено много ли чаках?

Излъга ли ме Пиаже за въздействието на джаспърс?

Дасен се обърна по гръб и сложи ръка върху очите си. Какъв беше химическият състав на джаспърс? Тук Селадор не можеше да му бъде от помощ; извън долината веществото се разпадаше.

Знаех това, мислеше си Дасен. Знаех го през цялото време.

Той свали ръката от очите си. Нямаше никакво съмнение какво прави в момента: бягаше от отговорност. Погледна вратите срещу себе си — кухня, лаборатория...

Въздишка повдигна гърдите му.

Сиренето щеше да бъде най-добрия носител, той знаеше това. В него джаспърс беше най-траен. Лабораторията... и малко сирене.

Натисна звънеца до предната табла на леглото.

Сепна се от глас, дошъл непосредствено иззад главата му:

— Незабавно ли да дойде при вас сестра?

Дасен се обърна и видя мрежата на говорител, вграден в стената.

— Бих искал... малко сирене с джаспърс — рече той.

— О... веднага, сър. — В този женски глас се долови радост, която говорителят не можа да скрие.

След малко червенокосата сестра, върху чието лице се виждаше генетическия отпечатък на Мардън, влезе с рамо напред в стаята, носейки поднос. Тя го остави върху купчината вестници, намираща се на шкафчето на Дасен.

— Ето ви и вас, докторе — рече тя. — Донесох ви и малко бисквити.

— Благодаря — отвърна Дасен.

Преди да излезе, момичето каза:

— Джени ще се зарадва да научи това.

— Джени будна ли е?

— О, да. Повечето от проблемите ѝ бяха свързани с алергичната реакция на аконита. Ние изчистихме организма ѝ от отровата и сега тя се възстановява много бързо. Иска да става. Това винаги е добър признак.

— Как е попаднала отровата в храната? — запита Дасен.

— Една от сестрите се объркала, че това е кутия с МСГ. Тя...

— Но как е попаднала в кухнята?

— Още не сме разбрали. Няма съмнение, че това е някаква глупава случайност.

— Няма съмнение — промърмори Дасен.

— Добре, изяжте сиренето и си починете — каза тя. — Ако имате нужда от нещо, звъннете.

Дасен погледна златистата бучка сирене. Уханието на джаспърс дразнеше обонянието му. Той отчупи с пръсти едно малко парченце и го сложи на езика си. Сетивата му се разбудиха. Без това да беше продиктувано от съзнателната му воля, той сложи парчето върху устата си и го глътна: превъзходен успокояващ вкус. Умът му рязко се проясни и оживи.

Каквото и да става, помисли си Дасен, светът трябва да научи за това вещество.

Измъкна се от леглото и се изправи. Челото му затуптя от болка. Затвори очи, усети, че му се вие свят и се подпря на леглото.

Световъртежът премина.

Върху подноса имаше нож. Той отрязва едно парче от златистото блокче и спря ръката си, която го поднасяше към устата му.

Тялото прави това, помисли си той. Чувстваше, че организъмът му иска още и си обеща да си го позволи... но по-късно. Първо, лабораторията.

Вътре намери каквото очакваше: не беше много, но стигаше. Имаше хубава центрофуга, микротом, микроскоп за двете очи с контролируемо осветление, газова горелка, редици с чисти епруветки — всички инструменти и езотерични пособия на бранша.

Дасен намери съд със стерилна вода и още един с алкохол и сложи парченца от сиренето в направения от него разтвор. После нагрях една колба, приготви предметното стъкло и разгледа материала под микроскопа.

Пред очите му се появи нишковидна обточена структура. Засилвайки увеличението, нишките се превърнаха в удължени спирали, очертаващи се върху основния материал.

Дасен се отпусна на стола озадачен. Нишките приличаха на гъбовиден мицелий. Това потвърждаваше първоначалното му предположение. Той имаше работа с някакъв вид гъбички.

Но кой все пак беше активният елемент?

Дасен затвори очи за да помисли и установи, че трепери от умора.

Работи спокойно, каза си той. Ти не си специалист.

Някои от експериментите изискваха време, за да узреят, помисли си Дасен. Могат и да почакаат. Добра се до леглото и се просна върху одеялата. Лявата му ръка се пресегна към сиренето и отчупи едно парче.

После усети как го поглъща. Погледна ронливите петънца по пръстите си, изтри ги и почувства гладката и мазна повърхност на кожата си. По тялото му се разливаше възхитително доволство.

Тялото ми направи това, помисли си Дасен. Тялото го направи само. Възможно ли беше да излезе навън и да убие човек? Много вероятно.

Усети сънят да лъкатуши през съзнанието му. Тялото се нуждаеше от сън. Тялото щеше да спи.

Но умът му роди сън — дървета, извисяващи се в гигантски ръст, докато ги наблюдаваше. Те се издигаха с шеметна жизненост. Клоните им се издължиха, обкичени с листа и плодове. Всички те бяха огрени от слънце с цвят на златисто сирене.

ДВАНАДЕСЕТ

Когато се събуди, слънцето залязваше, горейки в оранжев блясък. Лежеше с глава, извърната към прозореца и гледаше пламтящото небе. Беше завладян от омая, близка до древния култ към слънцето. Корабът на живота се носеше към всекидневната си почивка. Скоро стоманеният мрак щеше да предяви правата си над земята.

Дасен чу зад себе си изщракване. Стаята бе огряна от изкуствена светлина. Обърна се и магията бе разрушена.

Джени стоеше в стаята точно до вратата. Беше облечена в дълга зелена роба, достигаща почти до глезените ѝ. Краката ѝ бяха обути в чехли.

— Време е да се събуждаш — рече тя.

Дасен се вторачи в нея все едно, че беше видял непознат. Това беше същата Джени, която обичаше — дълга черна коса, хваната с червена панделка, пълни леко отворени уста, трапчинка на бузата, но в сините ѝ очи имаше нещо плахо. От нея се излъчваше спокойствието на богиня.

Нещо извечно, идващо от миналото, раздвижи тялото ѝ, когато тя пристъпи напред.

Побиха го тръпки от страх. Това беше страхът, който древният грък може би беше изпитвал пред Делфийската пророчица. Тя беше красива... и смъртоносна.

— Няма ли да ме попиташ как съм? — запита тя.

— Виждам, че си добре — отговори той.

Джени направи още една крачка към него и рече:

— Клара докара колата на Джърси Хофстедър и ти я остави. Долу в гаража е.

Дасен си помисли за красиво изработената кола — още една играчка, целта на която беше да го привлече.

— А ти какво носиш... този път — попита той.

— Джил?

— В ръцете ти няма храна — рече Дасен. — Може би този път е отровна игла.

Очите ѝ се напълниха със сълзи.

— Стой надалеч от мен — каза той. — Обичам те.

Тя кимна.

— Аз наистина те обичам. И... почувствах колко опасна мога да бъда... за теб. Имаше... — Тя поклати глава. — Знаех, че трябва да стоя далеч от теб. Но това вече не е необходимо. Не и сега.

— Значи всичко свърши — рече той. — Било, що било. Няма ли да стане по-бързо от огнестрелно оръжие?

Джени тропна с крак.

— Джил, ти си невъзможен!

— Аз съм невъзможен?

— Променил си се — прошепна тя. — Не чувстваш ли някаква...

— Аз все още те обичам — каза Дасен. — Стой надалеч от мен. Обичам те.

Тя прехапа устни.

— Няма ли да бъде по-мило ако го направиш, докато спя? — попита той. — Никога няма да узная кой...

— Стига!

Изведнъж тя разгърна зелената си роба, откривайки под нея бяла, украсена по краищата с дантела нощница. Джени свали робата, съблече нощницата през глава и я хвърли на пода, оставайки гола и втренчена гневно в Дасен.

— Виждаш ли? — рече тя. — Тук няма нищо друго освен жена. Нищо друго освен жената, която те обича. — По бузите ѝ потекоха сълзи. — Не нося никаква отрова... О, Джил — Името му прозвуча като ридание.

Дасен се застави да отклони погледа си от нея. Знаеше, че не може да я съзерцава — прелестна и желана — и да запази хладното си мислене. Тя беше красива и смъртоносна — последната примамка, предложена от Сантарога.

Близко до вратата се чу шумолене на плат.

Той се извърна.

Тя отново беше облечена в зелената роба. Страните ѝ бяха алени, устните ѝ потреперваха, а в погледа ѝ имаше отчаяние. Джени бавно вдигна очи и срещна втренчения му поглед.

— Аз не се срамувам от теб, Джил — рече тя. — Аз те обичам. Не искам между нас да има никакви тайни — никакви тайни на плътта... абсолютно никакви тайни.

Дасен се опита да преглътне покрай буцата в гърлото си. Богинята беше уязвима. Това откритие причини болка в гърдите му.

— И аз чувствам същото — рече той. — Джен... по-добре си тръгвай. Ако не... Може просто да те грабна и да те изнася.

Тя се опита да се усмихне и не сполучи, после се завъртя и изтича навън.

Вратата се затръшна. Настъпи моментна тишина. Вратата се отвори. Появи се Пиаже, гледайки назад към фойето. До слуха на Дасен достигна отчетливия звук на затръшващите се врати на асансьора. Пиаже влезе вътре и затвори вратата.

— Какво се е случило с вас двамата? — попита той.

— Мисля, че току-що имахме спречкване и го поизгладихме — отвърна Дасен. — Не съм сигурен.

Пиаже се покашля. Върху кръглото му лице беше изписана увереност, помисли си Дасен. Той обаче не можеше да бъде убеден в тази си преценка, защото съсредоточеното изражение на доктора бе изгладило чертите му. Във всеки случай малко по-късно увереността изчезна и бе заменена от широко отворените заинтригувани от Дасен очи.

— Изглеждате значително по-добре — рече Пиаже. — Цветът на лицето ви е по-добър. Чувствате ли се по-силен?

— Всъщност, да.

Пиаже погледна остатъка от сиренето върху шкафчето, отиде до него и го помириса.

— Малко е поостаряло — каза той. — Ще се погрижа да ви донесат друга, по-прясна бучка.

— Направете го — рече Дасен.

— Ще ми позволите ли да видя превръзките ви? — попита Пиаже.

— Струва ми се, че говорихме Бурдо да се занимава с превръзките ми.

— Уин е задържан у дома от нетърпящи отлагане обстоятелства. Утре се омъжва дъщеря му, знаете как е. Ще дойде по-късно.

— Не знаех за това.

— Единственият проблем е къщата на новобрачната двойка да бъде построена на време — каза Пиаже. — Закъсняхме малко, защото решихме да строим четири наведнъж на един и същи парцел. Мястото е хубаво — двамата с Джени може да си харесате някоя от тях.

— Чудесно — рече Дасен. — Всички я карате заедно и строите къщи за младоженците.

— Ние се грижим за хората си — отвърна Пиаже. — Нека сега погледнем тези превръзки, става ли?

— Става.

— Радвам се, че сте станал по-разумен — каза Пиаже. — Връщам се веднага. — Той влезе в лабораторията и след миг се върна с една количка, която намести до леглото на Дасен и след това започна да реже бинтовете около главата му.

— Видях, че нещо сте се мотал в лабораторията — рече Пиаже.

Съприкосновението на въздуха с изгорената буза накара Дасен да трепне.

— Мотаене ли му викате на онова, което съм правил там?

— А какво правихте там? — попита Пиаже. Той се наведе и разгледа бузата на Дасен. — Тук раната заздравява добре. Мисля, че няма да остане даже и белег.

— Търся активния елемент в джаспърс — рече Дасен.

— Правени са няколко опита — каза Пиаже. — Бедата е, че всички сме твърде заети с по-неотложни проблеми.

— Значи вие сте правил опит да откриете това? — попита Дасен.

— Когато бях по-млад.

Дасен изчака да махнат превръзката от главата му и след това попита:

— Имате ли някакви бележки, някакво резюме на...

— Нямам бележки, никога не е оставало време.

Пиаже се зае с дясната ръка на Дасен.

— А какво открихте?

— Получих бульон, богат на аминокиселини — каза Пиаже. — На тази ръка ще ви остане белег, нищо тревожно, бързо ще се оправите. Можете да благодарите на джаспърс за това.

— Какво? — Дасен вдигна недоумяващо очи.

— Природата взима едно, но дава друго. В резултат на джаспърс в химията на организма ви настъпват промени, които ви правят по-

предразположен към алергични реакции, но тук вие ще оздравеете от пет до шест пъти по-бързо, отколкото ако бяхте *навън*.

Дасен погледна надолу към откритата си ръка. Върху изгореното място вече се беше появила нова розова кожа. Видя гънката на споменатия от Пиаже белег.

— За каква химическа промяна в организма говорихте? — попита Дасен.

— Ами, тя се изразява най-вече в по-добър хормонален баланс — отвърна Пиаже. — Баланс, който прилича повече на този при зародиша.

— Това не се покрива с алергичните реакции — възрази Дасен.

— Не казвам, че е просто нещо — рече Пиаже. — Протегни ръката си насам. Не мърдай сега.

Дасен изчака да свършат с превръзката му и след това попита:

— А какво ще кажете за химическия състав и...

— Нещо сродно между вирус и бактерии — отговори Пиаже. — Структурата в известно отношение е гъбовидна, но...

— Видях под микроскоп клетъчната структура на пробата.

— Да, но без ядра. Определено има някакъв клетъчен материал, но той може да бъде превърнат във вирусни кристали.

— На тях ли се дължи ефектът на джаспърс?

— Не, но те могат да бъдат поставени в подходяща среда и след необходимото развитие предизвикват желанния ефект.

— Каква среда?

— Вие знаете каква среда, Джилбърт.

— Пещерата на кооперацията?

— Да. — Пиаже размота бинтовете от лявата ръка на Дасен. — Не мисля, че тук ще останат толкова белези.

— Кое е уникалното в биологическата среда на пещерата? — попита Дасен.

— Не знаем със сигурност.

— Не се ли е опитвал някой да...

— Имаме много *неотложни* проблеми, свързани с издръжката ни, Джилбърт — каза Пиаже.

Дасен наведе глава и проследи как Пиаже довършва превръзката на лявата му ръка. *Издръжката ни*, чудеше се той.

— Ще има ли някой нещо против да разгледам вътре? — попита Дасен.

— Определено не... веднага щом можете да отделите време. — Пиаже върна инструментите и материалите в количката и я бутна настрани. — Така. Мисля, че утре ще можем да свалим превръзките ви. Подобрявате се с чудесна скорост.

— Наистина ли?

Пиаже му се усмихна.

— Парите за новата ви кола ще дойдат от застраховката ви от гаража — рече той. — Предполагам, че Джени ви е казала за колата.

— Каза ми.

— Ще сменим също и дрехите ви. Има ли нещо друго?

— Какво ще кажете да смените свободата ми на избор?

— Вие имате свобода на избор, Джилбърт и още по-широк периметър, от който да избирате. Сега имам...

— Задръжете съвета си — рече Дасен.

— Съвет? Щях да ви кажа, че имам една доста интересна информация за вас. В предложението ви да прегледам хората, които обвинявате, че са се опитали да ви убият, имаше...

— Предложението ми *вие* да прегледате?

— Позволих си да доразвия предложението ви.

— Значи сте ги подлагал на хипноза — каза Дасен. — Пригответе ли Дейвисова диаграма за податливостта им към...

— Аз *не съм* ги хипнотизирал — рязко каза Пиаже. — Ще ме изслушате ли без да ме прекъсвате?

Дасен въздъхна и погледна към тавана.

— Разпитах няколко от тези хора — каза Пиаже. — Най-напред поговорих с момчето, Пети Джорик, защото той ми е основната грижа, като се има предвид, че току-що го освободих от... училище. Изникна един крайно интересен факт.

— О?

— Всеки един от тези хора има категорични подсъзнателни причини да се страхува и да мрази *външния свят*.

— Какво? — Дасен обърна към Пиаже озадаченото си намръщено лице.

— Те не са ви нападали вас като Джилбърт Дасен — рече Пиаже. — За тях вие сте бил *външният човек*. Има една силна и

неопределена...

— Искате да кажете, че според вас това е достатъчно и в него няма нищо лошо...

— Причините, както предполагате, са неосъзнателни — каза Пиаже. — Но схемата на мотивацията...

— Значи Джени едновременно ме обича и ме мрази... като *външен човек*?

— Разберете нещо, Джилбърт. Джени не е правила опит да ви стори нещо. Била е една сестра-стажантка, която...

— Джени сама ми каза, че тя е приготвила...

— Само в най-широк смисъл — рече Пиаже. — Джени е отишла в кухнята за диетична храна, поръчала ви е нещо и е наблюдавала как го приготвят. Но тя не е можела да следи всяко...

— И тази... тази омраза към *външните хора* — каза Дасен, — вие смятате, че това е причината, накарала някои от хората ви да се опитат да ме убият?

— Фактите говорят за това, Джилбърт.

Дасен го погледна втренчено. Пиаже вярваше в това — нямаше никакво съмнение.

— Значи, докато съм тук, просто трябва да се пазя от санитарогийците, които мразят *външни хора* — каза Дасен.

— Сега вече няма от какво да се страхувате въобще — рече Пиаже. — Вие вече не сте *външен човек*. Вие сте един от нас. И когато двамата с Джени се оженили...

— От всички глупости, които съм чувал — каза Дасен, — тази е най-голямата! Това... това хлапе, Пети, то просто искаше да ме прониже със стрелата, защото...

— То има патологичен страх от това да напусне долината и да замине да учи в колеж извън нея — рече Пиаже. — Пети, разбира се, ще го преодолее, но емоциите от детството имат по...

— Прахът за хлебарки в кафето — рече Дасен. — Това беше просто...

— Това е една много тъжна история — каза Пиаже. — В колежа тя се влюбила в едно момче, което не било от долината — точно както и Джени, бих добавил. Разликата е, че приятелят ѝ я съблазнил и после я изоставил. Тя има дъщеря, която...

— Боже мой! Вие наистина вярвате в тези глупости — рече Дасен. Той се оттласна и се облегна на предната табла на леглото си, гледайки ядосано към Пиаже.

— Джилбърт, много по-лесно ми е да повярвам в това, отколкото в налудничавата ти теория, че цяла Сантарога е предприела съгласувано нападение срещу теб. В края на краищата вие сам трябва да разберете...

— Разбира се — рече Дасен. — Искам да изясните инцидента на моста. Искам да разбера как...

— Това е най-лесно за обяснение — каза Пиаже. — Въпросният млад мъж беше влюбен в Джени, преди да се появите на сцената.

— Значи той просто е изчакал момента, когато...

— Всичко е било на несъзнателно ниво, Джилбърт, уверявам ви в това.

Дасен само го погледна втренчено. Структурата на построената от Пиаже теория му заприлича на дърво. То беше като дървото от съня му. Могъщ ствол, издигащ се към дневната светлина — съзнанието. Корените растяха долу в мрака. Клоните се издаваха настрани и се люлееха, разпръсквайки листа и плодове. Това беше една логична структура, въпреки цялата ѝ погрешност.

Дасен разбра, че дървото не може да бъде повалено. То беше твърде солидно. А броят им в гората на Сантарога беше прекалено голям. „Това е дърво, нали разбираш? Не прилича ли на всички останали?“

— Смятам, че когато намериш време да помислиш — каза Пиаже, — ти ще разбереш истината за онова...

— О, без съмнение — рече Дасен.

— Аз ще... ъ-ъ... ще ви изпратя още прясно сирене — каза Пиаже. — От специалните запаси.

— Направете го.

— Разбирам напълно — рече Пиаже. — В момента си мислите, че сте много циничен и умен. Но по-късно ще промените мнението си. — Той излезе от стаята.

Дасен остана втренчен в затворената врата дълго след като Пиаже си беше отишъл. Докторът не можеше да разбере това и никога нямаше да бъде способен да го разбере. Нито един сантарогиец не би могъл. Дори и Джени, независимо от изострената ѝ от любовта

чувствителност. Обяснението на Пиаже беше твърде лесно за възприемане. То щеше да бъде официалната линия.

Трябва да се махна от тази смахната долина, помисли си Дасен.

Той тъкмо се измъкна от леглото, когато една гологлава, топчеста и млада сестра-стажантка влезе в стаята с поднос в ръката.

— О, вие сте станал — рече тя. — Това е добре.

Тя премести стария поднос от шкафчето на стола и сложи новия на мястото на стария.

— Само ще пооправя малко леглото ви, докато сте станал — каза тя.

Дасен стоеше настрани, докато тя се суетеше около леглото. Малко по-късно сестрата си тръгна, отнасяйки стария поднос със себе си.

Той погледна донесеното от нея — златист резен сирене, бисквити, чаша и бутилка бира с джаспърс.

В пристъп на гняв Дасен запрати сиренето в стената. Стоеше втрещен в мръсотията пред себе си, когато усети върху езика си успокояващ вкус и това го накара да се осъзнае, че изблизва от пръстите си полепналите трошици сирене.

Погледна собствената си ръка така, сякаш принадлежеше на някой друг. Принуди се съзнателно да не се навежда и да не събира сиренето от пода. После се обърна към бирата. Зад бутилката имаше отварачка. Наля течността в чашата и пи на чести глътки. Едва когато чашата беше пресушена, той усети богатия аромат на джаспърс в последните капчици бира.

Подтискайки пристъпа на треперене, Дасен остави чашата на нощното шкафче и пропъзля в леглото сякаш търсеше убежище.

Тялото му отказваше да бъде лишавано. Не хората взимаха джаспърс, мислеше си той. Джаспърс взимаха хората. Почувства в съзнанието му нещо да се разширява, усети тътнежа на някакво войнство, раздиращо вътрешния пейзаж на психиката му. Времето престана да тече по нормалния начин, стана сгъстено и експлозивно.

Някъде в една от болничните стаи се чуха целеустремени стъпки. Изщракване на ключ — някъде бе настъпил мрак. Затваряне на врата.

Дасен отвори очите си и видя прозорец и сияние на звезди. С помощта на тази светлина той зърна един нов резен сирене, поставен

върху нощното му шкафче. Мръсотията по пода и стената беше почистена. Спомни си гласа на Джени — нежен, мелодичен, като пляска на тъмни води върху скалите, печален и трепетен.

Беше ли Джени тук в мрака?

Сетивата му не му дадоха отговор.

Потърси пипнешком звънеца до предната табла на леглото и го натисна.

От говорителя се разнесе глас:

— Желаете ли сестра?

— Колко е часа? — попита Дасен.

— Три и дващест и четири през нощта. Искате ли приспивателно хапче?

— Не... благодаря.

Седна на леглото и плъзна крака към пода, вторачен в сиренето.

— Само часът ли ви интересуваше? — попита говорителят.

— Колко тежи една цяла пита сирене джаспърс? — попита той.

— Колко тежи? — Последва пауза и после гласът каза: — Различно. Най-малките са по петнайсетина килограма. Защо?

— Изпратете ми един цял калъп — рече той.

— Цял... Нямате ли сирене сега?

— Необходим ми е за лабораторен анализ — рече той и си помисли: *Така! Да видим сега дали Пиаже е честен към мен.*

— Искате да бъде донесен утре сутринта, когато станете?

— Вече съм станал. Донесете ми и един халат и чехли, ако можете.

— Не е ли по-добре да почакате, докторе. Ако...

— Допитайте се до доктор Пиаже, ако е необходимо — рече Дасен. — Искам сиренето веднага.

— Добре. — Гласът ѝ прозвуча неодобрително.

Дасен зачака, седейки на края на леглото. Погледна през прозореца към нощта. Отчупи разсеяно едно парченце от сиренето на шкафчето, сдъвка го и преглътна.

След малко вратата на фойето се отвори и през нея проникна клин от светлина. В стаята влезе висока побеляла сестра и запали осветлението. Тя буташе голяма количка със златиста пита сирене, върху която все още проблясваше восьмичният ѝ печат.

— Това са осемнайсет килограма първокачествено сирене джаспърс — каза тя. — Къде да го оставя? — В гласа ѝ имаше нотки на обида и протест.

— Намерете му място на една от масите в лабораторията — рече той. — Къде са халатът и чехлите?

— Ако имате търпение, ще ви ги донеса — каза сестрата. Тя влезе устремено в лабораторията, малко по-късно се появи отново и отиде до тясната врата в дъното на стаята. Оказа се, че това е килер. Сестрата извади оттам един зелен халат и чифт черни чехли, които тръсна до леглото на Дасен.

— Това ли е всичко... сър?

— Засега това е всичко.

— Хм. — Тя излезе от стаята и тръсна вратата като форма на последен коментар.

Дасен си взе още една хапка от сиренето върху шкафчето, облече халата, obu чехлите и влезе в лабораторията. Сестрата беше оставила там да свети. Калъпът сирене лежеше на открита метална маса от дясната му страна.

Алкохолът няма да му навреди, помисли си той. Иначе не би могло да го има в местната бира. Какво го разрушава? Слънчевата светлина?

Спомни си за мътната червена светлина в пещерата на кооперацията.

Добре, имаше начини това да се разбере. Нави ръкавите на халата си и се залови за работа.

За около час той беше превърнал три четвърти от питата в подобен на мляко разтвор, който беше събрал в стъкленница за киселини. После започна да го подава към центрофугата.

Върху съдържанието на първите епруветки се беше образувал слой, напомнящ хромолитография. Близко до ръба имаше тънък пласт от сребристосиво вещество.

Дасен изля течността, прогори дупка в дъното на епруветката и духвайки в направената от него дупка, извади твърдите тела непокътнати. Сложи част от сивото вещество на предметно стъкло и го разгледа под микроскоп.

Онова, което видя, беше мицелна структура, деформирана, но все пак се познаваше. Помириса предметното стъкло. Ухаеше на

джаспърс. Постави ръка върху ключа за регулиране на светлината и въртейки го, разгледа пробата. Изведнъж тя започна да се сбръчква и да се превръща в кристали пред очите му.

Дасен погледна ключа за регулиране на светлината. Това беше спектрална бленда и в този момент пропускаше светлина в обхвата на Ангстрьом — 4000–5800. Забеляза, че червеният край се пречупваше.

Един следващ поглед през микроскопа показва, че пробата се беше смалила, превръщайки се в бяла маса от кристали.

Тогава ще прибегнем до слънчева светлина.

Какво щеше да свърши работа, чудеше се той. Бомба, която да направи отвор в пещерата? Преносима ултравиолетова лампа?

Докато си мислеше тези неща, Дасен почувства как мракът навън се разкъса, за да разкрие някакво очертание, от черното езеро се надигаше чудовище.

Потръпна и се извърна към стъкленницата с подобния на мляко разтвор. Работейки механично, той наля останалата част от разтвора в центрофугата, отдели сребристобелия слой и го събра в една тъмнокафява бутилка. Беше получил почти двеста и петдесет грама екстракт от джаспърс.

Помириса бутилката — остро и недвусмислено ухание на джаспърс. Изсипа бутилката в плитък съд, гребна част от веществото с шпатула и го докосна с език.

Почувства се наелектризиран, избухнаха далечни фойерверки, преминавайки от езика до гръбнака му. Усети, че можеше да вижда с върха на езика си или с върха на пръста си. Дасен почувства как сърцевината на съзнанието му се превръща в стоманена ядка, заобградена от разруха. Съсредоточи силите си и се застави да погледне към съда с екстракт от джаспърс.

Празен!

Какво го беше унищожило? Защо беше празен?

Погледна дланта на дясната си ръка. Колко близо беше тя до лицето му! Върху розовата плът се виждаха сребристосиви парченца.

Гърлото, стомахът, ръцете и краката му пулсират и изтръпват. Кожата по цялото му тяло гореше. Почувства някак отчуждено, че тялото му се плъзва към пода, но съприкосновението с този под изгори плътта му.

Изял съм всичкия екстракт от съда, помисли си той.

Какво щеше да бъде въздействието... въздействието на активния елемент, съдържащ се в повече от петнайсет килограма сирене джаспърс? Какъв щеше да бъде ефектът? Какъв беше ефектът? Стори му се, че този въпрос е дори и по-интересен.

Какво правеше екстрактът с мен?

Задавайки си този въпрос, той почувства страдание. Това не беше страх, а чисто страдание, усещане, че губи контакт с реалността.

Стоманената ядка на вътрешната му същност! Къде беше тя?

Върху какъв фундамент от реалността беше стъпила вътрешната му същност? Като обезумял, Дасен се опита да разшири границите на съзнанието си и почувства съвсем непосредствено, че проектира собствената си реалност върху вселената. Но едновременно с това вселената се проектираше върху него. Той проследи линиите на тази проекция и ги усети да профучават през него, сякаш беше сянка.

В този миг той беше изгубен, тялото му пропадеше.

Аз съм просто сянка, помисли си Дасен.

Мисълта го омая. Спомни си игрите със сенки от детството си и се замисли какви сенки може да хвърля, деформирайки сърцевината на вътрешната си същност. В съзнанието му се появи нещо като екран с аморфно очертание върху него. Пожела очертанието да се промени.

Върху екрана се появи мускулест герой, който се блъскаше по гърдите.

Дасен промени контурите.

Сянката се превърна в късоглед учен с приведени рамене и с дълга мантия. Следваща промяна: това беше гол Аполон, тичащ над пейзаж от женски фигури.

И отново — някакъв упорит работник, приведен под безформен товар.

Поглъщайки *божественото* на гълтки, Дасен разбра, че проектираше единствено очертанията, които смъртното му същество можеше да познае. Това беше акт на саморазкриване, който породи надежда — неопределена и обърквана, но категорична в съществуването си. Тя беше лишена от конкретност, но беше чиста надежда — без граници, без посока и без цел.

Самата надежда.

Това беше едно дълбоко мигновение, позволило му да улови за кратък миг структурата на собственото си съществуване,

възможностите му като живо същество.

Съзнанието му долови движението на нещо изкривено, назъбено и нестройно. Дасен позна ядката на вътрешната същност. Тя беше загубила всичките си целесъобразни очертания. Той я захвърли и се засмя тържествуващо.

Кой я захвърли, учуди се Дасен.

Кой се смее?

Чуха се тежки удари — това бяха стъпки по пода.

Гласове.

Това беше гласът на побелялата сестра, но в него се долавяше паника.

Пиаже.

— Да го сложим на леглото — каза той. Думите бяха ясни и отчетливи.

Не беше ясна формата на вселената, превърнала се в размазани дъги, нито пък натискът на ръцете, които попиваха парещото усещане по кожата му.

— Трудно е да осъзнаеш съзнанието — промърмори Дасен.

— Каза ли той нещо? — Това беше сестрата.

— Не можах да разбера думите. — Пиаже.

— Видяхте ли как мирише онова на джаспърс? — Сестрата.

— Мисля, че е отделил екстракт и го е погълнал.

— О, боже мой! Какво можем да направим?

— Да чакаме и да се молим. Докарайте ми една количка за спешни случаи и усмирителна риза.

Усмирителна риза, зачуди се Дасен. Какво странно искане.

Чу някой да тича. Колко оглушителни бяха тези стъпки! Затръшване на врата. Още гласове. Каква страшна суматоха!

Стори му се, че кожата му потъмнява. Всичко се замъгляваше.

Изведнъж Дасен усети с конвулсия как се смалява в някаква зачатъчна форма, която риташе, реवेशе и неспирно протягаше ръце навън с грабеци пръсти.

— Помогнете ми! — Това беше Пиаже.

— Каква бъркотия! — Друг мъжки глас.

Но Дасен вече почувства как се превръща в уста, просто уста. От нея духаше толкова силен вятър. Сигурно целият свят щеше да се сгромоляса под ударите на този ураган.

Той беше дъска... и се люлееше. Люш-люш... Нагоре и надолу, надолу и нагоре.

Сигурно целият свят щеше да се сгромоляса под ударите на този ураган.

Той беше дъска... и се люлееше. Люш-люш... Нагоре и надолу, надолу и нагоре.

По-добре да тичаш, отколкото да стоиш, помисли си Дасен.

И той тичаше, тичаше... задъхан, останал без дъх.

От въртящите се облаци се появи пейка. Дасен се хвърли върху нея и се превърна в пейка — още една дъска. Тази обаче потъваше надолу и все по-надолу в кипящо зелено море.

Животът е море от подсъзнание, мислеше си той.

Ставаше все по-тъмно.

Ставаше все по-тъмно.

Смърт, помисли си той. *Ето го фона, върху който мога да опозная себе си.*

Мракът се разтвори. Той се издигаше нагори със скок, запратил го в някакъв ослепителен блясък.

В него се движеха тъмни силуети.

— Очите му са отворени. — Това беше сестрата.

Върху ослепителната светлина падна сянка.

— Джилбърт? — Това беше Пиаже. — Джилбърт, чувате ли ме? Колко джаспърс погълнахте?

Дасен се опита да проговори. Устните отказваха да му се подчинят.

Ослепителната светлина се появи отново.

— Осемнайсет килограма. — Сестрата.

— Организмът му е в много тежко състояние. — Пиаже. — Докарайте тук един респиратор.

— Докторе, ами ако той... — Очевидно сестрата не успя да доизкаже опасенията си.

— Аз съм... готов, Пиаже.

Готов за какво, зачуди се Дасен.

Установи, че ако се съсредоточи, може да накара блясъка да избледнее. Ослепителната светлина на часа се стопи и се превърна в тунел от яснота, в далечния край на който беше Пиаже. Дасен лежеше безпомощно вторачен и неспособен да се помръдне, докато Пиаже се

приближаваше към него, носейки стъкленица за киселини, от която излизаха пушек и пара.

Киселина, помисли си Дасен, тълкувайки думите на сестрата. Ако умра, те ще ме разтворят и ще ме отмият в канала. Няма да има нито тяло, нито улики.

Тунелът се сгромоляса.

Усещането за блясък се разшири и после се сви.

Може би вече не мога да бъда, помисли си Дасен.

Мракът се сгъсти.

Може би вече не мога да правя нищо, мислеше си той.

Стана още по-тъмно.

Може би вече не мога да имам нищо, помисли си той. Небитие.

ТРИНАДЕСЕТ

— Трябваше или да те убия, или да те излекувам — каза жълтият бог.

— Измивам си ръцете от теб — рече белият бог.

— Ти отхвърли онова, което ти предложих — обвини го червеният бог.

— Разсмиваш ме — заяви черният бог.

— Няма нито едно дърво, което да си ти — отбеляза зеленият бог.

— Сега ние си тръгваме и само един от нас ще се върне — казаха боговете в хор.

Някой се покашля.

— Защо нямате лица? — попита Дасен. — Имате цветове, но нямате лица.

— Какво? — Това беше един тътнецо трептящ глас.

— Твоят глас е много особен за бог — рече Дасен. Той отвори очи и видя тъмното, намръщено и недоумяващо лице на Бурдо.

— Аз ни най-малко не съм бог — заяви Бурдо. — Какво говорите, доктор Джил. Вие отново имате кошмар.

Дасен премигна и се опита да помръдне ръцете си. Не последва никакво движение. Той повдигна глава и погледна надолу към тялото си. Бяха го вързали здраво в усмирителна риза. Вонеше на дезинфектиращи вещества, на джаспърс, а имаше и още някаква миризма на вкиснато. Огледа се. Все още се намираше в изолационното отделение. Главата му падна обратно на възглавницата.

— Защо съм вързан така? — прошепна Дасен.

— Какво казахте, сър?

Дасен повтори въпроса си.

— Ами, доктор Джил, не искахме да се нараните сам.

— Кога... кога ще ме освободите?

— Доктор Лари каза да ви развържем веднага щом се събудите.

— Аз съм... буден.

— Знам това, сър. Просто... — Бурдо сви рамене и започна да разкопчава ремъците при ръкавите на усмирителната риза.

— Колко време? — прошепна Дасен.

— Колко време сте тук в това състояние?

Дасен кимна.

— Три пълни дни и още малко. Почти е обед.

Приспособленията за стягане бяха развързани. Бурдо помогна на Дасен да седне, освободи и гърба и махна усмирителната риза.

Дасен усещаше, че гърбът му е чувствителен. Навярно беше ожулен. Мускулите му реагираха, сякаш принадлежаха на някой друг. Това е едно изцяло ново тяло, помисли си Дасен.

Бурдо се приближи към него с бяла болнична престилка, облече му я и я върза на гърба.

— Искате ли сестрата да дойде да разтрие гърба ви? — попита той. — Имате няколко зачервени места, които не изглеждат добре.

— Не... благодаря.

Дасен вдигна една от чуждите ръце. Към лицето му се приближи една позната ръка. Това беше неговата собствена ръка. *Нима е възможно това да е неговата ръка, чудеше се той, когато мускулите ѝ принадлежаха на някой друг?*

— Доктор Лари каза, че никой никога преди не е взимал толкова много джаспърс наведнъж — рече Бурдо. — Джаспърсът е хубаво нещо, сър, но всеки ще ви каже, че не може да се взима по много.

— А... Джени...

— Тя е добре, доктор Джил. Но се поболя от тревога по вас. И всички ние.

Дасен помести единия от чуждите крайници, а после другия, докато двата крака увиснаха от леглото. Погледна надолу към собствените си колене. Беше много странно.

— Вижте сега — рече Бурдо. — Най-добре е да лежите в леглото.

— Аз... аз.

— До банята ли искате да отидете? Най-добре да ви донеса подлогата.

— Не... аз... — Дасен поклати глава. Изведнъж той разбра какво не беше наред. Тялото беше гладно.

— Гладен — продума той.

— Добре, защо не казахте. Тук има храна, която ви очаква.

Бурдо взе една купа и я поднесе към Дасен. Обгърна го богатият аромат на джаспърс. Той се пресегна към купата, но Бурдо каза:

— Най-добре да ви нахраня аз, доктор Джил. Не изглеждате много стабилен.

Дасен седна търпеливо и се остави да го хранят. Чувстваше силата, натрупваща се в тялото му. Това тяло не му беше по мярка, реши той. То висеше свободно върху психиката му.

Запита се какво ли яде това тяло... в добавка към джаспърс, който го обграждаше и проникваше навсякъде в него. Овесена каша, подсказа езикът. Мед с джаспърс и крем с джаспърс.

— Имате посетител, който очаква да ви види — каза Бурдо, когато купата беше празна.

— Джени?

— Не... някой си доктор Селадор.

Селадор! Името експлодира в съзнанието му. Селадор му се беше доверил, той разчиташе на него.

Селадор беше изпратил по пощата пистолет.

— Чувствате ли се достатъчно добре, че да се срещнете с него? — попита Бурдо.

— Вие... няма да имате нищо против да се срещна с него? — каза Дасен.

— Против? Какво против да имам, сър?

Бурдо не беше човекът, който би имал нещо против, помисли си Дасен.

В този момент в Дасен се появи силното желание да отпрати Селадор. Толкова лесно беше това. Сантарога щеше да го предпази от всички Селадоровци по света. Достатъчно беше просто да помоли Бурдо да го отпрати.

— Аз... ъ-ъ, ще се срещна с него — рече Дасен и се огледа. — Бихте ли ми помогнали да облека някакъв халат и... има ли тук стол, който мога...

— Защо не използвате инвалидния стол, сър? Доктор Лари изпрати един за да ви послужи, когато се събудите. Мисълта му беше да не се напрягате. Не трябва да се уморявате, нали разбирате?

— Да... да, разбирам. Инвалиден стол.

Малко по-късно Дасен седеше на стола заедно със зле прилягащото си тяло. Бурдо беше отишъл да доведе Селадор, оставяйки стола в противоположния на вратата на фойето край. Дасен се намираше срещу една двойна стъклена врата, водеща към тераса.

Стори му се, че са го изоставили безсърдечно на едно незащитено място, обхванат от ужасен страх и с оголена душа. Мисълта за срещата със Селадор го объркваше и предизвикваше у него особена уплаха. Селадор беше в състояние да открива преструвките и фалша. Човек не можеше да сложи никаква маска в негово присъствие. Той беше психоаналитикът на психоаналитиците.

Селадор ще ме унижи, помисли си Дасен. Защо се съгласих да се срещна с него? Той ще ме предизвика и аз ще му отвърна. Реакцията ми ще издаде всичко, което той иска да научи от мен... за провала ми.

Тогава Дасен почувства, че здравият му разсъдък е разяден и се е превърнал в покрита с дупчици раковина, нещо изтъкано от външен блясък и фантазии. Селадор щеше да стъпи върху него с грубата разтресваща сила на жизнеността си.

Вратата на фойето се отвори.

Бавно и с усилие на волята си Дасен завъртя главата си по посока на вратата.

Селадор стоеше там — висок, с ястребови черти, тъмна кожа и диво индийско излъчване, облечен в сребристосив вълнен костюм и отсенка от същия сребрист цвят по слепоочията. Дасен бе връхлетян от внезапното чувство, че беше виждал това лице в някакъв предишен живот, но тогава пронизващите очи се бяха взирали изпод тюрбан. В този тюрбан бе имало червен скъпоценен камък.

Дасен поклати глава. Това беше лудост.

— Джилбърт — рече Селадор, прекосявайки стаята. — За бога, какво си направил със себе си? — Точният оксфордски акцент стовари всяка една от думите му върху слуха му. — Казаха ми, че си тежко обгорен.

Ето така се започва, помисли си Дасен.

— Аз... целите ми ръце — каза той. — И част от лицето ми.

— Пристигнах едва тази сутрин — рече Селадор. — Много се разтревожихме за теб, знаеш. От много време не бяхме получили никаква вест от теб.

Той се спря пред Дасен, скривайки част от терасата от погледа му.

— Трябва да ти кажа, Джилбърт, че изглеждаш ужасно. Но ми се струва, че по лицето ти няма да останат белези.

Дасен докосна бузата си с ръка. Изведнъж тя беше станала неговата буза, а не на някой друг. Кожата беше гладка и нова.

— Тук се носи някаква проклета мускусна миризма — рече Селадор. — Имаш ли нещо против да отворя тази врата?

— Не... не, отвори я.

Дасен почувства, че се бори с усещането, че Селадор не е Селадор. В начина, по който говореше, имаше нещо плиткоумно, някаква превзетост, напълно несъответстваща с човека, когото познаваше. Променил ли се беше Селадор по някакъв начин?

— Хубав слънчев ден — каза Селадор. — Защо не взема да те изкарам на тази тераса да глътнеш малко въздух. Ще ти се отрази добре.

Паника обхвана Дасен и нещо го стисна за гърлото. Терасата — това място вещаеше опасност. Опита се да заговори, да възрази. Те не трябваше да излизат там навън. Не последваха никакви думи.

Селадор взе мълчанието за съгласие и подкара Дасен към вратата. Инвалидният стол премина през прага с леко друсване и после се озоваха на терасата.

Слънчевата светлина постопли Дасен. Лекият ветреца, в който почти не се усещаше джаспърс погали кожата му и проясни главата му. Той каза:

— Ти не...

— Не е ли ободряващ този въздух? — попита Селадор. Той се спря до ниския парапет на края на покрива. — Така. Оттук можеш да се наслаждаваш на гледката, а аз ще седна на този перваз.

Селадор седна и сложи ръката си върху облегалката на стола на Дасен.

— Предположих, че в онова отделение има микрофон за подслушване — рече той. — Но не вярвам тук да има такива приспособления.

Дасен стисна колелата на стола си, уплашен, че може да се наклони и да го хвърли през покрива. Погледна надолу към павирания

паркинг, спрелите коли, ливадата, лехите с цветя, дърветата. Думите на Селадор бавно стигнаха до съзнанието му.

— Микрофон... за... — То се обърна и срещна питащите и развеселени тъмни очи.

— Очевидно още не си дошъл на себе си — каза Селадор. — Това е понятно. Преминал си през толкова тежко изпитание. Очевидно е. Но ще те махна от това място веднага щом бъдеш в състояние да пътуваш. Гледай да си починеш психически. Преди края на седмицата ще бъдеш в безопасност в някоя нормална болница в Бъркли.

Емоциите на Дасен закипяха, бяха навлезли в спорна зона. *Безопасност!* Каква окуражаваща дума. *Да си тръгне?* Той не можеше да си тръгне! Но той трябваше да си тръгне. *Навън? Да се върне в онова ужасно място?*

— Взимал ли си наркотици, Джилбърт? — попита Селадор. — Изглеждаш... така... така...

— Аз... добре съм.

— Наистина, държиш се доста странно... Нито веднъж не ме попита какво сме открили за нещата, които ни предложи да проучим.

— Какво...

— Относно източника на петролните им доставки може да се каже, че няма нищо особено. Всичко е съвсем нормално... като се имат предвид финансовите им съображения. Сключват сделки с плащане в брой с някакъв независим производител. Министерството на земеделието им е издало за сиренето и другите продукти на кооперацията съвсем чист сертификат. Но комисията за недвижими имоти се интересува от факта, че никой друг не може да купува собственост в долината на сантарогийците. Възможно е да се нарушили законите срещу дискриминацията с...

— Не — рече Дасен. — Нещата не са толкова прости.

— Аха! Говориш като човек, който е разкрил тайната им. Добре, Джилбърт, за какво става дума?

Дасен почувства, че в него се е вкопчил вампирът на дълга. Той щеше да изпие кръвта му. Селадор щеше да се нахрани с нея. Дасен завъртя глава.

— Зле ли ти е Джилбърт? Уморявам ли те?

— Не. Ако мисля бавно... Докторе, ти трябва да разбереш, аз...

— Имаш ли някакви бележки, Джилбърт? Може би ще мога да прочета доклада ти и...

— Не... пожарът.

— А, да. Докторът, този Пиаже, спомена нещо, че колата ти била изгоряла. Всичко е било унищожено, предполагам?

— Да.

— Добре, Джилбърт, ще трябва да ни дадеш информацията устно. Разполагаш ли с нещо, което може да ни послужи, за да се справим с тези хора?

Дасен си помисли за оранжерии — детския труд. Помисли си за малцината статистически сантарогийци, разрушени от джаспърс. Помисли си за наркотичното въздействие на продуктите, съдържащи джаспърс. Всичко това можеше да доведе до унищожаването на Сантарога.

— Трябва да има нещо — каза Селадор. — Ти издържа много повече от останалите. Очевидно тук си имал някаква свобода на действие. Сигурен съм, че си открил нещо.

Издържал съм много повече от останалите, помисли си Дасен.

Тази фраза разбули истината. Дасен си представи разговорите, довели до избирането му за този проект и ги видя в съзнанието си, сякаш лично беше участвал в тях. „Дасен има познати в долината — момиче. Може би това е нещото, от което се нуждаем. Това определено ни дава основание да се надяваме, че той ще издържи повече от другите.“

Беше сигурен, че са си говорили нещо такова. Имаше нещо безсърдечно в това и то го отблъсна.

— Повече от двама ли бяха? — попита той.

— Двама? Какви двама, Джилбърт?

— Двама агенти... преди мен?

— Не разбирам накъде...

— Повече от двама ли бяха?

— Е добре... ти си много проникателен, Джилбърт. Да, не бяха само двама. Мисля, че бяха осем или девет.

— Защо...

— Защо не ти казахме? Искахме да те накараме да бъдеш предпазлив, но не виждахме никаква причина да те плашим.

— Но вие сте предполагали, че те са били убити тук... от сантарогийци?

— Всичко беше изключително мистериозно, Джилбърт. Изобщо не бяхме сигурни. — Той се втренчи в Дасен. Очите му бяха широко отворени и изучаващи. — Значи така, а? Убийство. В опасност ли сме в момента? У теб ли е оръжието, което ти...

— Де да беше толкова просто — рече Дасен.

— За бога, Джилбърт, за какво става дума? Трябва да си открил нещо. Възлагах такива големи надежди на теб.

Възлагал големи надежди на мен, помисли си Дасен. Тази фраза му помогна отново да надникне в тайните разговори. Как беше възможно Селадор да е толкова прозрачен? Дасен установи, че се изумява от плиткоумието на този човек. Какво беше станало с всемогъщият психоаналитик? Как е възможно да настъпи толкова дълбока промяна?

— Ти... и хората ти просто ме използвахте — рече Дасен. Докато говореше, си спомни за обвинението на Ол Мардън. Мардън бе разбрал това... да.

— Но, Джилбърт, не трябва да гледаш така на нещата. Ами тъкмо когато тръгнах насам, Майер Дейвидсън ме разпитваше за теб. Нали си спомняш Дейвидсън, агентът на инвестиционната корпорация, стояща зад веригата магазини. Той много те беше харесал, Джилбърт. Каза ми, че мисли да те вземе в неговия екип.

Дасен се втренчи в Селадор. Не беше възможно да говори сериозно.

— Това би било голям напредък за теб, Джилбърт.

Дасен подтисна желанието си да се изсмее. Имаше особеното усещане, че е откъснат от миналото си и по този начин може да разгледа една псевдоличност, едно неудачно създание, което беше самият той. Другият Дасен би подскочил от радост при такова предложение. Новият Дасен видя зад него истинското мнение на Селадор и приятелите му за самия него: *„този полезен, но не особено умен човек, Джилбърт Дасен.“*

— Разгледа ли Сантарога? — попита Дасен. Чудеше се дали Селадор е видял автокъщата на Клара Шелър и обявите по витрините.

— Поразходих се малко с колата тази сутрин, докато чаках времето за свиждане — отвърна Селадор.

— Какво мислиш за мястото?

— Откровеното ми мнение ли? Доста странен градец. Когато питах местните хора за посоките, езикът им ми се стори толкова груб и... особен. Въобще не прилича... ами, това не е никакъв английски, разбира се, пълно е с американизми, но...

— Езикът им е същия като сиренето им — рече Дасен. — Остър и със силно ухание.

— Остър! Добре намерена дума.

— Общност от личности, не би ли казал? — попита Дасен.

— Може би... но до известна степен си приличат. Кажи ми, Джилбърт, това има ли нещо общо с причината, поради която беше изпратен тук?

— Това?

— Тези въпроси. Трябва да ти кажа, че говориш като... ами, да ме вземат дяволите, ако не говориш като местен. — Тъмните му устни се отвориха в неискрен смях. — Местен ли си станал?

Въпросът произнесен с оттрениран оксфордски акцент заедно със смуглото източно лице се сториха на Дасен крайно забавни. Точно Селадор! Да зададе такъв въпрос.

Дасен не удържа смеха си.

Селадор изтълкува това погрешно.

— Добре — рече той, — надявам се, че не си ти.

— При хората човечността трябва да бъде от първостепенен интерес — каза Дасен.

Селадор отново не го разбра.

— Аха, и ти си ги проучил, използвайки уменията си на отличен психолог. Хубаво. Добре тогава — кажи го по свой начин.

— Ще го кажа по друг начин — рече Дасен. — За да имаш свобода, ти трябва да знаеш как да я употребиш. Има определена възможност, някои хора да преследват свободата по такъв начин, че да се превърнат в роби на свободата.

— Това звучи много философски, така си е — каза Селадор. — Как обаче да го приложим, че справедливостта да възтържествува за спонсорите ни?

— Справедливостта?

— Разбира се, справедливостта. Те били примамени в долината и после ги измамими. Похарчили огромни суми, но не получили каквито

и да е било приходи. Те не са хора, които биха преглътнали това лесно.

— Примамени? — попита Дасен. — Никой не е искал да им продава, сигурен съм. Как са били примамени? И що се отнася до това, как са получили правото да вземат под наем...

— Това не е важно, Джилбърт.

— Напротив, важно е. Как са получили правото да ползват земя в Сантарога?

Селадор въздъхна.

— Добре. Щом настояваш. Те организирали търг за някаква излишна държавна земя и започнали наддаванията...

— Търг, за който са били убедени, че няма да има кой да се състезава с тях — рече Дасен и се засмя тихо. — Били ли са направили пазарно проучване?

— Имали са добра идея за това колко много хора живеят тук.

— Но какви хора?

— Какво се опитваш да кажеш, Джилбърт?

— Сантарога прилича много на гръцки *полис* — каза Дасен. — Това е общност от личности, а не колектив. Сантарогийците не са мравуняк, подчинил съществуването си на храната и разни други щуротии. Това е *полис*, съобразен да посрещне нуждите на хората. Човешките същества са тяхна основна грижа. А що се отнася до справедливостта за...

— Джилбърт, говориш много странни неща.

— Чуй ме, моля те, докторе.

— Много добре, но се надявам, че в думите ти ще има някакъв смисъл, когато говориш за... за...

— Справедливост — рече Дасен. — Споменатите от теб спонсори и контролираното от тях правителство се интересуват от справедливостта по-малко, отколкото от обществения ред. Те са осакатили въображението в следствие на прекалено дългото и прекалено интимно свързване с една враснала система от самоувековечаващи се прецеденти. Искаш ли да научиш как изглеждат те и машинациите им в очите на сантарогийците?

— Нека ти напомня, Джилбърт, това е една от причините, поради които си изпратен тук.

Дасен се усмихна. Обвинителният тон на Селадор не извика у него чувство за вина.

— Груба сила — каза Дасен. — Така изглежда *външният свят* в очите на сантарогийците. Царството на грубата сила. Парите и грубата сила са завладяли там всичко.

— Външен свят — рече Селадор. — Какъв интересен нюанс придаваш на тези интересни думи.

— Грубата сила е движение без водач — каза Дасен. — Тя ще се развилнее и ще се самоунищожи заедно с всичко наоколо. Това е цивилизация на бойните полета. Те си имат специални имена: пазар, търговия, съд, избори, сенат, аукцион, стачка. Това не може да бъде оспорено, защото във всяка една от тези области може да се прибегне до всичко — от думи до оръжия.

— Убеден съм, че ти защитаваш тези сантарогийски негодници — рече Селадор.

— Разбира се, че ги защитавам! Тук очите ми се отвориха, казвам ти. Аз издържах повече от другите, нали така. Ти възлагаше такива големи надежди на мен! Как можеш да бъдеш чак толкова прозрачен?

— Виж какво ще ти кажа, Джилбърт! — Селадор се изправи и го погледна гневно отгоре надолу.

— Знаеш ли какво ме поразява, какво наистина ме поразява? — попита Дасен. — Справедливост! Всички вие сте се впрегнали да забулите измамите си с приказки за справедливост и законност! Вие ми давате...

— Доктор Джил?

Това беше гласът на Бурдо, който го викаше от вратата зад него. Дасен дръпна лявото колело на стола си и бутна дясното. Столът се завъртя. В един и същи миг Дасен видя Бурдо да стои до двойната стъклена врата и усети стола си да се удря в нещо. Обърна се към Селадор за да види как два крака изчезват през перваза на покрива. Последва продължителен отчаян вик, завършил с най-отвратителното мокро тупване, което някога беше чувал.

Ненадейно Бурдо се беше озовал до него и сега се навеждаше през парапета, за да види какво става долу на паркинга.

— О, боже мой — рече Бурдо. — О, боже мой, каква ужасна злополука.

Дасен вдигна ръцете си и ги погледна — това бяха *неговите* ръце. *Аз не съм достатъчно силен да направя това*, помисли си той.

Аз съм болен. Не съм достатъчно силен.

ЧЕТИРИНАДЕСЕТ

— Основният фактор, довел до тази злополука — каза Пиаже, — е безразсъдната постъпка на жертвата да застане толкова близо до ръба на покрива.

Следствието се водеше в болничната стая на Дасен — „Защото се намира до мястото на престъплението и за улеснение на доктор Дасен, който не се е възстановил напълно след нараняванията си и преживяния от него шок.“

От Министерството на правосъдието бяха изпратили специален агент, който пристигна малко преди началото на насрочения за десет часа сутринта разпит. Следователят Уилям Гарити очевидно се познаваше с Пиаже. Те се бяха поздравили до леглото на Дасен, обръщайки се един към друг с „Бил“ и „Лари“. Гарити беше дребен и крехък човек, с коса с цвят на пясък и тясно лице, носещо маската на неувереност.

Следствието се водеше от съдебен следовател от Сантарога. Това беше един негър, когото Дасен не беше виждал преди тази сутрин — Лерой Кос. Косата му беше с ексцентрично сив цвят, а от едрото му правоъгълно лице лъхаше самотно достойнство. Беше облечен в черен костюм. Господин Кос не взе никакво участие в предхождащата следствието суматоха и едва когато часовникът удари десет часа, той седна на предвидената за него маса, чукна веднъж с молива си и каза:

— Сега да започнем по процедурата.

Свидетелите и останалите присъстващи седяха на донесените за случая сгъваеми столове. Гарити беше на една маса със заместник прокурора, който се оказа, че е от семейство Нис, Суортаут Нис, човек е характерните за фамилията им тежки клепачи, широка уста и коса с песьчлив цвят, но без дълбоката трапчинка на брадичката.

През двата дни след трагедията Дасен чувстваше как гневът му срещу Селадор все повече нараства — *глупак, проклет глупак, да загине по такъв начин.*

Седейки на определения за свидетелите стол, Пиаже обобща станалото вместо Дасен:

— На първо място — рече Пиаже със строго негодувание, изписано върху кръглото му лице, — той не е трябвало да извежда доктор Дасен навън. Бях му изяснил здравословното състояние на доктор Дасен съвсем ясно.

Специалният агент Гарити получи правото да зададе въпрос:

— Вие видяхте ли злополуката, доктор Пиаже?

— Да. Господин Бурдо видял доктор Селадор да изкарва пациента ми на терасата и ме извика, знаейки, че аз гледам на това като на физическо натоварване. Пристигнах в момента, когато доктор Селадор се препъна и падна.

— Вие го видяхте да се препъва? — попита Суортаут Нис.

— Определено. Стори ми се, че той протяга ръка към облегалката на инвалидния стол на доктор Дасен. За късмет не успя да се вкопчи в стола. Можеше да го повлече и него надолу.

Селадор се е препънал, помисли си Дасен. Обхвана го чувство на облекчение. *Селадор се е препънал! Аз си знаех, че не съм достатъчно силен. Но какво блъснах? Може би някоя разхлабена дъска на терасата?* За миг Дасен си спомни как бе държал колелата на стола — стискаше ги здраво и сигурно и после ръцете му блъснаха нещо меко. *Една дъска също можеше да му се стори мека*, каза си той.

Сега на мястото на Пиаже седеше Бурдо и потвърждаваше показанията му.

Значи трябва да е истина.

Дасен почувства прилив на сили. Започна да вижда живота си в Сантарога като поредица от скокове през стръмни речни прагове. Всеки един от тях бе намалявал силите му, докато при последния скок след някакво мистично стопяване той се беше докоснал до извора на безгранична сила. Именно тази сила Дасен чувстваше сега.

Животът му преди да дойде в Сантарога придоби очертанията на някакъв изящен мит, попаднал за кратко в съзнанието му. Този живот беше като дърво върху китайски пейзаж, видяно през смътни пастелни мъгли. Почувства, че е попаднал в нещо като последствие, което по силата на съществуването си беше променило миналото. Но самото настояще го бе обковало като в ствола на яка секвоя със здрави корени и силни корени на трезвост и разсъдък.

Гарити задаваше сънливите си, неумели и безполезни въпроси.

— Вие веднага ли изтичахте до доктор Дасен?

— Да, сър. Той беше много болен и слаб. Страхувах се, че може да се опита да стане от стола и да падне сам.

— А доктор Пиаже?

Само сантарогийците в това помещение съзнават нещата в пълнота, помисли си Дасен. Дойде му на ум, че колкото повече разширяваш обсега на съзнанието си, толкова по-голямо става и съдържанието на подсъзнателното — естествен процес на уравновесяване. Това навярно беше източникът на съвместната сила на Сантарога, разбира се — обща основа, към която всяка отделна част трябваше да се приспособи.

— Доктор Дасен — рече съдебният следовател.

Те накараха Дасен да се закълне. Очите в стаята се обърнаха към него. Тревожеха го единствено очите на Гарити — забулени, далечни, прикрити, *очи на външен човек*.

— Видяхте ли доктор Селадор да пада?

— Аз... господин Бурдо ме извика. Когато се обърнах, видях краката на Селадор да изчезват през парапета.

— Краката му?

— Това е всичко, което видях.

Дасен затвори очи, припомняйки си този миг на смразяващ ужас. Стори му се, че гледа през тунел, в чийто далечен край се виждаха само тези два крака. Злополука — ужасна злополука. Отвори очи и картината изчезна, преди паметта да възпроизведе онзи отдалечаващ се вопъл и заключителното безвъзвратно тупване.

— Отдавна ли познавахте доктор Селадор?

— Той беше... да. — Накъде биеше Гарити изпод тези забулени очи?

Гарити извади лист хартия от чантата на масата, погледна го и каза:

— Разполагам със страница от дневника на доктор Селадор. Тя ми беше предоставена от съпругата му. Един от пасажите ме заинтригува. Ще ви го прочета...

— Свързано ли е това със случая? — попита съдебният следовател Кос.

— Може би не, сър — рече Гарити. — А може би да. Бих искал да науча мнението на доктор Дасен. В края на краищата ние се опитваме да достигнем до истината за тази ужасна трагедия.

— Може ли да видя този пасаж? — любезно попита заместник прокурорът Суортаут Нис.

— Разбира се.

Нис взе страницата и я прочете.

Какво пише там, питаше се Дасен. Какво беше написал Селадор, че жена му да го изпрати на държавния агент? Затова ли Гарити беше тук?

Нис върна листа хартия на Гарити.

— Като се има предвид, че доктор Селадор е бил психиатър, този пасаж може да има много тълкувания. Не виждам никаква причина защо доктор Дасен да не получи възможността да хвърли светлина върху него... ако е в състояние.

— Може ли да видя това? — попита съдебният следовател.

Гарити се изправи, подаде листа на Кос и зачака, докато го прочете.

— Много добре — рече Кос, връщайки страницата на Гарити. — Вероятно подчертаният от вас с червен молив пасаж е онова, което ни касае. Можете да разпитате свидетеля за него, ако желаете.

Гарити се обърна към Дасен, държейки сковано страницата пред себе си. Хвърляйки поглед от време на време към страницата, той прочете следното:

„Дасен — опасен инструмент за този проект. Те трябва да бъдат предупредени.“

Гарити наведе листа.

— Какъв проект, доктор Дасен?

В помещението настъпи тишина подобна на гъста мъгла.

— Аз... кога е писал това?

— Според съпругата му доктор Селадор е написал това приблизително преди месец. Повтарям — какъв проект?

Дасен започна да рови из паметта си. *Проект... опасен?*

— Всъщност... единственият проект... — Той поклати глава. В този пасаж нямаше никакъв смисъл.

— Защо дойдохте в Сантарога, доктор Дасен?

— Защо? Годеницата ми живее тук.

— Годеницата ви...

— Племенницата ми, Джени Сордж — намеси се Пиаже.

Гарити погледна Пиаже, който сега седеше на първата редица столове и после отново Дасен.

— Не дойдохте ли тук, за да правите пазарно проучване?

— О, това ли било — да. Но не виждам как бих могъл да бъда опасен за този... — Дасен се поколеба, изчаквайки подходящия момент, — освен ако не се е страхувал, че умът ми ще бъде прекалено много заангажиран с други неща.

През помещението премина шумолене и тих смях. Съдебният следовател чукна с молива си и рече:

— Напомням ви, че случаят е сериозен. Загина човек.

Настъпи тишина.

Гарити погледна още веднъж страницата в ръката си. Листът сякаш беше станал по-тежък и тегнеше надолу.

— Какво друго пише в тази страница от дневника? — попита Дасен. — То не обяснява ли...

— Кои са тези, които е трябвало да бъдат предупредени? — запита Гарити.

Дасен поклати глава.

— Не зная... освен ако не става дума за хората, които ни наеха за пазарното проучване.

— Вие направихте ли такова проучване?

— Ще го завърша веднага щом бъда достатъчно добре, за да ме изпишат от болницата.

— Нараняванията ви — рече Гарити с нотка на гняв в гласа си. — Беше споменато нещо за изгаряния. Въобще не ми е ясно за...

— Един момент, моля — каза съдебният следовател. — Нараняванията на доктор Дасен не са предмет на обсъждане тук, освен доколкото са предопределили присъствието му на определено място в определено време. Имаме свидетелски показания, че той е бил много отпаднал и че доктор Селадор е извел доктор Дасен с инвалидния стол на терасата.

— Колко отпаднал? — попита Гарити. — И колко опасен?

Съдебният следовател въздъхна, погледна Пиаже, Дасен и после отново Гарити.

— Фактите, свързани с нараняванията на доктор Дасен са известни на всички в Сантарога, господин Гарити. Имало е повече от дузина свидетели. Той е получил тежки обгаряния, докато е спасявал човешки живот. Доктор Дасен е нещо като герой в Сантарога.

— О! — Гарити седна отново на масата и сложи страницата от дневника на Селадор в чантата си. Беше очевидно, че е ядосан и объркан.

— Допускам значително несъблюдаване на установените норми за подобно следствие — каза Кос. — Доктор Дасен попита за контекста на този пасаж. Признавам, че не открих никакъв смисъл в прочетеното, може би... — Съдебният следовател остави въпросът си недоизказан с поглед насочен към Гарити.

— От моята служба можем да добавим малко — рече специалният агент. — Има някаква цифра, която очевидно означава брой на население. На един друг ред... — Той вдигна страницата. — „Петролна компания, проверена. Отрицателно.“ И още едно доста загадъчно нещо: „Никакви душевни заболявания.“ Като изключим отнасящата се до доктор Дасен информация...

— А останалата част от дневника? — попита съдебният следовател. — Издири ли го вашата служба?

— За съжаление госпожа Селадор казва, че се е подчинила на желанието на съпруга си след смъртта му да изгори неговия дневник. Тя твърди, че той е съдържал поверителна информация за случаи на заболявания. Била запазила само изпратената до нас страница... — Гарити сви рамене.

— Боя се, че единственият човек, който може да изясни въпроса, вече не е сред живите — каза съдебният следовател. — Но ако този дневник е съдържал медицински данни, свързани с психиатричната практика на доктор Селадор, тогава може да се окаже, че въпросният пасаж има лесно и съвсем невинно обяснение. От гледна точка на психиатрията думата *опасен* може да има много тълкувания. Дори може да излезе, че вярното обяснение е именно това на доктор Дасен.

Гарити кимна.

— Имате ли още въпроси? — попита съдебният следовател.

— Да, още един. — Гарити погледна Дасен прикрито и неуверено. — Бяхте ли приятели с доктор Селадор?

Дасен преглътна.

— Той беше... мой учител... мой приятел. Можете да попитате който и да е в Бъркли.

Върху лицето на Гарити се появи разстроено и озадачено изражение.

Той знае, помисли си Дасен. И веднага се попита какво би могъл да знае Гарити. Нямахше какво да се знае. Това беше злополука. Може би е знаел за подозренията на Селадор относно Сантарога. Но това е глупаво... освен ако и Гарити не е един от агентите, които се бъркат в неща, дето не са им работа.

Дасен гледаше вторачено в Гарити, погледът му се замъгли и лицето на специалния агент се превърна в мъртвешки череп. Илюзията изчезна, когато Гарити поклати глава, пъхвайки страницата от дневника на Селадор в чантата си. На лицето му се появи печална усмивка. Той погледна съдебния следовател и сви рамене.

— Нещо забавно ли намирате, господин Гарити? — попита съдебният следовател.

Усмивката изчезна.

— Не, сър. Е... понякога мислите ми се отклоняват. Очевидно съм позволил тази нещастна жена, госпожа Селадор, да ме изпрати за зелен хайвер.

Специалният агент седна и каза:

— Нямам повече въпроси, сър.

Изведнъж Дасен разбра истината. Гарити се беше уплашил от мислите си. Той беше заподозрял, че тук в Сантарога има някакъв широкомащабен заговор. Но беше решил, че това е прекалено фантастично и за това се бе усмихнал.

Съдебният следовател приключваше разпита. Следваше кратко обобщение на фактите, упоменаване на кървави патологични подробности — „тежки наранявания по главата, моментална смърт“ — уточняване, че официалното следствие ще бъде насрочено за някаква бъдеща дата. Би ли желал господин Гарити да присъства на него? Господин Гарити отговори, че не възнамерявал.

В този момент Дасен се сети, че пред Гарити беше изиграно едно представление, целта на което беше да го успокои. Спомни си за някои малки детайли от разговора между Пиаже и Гарити преди разпита, представляващи елементи от един по-голям модел. Те бяха учили

заедно — *навън!* Разбира се — старите приятели Лари и Бил. Човек не подозира старите си приятели в конспирация. Логично.

В такъв случай всичко беше свършило — смърт при злополука, нещастен случай.

Гарити се ръкуваше със съдебния следовател Кос, а после и с Пиаже. Ще дойде ли Пиаже на юбилейната среща със съучениците си? Ако работата му позволи... но Гарити сигурно знае как стоят нещата с провинциалните лекари. Гарити разбираше.

— Това беше ужасно — рече Гарити.

Пиаже въздъхна.

— Да, ужасна трагедия.

Сега Гарити се намираше до вратата на фоайето. Зад него имаше групички от хора, чакащи за асансьора. Гласовете им звучаха като бръмчене. Гарити се обърна и на Дасен му се стори, че лицето му е гневно и замислено.

Пиаже се наведе над Дасен, скривайки вратата от погледа му.

— Това беше усилие за вас и сега искам малко да си починете — рече Пиаже. — След минутка Джени ще бъде при вас, но не ми се ще да остава тук твърде дълго.

Той се отмести встрани.

Вратата на фоайето беше отворена и там нямаше никой.

— Разбрахте ли? — попита Пиаже.

— Да... Джени идва.

Какъв беше този израз в очите на Гарити, питаше се Дасен. Един африкански дивак можеше да се взира по подобен начин в някой бляскав град на белите хора. Това беше поглед на странен... гневен... и разстроен човек. Ако Майер Дейвидсън и хората му изберяха Гарити за техен агент, той щеше да бъде опасен. Но още не беше дошло времето да се безпокои за такива неща... ако изобщо дойдеше. Много неща можеха да се случат на човек там навън, по широкия свят. Дасен го усещаше — Сантарога се готвеше да протегне ръката си навън.

Ето защо бях избран, помисли си той. И Бурдо... и останалите... които и да са те. Нападението е най-добрата защита.

Това беше една тревожна мисъл, която предизвика трепетна възбуда в стомаха и краката му.

Защо треперя, зачуди се той.

Опита се да си спомни мисълта, която го беше разтревожила и не успя. Това беше краткотрайно и незначително смущение, моментно вълнение на езерото, което иначе ставаше все по-спокойно и по-спокойно. Дасен се остави на усещането, че тихите зелени води го обгръщат отвсякъде. Постепенно осъзна, че е сам с Джени в стаята.

Тя беше като олицетворение на покоя: сини очи с весели бръчици по края и пълни усмихнати устни. Беше облечена в оранжева рокля, а тъмните ѝ коси бяха хванати с оранжева панделка.

Джени остави един пакет на нощното му шкафче, наведе се над него и го целуна — устните ѝ бяха топли и излъчваха спокойствие и взаимност. Тя се отдръпна, седна до него и взе ръката му.

Дасен си помисли, че Джени никога не беше изглеждала по-красива.

— Вуйчо Лари каза, че днес следобед трябва да почиваш, но до събота може и да те изпишат от болницата — рече тя.

Дасен се протегна и прокара пръсти през косите ѝ — те бяха чувствени и гладки като коприна.

— Защо не се оженим в неделя? — попита той.

— О, скъпи...

Джени го целуна още веднъж, дръпна се и го погледна превзето.

— По-добре да не правя това отново. Ние не искаме да те преуморяваме. — Трапчинката се появи върху бузата ѝ. — Предполагам, че искаш до неделя да бъдеш напълно възстановен и силен.

Дасен придърпа главата ѝ до врата си и помилва косата ѝ.

— Можем да се настаним в една от къщите на новия парцел — прошепна тя. — Ще бъдем близо до Кол и Уила. Скъпи, скъпи, толкова съм щастлива.

— Аз също.

Джени се зае да му описва къщата, поляната, гледката...

— Значи ти вече си избрала една от тях?

— Ходех там... и си мечтаех, надявах се...

Домът беше всичко, за което тя беше копняла — за всяка жена е важно да има подходящия дом, в който да започне живота си с мъжа, когото обича. Бъдещата им къща имаше дори голям гараж с помещение за работилница... и лаборатория.

Дасен си представи колата на Джърси Хофстедър в описания от нея гараж. Тази мисъл му донесе усещане за приемственост, в нея имаше нещо от тихото задоволство на селянина, очакващ сполука и богат гроздобер.

Погледът му се насочи към пакета, който Джени беше поставила на шкафчето.

— Какво има в този пакет?

— Пакет?

Тя вдигна глава и проследи погледа му.

— О, това ли. Изпраца го групата от кооперацията с пожелания за бързо оздравяване.

— Джаспърс?

— Разбира се. — Тя се облегна назад и пооправи косата си.

Изведнъж Дасен си представи как работи в цеха за опаковка в кооперацията.

— Къде ще работя? — попита той.

— Вуйчо Лари те иска в клиниката, но и двамата ще получим едномесечна отпускат за медения си месец. Скъпи, неделя е толкова далече.

В клиниката, помисли си Дасен. Не като пациент слава богу. Замисли се на кой бог да благодари. Това беше странна мисъл, без начало и без край, като парче връв, висяща в зеленото езеро на съзнанието му.

Джени започна да развива пакета върху шкафчето — резен златисто сирене, две бутилки бира, пшеничени бисквити с тъмен цвят и един бял съд, от който плисна някаква течност, когато тя го вдигна. Дасен се зачуди кога са били изложени.

Изведнъж се почувства като нощна пеперуда в стъклена клетка. Пърхаше с криле срещу стените, беше изгубен и объркан.

— Скъпи, аз те уморявам. — Джени сложи ръка върху челото му. Докосването го успокои и утеши. Пеперудата на емоциите му кацна на един здрав зелен клон. Клон на дърво. Стори му се, че стволът на това дърво беше самият той — могъщ и безкраен източник на сила.

— Кога ще те видя? — попита той.

— Ще дойда утре сутринта.

Тя му изпрати въздушна целувка, после се поколеба, наведе се над него и го целуна — дъхът ѝ излъчваше сладкото ухание на

джаспърс.

Дасен я изпрати с поглед, докато вратата се затвори.

За миг изпита мъка. Това беше едно краткотрайно усещане, че е загубил чувството си за реалност и че без Джени стаята е станала нереална. Той отчупи едно парче от златистото сирене, пъкна го в устата си и попадна в утешителния плен на джаспърс. Съзнанието му започна да се разширява, а сетивата му станаха послушни и устойчиви.

Какво все пак е реалността, запита се той. Тя има своите граници, както и това парче сирене, а заблудата я опетнява и така става с всичко, което има предели.

След това насочи мислите си към описания от Джени дом. Представи си как я пренася през прага — неговата съпруга. Ще има и подаръци, джаспърс от приятелите на Джени, покъщнина... Сантарога се грижеше за хората си.

Това ще бъде един красив живот, помисли си той. Красив... красив... красив...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.